

ZÁKLADNÍ TENDENCE DEMOGRAFICKÉHO, SOCIÁLNÍHO A EKONOMICKÉHO VÝVOJE PARDUBICKÉHO KRAJE 2015

Regionální statistiky

Pardubice, 31. 8. 2016

Kód publikace: 330130-16

Č. j.: 49 / 2016 – 7901

Zpracoval: Krajská správa Českého statistického úřadu v Pardubicích

Ředitel odboru: Ing. Veronika Tichá

Autorský tým: RNDr. Petr Dědič, Ing. Hedvika Fialová, Ing. Monika Mikanová

Kontaktní osoba: Ing. Hedvika Fialová, e-mail: hedvika.fialova@czso.cz

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.czso.cz

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 051 111 | www.czso.cz

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 052 648, 274 052 304, 274 052 451 | e-mail: infoservis@czso.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@czso.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 347, 274 052 757 | e-mail: esds@czso.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@czso.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

Hl. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 052 673, 274 054 223
e-mail: infoservispraha@czso.cz | www.praha.czso.cz

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@czso.cz | www.stredocesky.czso.cz

České Budějovice | Žižkova 1, 370 77 České Budějovice, tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@czso.cz | www.cbudejovice.czso.cz

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň, tel.: 377 612 108, 377 612 249
e-mail: infoservisplzen@czso.cz | www.plzen.czso.cz

Karlovy Vary | Sportovní 28, 360 01 Karlovy Vary, tel.: 353 114 529, 353 114 525
e-mail: infoserviskv@czso.cz | www.kvary.czso.cz

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem, tel.: 472 706 176, 472 706 121
e-mail: infoservisul@czso.cz | www.ustinadlabem.czso.cz

Liberec | Nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec 1, tel.: 485 238 811
e-mail: infoservislbc@czso.cz | www.liberec.czso.cz

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové 3, tel.: 495 762 322, 495 762 317
e-mail: infoservishk@czso.cz | www.hradeckralove.czso.cz

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice, tel.: 466 743 480, 466 743 418
e-mail: infoservispa@czso.cz | www.pardubice.czso.cz

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava, tel.: 567 109 062, 567 109 080
e-mail: infoservisvys@czso.cz | www.jihlava.czso.cz

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno, tel.: 542 528 115, 542 528 200
e-mail: infoservisbrno@czso.cz | www.brno.czso.cz

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc, tel.: 585 731 516, 585 731 509
e-mail: infoservisolom@czso.cz | www.olomouc.czso.cz

Zlín | tř. Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín, tel.: 577 004 931, 577 004 935
e-mail: infoservis-zl@czso.cz | www.zlin.czso.cz

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava, tel.: 595 131 230, 595 131 232
e-mail: infoservis_ov@czso.cz | www.ostrava.czso.cz

Obsah

Úvod.....	4
Shrnutí hlavních poznatků.....	5
1. Demografický vývoj.....	7
2. Sociální vývoj.....	18
3. Ekonomický vývoj.....	35
4. Životní prostředí.....	51
5. Mezikrajské srovnání.....	57
Tabulková příloha.....	66
Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – demografický vývoj.....	66
Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – sociální vývoj.....	67
Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – ekonomický vývoj.....	68
Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – životní prostředí.....	69
Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Pardubického kraje v letech 2000–2015.....	70
Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – demografický vývoj.....	72
Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – sociální vývoj.....	73
Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – ekonomický vývoj.....	76
Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – životní prostředí.....	78
Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Pardubického kraje v roce 2010 a 2015.....	79

Úvod

Předkládaný materiál je analytickým obrazem vybraných tendencí demografického, sociálního, ekonomického a environmentálního vývoje Pardubického kraje v roce 2015, s návazností na vývoj v předchozích letech (zpravidla od roku 2010). Zahrnuje oblasti, kde můžeme vývoj kvantifikovat pomocí statistických ukazatelů, přičemž klademe důraz na jevy v kraji významné.

V textu posuzujeme vývoj na území kraje i vývoj ve srovnání s ostatními kraji České republiky. Zařadili jsme také samostatnou kapitolu s mezikrajským srovnáním. Vzhledem k systému postupného zpracování dat zatím nemáme k dispozici kompletní údaje za rok 2015. Proto můžeme v některých oblastech (především makroekonomika) zpracovat hodnocení pouze do roku 2014, v dalších oblastech jsou údaje za rok 2015 zatím pouze předběžné a budou se postupně zpřesňovat.

Obdobné materiály byly zpracovány ve všech krajích České republiky. Také tabulková část má sjednocený obsah, aby byla uživatelům usnadněna možnost srovnání vývoje v jednotlivých krajích. Nově je v ní zařazen dlouhodobý pohled na vývoj vybraných ukazatelů od roku 2000, tedy od vzniku krajů jako územně samosprávných celků. Tabulková příloha analýzy může obsahovat pouze omezený počet statistických ukazatelů. Širší rozsah informací v podrobnějším územním členění můžete najít ve veřejné databázi ČSÚ na adrese <https://vdb.czso.cz> nebo můžete kontaktovat pracoviště informačních služeb na krajské správě ČSÚ.

Aktuální údaje průběžně zveřejňujeme na internetové adrese www.pardubice.czso.cz. Komplexní pohled na vývoj v kraji poskytuje Statistická ročenka Pardubického kraje pravidelně vydávaná v průběhu měsíce prosince. Přehled vybraných ukazatelů o krátkodobém vývoji regionu nabízí Statistický bulletin Pardubického kraje, který vždy vychází 95. den po skončení příslušného čtvrtletí.

* * *

Čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.

Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.

Křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Nula (0) se v tabulce používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky.

Zkratka „i.d.“ v tabulce nahrazuje individuální údaj, který nelze zveřejnit. Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).

Publikované údaje jsou platné k 22. 8. 2016. Zpřesňují údaje publikované již dříve, ale mohou být ještě dále upřesňovány.

Pokud není uveden zdroj, jsou uveřejněny údaje ze statistických zjišťování ČSÚ.

Shrnutí hlavních poznatků

Demografický vývoj

- Na konci roku 2015 žilo na území Pardubického kraje více než 516,1 tisíce obyvatel, během roku se jejich počet celkově snížil jak migrací, tak i přirozenou měnou.
- Počet cizinců v kraji se již od roku 2009 pohybuje kolem 12 tisíc a jejich podíl na populaci nepřekračuje 2,3 %. Polovinu cizinců v kraji v roce 2015 tvořili státní příslušníci Slovenska a Ukrajiny.
- Počet uzavřených manželství v Pardubickém kraji již druhým rokem vzrůstá, přesto sňatečnost vykazuje dlouhodobě klesající trend. Počet rozvodů v kraji byl v roce 2015 druhý nejnižší od roku 1990, rozvodovost dlouhodobě stagnuje.
- Počet živě narozených dětí byl v kraji v roce 2015 nižší než v roce minulém. Téměř polovina dětí se narodila rodičům mimo manželství.
- Potratovost má klesající trend; v roce 2015 byla mezi kraji ČR nejnižší.
- Mění se věková struktura obyvatelstva. Podíl dětské a seniorské kategorie obyvatel se zvyšuje na úkor osob v produktivním věku, přičemž podíl nejstarší věkové kategorie roste rychleji než podíl nejmladší věkové kategorie.

Sociální vývoj

- Zaměstnanost se vyvíjela příznivě, počet zaměstnaných osob meziročně vzrostl o 4,2 tis. a byl nejvyšší za posledních 20 let; míra zaměstnanosti (podíl zaměstnaných na počtu osob 15letých a starších) vzrostla na 57,3 % (nejvyšší hodnota od roku 1999).
- Nezaměstnanost nadále klesá, na konci roku 2015 byl podíl nezaměstnaných osob v kraji s hodnotou 5,14 % pátý nejnižší v mezikrajském srovnání, do poloviny roku 2016 se snížil na 3,79 %.
- V roce 2015 pokračoval příznivý mzdový vývoj, přičemž ve všech čtvrtletích rostla mzda v kraji meziročně rychleji než v celé ČR, přesto v průměru za 1. až 4. čtvrtletí o 2,8 tis. Kč hrubého měsíčně za průměrem ČR zaostávala (šlo o 4. nejnižší mzdy mezi kraji).
- Růst počtu dětí v mateřských školách se zastavil, naopak počet žáků v základních školách nadále zřetelně roste; pokles počtu studentů středních škol se zpomaluje, výrazněji klesá počet studentů vysokých škol (s bydlištěm v kraji).
- Počet obyvatel připadajících na jednoho lékaře v kraji mírně klesá (dlouhodobě leží nad republikovým průměrem); průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti od roku 2012 (dlouhodobé minimum) postupně roste, v mezikrajském srovnání je 5. nejnižší.
- Starobní důchody v kraji zaostávají za republikovou hodnotou v průměru o 240 Kč a jsou 5. nejnižší mezi kraji, u mužů jsou v mezikrajském srovnání dokonce 3. nejnižší.
- V roce 2015 byl policii ohlášen rekordně nízký počet trestných činů, po přepočtu na tisíc obyvatel byla intenzita kriminality v kraji (13,2 při průměru ČR 23,5) nejnižší v mezikrajském srovnání; počet dopravních nehod spojených se zraněním meziročně mírně vzrostl; počet požárů byl druhý nejvyšší za posledních 20 let.

Ekonomický vývoj

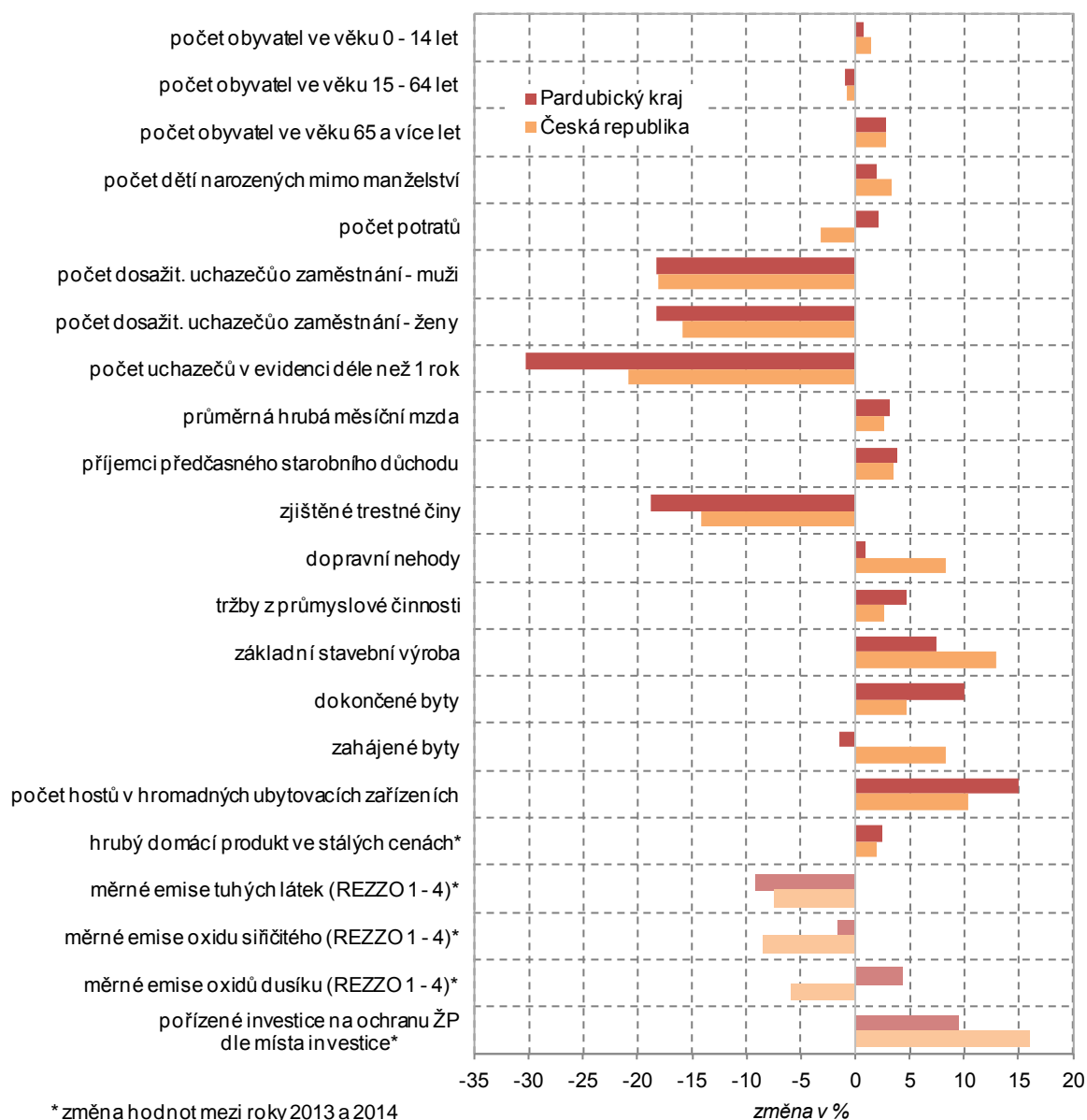
- Po poklesu HDP v letech 2011 a 2012 došlo v Pardubickém kraji v letech 2013 a 2014 k oživení; v kraji se zvýšil podíl průmyslu a stavebnictví na objemu hrubé přidané hodnoty.
- Meziroční pokles sklizně obilovin byl v kraji v roce 2015 vyvolán nižší produkcí kukuřice na zrno; po rekordní sklizni řepky v roce 2014 následovalo snížení osevních ploch a pokles sklizně o více než jednu pětinu; rostly stavy skotu a prasat; v odchovu telat a selat patří kraj dlouhodobě k nejlepším.
- V průmyslových podnicích sídlících v kraji rostly v roce 2015 tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy pomaleji než v roce 2014; pomaleji rostl i počet zaměstnanců; tržby na 1 zaměstnance byly mezi kraji třetí nejvyšší.
- Objem stavební produkce zaznamenává oživení, k meziročnímu nárůstu objemu stavebních prací provedených podle dodavatelských smluv došlo ve všech okresech kraje.

- Pokračuje stagnace bytové výstavby, trvající již od roku 2012. Zahájená výstavba bytů v roce 2015 meziročně poklesla o 1,4 %, počet dokončených bytů byl o 10 % vyšší.
- V kraji je 2. nejhustší silniční síť v republice. Od roku 2000 vzrostl počet osobních aut v kraji téměř o polovinu, počet nákladních aut se více než zdvojnásobil.
- Počet hostů, kteří využili služeb hromadných ubytovacích zařízení, vzrostl meziročně o 15 %, přesto byl počet návštěvníků nejnižší mezi kraji ČR.

Životní prostředí

- Výměra orné půdy se postupně zmenšuje, roste rozloha lesních pozemků; rozloha zastavěných ploch se v kraji v roce 2015 nezvyšovala.
- Spotřeba vody v domácnostech v roce 2015 vzrostla, zvýšil se i podíl ztrát v trubní síti; délka kanalizační sítě se prodloužila o 40 km.
- Pod republikovým průměrem jsou pouze měrné emise oxidu uhelnatého; v roce 2014 v kraji meziročně vzrostly měrné emise oxidů dusíku.
- Produkce podnikového i komunálního odpadu v roce 2014 rostla; podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu poklesl pod celostátní průměr.
- V roce 2014 rostly investice na ochranu životního prostředí a byly nejvyšší za posledních 17 let; na obyvatele byly mezi kraji čtvrté nejvyšší.

Změna hodnot vybraných ukazatelů v Pardubickém kraji a ČR mezi roky 2014 a 2015

1. Demografický vývoj

Pardubický kraj je pátým nejmeně zalidněným krajem České republiky

Pardubický kraj svou rozlohou 4 519 km² představuje 6 % území České republiky a je pátým nejmenším krajem v republikovém srovnání; stejné pořadové místo mezi kraji zaujímá i hustotou zalidnění 114,2 obyvatel na km². V roce 2015 žilo v Pardubickém kraji 516,1 tis. obyvatel. Na obyvatelstvu republiky se populace kraje podílela 5 % a řadí Pardubický kraj na čtvrté nejnižší místo v pořadí krajů.

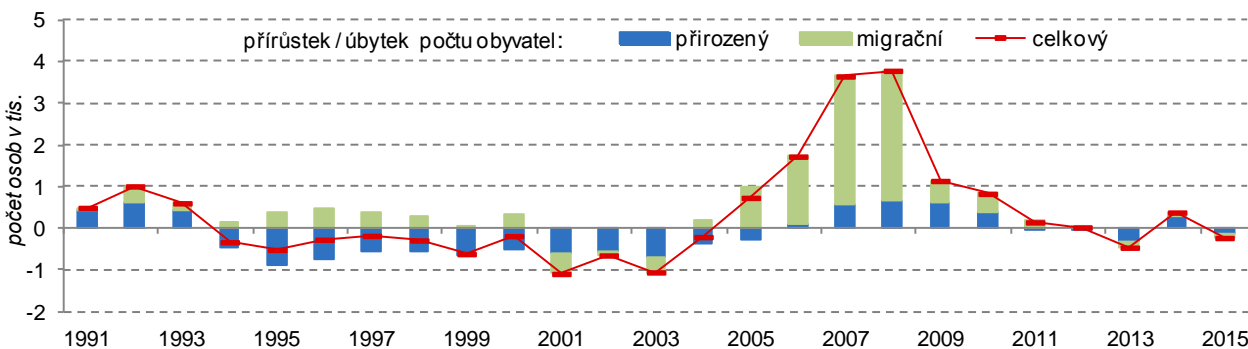
Podíl městského obyvatelstva činí 62 %, v krajském městě žije 17 % populace kraje

Sídelní strukturu regionu tvoří 4 okresy, 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (obce III. stupně), 26 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem (obce II. stupně), 451 obcí, z toho 38 obcí se statutem města a 9 městysů. Podíl městského obyvatelstva v Pardubickém kraji činí 61,8 % a ve srovnání s ostatními regiony je šestý nejnižší. V samotném krajském městě Pardubice žije 17,4 % populace kraje.

Počet obyvatel kraje meziročně mírně poklesl

Ke konci roku 2015 žilo na území Pardubického kraje 516 149 obyvatel, z toho 255 159 mužů a 260 990 žen. Ve srovnání s rokem 2014 se celkový počet obyvatel Pardubického kraje snížil o 223 osob, tento pokles zařadil kraj mezi 8 regionů, které meziročně zaznamenaly úbytek obyvatel. Největší meziroční přírůstek počtu obyvatel byl v roce 2015 evidován ve Středočeském kraji (11 577 osob) a v Hlavním městě Praze (8 370 osob).

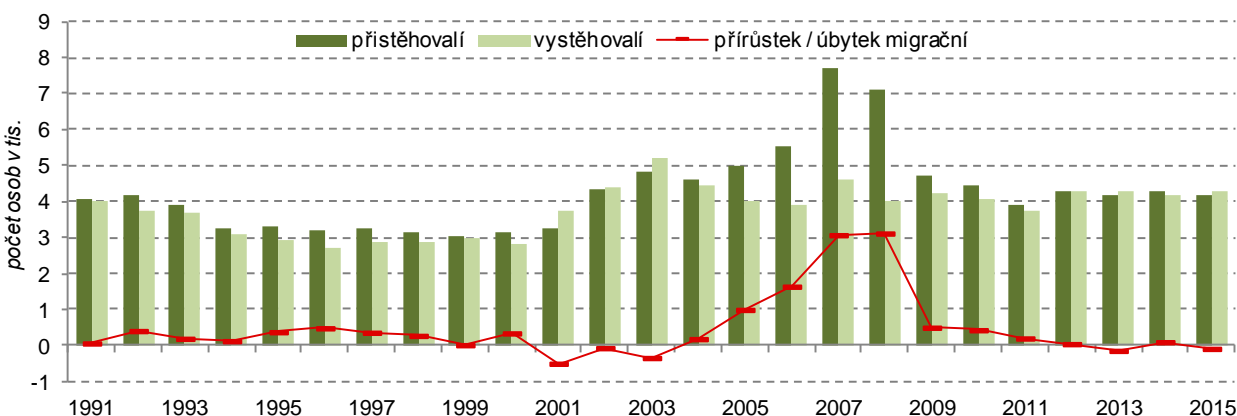
Graf 1.1 Meziroční změny počtu obyvatel v Pardubickém kraji

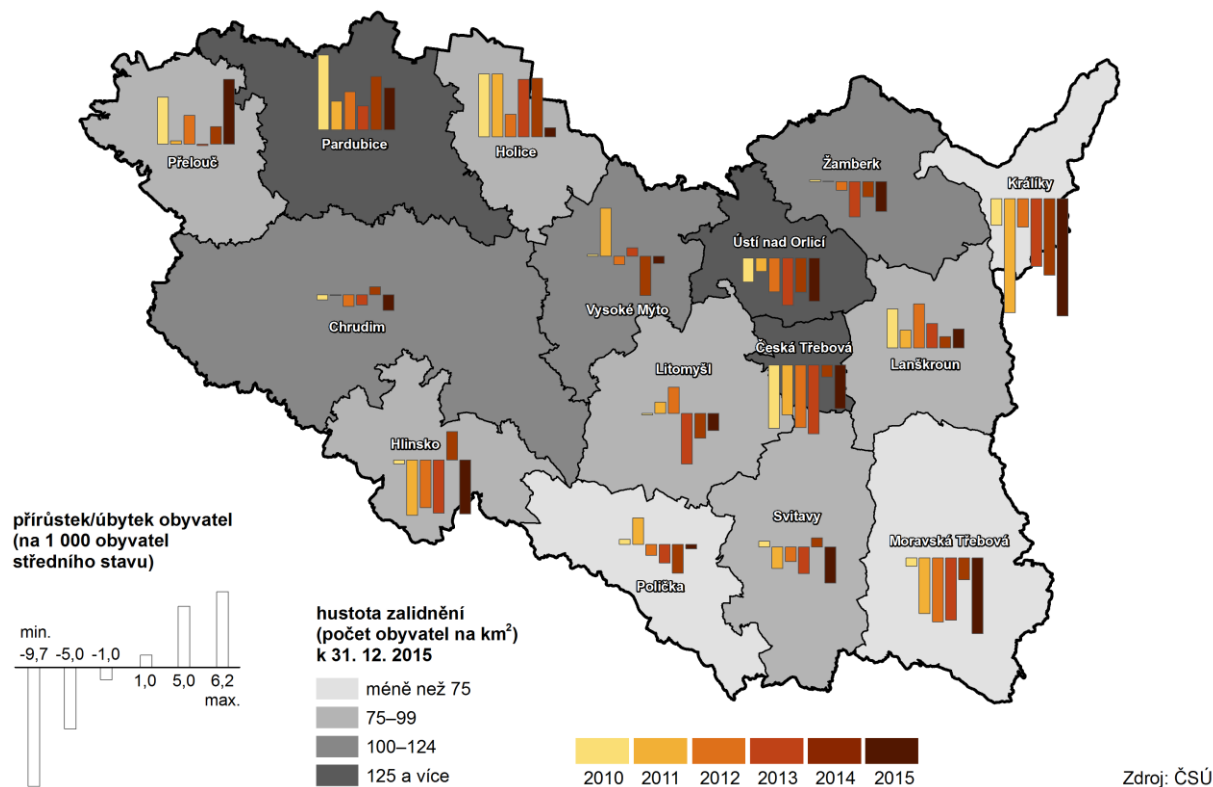
V okresech Ústí nad Orlicí a Pardubice početně převažovaly živě narozené děti nad zemřelými osobami

V roce 2015 počet zemřelých v Pardubickém kraji převýšil počet živě narozených dětí. Populace Pardubického kraje poklesla přirozenou měnou o 138 osob; kraj se řadí mezi 9 krajů ČR se zápornou přirozenou měnou. V dlouhodobém pohledu zaznamenáváme pokles obyvatel přirozenou měnou v Pardubickém kraji již od roku 1994 s výjimkou let 2006 až 2010 a roku 2014; za hlavní příčinu záporné přirozené změny obyvatelstva lze označit dlouhodobě nízkou porodnost. Převahu živě narozených nad zemřelými v kraji v roce 2015 zaznamenaly pouze okresy Ústí nad Orlicí (28 osob) a Pardubice (19 osob). Jediným okresem kraje s dlouhodobě kladným přirozeným přírůstkem je okres Ústí nad Orlicí, ve kterém již od roku 2004 převažuje počet narozených nad zemřelými.

Graf 1.2 Přistěhovalí a vystěhovalí v Pardubickém kraji

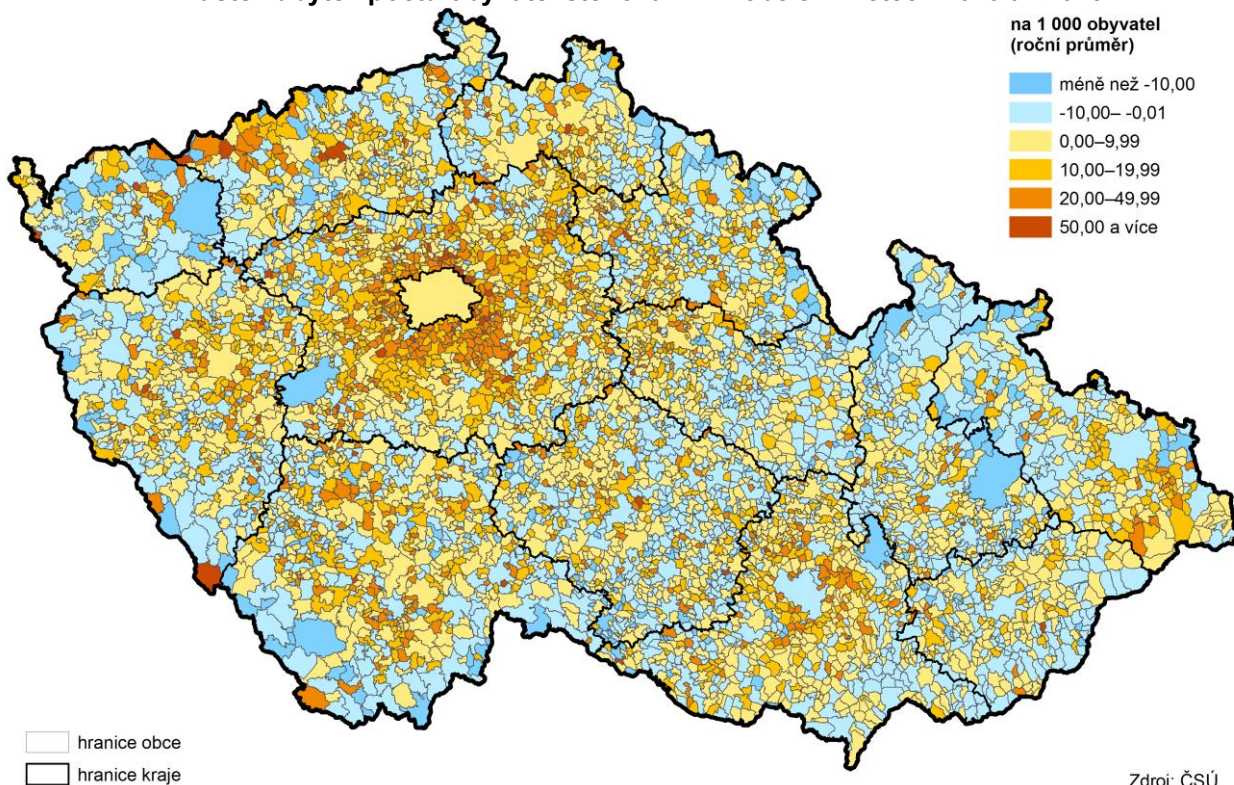
Pohyb obyvatel ve správních obvodech ORP Pardubického kraje v letech 2010 až 2015

Kraj má největší záporné saldo stěhování s Prahou a kladné saldo s Královéhradeckým krajem

Z hlediska mezikrajského stěhování měl Pardubický kraj v letech 2005 až 2015 největší záporné saldo stěhování s Hlavním městem Prahou (3 203) a Středočeským krajem (1 759), kam se obyvatelé kraje stěhují především z důvodu lepších možností pracovního uplatnění. Poněkud překvapivé je naopak kladné saldo migrace se sousedním Královéhradeckým krajem (1 479), dalším regionem, ze kterého se často stěhují obyvatelé do Pardubického kraje, je Moravskoslezský kraj (1 025).

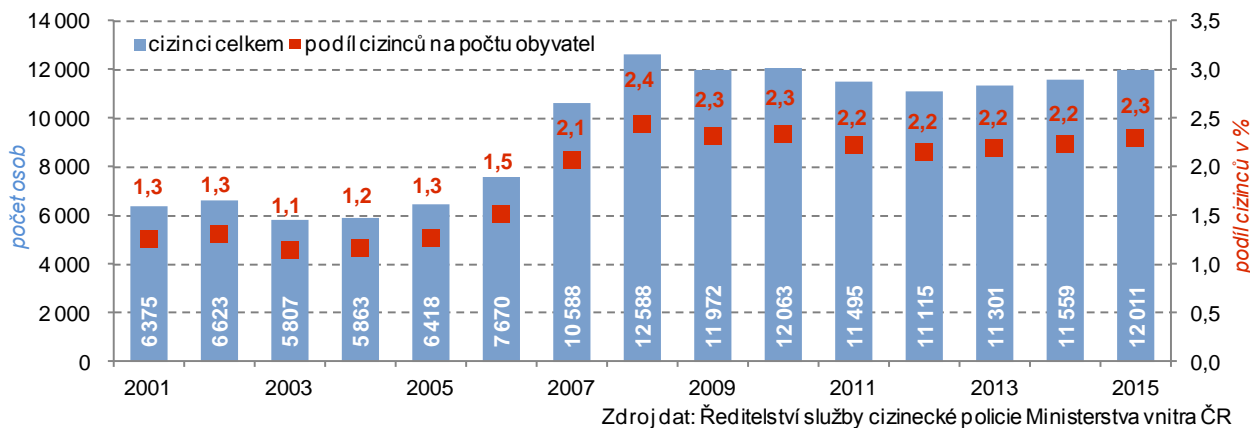
Přírůstek/úbytek počtu obyvatel stěhování v obcích v letech 2010 až 2015

Vlivem stěhování vzrostl počet obyvatel pouze v okrese Pardubice

Meziroční úbytek počtu obyvatel v Pardubickém kraji v roce 2015 vlivem stěhování činil 85 osob a zařadil kraj mezi 7 krajů s meziročním úbytkem obyvatel vlivem migrace. V rámci kraje se počet obyvatel stěhování meziročně zvýšil pouze v okrese Pardubice (nárůst o 569 osob); ke snížení došlo v okrese Ústí nad Orlicí (330 osob), Svitavy (222 osoby) a Chrudim (102 osoby). Z dlouhodobého pohledu má stěhování v Pardubickém kraji kladný vliv na celkový počet obyvatel; nejsilnější migrační vlna proběhla v letech 2006 až 2008.

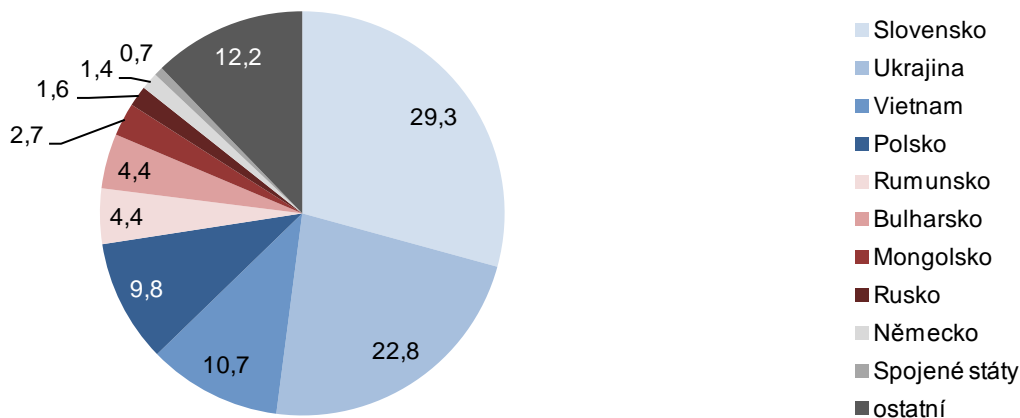
Graf 1.3 Počet cizinců (bez azylantů) a jejich podíl na obyvatelstvu Pardubického kraje

Podíl cizinců na populaci kraje je pátý nejnižší v republikovém srovnání

Na konci roku 2015 žilo v Pardubickém kraji 12 011 cizinců (bez azylantů) a více než polovina z nich měla v kraji trvalý pobyt. Proti předchozímu roku se zvýšil počet cizinců o 452 osob, což představuje čtyřprocentní nárůst. Podíl cizinců na populaci kraje činil 2,3 % a byl pátý nejnižší v republikovém srovnání. Počet cizinců i jejich podíl na obyvatelstvu kraje se v posledních patnácti letech významně zvyšoval jen mezi lety 2006 až 2008, poté se již hodnoty příliš neměnily. Nejvyšší podíl cizinců měla v roce 2015 tradičně Praha (13,5 %) a Karlovarský kraj (6,4 %). Z regionálního pohledu žilo v roce 2015 nejvíce cizinců v okrese Pardubice – 6 369 osob (53,0 % krajského úhrnu cizinců), nejméně cizinců – 1 205 osob (10,0 %) bylo evidováno v okrese Svitavy.

Graf 1.4 Podíl cizinců podle státního občanství v Pardubickém kraji k 31. 12. 2015 v %

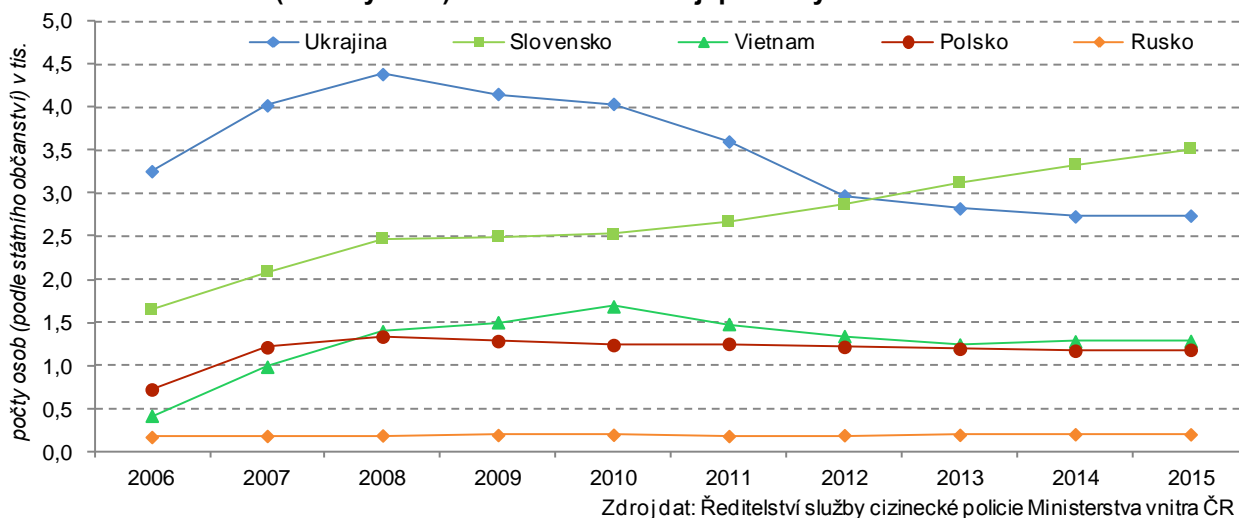

Zdroj dat: Ředitelství služby cizinecké policie Ministerstva vnitra ČR

Největší podíl cizinců tvoří Slováci a Ukrajinci

Nejpočetnější skupinu mezi cizinci v Pardubickém kraji v roce 2015, a to téměř třetinu, tvořily osoby se slovenským státním občanstvím (3 514); jejich počet se během deseti let více než zdvojnásobil. Státní příslušníci Ukrajiny tvoří více než jednu pětinu cizinců v kraji (2 738), ač jejich počet a podíl za 10 let poklesl (42% podíl mezi cizinci v roce 2006). Počet státních příslušníků Vietnamu a Polska se v roce 2015 v kraji pohyboval kolem 10% hranice. Shodný podíl 4,4 % tvořili občané z Rumunska a Bulharska. Z celkového počtu cizinců žijících na území kraje bylo 53,7 % (6 444 osob) ze zemí Evropské unie (EU 28). Mezi cizinci byli v převaze muži nad ženami a tvořili 55,7 % všech cizinců kraje.

Graf 1.5 Počet cizinců (bez azylantů) v Pardubickém kraji podle vybraného státního občanství

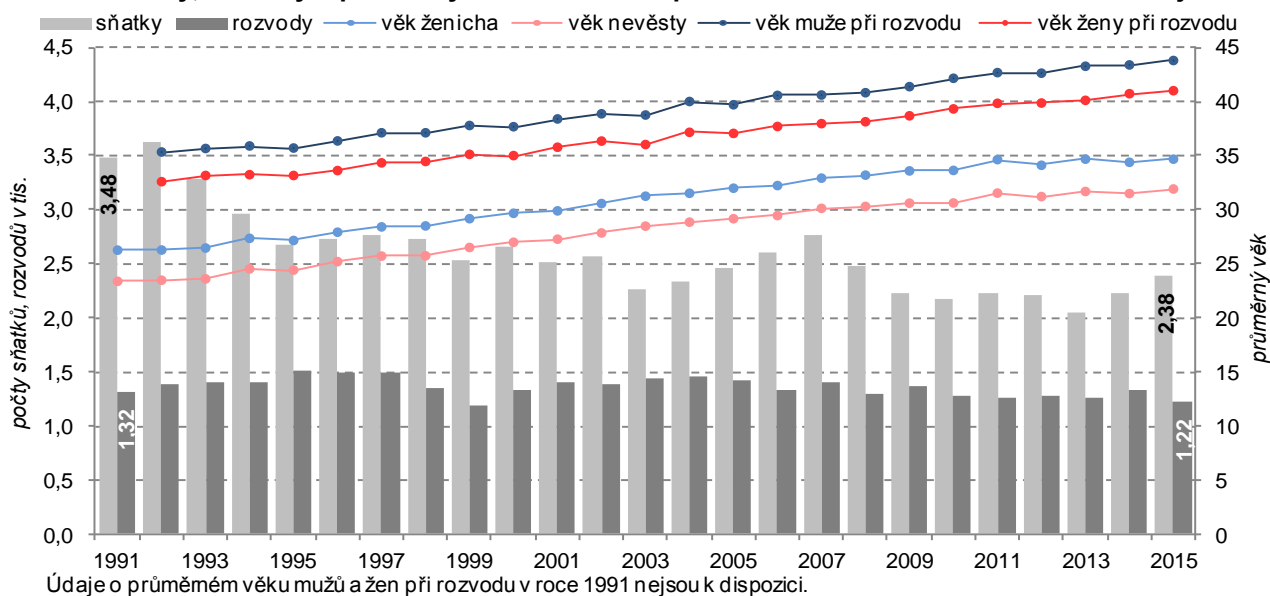

Počet uzavřených manželství meziročně vzrostl

V průběhu roku 2015 uzavřeli obyvatelé Pardubického kraje 2 382 nových manželství, což bylo o 150 sňatků více než v roce 2014 (nárůst o 6,7 %); republikový průměr meziročního nárůstu byl pouze 5,7 %. Počet sňatků, které v průběhu roku uzavírají obyvatelé kraje i republiky, má od počátku 90. let 20. století klesající trend. Poslední výrazné zvýšení nastalo pouze v roce 2007, kdy díky atraktivním datům v kalendáři bylo uzavřeno 2 765 manželství, téměř jako před deseti lety. V roce 2015 bylo uzavřeno o 298 sňatků méně než v roce 1995 a o 2 391 sňatků méně než v roce 1975. Minimum počtu sňatků v Pardubickém kraji bylo zaznamenáno v roce 2013 (2 057 sňatků), v letech následujících počet nových manželství vzrostl.

Mírně vzrůstá podíl protogamních sňatků (oba snoubenci vstupují do prvního manželství), v roce 2015 činil jejich podíl na uzavřených manželstvích v Pardubickém kraji 71,2 % (před deseti lety byl podíl protogamních sňatků v kraji o 2,3 p. b. nižší). Pardubický kraj patří spolu s Krajem Vysočina (74,7 %) a moravskými kraji (kromě Moravskoslezského kraje) mezi kraje s vysokým procentem oboustranně prvních sňatků, nízký podíl vykazuje tradičně Karlovarský kraj (57,7 %).

Graf 1.6 Sňatky, rozvody a průměrný věk mužů a žen při sňatku a rozvodu v Pardubickém kraji

Průměrný věk snoubenců se zvyšuje

Průměrný věk ženichů a nevěst se proti předchozímu roku opět mírně zvýšil. U ženichů v kraji v roce 2015 činil průměrný věk 34,7 let, u nevěst 31,9 let. Nevěsty se v loňském roce poprvé vdávaly v průměru ve věku 28,6 let, před deseti lety to bylo o 2,4 roku méně. Ženiši jsou při prvním sňatku v průměru ve věku 31,4 roku a před deseti lety to bylo o 2,6 roku méně. Věkový rozdíl mezi

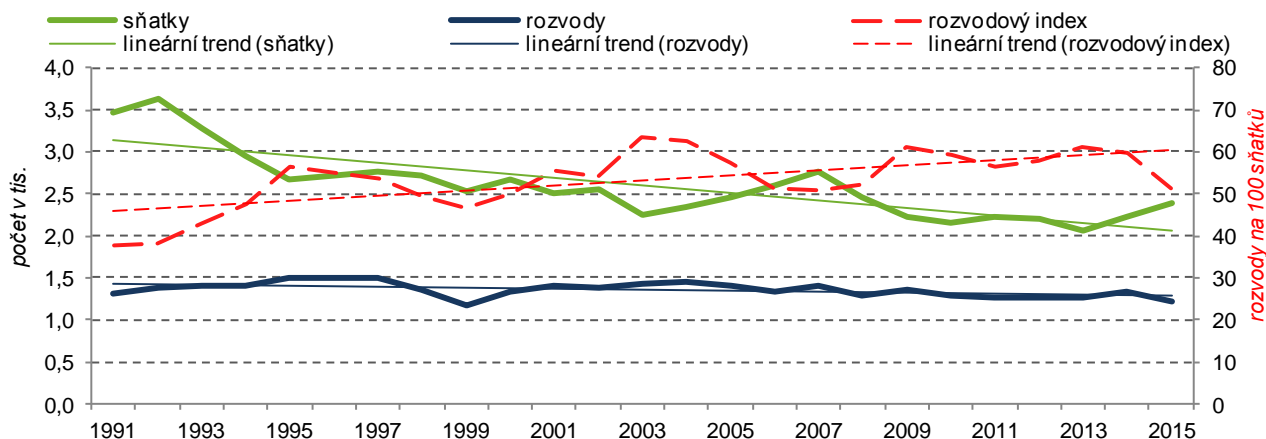

novomanželi při prvním sňatku v roce 2015 byl 2,8 roku, před deseti lety byl rozdíl obdobný. U novomanželů při dalších sňatcích je věkový rozdíl ještě téměř o rok větší (3,6 roku) a v dlouhodobém pohledu se téměř nemění.

Sňatečnost vykazuje dlouhodobě klesající trend

V dlouhodobém vývoji hrubá míra sňatečnosti, což je počet sňatků na 1 000 obyvatel středního věku, v kraji klesá. V roce 2015 bylo uzavřeno 4,6 sňatku na 1 000 obyvatel středního stavu, před deseti lety to bylo 4,9 sňatku a před dvaceti lety 5,2 sňatku. Míra sňatečnosti v Pardubickém kraji kopíruje trend v uzavírání manželství v České republice s minimálními výkyvy.

Graf 1.7 Počet sňatků, rozvodů a rozvodový index v Pardubickém kraji

Rozvodový index je poměr počtu uzavřených sňatků a rozvodů v daném období.

Počet rozvodů v kraji byl druhý nejnižší od roku 1990

V roce 2015 bylo v kraji rozvedeno 1 219 manželství, oproti předchozímu roku se počet rozvodů snížil o 111, což představuje pokles o 8,3 % (2. nejvyšší meziroční pokles v republikovém srovnání). Počet rozvodů v kraji v roce 2015 byl druhý nejnižší od roku 1991, přičemž dosud nejnižší počet rozvodů byl evidován v roce 1999, a to 1 180. Klesající trend počtu rozvedených manželství je odrazem dlouhodobě snižujícího se počtu sňatků. Snižuje se i podíl rozvodů s nezletilými dětmi. Před deseti lety tvořil podíl rozvodů s nezletilými dětmi 68 %; v roce 2015 pečovalo o nezletilé děti 61 % rozvedených manželů, ve 4 % případech šlo o rodinu se třemi a více dětmi. Rozvody se v roce 2015 v kraji dotkly 1,2 tisíce dětí, před deseti lety to bylo 1,5 tisíce dětí. Přes 60 % rozvedených manželství trvalo déle než 10 let. Průměrný věk rozvádějících se dlouhodobě roste, v roce 2015 u mužů činil 43,8 roku, u žen 41,0 roku. Nejvíce rozvodů bylo ve skupině obyvatelstva ve věku 40-49 let, u mužů to bylo 39,4 % všech rozvodů, u žen činil podíl 35,8 % všech rozvodů. Jako příčina rozvodu byl nejčastěji (u mužů – 53 %, u žen – 55 %) uváděn rozdíl povah, názorů a zájmů.

Rozvodovost dlouhodobě stagnuje

Rozvodovost (počet rozvodů na 1 000 obyvatel středního stavu) dlouhodobě stagnuje. V roce 2015 činila rozvodovost v kraji 2,4 ‰ a byla nižší než republikový průměr (2,5 ‰). Před deseti lety byla rozvodovost v kraji vyšší jen o 0,4 bodu, před dvaceti roky byla vyšší pouze o 0,6 bodu.

Rozvodový index vzrůstá

Rozvodový index, který udává poměr počtu rozvodů v daném roce k počtu uzavřených sňatků, sice nevypovídá o podílu manželství končícím rozvodem, ale naznačuje nárůst počtu ukončených manželství ve vztahu k uzavřeným manželstvím. Pardubický kraj má pátý nejnižší rozvodový index – 51,2 v mezikrajském srovnání při republikovém průměru 54,1. Od roku 1991 vzrostl index v kraji obdobně jako v celé ČR o 13,3 bodu.

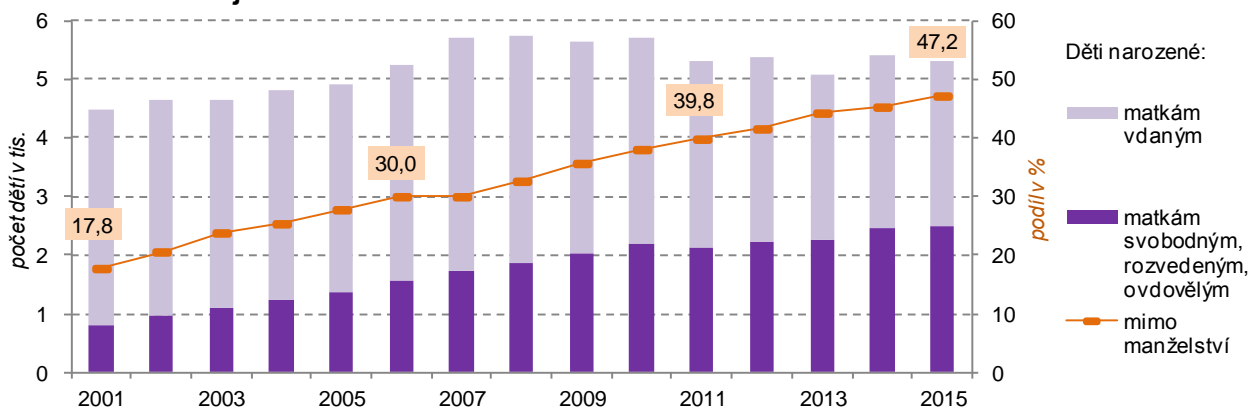
Počet živě narozených dětí meziročně poklesl

V roce 2015 se v kraji živě narodilo 5 302 dětí, což představovalo meziroční pokles o 108 dětí. Pokles byl v republikovém srovnání druhý nejvyšší za Moravskoslezským krajem (pokles o 133 dětí). Relativní ukazatel porodnosti (počet živě narozených dětí na 1 000 obyvatel středního stavu) v kraji meziročně poklesl z 10,5 narozených dětí v roce 2014 na 10,3 ‰ v roce 2015. Meziroční pokles porodnosti v kraji dosáhl nejvyšší hodnoty v republikovém srovnání, přesto je porodnost v kraji na republikovém průměru. Nejvyšší hodnoty porodnosti dlouhodobě vykazuje Hlavní město Praha (11,7 ‰ – 2015) a Středočeský kraj (11,1 ‰ – 2015), nejnižší úroveň ukazatele zaznamenal v roce 2015 Karlovarský kraj (9,1 ‰).

Podíl prvorozených dětí se snižuje ve prospěch dětí narozených v pořadí jako třetí a čtvrté

Na počtu živě narozených dětí se téměř 46 % podílely prvorozené a 38 % druhozené děti, 11 % dětí bylo v pořadí třetím a 5 % čtvrtým a dalším dítětem matky. Ve srovnání se strukturou narozených dětí před 10 lety se snížil podíl prvorozených ve prospěch třetích a čtvrtých dětí. Důvodem může být jak vyšší úhrn plodnosti, tak i vyšší věk matek.

Graf 1.8 Živě narozené děti podle rodinného stavu matky a podíl dětí narozených mimo manželství v Pardubickém kraji

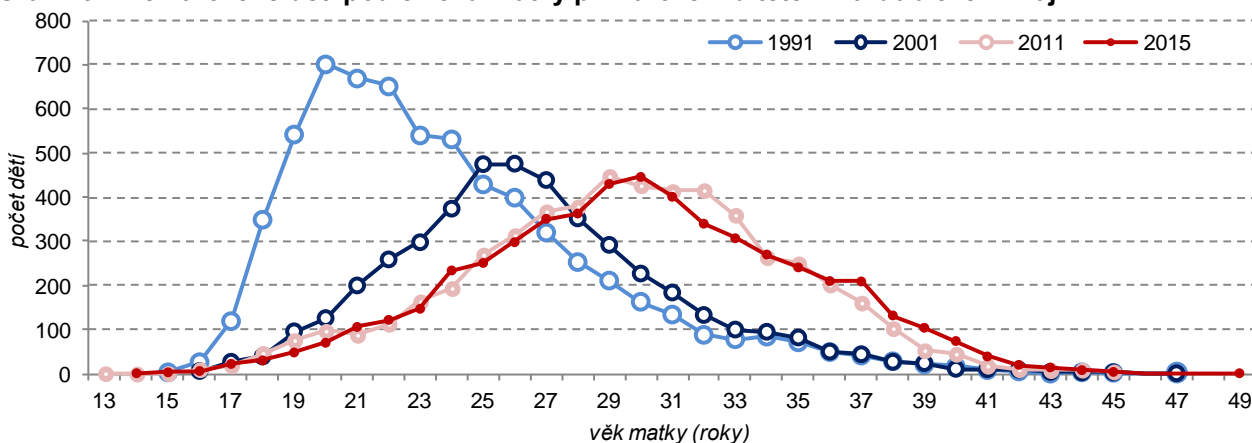

Mateřství odsouvají ženy do pozdějšího věku

Ženy v Pardubickém kraji v roce 2015 rodily své první dítě v průměru ve věku 28,3 roku, průměrný věk všech matek byl ještě o více než 2 roky vyšší. Za poslední desetiletí vzrostl průměrný věk matek téměř o 2 roky. Dlouhodobě stoupá nejen průměrný věk matek při narození prvního dítěte, ale zároveň roste i počet dětí, které se rodí matkám ve věku 40 a více let. Posun v reprodukčním chování žen je zřetelně vidět také grafu 1.9. Zatímco v roce 1991 ženy ve věkové skupině do 24 let porodily 63 % dětí z celkového počtu živě narozených dětí v daném roce, po deseti letech tento podíl poklesl na 32 % a v roce 2015 činí podíl narozených dětí matkám do 24 let již pouhých 15 %.

Opačné výsledky zaznamenávají vyšší věkové skupiny matek. Ve srovnání s rokem 1991 došlo v roce 2015 k čtyřnásobnému nárůstu podílu živě narozených dětí matkám ve věkové kategorii 30 až 34 let, ve věkové kategorii 35 až 39 let vzrostl podíl narozených dětí pětkrát a ve věku nad 40 let více než pětapůlkrát. Tato skutečnost odráží současný trend ve společnosti, a to odkládání mateřství do pozdějšího věku z důvodů zajištění optimálních finančních a existenčních podmínek.

Graf 1.9 Živě narozené děti podle věku matky při narození dítěte v Pardubickém kraji

Dlouhodobě přibývá dětí narozených mimo manželství

Mimo manželství se v Pardubickém kraji v roce 2015 narodilo 2 502 dětí, jejich podíl na celkovém počtu živě narozených dětí činil 47,2 %, přičemž republikový průměr měl hodnotu 47,8 %. Z dlouhodobého pohledu počet dětí narozených mimo manželství trvale stoupá; v roce 2001 to bylo v kraji pouze 793 dětí a jejich podíl na celkovém počtu živě narozených se rovnal 17,8 %.

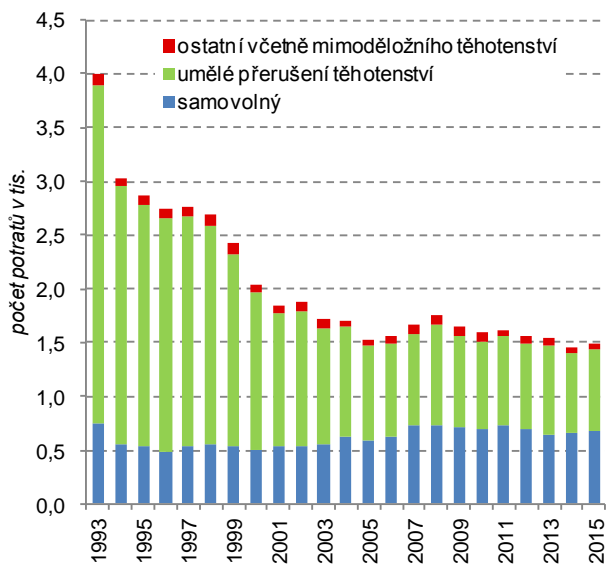
Potratovost v kraji je v republikovém srovnání nejnižší

V roce 2015 bylo v Pardubickém kraji evidováno 1 492 potratů (o 32 více než v roce 2014). Míra potratovosti vyjádřená počtem potratů na tisíc obyvatel v roce 2015 (2,9 ‰) proti roku předchozímu mírně stoupla, přesto byla mezi kraji

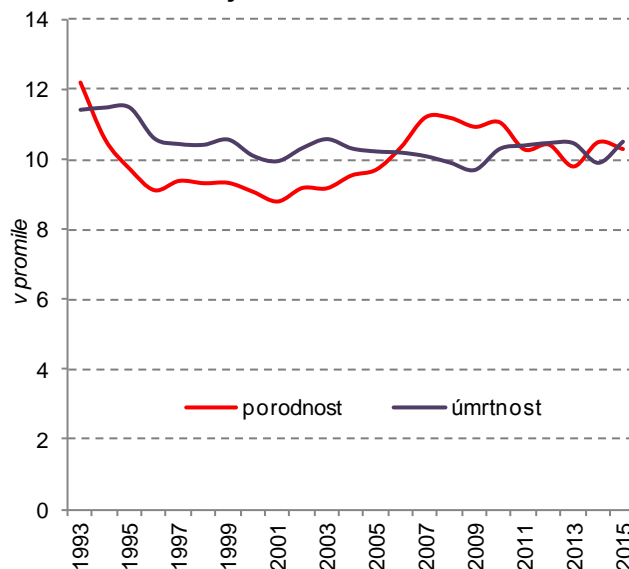

nejnižší. Počet potratů dlouhodobě klesá, a to především díky poklesu počtu uměle přerušovaných těhotenství. V roce 2015 bylo v kraji uměle přerušeno 758 těhotenství, přičemž v roce 2000 byl počet uměle přerušovaných těhotenství téměř dvojnásobný. Potratovost žen se posouvá do vyšších věkových kategorií, což souvisí se změnou reprodukčního chování žen. V roce 2000 vykazovala největší podíl potratů kategorie žen ve věku 25 – 29 let, o patnáct let později se největší podíl potratů přesunul do kategorie žen ve věku 30 – 34 let. Potratový index (počet potratů na 100 narozených) v kraji má dlouhodobě klesající tendenci a v mezikrajském srovnání patří dlouhodobě k nejnižším.

Graf 1.10 Potraty podle druhu v Pardubickém kraji

Graf 1.11 Porodnost a úmrtnost v Pardubickém kraji

Úmrtnost po poklesu v roce 2014 v roce následujícím mírně stoupla

V Pardubickém kraji v roce 2015 zemřelo 5 440 osob, v porovnání s předchozím rokem to bylo o 317 osob více. Úmrtnost, vyjádřená v poměru zemřelých na 1 000 obyvatel středního stavu, v kraji v roce 2015 po loňském poklesu mírně vzrostla. Z genderového pohledu je odlišný výskyt úmrtí podle věku u mužů a u žen odrazem rozdílné věkové struktury. Ženy se v porovnání s muži dožívají vyššího věku, a proto jich ve vyšším věku i více umírá. Zatímco mezi zemřelými muži měla věková kategorie 15–64 let 23% podíl, u žen v této věkové kategorii činil podíl pouze 11 %; ve věkové kategorii nad 65 let zemřelo 77 % mužů a 89 % žen. Pravděpodobnou příčinou úmrtí mužů mladších ročníků je jejich poměrně rizikovější způsob života ve srovnání se ženami. Více mužů (53 v roce 2015) v porovnání s ženami (13 v roce 2015) také končí život sebevraždou.

Nejčastější příčinou úmrtí jsou dlouhodobě nemoci oběhové soustavy

Nejčastější příčinou smrti obyvatel Pardubického kraje v roce 2015 byly nemoci oběhové soustavy (44,9 % úmrtí) a novotvary (23,8 % úmrtí). Nemoci oběhové soustavy byly příčinou úmrtí častěji u žen (49,6 % úmrtí) než u mužů (40,3 % úmrtí) a naopak novotvary jsou hojnější příčinou smrti mužů (26,2 % úmrtí), než u žen (21,3 % úmrtí). Na počtu zemřelých v kraji v roce 2015 se podílely osoby v poproduktivním věku z 82,3 % (z toho 12,9 % osob ve věku 65-69 let, 28,8 % osob ve věku 70-80 let, 58,5 % osob ve věku 80 a více let), osoby v produktivním věku se podílely 16,8 %, o děti se jednalo v 0,3 % případů.

Novorozenecká i kojenecká úmrtnost dlouhodobě klesají

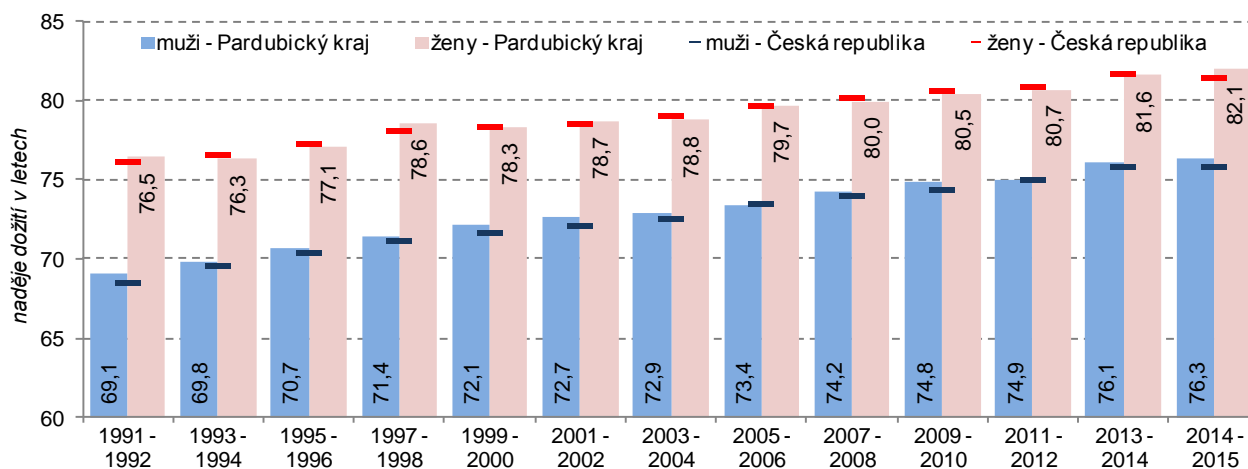
Novorozenecká a kojenecká úmrtnost mají dlouhodobě klesající trend, v krátkodobém pohledu však spíše kolísají. V porovnání s průměrem ČR byla kojenecká i novorozenecká úmrtnost v kraji nižší. Kojenecká úmrtnost (zemřelí do 1 roku na 1 000 živě narozených) v kraji v roce 2015 činila 1,9 ‰ (v ČR 2,5 ‰); novorozenecká úmrtnost (zemřelí do 28 dnů na 1 000 živě narozených) činila 0,8 ‰ (v ČR 1,5 ‰).

Naděje dožití při narození se neustále zvyšuje

Údaje o naději dožití (střední nebo očekávané délce života) zjištěné za dvouleté období let 2014 a 2015 udávají, že muž narozený v roce 2015 v Pardubickém kraji se pravděpodobně dožije věku 76,3 let (před 20 lety byla naděje dožití mužů o 6,3 roku nižší); žena se pravděpodobně dožije 82 let (před 20 lety byla

naděje dožití žen o 5,8 roku nižší). Naděje dožití při narození u mužů i žen v Pardubickém kraji je shodně čtvrtá nejvyšší v republikovém srovnání.

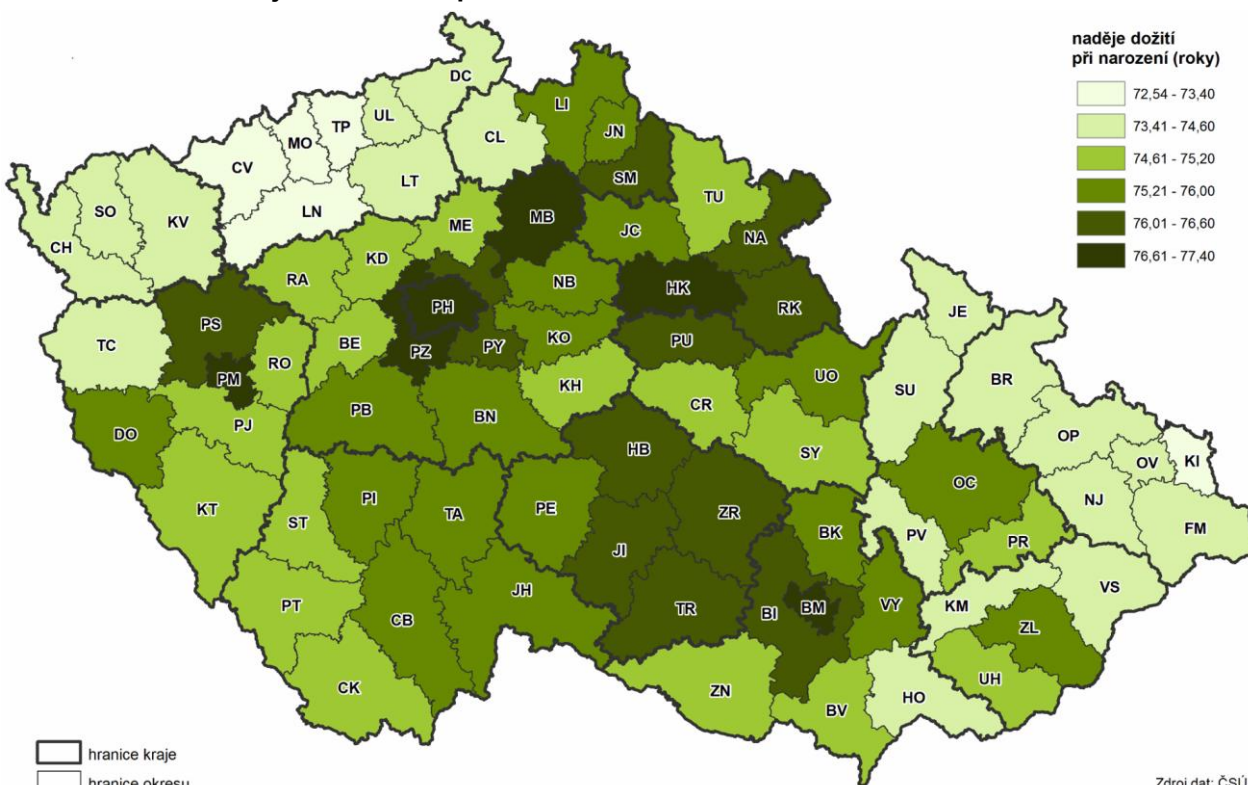
Graf 1.12 Naděje dožití mužů a žen při narození v Pardubickém kraji a České republice v období let 1991-1992 až 2014-2015

Naděje dožití u mužů dlouhodobě roste rychleji než u žen

Naděje dožití u mužů se prodlužuje rychleji než u žen, čímž se snižuje rozdíl ve střední délce života mezi pohlavími. Jestliže v období let 1991 až 1992 činil rozdíl mezi střední délkou života mužů a žen v kraji 7,3 roku, v období let 2014 až 2015 byl pouze 5,7 roku. Přispívá k tomu zejména klesající úmrtnost na nemoci oběhové soustavy spojená s rozvojem nových léčebných metod a zdravější životní styl.

Naděje dožití mužů při narození v okresech ČR v období 2011-2015

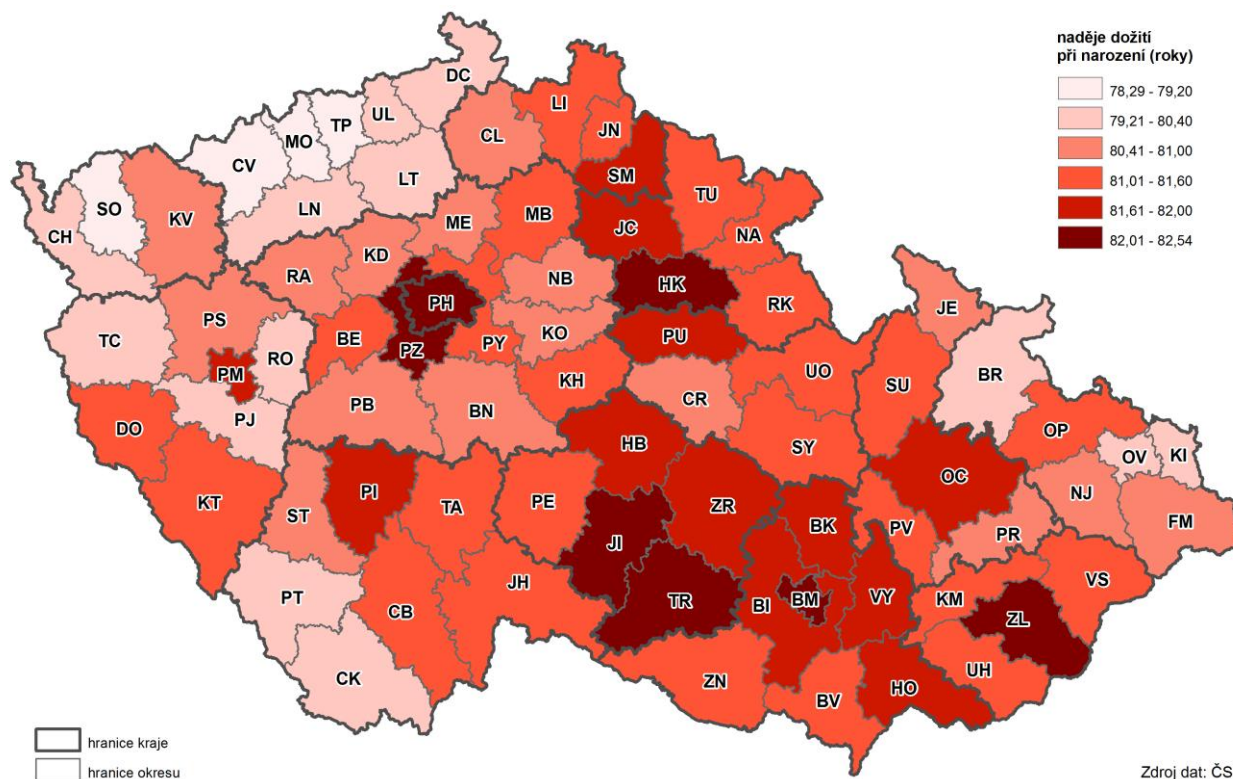
Muži ze Žamberka a ženy z Orlickoústecka mohou očekávat nejdelší život

Údaje o naději dožití dle pohlaví prezentované za správní obvody obcí s rozšířenou působností (SO ORP) se zpracovávají za pětileté kalendářní období, tj. aktuálně za roky 2011-2015. Nejvyšší naděje dožití při narození v letech 2011 až 2015 v rámci Pardubického kraje mají muži v SO ORP Žamberk (78,0 let) a ženy v SO ORP Ústí nad Orlicí (82,8 let). Mezi 206 správními obvody ORP ČR byli muži ze Žamberka hodnotou naděje dožití na druhém pořadovém místě za muži z SO ORP Nové Město nad Metují z Královéhradeckého kraje (78,2 let). Ženy z Orlickoústecka jsou v pořadí

správních obvodů ORP ČR čtvrté. Nejméně příznivá hodnota ukazatele naděje dožití u mužů při narození v období let 2011 až 2015 byla zjištěna v SO ORP Svitavy (73,8 let) a u žen v SO ORP Králíky (78,8 let). S nejnižší hodnotou v rámci Pardubického kraje se v republikovém srovnání SO ORP Svitavy zařadil mezi muži na 175. místo a mezi ženami SO ORP Králíky na 197. místo.

Naděje dožití žen při narození v okresech ČR v období 2011-2015

Zdroj dat: ČSÚ

Podíl dětské a seniorské kategorie obyvatelstva se zvyšuje na úkor osob v produktivním věku

V roce 2015 se mírně zvýšil počet i podíl nejmladší věkové kategorie (dětí do 15 let) v Pardubickém kraji. Oproti předchozímu roku počet dětí stoupl o 644 na 79 315 osob a podíl této věkové skupiny na celkové populaci kraje se zvýšil o 0,2 procentního bodu na 15,4 %. Na konci roku 2015 žilo v kraji 95 645 obyvatel ve věku 65 a více let, což je o 2 562 osob více než v roce minulém a podíl této skupiny na populaci kraje stoupl o 0,5 procentního bodu a činí 18,5 %. Rok 2006 byl posledním rokem, ve kterém byl podíl dětské kategorie obyvatel vyšší, než podíl obyvatel ve věku 65 a více let. Nárůst podílu seniorů v populaci kraje souvisí s tím, že roste naděje dožití (lidé se dožívají vyššího věku) a do seniorské kategorie přechází silná poválečná populační vlna obyvatel. V roce 2015 byl rozdíl mezi oběma kategoriemi již téměř 16,3 tis. osob ve prospěch seniorů. Věková skupina obyvatel v produktivním věku 15–64 let zaznamenala meziročně pokles počtu osob o 3 429 a snížení podílu o 0,6 procentních bodů.

K nejmladším správním obvodům ORP patří Holicko, Lanškrounsko a Žambersko

Z vnitroregionálního pohledu měly v roce 2015 mezi správními obvody obcí s rozšířenou působností Pardubického kraje nejsilnější podíl dětské složky obvody Holic (16,4 %) a Lanškroun (16,1 %); na 100 dětí zde připadalo shodně 108 seniorů. Lanškrounsko a Žambersko měly v průměru nejmladší populaci – průměrný věk 41,0 let. K nejmladším správním obvodům patřilo rovněž Holicko s třetím nejnižším průměrným věkem 41,2 let v kraji.

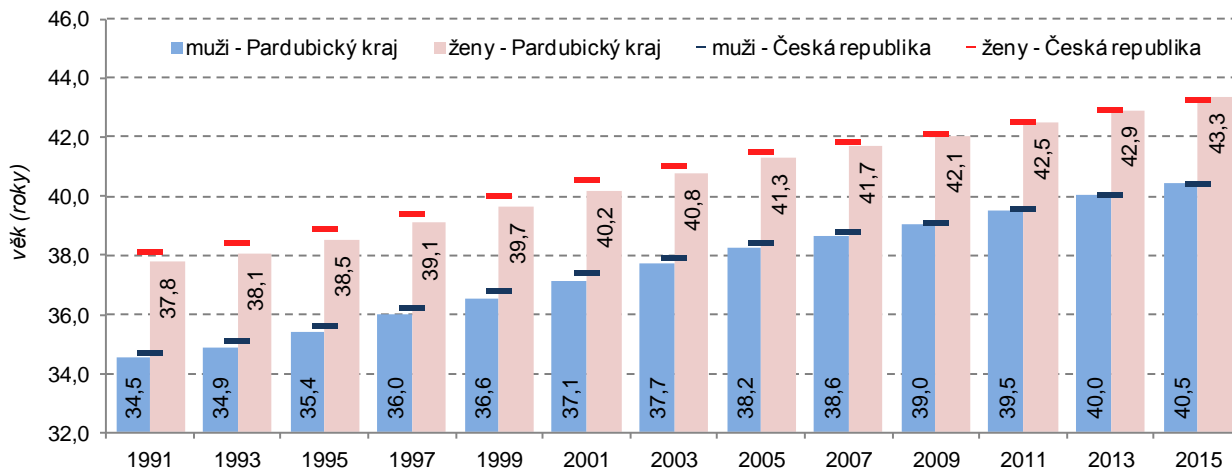
Nejstarší populace obyvatel žije ve správních obvodech ORP Moravská Třebová, Přelouč a Hlinsko

Naopak nejmenší podíl dětské složky byl v roce 2015 zjištěn v obvodech Moravská Třebová (14,3 %), Přelouč (14,5 %) a Hlinsko (14,6 %). V SO ORP Přelouč má obyvatelstvo nejvyšší průměrný věk – 42,5 roku a na 100 dětí připadá 127 seniorů. Na Hlincek připadlo na 100 dětí 133 seniorů, což byla nejvyšší hodnota mezi ORP Pardubického kraje a průměrný věk obyvatel byl 42,4 roku. Obyvatelé Moravskotřebovska měli v roce 2015 průměrný věk 42,3 roku a na 100 dětí zde připadalo 131 seniorů.

**Populace
Pardubického kraje
má v mezikrajském
srovnání čtvrtý nejnižší
průměrný věk**

Vzhledem ke stárnutí populace se průměrný věk obyvatel kraje obdobně jako v celé republice zvyšuje. V roce 2015 byl v Pardubickém kraji průměrný věk obyvatel 41,9 roku, v mezikrajském srovnání měla populace kraje čtvrtý nejnižší průměrný věk. V ženské části obyvatelstva byl průměrný věk 43,3 let, u mužů to bylo o tři roky méně, a to 40,5 let. Od roku 1991 se průměrný věk obyvatel kraje zvýšil o 5,7 roku; více u mužů (o 5,9 roku) než u žen (o 5,6 roku).

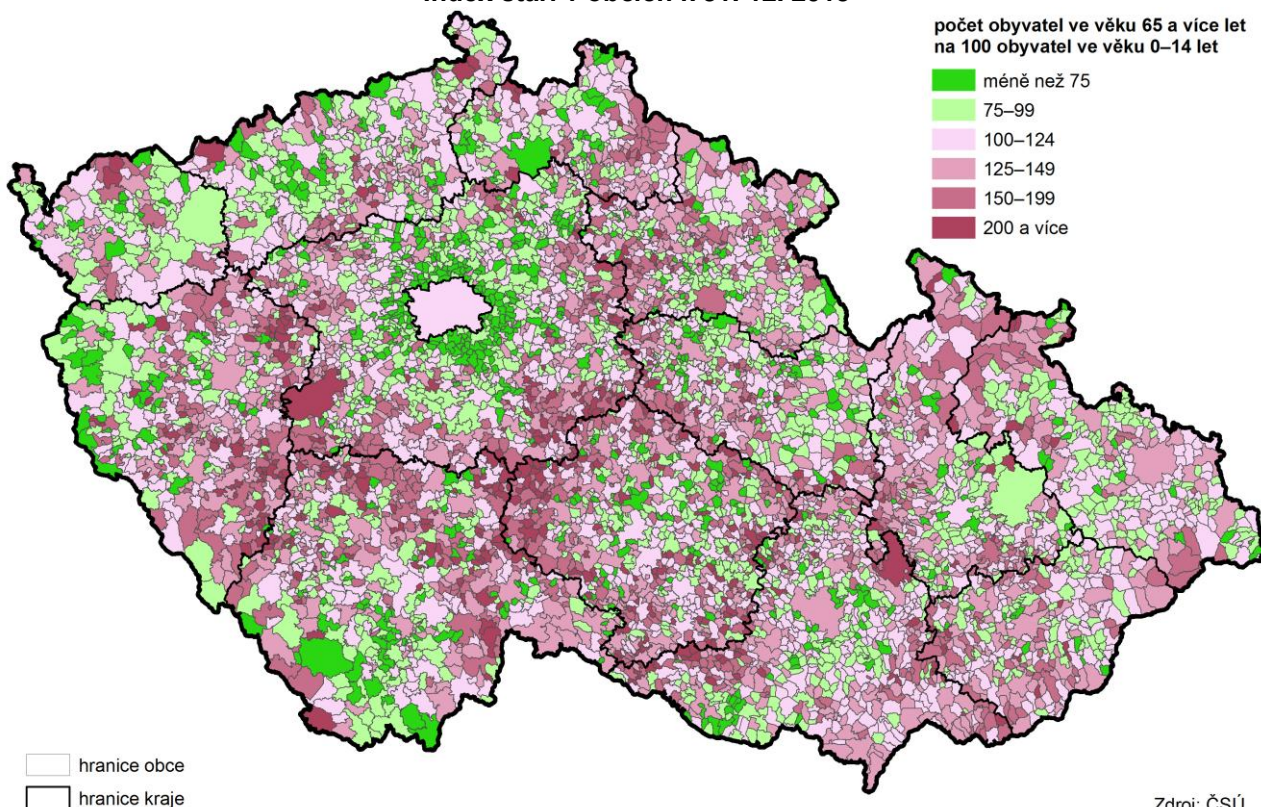
Graf 1.13 Průměrný věk mužů a žen v Pardubickém kraji a ČR

**Index stáří v kraji
poprvé překročil
hodnotu 120**

Relativním ukazatelem, který charakterizuje vývoj věkové struktury a základním indikátorem stárnutí populace, je index stáří vyjádřený poměrem seniorské a dětské složky populace. Index stáří dlouhodobě roste, od roku 2001 vzrostla jeho hodnota o 35,5 procentního bodu. V roce 2015 dosáhl index stáří v kraji hodnoty 120,6 a hranici 100 převýšil v roce 2007, tzn. že od roku 2007 je v kraji více seniorů než dětí. Z genderového pohledu má index stáří příznivější hodnoty v mužské populaci a dosud v kraji nepřevýšil hodnotu 100. Na konci roku 2015 připadalo na 100 chlapců ve věku do 14 let 99 mužů starších 65 let. Index stáří žen v Pardubickém kraji v roce 2015 udává, že na 100 děvčat připadá 144 seniorek; index stáří žen převýšil hranici 100 již v roce 1999.

Index stáří v obcích k 31. 12. 2015

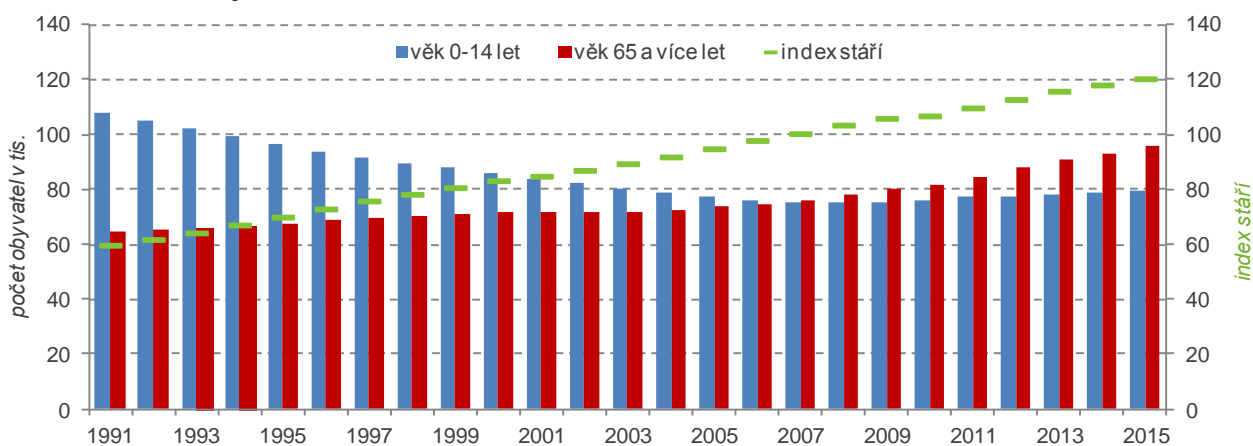

Zdroj: ČSÚ

V republikovém srovnání se hodnota ukazatele indexu stáří v Pardubickém kraji pohybuje mírně nad republikovým průměrem (119,0) – o 1,6 procentního bodu. Kraj má pátou nejnižší hodnotu indexu stáří v ČR za kraje Středočeským, Ústeckým, Libereckým a Jihočeským. V rámci regionu dosáhl index stáří nejvyšších hodnot v okrese Chrudim (123,4), nejnižší podíl seniorské a dětské kategorie byl evidován v okrese Ústí nad Orlicí (116,7).

Graf 1.14 Vývoj obyvatelstva ve věkových skupinách 0–14 let a 65 a více let a index stáří v Pardubickém kraji

Index stáří je poměr počtu osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0-14 let.

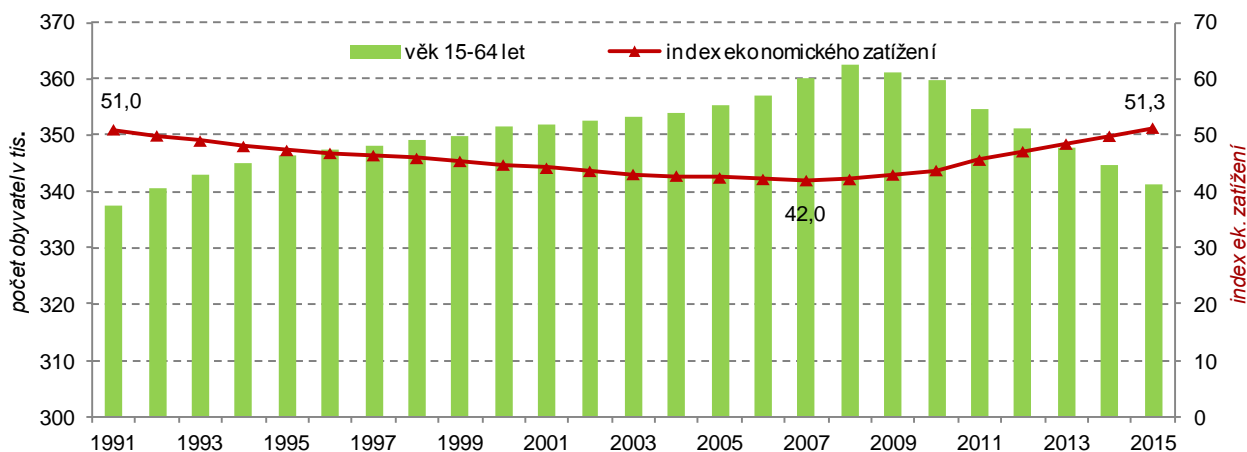
Index ekonomického zatížení má 4. nejvyšší hodnotu v ČR

Dalším ukazatelem, který vychází ze vztahů mezi počtem obyvatel v základních věkových skupinách, je tzv. index ekonomického zatížení, který je definovaný jako počet osob ve věku 0 až 14 let a 65 a více let připadající na 100 obyvatel ve věku 15 až 64 let. Index ekonomického zatížení dosáhl v Pardubickém kraji v roce 2015 hodnoty 51,3, což představuje 4. nejvyšší hodnotu v mezikrajském srovnání za krajem Královéhradeckým (53,3), Středočeským (51,9) a Libereckým (51,7).

V rámci regionu se nejvyšší hodnota indexu ekonomického zatížení vyskytuje u SO ORP Ústí nad Orlicí (52,7 %), Česká Třebová (52,6 %) a Vysoké Mýto (52,6 %).

V roce 1991 v Pardubickém kraji připadalo na 100 osob v produktivním věku 51 „závislých“ osob, do roku 2007 se hodnota indexu postupně snižovala (rostl podíl osob v aktivním věku a zároveň se snižoval podíl dětské složky v populaci) až na hodnotu 42. Od roku 2008 index ekonomického zatížení postupně narůstá, neboť oslabuje počet i podíl osob v produktivním věku a trvale posiluje kategorie pětadesátiletých a starších osob.

Graf 1.15 Vývoj počtu obyvatel ve věkové skupině 15-64 let a indexu ekonomického zatížení v Pardubickém kraji

Index ekonomického zatížení je poměr počtu osob ve věku 0 až 14 let a 65 a více let na 100 obyvatel ve věku 15 až 64 let.

2. Sociální vývoj

Ekonomická aktivita (VŠPS):

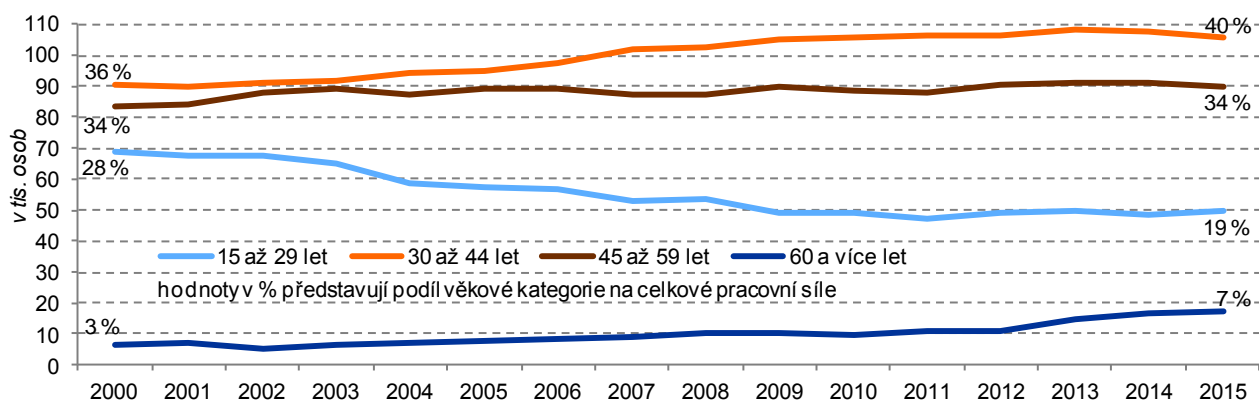
Počet osob tvořících pracovní sílu dlouhodobě mírně roste

Podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) tvořilo v roce 2015 pracovní sílu¹ v kraji 262,7 tis. osob, tj. o 0,6 tis. osob méně ve srovnání s předchozím rokem a zároveň o 9,3 tis. více oproti stavu před pěti lety. Na změny ve struktuře pracovní síly podle věku působí nejen demografické vlivy, ale i mění se míra ekonomické aktivity u nejmladších (prodlužující se příprava na povolání) i nejstarších věkových kategorií (prodlužování věku pro odchod do důchodu).

Pracovní síla stárne

Ještě v roce 2000 se na pracovní síle v kraji podílely osoby do 30 let 28 %, přitom do roku 2015 jejich podíl klesl o 9 procentních bodů na 19,0 % při republikovém průměru 17,1 %. Od roku 2009 počet osob v této věkové kategorii v kraji osciluje těsně pod 50tisícovou hranicí. Naopak počet i podíl 60letých a starších mezi zaměstnanými a nezaměstnanými nadále roste; v roce 2015 dosáhl v kraji i ČR 7 % (tj. více než dvojnásobek oproti roku 2000).

Graf 2.1 Pracovní síla (zaměstnaní a nezaměstnaní) podle věku v Pardubickém kraji

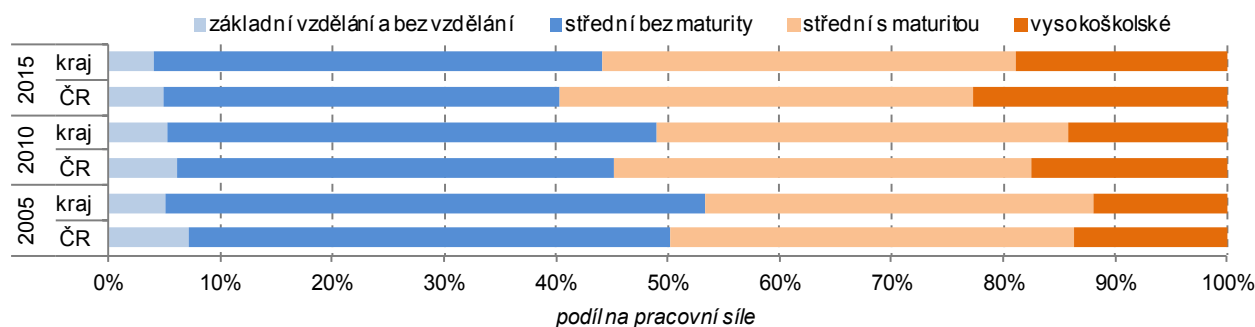
Míra ekonomické aktivity meziročně mírně klesla

Trend dlouhodobě klesající míry ekonomické aktivity² přešel od roku 2012 v růst, i když v roce 2014 již nebyl tak významný a v roce 2015 byl opět zaznamenán nepatrný pokles. V roce 2015 činila míra ekonomické aktivity v kraji 60,1 % (v celé ČR 59,4 %) a o 0,1 procentního bodu zaostávala za hodnotou z roku 2014. Míra EA mužů přitom meziročně vzrostla o 0,1 p. b. na 68,5 %. U žen byl zaznamenán pokles (o 0,3 p. b. na 51,9 %).

Úroveň vzdělanosti pracovní síly v kraji roste, stále však zaostává za průměrem ČR

Podíl vysokoškoláků na pracovní síle vzrostl v kraji v roce 2015 na 18,9 %, přitom před pěti lety se pohyboval kolem 14 % (za průměrem ČR přesto zaostává o 3,7 procentního bodu). Podíl středoškoláků s maturitou na pracovní síle v kraji (36,9 %) přibližně odpovídá republikové hodnotě. Počet středoškoláků bez maturity vč. vyučených se meziročně snížil o 2,4 tis. osob a představoval 40% podíl na pracovní síle (o 4,6 procentního bodu nad průměrem ČR). Klesl i počet osob se základním vzděláním a bez vzdělání (na 10,7 tis. osob).

Graf 2.2 Pracovní síla (zaměstnaní a nezaměstnaní) podle vzdělání v Pardubickém kraji a ČR

¹ Pracovní sílu tvoří osoby ekonomicky aktivní, a to jak zaměstnaní, tak nezaměstnaní. Zaměstnaní se podle postavení v zaměstnání člení na zaměstnance vč. členů produkčních družstev, zaměstnavatele, pracující na vlastní účet a pomáhající rodinné příslušníky.

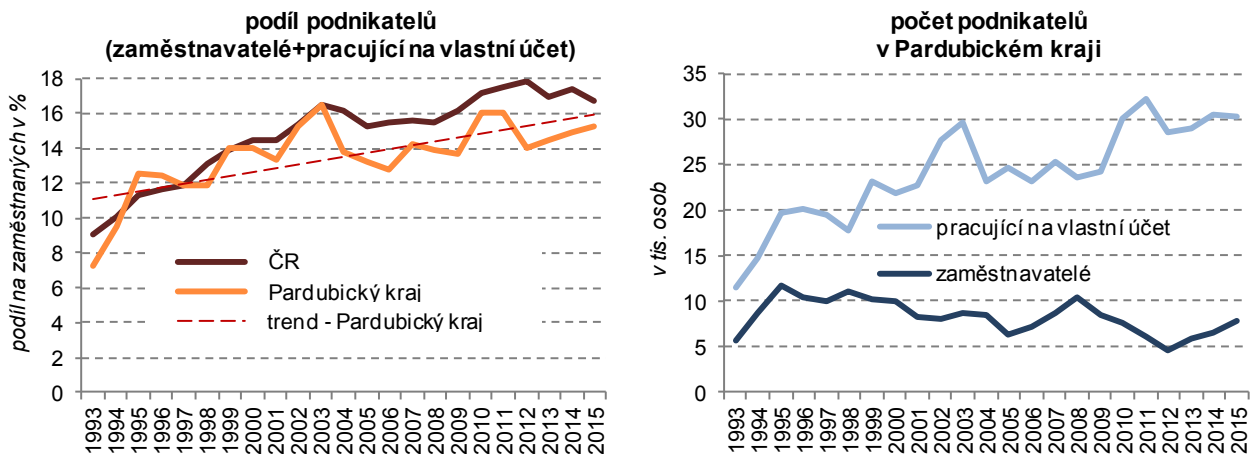
² podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných (pracovní síly) na počtu všech osob patnáctiletých a starších

Zaměstnanost nadále roste

Po poklesu zaměstnanosti vlivem ekonomického útlumu po roce 2008 nastalo oživení na trhu práce a počet zaměstnaných osob nejprve mírně a následně zřetelně rostl. Z celkového počtu 262,7 tis. ekonomicky aktivních osob tvořících v roce 2015 v kraji pracovní sílu bylo 250,7 tis. osob zaměstnaných (tj. o 4,2 tis. více než v roce předchozím a zároveň nejvíce od roku 1995). Na všech ekonomicky aktivních se v roce 2015 zaměstnané osoby podílely 95,4 %, což představuje o 1,8 procentního bodu vyšší podíl než v roce 2014 a zároveň přibližně stejný podíl jako v roce 2007. Míra zaměstnanosti³, která v roce 2013 mírně vzrostla na 55 %, se do roku 2015 zvýšila již na 57,3 % a stejně jako v předchozím roce překročila republikovou hodnotu (o 0,9 procentního bodu).

Graf 2.3 Zaměstnaní podle vybraných kategorií postavení v zaměstnání

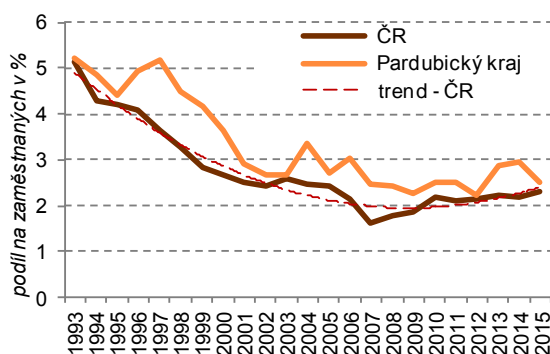
Intenzita podnikatelské aktivity se zvýšila, za republikovou intenzitou však dlouhodobě zaostává

Z hlediska postavení v zaměstnání tvoří největší podíl zaměstnaných osob zaměstnanci vč. členů produkčních družstev (84,1 % v kraji v roce 2015); v postavení podnikatelů (tj. zaměstnavatelů a pracujících na vlastní účet) působilo v roce 2015 v kraji 15,2 % zaměstnaných osob, tj. o 0,3 procentního bodu více než v roce předchozím. Republikový podíl se přitom meziročně snížil o 0,7 p. b. na 16,7 %. Kraj se tak v podílu podnikatelů posunul v mezikrajském žebříčku z 11. na 8. pozici. Dlouhodobý růst podílu podnikatelů je zřejmý i z předchozího grafu, ve kterém byly krajské výkyvy vyrovnány pomocí lineárního trendu. Zatímco počet zaměstnavatelů kolísá (s mírným růstem od roku 2012), počet pracujících na vlastní účet dlouhodobě roste.

Počet osob s více zaměstnáními meziročně klesl

V roce 2015 mělo v kraji několik zaměstnání 6,3 tis. osob, tj. o 1,1 tis. osob méně oproti předchozímu roku. Na celkovém počtu zaměstnaných se tyto osoby podílely 2,5 % (při republikovém průměru 2,3 %), což představuje pátý nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání. Před 20 lety byl tento podíl téměř dvojnásobný, od roku 2002 osciluje kolem průměrné roční hodnoty 2,7 %.

Graf 2.4 Osoby s druhým (dalším) zaměstnáním

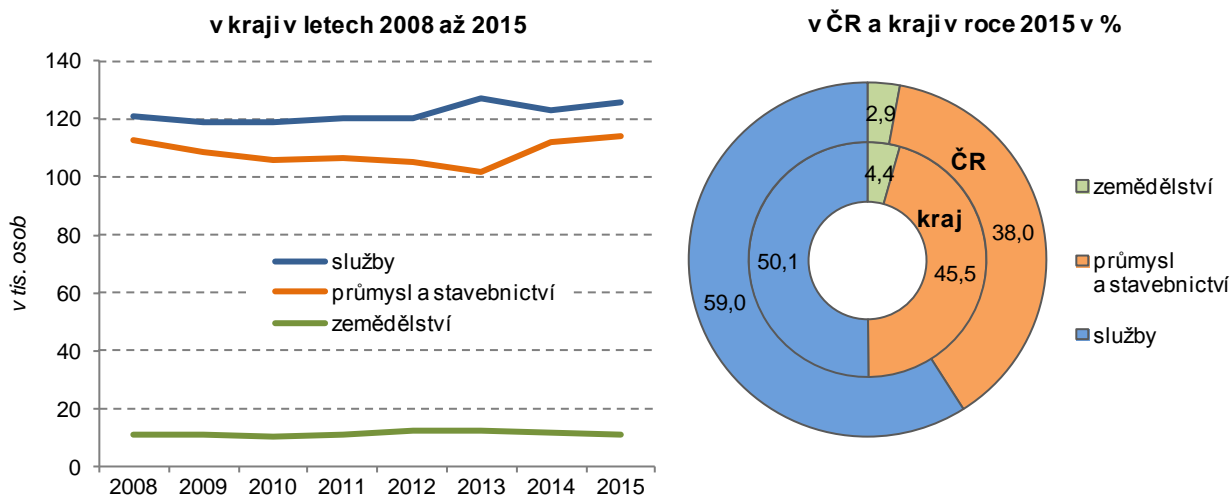

Zaměstnanost v sekundárním sektoru nadále roste, oživení nastalo i ve službách

Počet zaměstnaných v sekundárním sektoru (průmysl a stavebnictví) po předchozím poklesu od roku 2014 roste, a to zejména díky průmyslu. Podíl sekundárního sektoru na celkové zaměstnanosti (45,5 %) byl v roce 2015 mezi kraji 4. nejvyšší. Rovněž zaměstnanost v terciárním sektoru – tržních i netržních službách – meziročně vzrostla, přesto zůstala mezi kraji 3. nejvyšší. Podíl primárního sektoru (zemědělství a lesnictví) na celkové zaměstnanosti nadále mírně klesá (na 4,4 % v roce 2015) a zároveň zůstává v mezikrajském srovnání třetí nejvyšší.

³ podíl počtu zaměstnaných na počtu všech osob patnáctiletých a starších

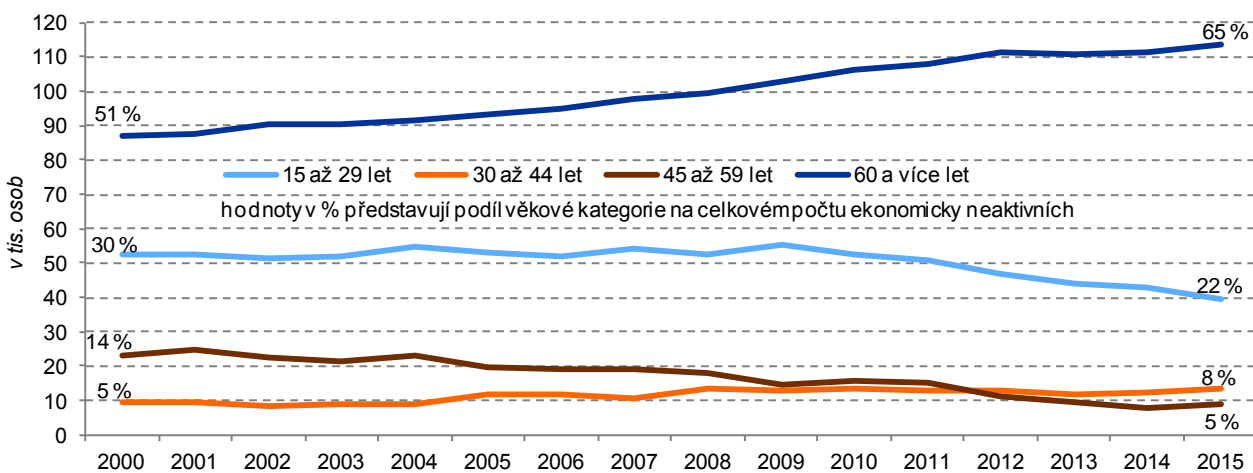
Graf 2.5 Zaměstnané osoby podle odvětvových sektorů v Pardubickém kraji a ČR

Mezi ekonomicky neaktivními neustále narůstá podíl seniorů

Počet ekonomicky neaktivních dosáhl v kraji maxima v roce 2010 (187,5 tis.), následoval pozvolný pokles na 174,4 tis. v roce 2014, do roku 2015 se zvýšil jen nepatrně – na 174,7 tis. osob. Ženy přitom tvořily 61,3 % ekonomicky neaktivních. Na celkovém počtu ekonomicky neaktivních v kraji v roce 2015 (39,9 % populace patnáctiletých a starších) se 65 % podílely osoby šedesátileté a starší (o 1,1 procentního bodu více oproti roku 2014). Osoby ve věku 15-29 let tvořily 22,5 % ekonomicky neaktivních (o 2,1 p. b. meziročně méně). Podíl 60letých a starších mezi ekonomicky neaktivními narůstá dlouhodobě (v roce 2000 byl v kraji přibližně padesátiprocentní), zároveň trvale klesá zastoupení osob ve věku 15-29 let.

Graf 2.6 Ekonomicky neaktivní v populaci patnáctiletých a starších podle věku v Pardubickém kraji

Nezaměstnanost (MPSV):

Snížil se počet uchazečů o zaměstnání z řad absolventů i zdravotně postižených

Ke konci roku 2015 bylo na úřadech práce v kraji registrováno celkem 18 075 uchazečů o zaměstnání tj. o 17,6 % méně než v předchozím roce a zároveň o třetinu méně ve srovnání s koncem roku 2010, kdy byl počet uchazečů o zaměstnání za posledních 24 let maximální. Dosažitelných uchazečů ve věku 15-64 let bylo v kraji ke konci roku 2015 na úřadech práce registrováno celkem 17 560, tj. o 18,2 % méně než v roce 2014. O čtvrtinu se v kraji meziročně snížil počet uchazečů z řad absolventů a mladistvých (na 1 tis.), o 8,8 % pak klesl počet uchazečů se zdravotním postižením (na 2,9 tis.).

Počet volných pracovních míst se téměř zdvojnásobil

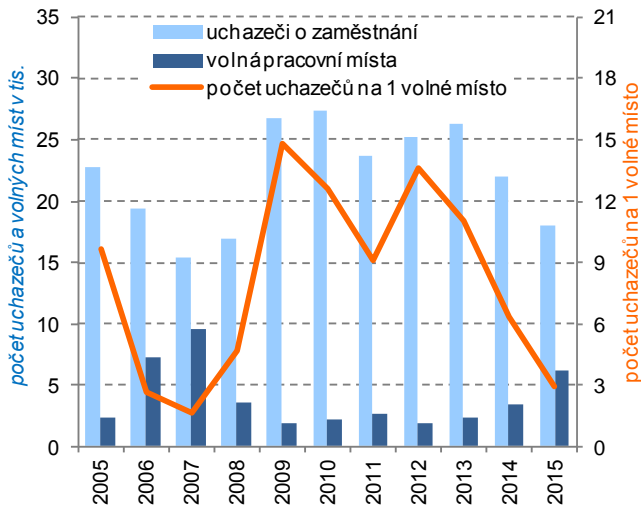
Spolu s klesajícím počtem uchazečů o zaměstnání se zároveň zvyšovala nabídka volných pracovních míst hlášených úřadům práce. Ke konci roku 2015 bylo v kraji evidováno 6 168 volných pracovních míst, tj. téměř dvojnásobek ve srovnání s předchozím rokem. Na jedno volné pracovní místo v kraji tak připadalo 2,9 uchazečů o zaměstnání při republikovém průměru 4,4.

Podíl nezaměstnaných osob v kraji patří v mezikrajském srovnání k nejnižším

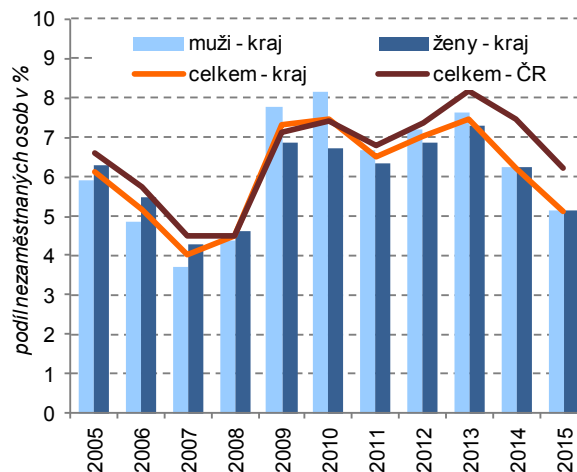
Podíl nezaměstnaných osob v kraji meziročně klesl o 1,1 procentního bodu na 5,14 % (stav k 31.12.2015) a byl 5. nejnižší mezi kraji. Stejně jako v předchozím roce zůstal o více než 1 p. b. pod hodnotou ČR (6,24 %). Podíl nezaměstnaných mužů a žen byl (obdobně jako ke konci roku 2014) vyrovnaný. Pokles nezaměstnanosti související s pokračujícím oživením na trhu práce byl podpořen i mírnou zimou a tedy příznivějšími podmínkami pro sezónní práce.

Graf 2.7 Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa v Pardubickém kraji (stav ke konci roku)

Zdroj: MPSV

Graf 2.8 Podíl nezaměstnaných osob v Pardubickém kraji a ČR (stav ke konci roku)*

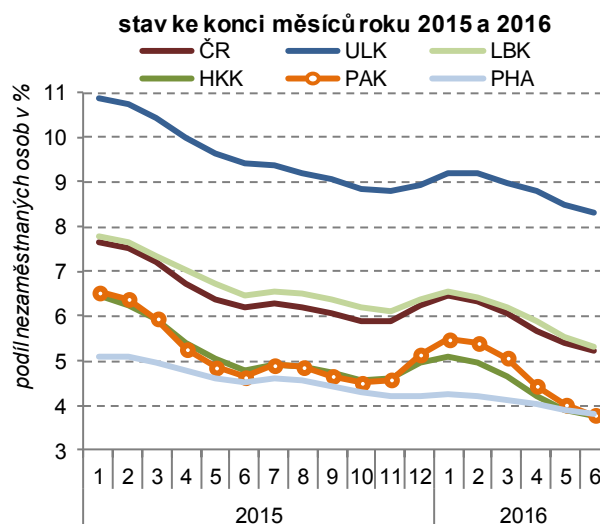
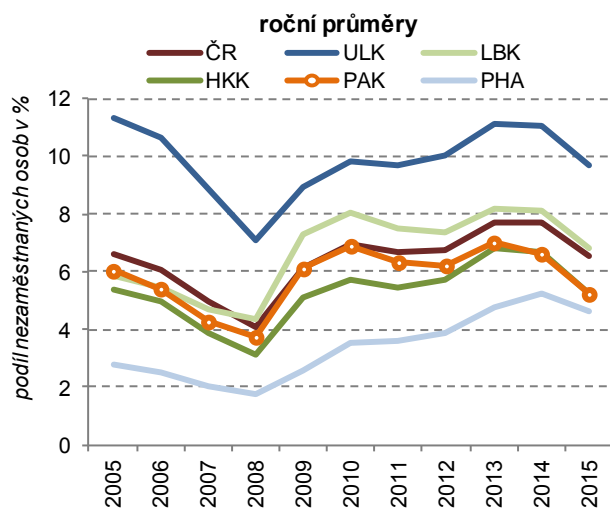

* podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let na obyvatelstvu stejného věku

Nezaměstnanost v kraji je (dle průměru za rok 2015) nejnižší v rámci regionu soudržnosti Severovýchod

Z následujícího grafu, porovnávacího průměrné roční hodnoty podílu nezaměstnaných osob, je patrné postupné snižování rozdílu mezi krajem s nejnižší (Praha) a nejvyšší (Ústecký kraj) nezaměstnaností. Zbývající zobrazené kraje reprezentují region soudržnosti NUTS2 Severovýchod; v rámci tohoto regionu byla ještě před deseti lety nejvyšší nezaměstnanost v Pardubickém kraji. Díky nejpriznivějšímu vývoji byla nezaměstnanost v kraji v posledních dvou hodnocených letech v rámci NUTS2 již nejnižší (těsně před Královéhradeckým krajem). Díky nejméně příznivému vývoji v Libereckém kraji se rozdíl v nezaměstnanosti krajů v rámci NUTS2 ještě zvýšil.

Graf 2.9 Podíl nezaměstnaných osob* ve vybraných krajích

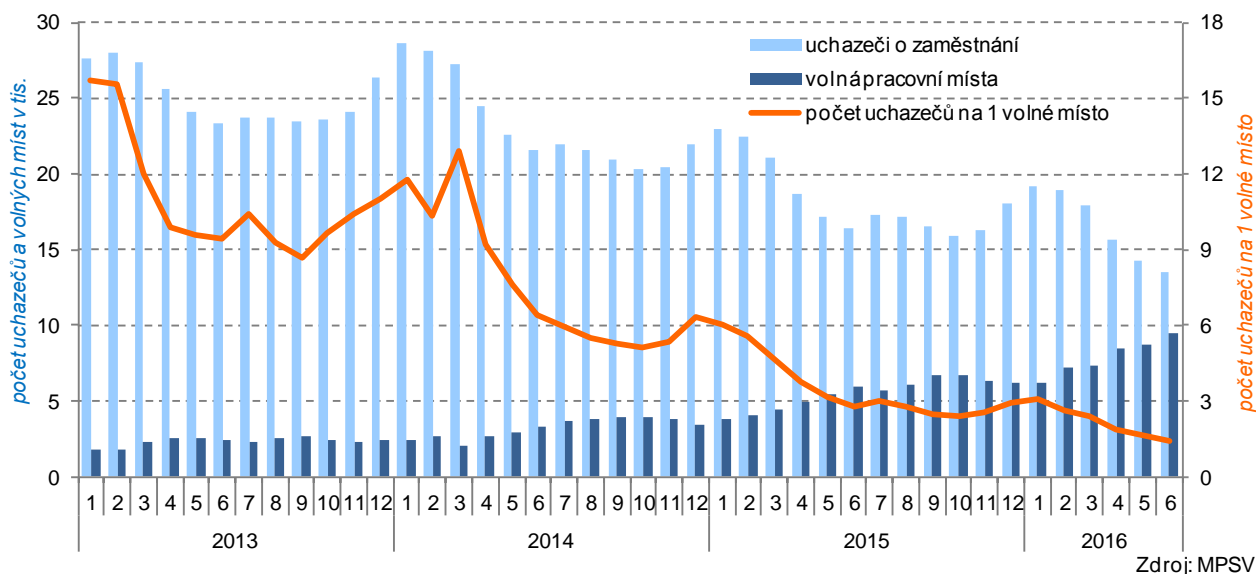
* podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let na obyvatelstvu stejného věku

Zdroj: MPSV

Nezaměstnanost se příznivě vyvíjela i na počátku roku 2016

Příznivý vývoj na trhu práce pokračoval i v 1. pololetí roku 2016. Ke konci června 2016 bylo v kraji evidováno 13 490 uchazečů o zaměstnání, tj. o 2 948 méně než v roce předchozím a nejméně od roku 2008 při porovnání koncových pololetních stavů. Úřadům práce bylo na konci prvního pololetí roku 2016 nahlášeno 9 447 volných pracovních míst (nejvíce od roku 2008) a na jednoho volné místo tak připadalo 1,4 uchazečů (při republikovém průměru 2,9).

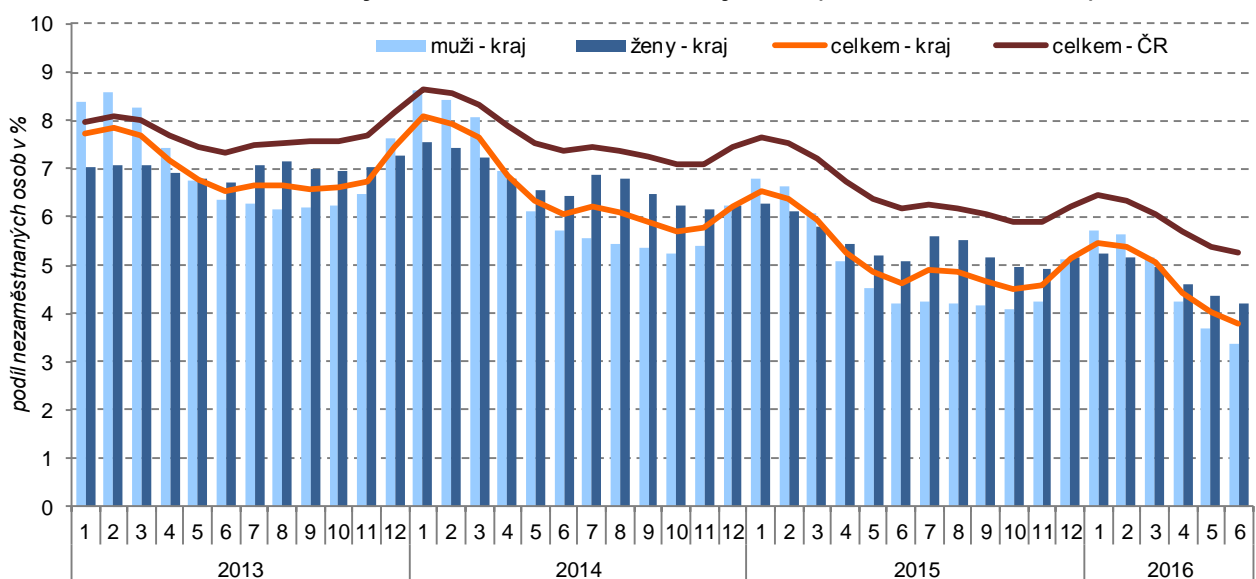
Graf 2.10 Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa v Pardubickém kraji (stav ke konci měsíce)

Ke konci června 2016 byla nezaměstnanost v kraji 3. nejnižší

Z grafu znázorňujícího měsíční hodnoty podílu nezaměstnaných osob jsou patrné sezónní výkyvy nezaměstnanosti, a to především u mužů, kteří jsou častěji zaměstnáváni v odvětvích vázaných na roční období (např. v zemědělství či stavebnictví). Měsíční nezaměstnanost v kraji meziročně klesá nepřetržitě od dubna 2014. Ke konci června 2016 podíl nezaměstnaných osob v kraji dosáhl 3,79 % (3. nejnižší hodnota těsně po Plzeňském a Královéhradeckém kraji a zároveň nepatrně nižší hodnota ve srovnání s Prahou) a byl při srovnání koncových pololetních stavů nejnižší od roku 2008.

Graf 2.11 Podíl nezaměstnaných osob v Pardubickém kraji a ČR (stav ke konci měsíce)*

* podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let na obyvatelstvu stejného věku

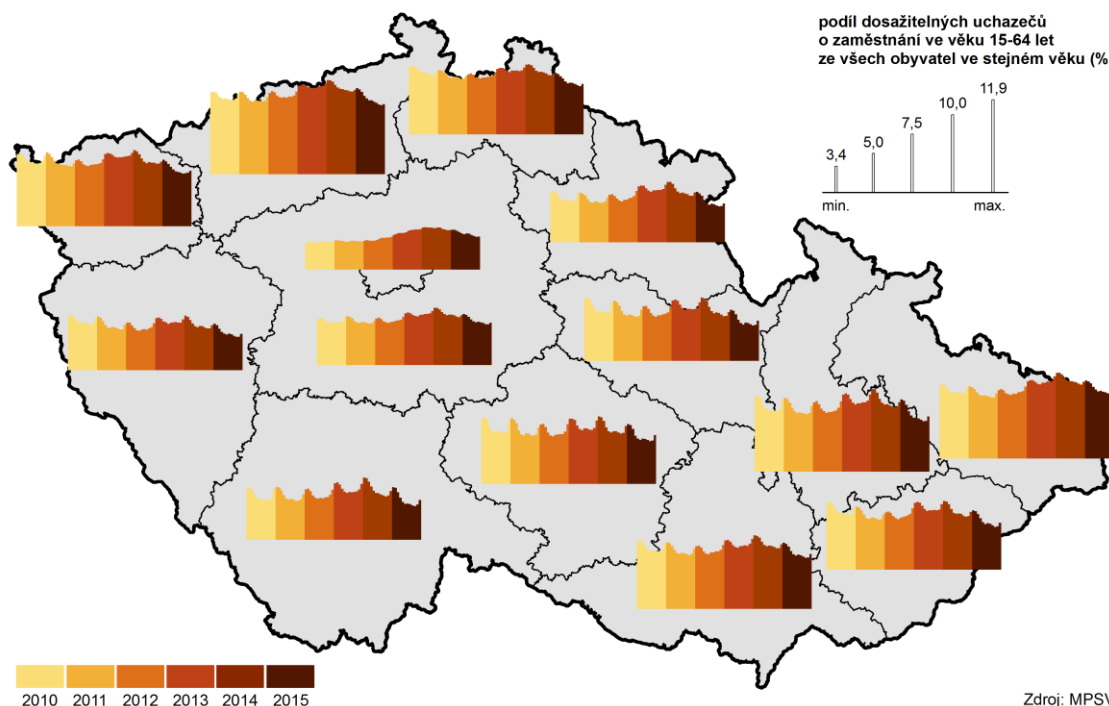
Zdroj: MPSV

Podíl dlouhodobě nezaměstnaných v kraji patří k nejnižším

Ke konci roku 2015 bylo v kraji evidováno 5 834 uchazečů o zaměstnání po dobu delší než 1 rok (tj. o 30,3 % méně než v roce předchozím). Jejich podíl na všech uchazečích dosáhl 32,3 %, což je druhá nejnižší hodnota v mezikrajském srovnání. Za posledních pět let přitom dosáhl počet uchazečů v evidenci déle než 1 rok maxima na konci roku 2013 (9 359 osob). Podíl dlouhodobě nezaměstnaných na osobách v produktivním věku (15-64 let) činil na konci roku 2015 v kraji 1,7 % a byl o 0,7 procentního bodu nižší než v roce předchozím a zároveň třetí nejnižší v mezikrajském srovnání; republikový průměr přitom činil 2,7 %. Dlouhodobá nezaměstnanost je nadále největším problémem v okrese Svitavy a Ústí nad Orlicí.

Nezaměstnanost v krajích v letech 2010 až 2015 (stav ke konci jednotlivých měsíců)

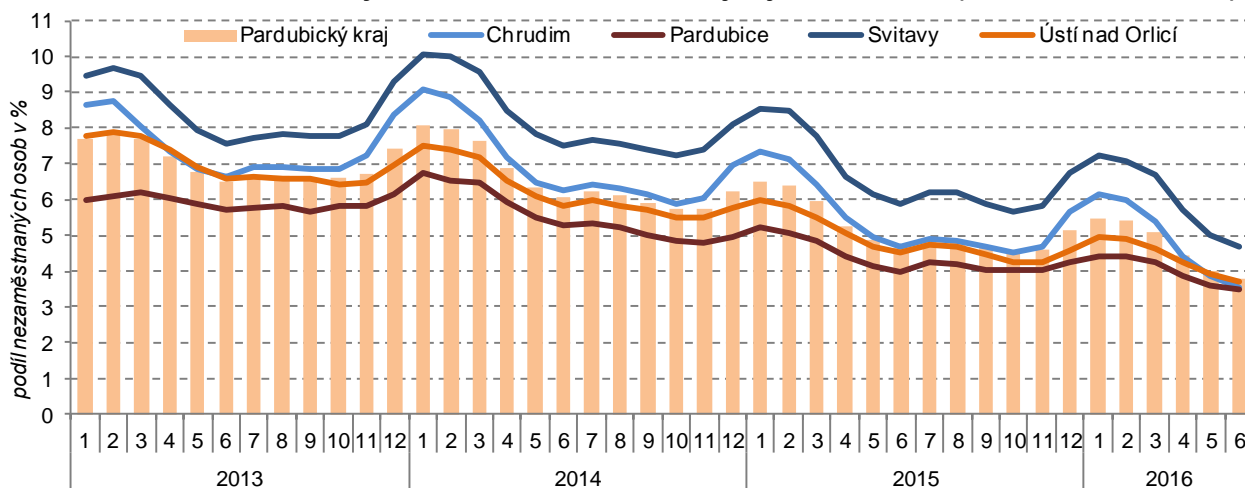

Zdroj: MPSV

Nezaměstnanost klesala ve všech okresech kraje...

Meziroční pokles počtu uchazečů o zaměstnání byl zaznamenán ve všech okresech kraje, nejvíce se mezi koncem roku 2015 a 2014 snížil v okrese Ústí nad Orlicí (o 21,1 %), nejméně v okrese Pardubice (o 13,5 %). Podíl nezaměstnaných osob klesl nejvíce v okrese Svitavy (o 1,3 proc. bodu na 6,76 %), nejméně v okrese Pardubice (o 0,7 p. b. na 4,26 %). Sezónní výkyvy v nezaměstnanosti jsou nejvíce patrné v okresech Chrudim a Svitavy, a to zejména v zimních měsících (vliv nadprůměrné zaměstnanosti v zemědělství či stavebnictví). Největší převis poptávky nad nabídkou na pracovním trhu dlouhodobě zaznamenáváme v okresech Chrudim a Svitavy (se 4,2 resp. 3,8 uchazeči na 1 volné pracovní místo ke konci roku 2015), nejpozitivnější je v tomto ohledu situace v okrese Pardubice (se 2 uchazeči na jedno místo).

Graf 2.12 Podíl nezaměstnaných osob v Pardubickém kraji a jeho okresech (stav ke konci měsíce)*

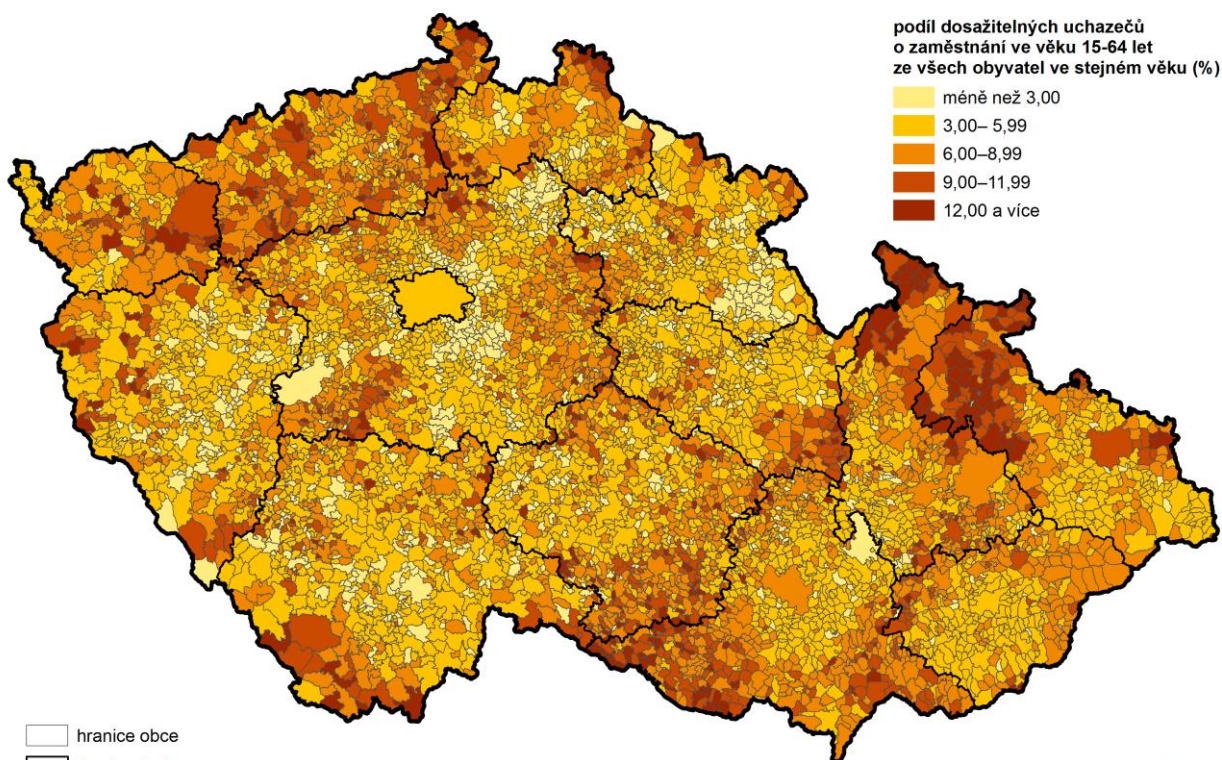
* podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let na obyvatelstvu stejného věku

Zdroj: MPSV

...v situaci na trhu práce uvnitř kraje však stále přetrvávají zřetelné rozdíly

Z pohledu správních obvodů obcí s rozšířenou působností dlouhodobě nejhorší situace na trhu práce přetrvává na Moravskotřebovsku a Svitavsku, kde byl na konci roku 2015 podíl nezaměstnaných osob 9,5 %, resp. 7,7 %. Nezaměstnanost nižší než 5 % byla zjištěna v devíti SO ORP (v předchozím roce pouze ve třech), z toho nejnižší (4,0 %) na Pardubicku, Vysokomýtsku a Lanškrounsku.

Nezaměstnanost v obcích k 31. 12. 2015

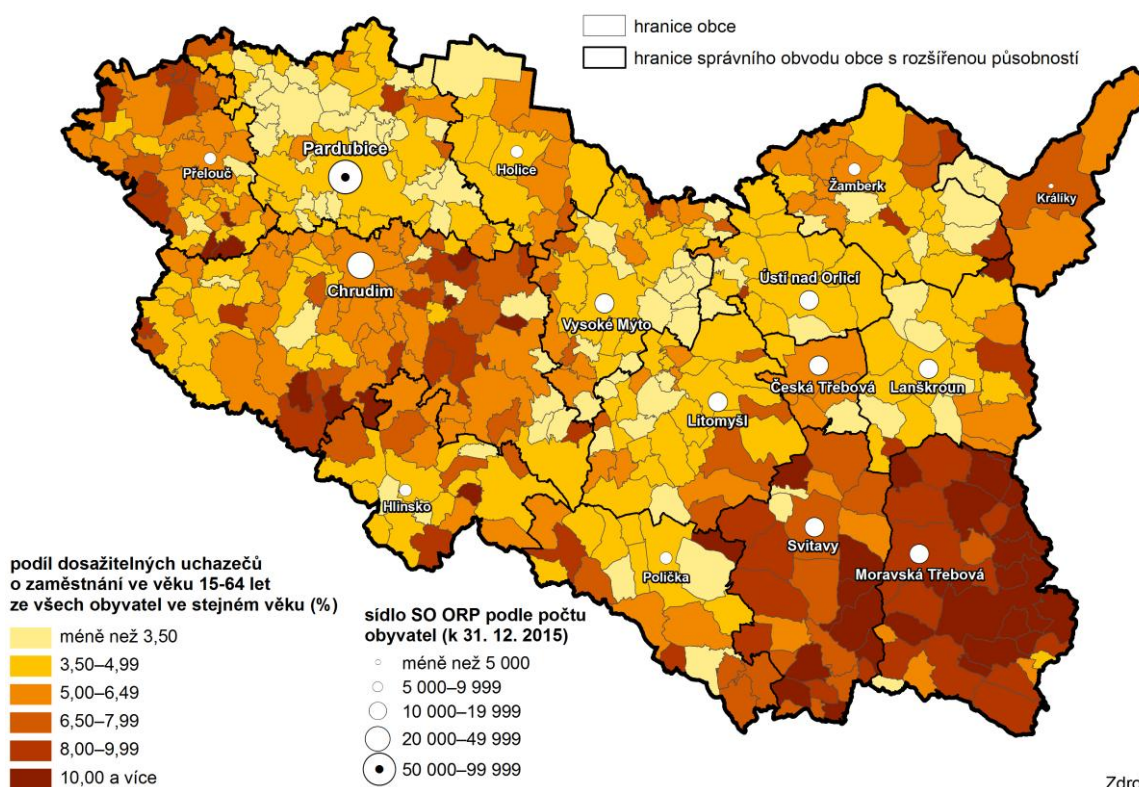

Zdroj: MPSV

Nezaměstnaností jsou postižené zejména obce na jihovýchodě kraje

Nezaměstnaností jsou nejvíce postižené obce ležící v příhraničních oblastech či na vnitřních periferiích krajů (mj. vlivem zhoršených podmínek dojížděky). V Pardubickém kraji se jedná zejména o obce ležící na jihovýchodním okraji regionu či v jeho severovýchodním příhraničním výběžku. Ve 35 obcích kraje byla na konci roku 2015 zjištěna více než 10% nezaměstnanost (z toho bylo 24 obcí z Moravskotřebovska a Svitavska).

Nezaměstnanost v obcích Pardubického kraje k 31. 12. 2015

Zdroj: MPSV

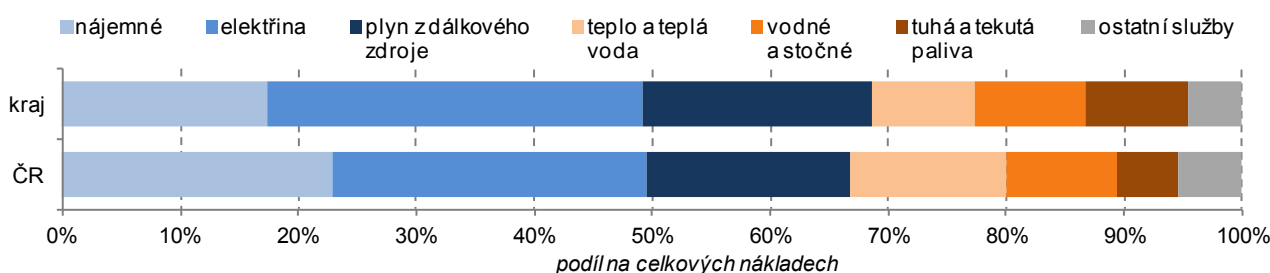
Příjmy domácností v kraji meziročně rostly pomaleji než v celé republice

Ve srovnání s výsledky šetření za rok 2013 se čisté roční peněžní příjmy na člena domácnosti v kraji zvýšily o 1,6 tis. Kč (tj. o 1,1 % při republikovém tempu 2,8 %). Oproti šetření z roku 2010 byly zjištěny krajské příjmy vyšší o 15 tis. Kč (tj. 11,5% nárůst při republikovém navýšení o 10,1 %). Přestože jsou příjmy domácností v kraji podprůměrné, téměř třetina domácností uvedla, že s příjmy vychází docela snadno, což byl v rámci tohoto subjektivního hodnocení nejvyšší podíl mezi kraji.

Průměrné náklady na bydlení domácností v kraji patří k nejnižším

Na čistých měsíčních peněžních příjmech domácností v kraji se 15,4 % podílely náklady na bydlení (v celé ČR 17,7 %), což je třetí nejnižší podíl za Královéhradeckým a Středočeským krajem. Průměrné náklady na bydlení domácností v Pardubickém kraji patří dlouhodobě k nejnižším; projevuje se zde mimo jiné i nadprůměrné zastoupení domácností žijících v rodinných (tedy nejčastěji vlastních) domech; měsíční náklady na bydlení dosáhly v kraji v průměru 4 656 Kč na domácnost a byly druhé nejnižší za Krajem Vysočina. Subjektivně jsou však náklady na bydlení velkou zátěží pro 26 % domácností Pardubického kraje (čtvrtý nejvyšší podíl po Moravskoslezském, Libereckém a Olomouckém kraji).

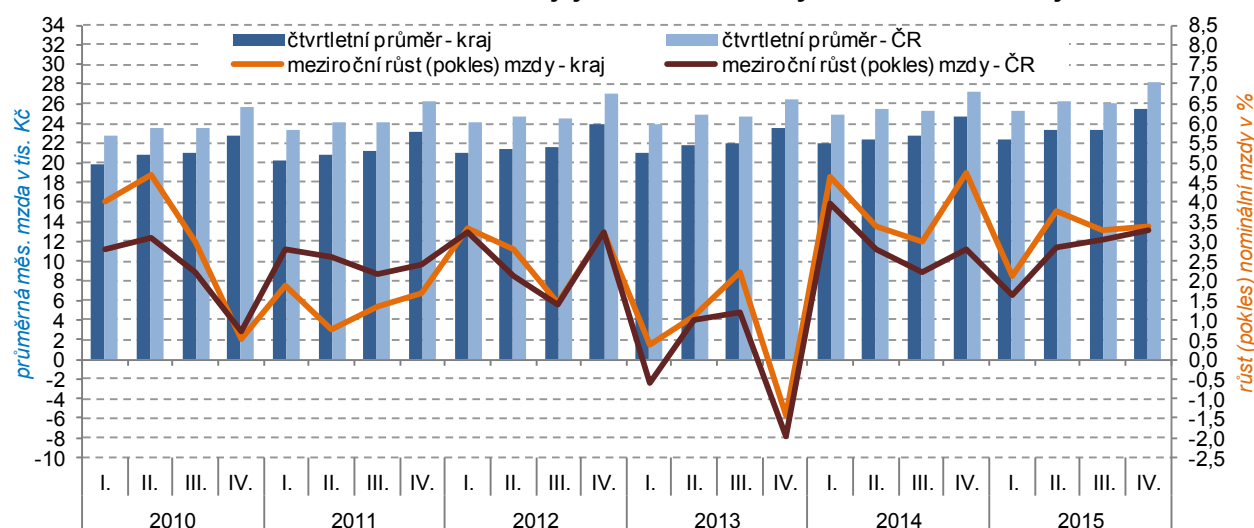
Graf 2.14 Struktura nákladů domácností na bydlení v Pardubickém kraji a ČR podle šetření ŽP 2015

Mzdy v kraji v roce 2015 rostly rychleji než v průměru za celou ČR

V roce 2015 pokračoval příznivý mzdový vývoj, přičemž ve všech čtvrtletích rostla mzda (osob přepočtených na plně zaměstnané) v kraji meziročně rychleji než v celé ČR. V 1. až 4. čtvrtletí 2015 činila průměrná hrubá měsíční mzda⁵ v kraji 23 673 Kč a byla o 720 Kč vyšší oproti předchozímu roku a zároveň o 2,8 tis. Kč zaostávala za průměrem ČR. V mezikrajském srovnání si kraj polepšil o jednu příčku a zařadil se průměrnou mzdou v roce 2015 na 11. místo. Ve srovnání s předchozím rokem došlo k nominálnímu zvýšení hrubé mzdy o 3,1 %; vlivem relativně nízkého meziročního nárůstu spotřebitelských cen (míra inflace v roce 2015 v ČR⁶ činila 0,3 %) vzrostla reálně průměrná mzda v kraji o 2,8 %. Průměrný reálný růst mezd v ČR přitom činil 2,4 %.

Graf 2.15 Průměrná hrubá měsíční mzda^{*)} a její meziroční změny v Pardubickém kraji a ČR

^{*)} podle místa pracoviště; za osoby přepočtené na plně zaměstnané

⁵ Průměrná hrubá měsíční mzda počítaná podle skutečného místa pracoviště zaměstnanců – tzv. pracovištní metodou (nikoli podle sídla podniku); za osoby přepočtené na plně zaměstnané.

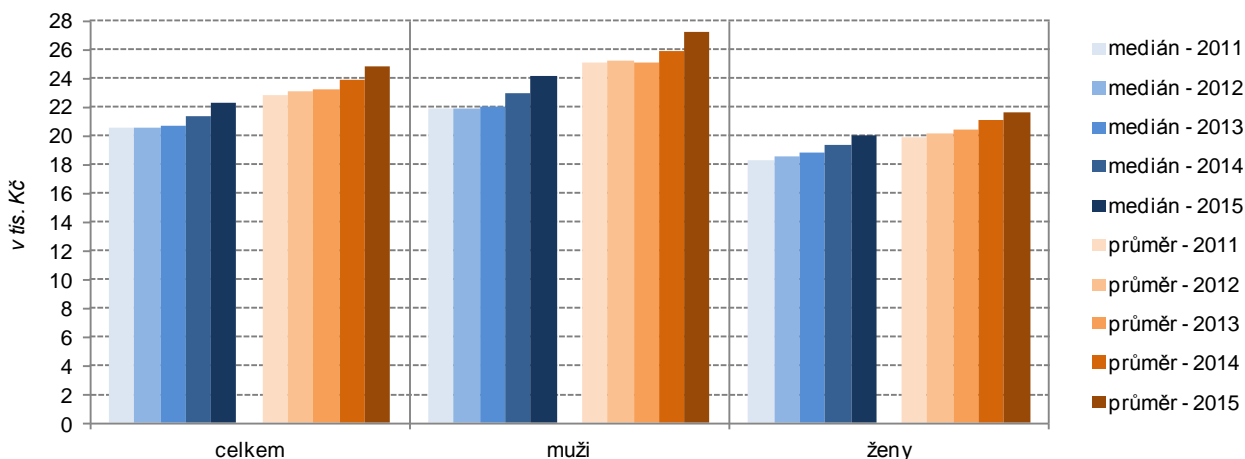
⁶ Souhrnný index nárůstu spotřebitelských cen za jednotlivé kraje není k dispozici.

Medián mezd rostl rychleji u mužů

Medián hrubých měsíčních mezd⁷ činil v roce 2015 v kraji 22 283 Kč, u mužů dosahoval 24 205 Kč a u žen byl o 4 133 Kč nižší. Oproti roku 2014 medián mezd v kraji vzrostl o 870 Kč, v mezikrajském srovnání se jednalo o osmkrát relativní navýšení. Tempo růstu mzdového mediánu se zároveň ve většině krajů zrychlilo (mezi roky 2013 a 2014 byl zaznamenán jeho nárůst v kraji o 673 Kč, mezi roky 2012 a 2013 o 142 Kč). Již druhým rokem rostl medián mezd rychleji u mužů (v roce 2015 meziročně o 5,3 % oproti 3,3 % u žen). Ve všech krajích leží medián pod úrovní průměrných mezd; největší rozdíl nacházíme v Hl. městě Praze (region s nadprůměrným podílem osob s vysokými příjmy). V roce 2015 tvořil medián 89,6 % průměrných mezd v kraji (pátý největší podíl v mezikrajském srovnání); více se odchyloval od průměru u mužů (o 11,0 %) než u žen (o 7,2 %).

Graf 2.16 Medián mezd a průměrná hrubá měsíční mzda podle pohlaví v Pardubickém kraji

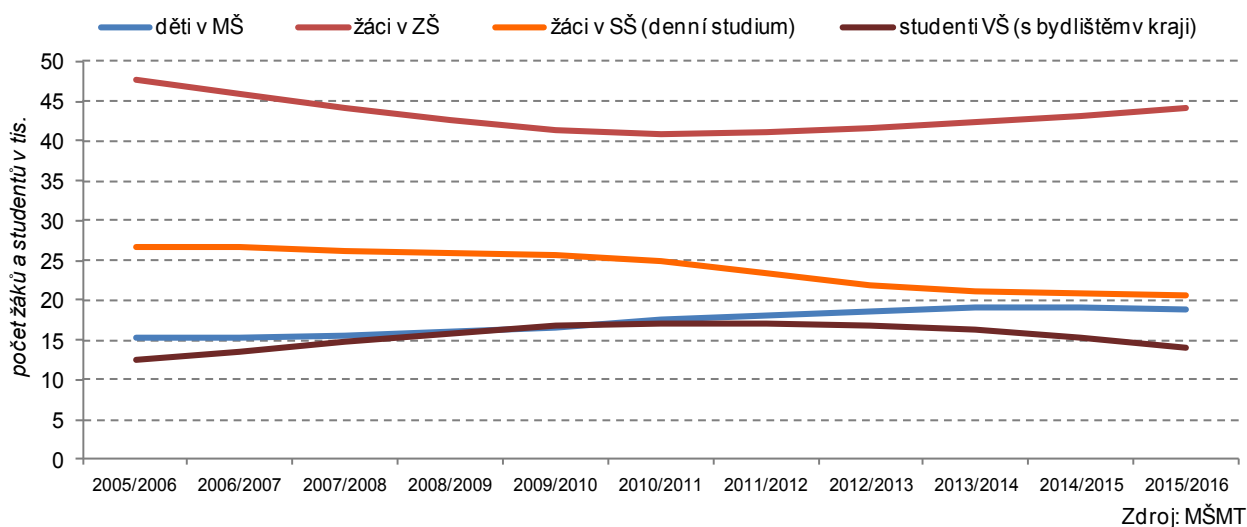

Školství:

Růst počtu dětí v mateřských školách se zastavil, žáků základních škol nadále přibývá

Obsazenost škol nižších stupňů je do značné míry ovlivněna vývojem porodnosti. Počet dětí navštěvujících mateřskou školu v kraji od školního roku 2006/2007 trvale rostl (o 3,7 tis. dětí do školního roku 2014/2015), meziroční přírůstky se však v posledních letech snižovaly a ve školním roce 2015/2016 byl již zaznamenán mírný meziroční pokles (o 144 dětí na 18,9 tis.) Naopak počet žáků v základních školách nadále zřetelně roste. Jestliže do školního roku 2010/2011 žáků v základních školách ubývalo, v následujícím období vzrostl jejich počet v úhrnu o 3 tis. na 44 tis. v roce 2015/2016 (s meziročním nárůstem o 858 žáků).

Graf 2.17 Počet žáků a studentů podle typu školy v Pardubickém kraji

⁷ Hodnota mzdy, která rozdělí zaměstnance na dvě stejně velké skupiny – se mzdou pod a nad mediánem; na rozdíl od průměrných mezd lépe vypovídá o skutečné mzdové úrovni. Medián mezd je zjišťován strukturálním šetřením. S ohledem k metodickým změnám ve výpočtu nelze provádět srovnání údajů za roky 2011 až 2015 s roky předchozími.

Úbytek počtu středoškoláků se zřetelně zpomaluje

Nízká porodnost v 90. letech minulého století se odrážela v poklesu počtu žáků středních škol, a to jak gymnázií, středních odborných škol, tak i učilišť. V úhrnu klesl počet žáků denního studia středních škol v kraji od roku 2010/2011 o 4,2 tis. na 20,7 tis. V posledních 3 letech se však úbytek počtu středoškoláků zpomaluje (meziroční pokles v roce 2015/2016 činil pouze 96 osob).

Počet studentů vysokých škol nadále klesá

Počet studentů vysokých škol začal po předchozím nárůstu a následně stagnaci od akademického roku 2011/2012 klesat. V roce 2015/2016 studovalo VŠ 13,9 tis. osob s trvalým bydlištěm v Pardubickém kraji, tj. o 1 295 osob méně oproti předchozímu akademickému roku. Univerzita Pardubice s více než 8 tisíci studenty patří ke středně velkým veřejným vysokým školám.

Zdravotnictví:

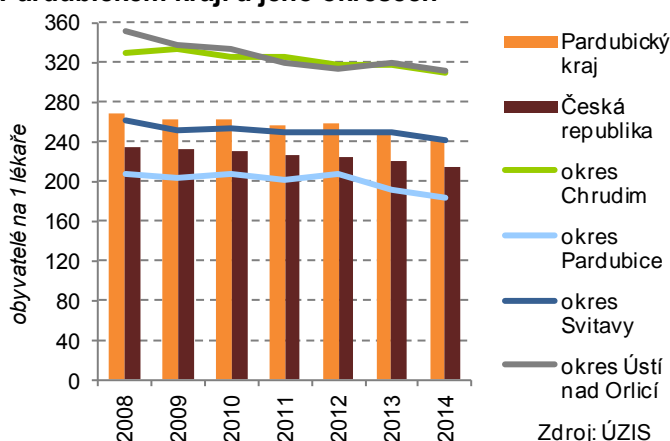
Počet obyvatel připadajících na jednoho lékaře se snižuje

V roce 2014 (poslední dostupné údaje) působilo ve zdravotnických zařízeních v Pardubickém kraji celkem 2 135 lékařů (přepočtené počty), z toho 2 101 v nestátních zařízeních. Oproti předchozímu roku se celkový počet lékařů zvýšil o 80, ve srovnání se stavem před pěti lety byl vyšší o 173. Počet obyvatel připadajících na jednoho lékaře postupně mírně klesá (v rámci kraje nejrychleji v okrese Pardubice) a v roce 2014 v kraji činil 242 osob (při republikovém průměru 214). Pokračoval i postupný nárůst počtu lékařů v ambulantní péči (na 1 443 osob v roce 2014, tj. o 69 více oproti předchozímu roku).

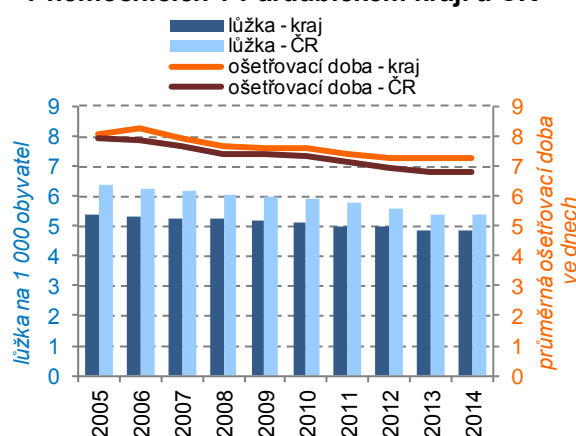
Pokles počtu nemocničních lůžek se zastavil, průměrná ošetrovací doba se nezměnila

Počet nemocničních lůžek v Pardubickém kraji po období předchozího poklesu zůstal v letech 2013 a 2014 zachován na 2,5 tis. V roce 2014 na tisíc obyvatel kraje připadalo 4,9 nemocničního lůžka, v celé ČR pak 5,4. Předchozí trend zkracování průměrné ošetrovací doby přešel v kraji v letech 2012 až 2014 ve stagnaci na 7,3 dne. Na celorepublikové úrovni se snížila průměrná ošetrovací doba v nemocnicích ve stejném období jen mírně (z 6,9 na 6,8 dne).

Graf 2.18 Počet obyvatel na 1 lékaře v ČR, Pardubickém kraji a jeho okresech

Graf 2.19 Lůžka a ošetrovací doba v nemocnicích v Pardubickém kraji a ČR

Výdaje na dávky nemocenského pojištění po předchozím poklesu rostou

V roce 2015 bylo v kraji podle údajů ČSSZ vyplaceno 1 048 mil. Kč na dávkách nemocenského pojištění, což je o 98 mil. Kč více než v roce předchozím a zároveň téměř o 500 mil. Kč méně oproti roku 2007, kdy byla za posledních deset let hodnota dávek nejvyšší. Na tomto vývoji se podílely zejména změny v hodnotě vyplaceného nemocenského (často vyvolané legislativními úpravami), které se na celkových dávkách nemocenského pojištění nyní podílejí přibližně dvěma třetinami (před deseti lety více než 80 %). Třiceti procenty je pak zastoupena peněžitá pomoc v mateřství a zbývající část připadá na ošetrovné a vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství.

Počet nemocensky pojištěných osob se zvýšil

V roce 2015 bylo v kraji evidováno 192,8 tis. nemocensky pojištěných osob, tj. o 1,7 tis. osob více než v roce předchozím a zároveň přibližně stejně jako v roce 2012⁸. Počet nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti činil v kraji 70,6 tis. (o 12,2 tis. více oproti předchozímu roku a zároveň o 15,7 tis. více ve srovnání s rokem 2012).

⁸ Od roku 2012 je zdrojem dat pro statistiku dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz Informační systém ČSSZ. Tato změna neumožňuje plnohodnotné porovnávání dat do roku 2011 s daty od roku 2012. V letech 2011–2013 poskytoval zaměstnavatel po dobu prvních 21 dní dočasné pracovní neschopnosti náhradu mzdy a OSSZ vyplácely nemocenské až od 22. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti; od 1. 1. 2014 vyplácejí zaměstnavatelé náhradu mzdy za prvních 14 dnů pracovní neschopnosti a od 15. kalendářního dne nemocenské vyplácí mzdu OSSZ.

Průměrné procento pracovní neschopnosti nadále roste

V průměru denně bylo v pracovní neschopnosti v roce 2015 v kraji 8,2 tis. osob (o 12 % více než v roce 2014 a zároveň o pětinu více než v roce 2012). Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti v kraji vzrostlo mezi roky 2012 až 2015 z 3,533 % na 4,261 %; v porovnání s ostatními kraji bylo 5. nejnižší (s minimem v Praze a maximem ve Zlínském kraji).

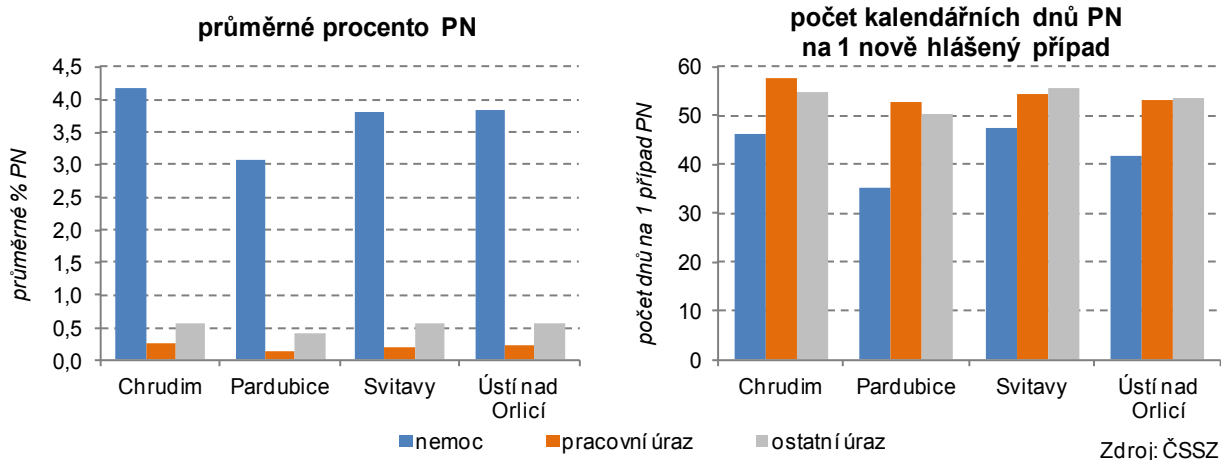
Průměrná délka trvání pracovní neschopnosti klesla

Průměrná délka trvání jednoho případu pracovní neschopnosti v roce 2015 činila 42,5 dne (mírně pod republikovým průměrem), což je o 3,6 dne méně oproti předchozímu roku a zároveň o 2,9 dne méně oproti roku 2012.

V průměru nejdéle trvá pracovní neschopnost v okrese Svitavy, nejkratší je na Pardubicku

Dlouhodobě nejvyšší průměrné % pracovní neschopnosti zaznamenáváme v okrese Chrudim (4,986 v roce 2015), nejnižší naopak na Pardubicku (3,602). Tato skutečnost platí nejen v kategorii celkové pracovní neschopnosti, ale i v jednotlivých podskupinách z hlediska důvodu (nemoc, pracovní úraz, ostatní úraz). Na Pardubicku zároveň dlouhodobě zjišťujeme v průměru nejnižší počet kalendářních dnů připadajících na 1 nově hlášený případ pracovní neschopnosti (37,0 dne v roce 2015); nejdelší je tato doba na Svitavsku (48,8).

Graf 2.20 Dočasná pracovní neschopnost (PN) v okresech Pardubického kraje v roce 2015

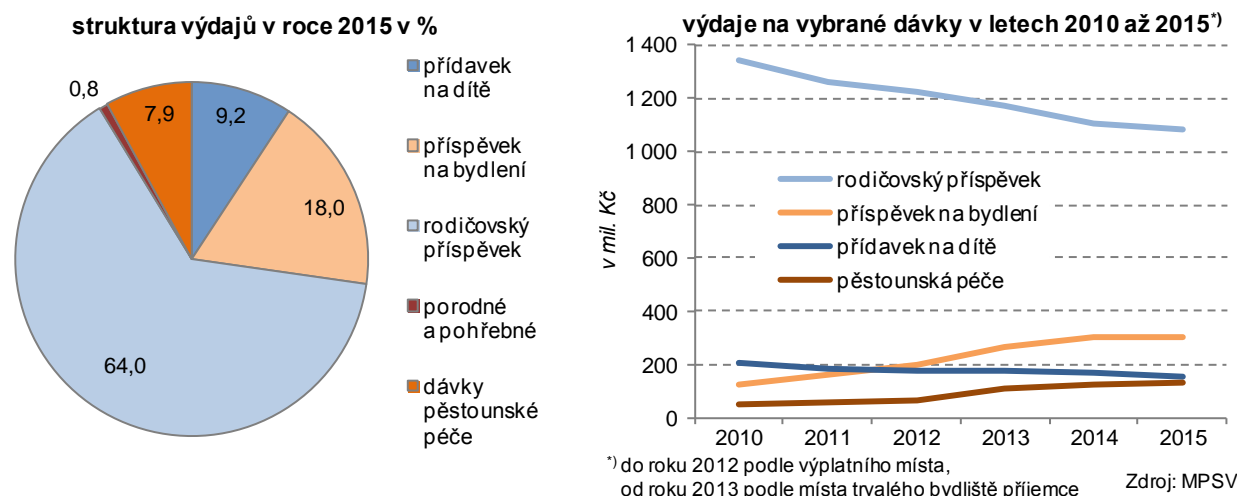

Sociální zabezpečení:

Výdaje na rodičovský příspěvek i na přídavek na dítě klesají

Úhrnný počet dávek státní sociální podpory vč. péstounské péče⁹ i výdaje na tyto dávky (celkem i po přepočtu na obyvatele) v kraji postupně klesají. Rozdílný vývoj je však patrný mezi jednotlivými druhy dávek. Zatímco u rodičovského příspěvku tvořícího rozhodující část dávek, i u přídavek na dítě zaznamenáváme zřetelný pokles výdajů, výdaje na příspěvek na bydlení (s výjimkou stagnace mezi roky 2014 a 2015) i na dávky péstounské péče v posledních letech narůstají.

Graf 2.21 Výdaje na dávky státní sociální podpory a péstounské péče v Pardubickém kraji

⁹ Systém státní sociální podpory zabezpečuje adresnou pomoc rodinám s nezaopatřenými dětmi ve stanovených sociálních situacích, na jejichž řešení rodina vlastními silami a prostředky nestačí. Dávky péstounské péče (od roku 2013 samostatně právně upraveny) přispívají na potřeby spojené s péčí o dítě, o které se rodiče nemohou nebo nechtějí starat a které je svěřené do péstounské péče.

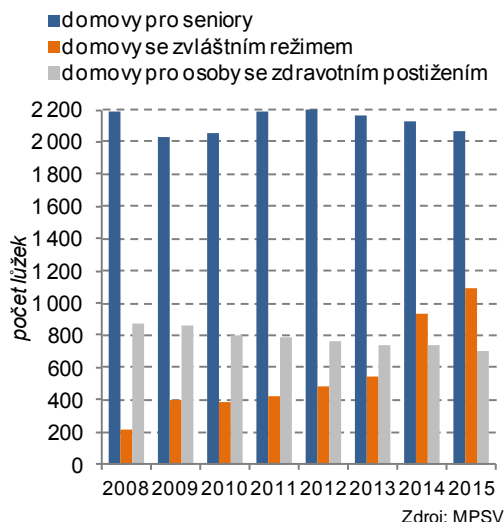
Výdaje na dávky pěstounské péče se zvyšují

Jestliže počet vyplacených dávek SSP v kraji v roce 2015 meziročně klesl o 21 tis. na 520 tis., v případě dávek pěstounské péče byl zaznamenán nárůst o 1,1 tis. na 16 tis. dávek. Na straně výdajů se v kraji projevil meziroční pokles o 26,4 mil. Kč na 1 561 mil. Kč u dávek SSP při současném nárůstu výdajů na dávky pěstounské péče o 12,9 mil. Kč na 134,4 mil. Kč. U dávek pěstounské péče nastaly od roku 2013 změny v právní úpravě: došlo ke zvýšení částek odměny pěstouna a příspěvku na úhradu potřeb dítěte, byl zaveden příspěvek při ukončení pěstounské péče a rozšířen nárok na příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla.

Klesající počet lůžek v domovech pro seniory a domovech pro osoby se zdravotním postižením je kompenzován rozšiřováním lůžkové kapacity domovů se zvláštním režimem

Podle údajů MPSV působilo v roce 2015 v kraji 23 zařízení poskytujících služby domovů pro seniory s kapacitou 2 067 lůžek, 13 domovů se zvláštním režimem (určených pro osoby s demencí, zejména postižených Alzheimerovou nemocí) s 1 087 lůžky a 8 domovů pro osoby se zdravotním postižením s 696 lůžky. Uvedené typy zařízení přitom reprezentují stěžejní kapacitu pobytových sociálních služeb. Zatímco lůžková kapacita domovů pro seniory se v posledních 3 letech zmenšuje a postupně se také snižuje kapacita domovů pro osoby se zdravotním postižením, v případě domovů se zvláštním režimem dlouhodobě sledujeme zcela opačný trend (vyvolaný stárnutím populace a měnícími se potřebami péče).

Graf 2.22 Lůžka ve vybraných pobytových zařízeních sociálních služeb v Pardubickém kraji

Významným prvkem sociální pomoci je příspěvek na péči

Významným prvkem sociální pomoci zejména pro seniory je příspěvek na péči poskytovaný pro úhradu profesionálních sociálních služeb nebo k pokrytí nezbytných nákladů při zajištění péče v rodině, a to podle stupně závislosti na pomoci druhé osoby. V roce 2015 bylo v kraji vyplaceno v průměru měsíčně 18,5 tis. těchto dávek (v úhrnné roční hodnotě 1 170 mil. Kč), z toho 12,4 tis. dávek patřilo osobám starším 65 let (z nich bylo 8,8 tis. dávek určeno ženám).

Počet příjemců důchodů meziročně vzrostl, a to zejména díky růstu počtu starobních důchodců

V prosinci roku 2015 splňovalo v Pardubickém kraji podmínky pro výplatu některého z důchodů 146 108 osob (z toho 59,4 % žen); 82 % těchto osob pobíralo starobní důchod (sólo včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým). V porovnání s rokem 2014 se celkový počet osob pobírajících důchod v kraji zvýšil o 842 osob. Ke zvýšení zásadně přispěl nárůst počtu osob pobírajících starobní důchod sólo a starobní důchod v souběhu (o 1 382 osob). Vzrostl i počet osob pobírajících důchod pro invaliditu 2. stupně sólo včetně souběhů (o 53 osob) a osob pobírajících vdovecké důchody. Ostatní kategorie příjemců důchodů zaznamenaly proti roku 2014 snížení. Největší pokles vykazuje kategorie příjemců důchodu pro invaliditu 3. stupně vč. souběhů (o 218 osob).

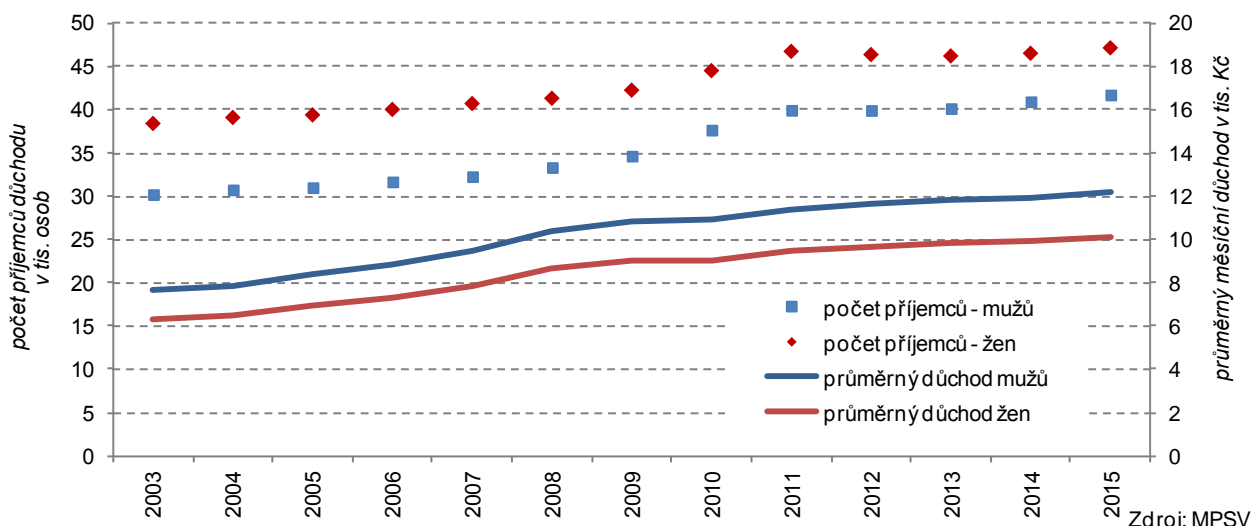
Graf 2.23 Příjemci důchodů podle pohlaví a druhu pobíraného důchodu v Pardubickém kraji v prosinci 2015

Zdroj: MPSV

Graf 2.24 Starobní důchodci a důchody sólo (bez souběhu) v Pardubickém kraji

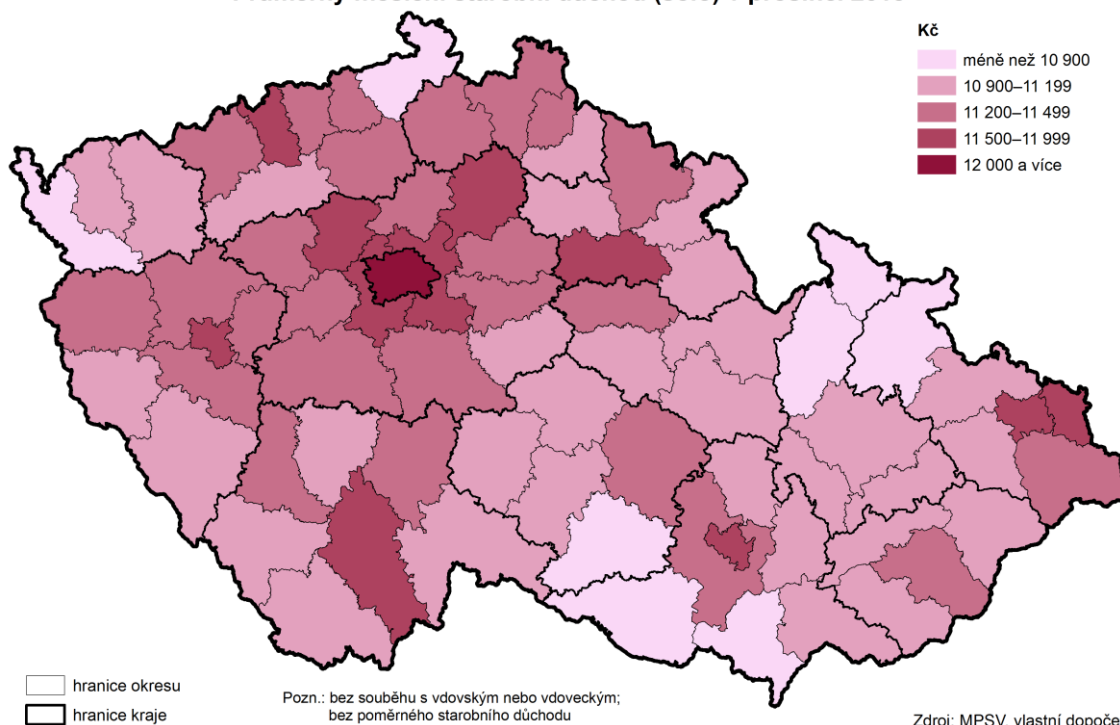

Zdroj: MPSV

Starobní důchody v kraji za republikovým průměrem zaostávají

Průměrná měsíční výše starobního důchodu sólo (bez souběhu) vzrostla v kraji oproti roku 2014 o 2,5 % na 11 123 Kč (tj. o 12 % více ve srovnání s rokem 2010). Za republikovou hodnotou starobní důchody v kraji zaostávají v průměru o 240 Kč a jsou páté nejnižší mezi kraji, u mužů jsou v mezikrajském srovnání dokonce třetí nejnižší a dosahují 12 221 Kč. Podprůměrné důchody v kraji korespondují s nižší hodnotou průměrných mezd. Ženy v kraji pobíraly v roce 2015 v průměru 10 150 Kč starobního důchodu, což je o 2 071 Kč méně oproti mužům.

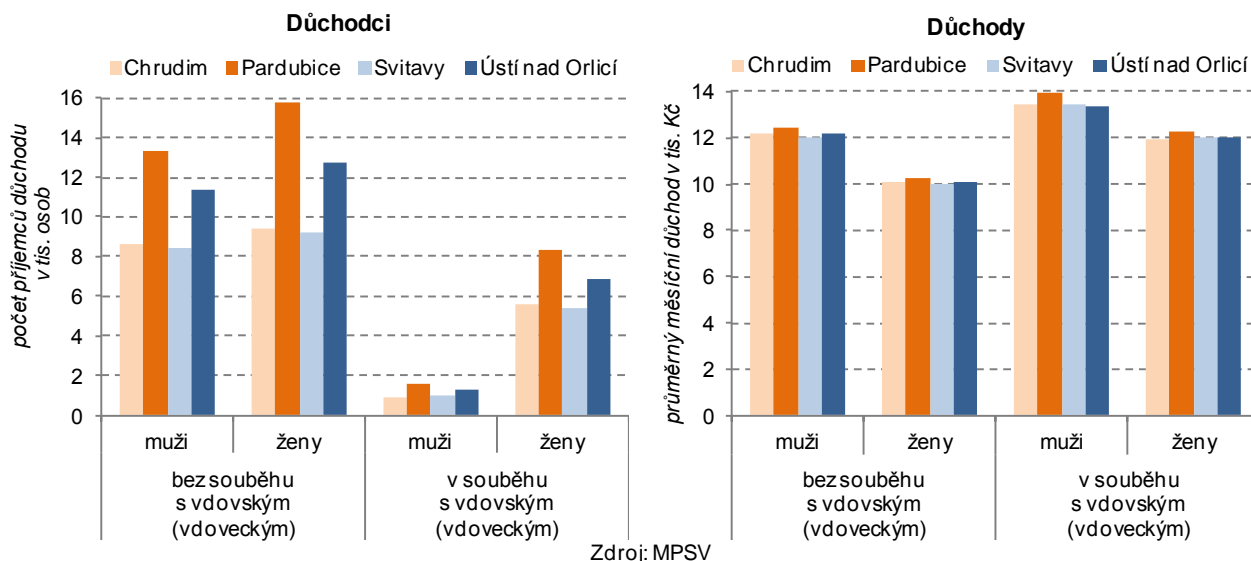
Průměrný měsíční starobní důchod (sólo) v prosinci 2015

Starobní důchod v kombinaci s vdovským či vdoveckým důchodem pobírá v kraji téměř 31 tisíc osob

Jestliže starobní důchod sólo bez souběhu pobíralo v kraji v prosinci roku 2015 celkem 88 914 osob, starobní důchod v souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem pobíralo dalších 30 869 obyvatel kraje (s 85% zastoupením žen). Průměrný starobní důchod v kombinaci s vdoveckým důchodem byl u mužů v kraji oproti starobnímu důchodu bez souběhu vyšší o 1 360 Kč, u žen byl starobní důchod v kombinaci s vdovským důchodem oproti starobnímu důchodu bez souběhu vyšší o 1 907 Kč. Nejvyšší průměrné starobní důchody sólo (ve vazbě na příznivější mzdové podmínky) dlouhodobě pobírají penzisté v okrese Pardubice, nejnižší v okrese Svitavy (12. nejnižší mezi všemi 77 okresy ČR).

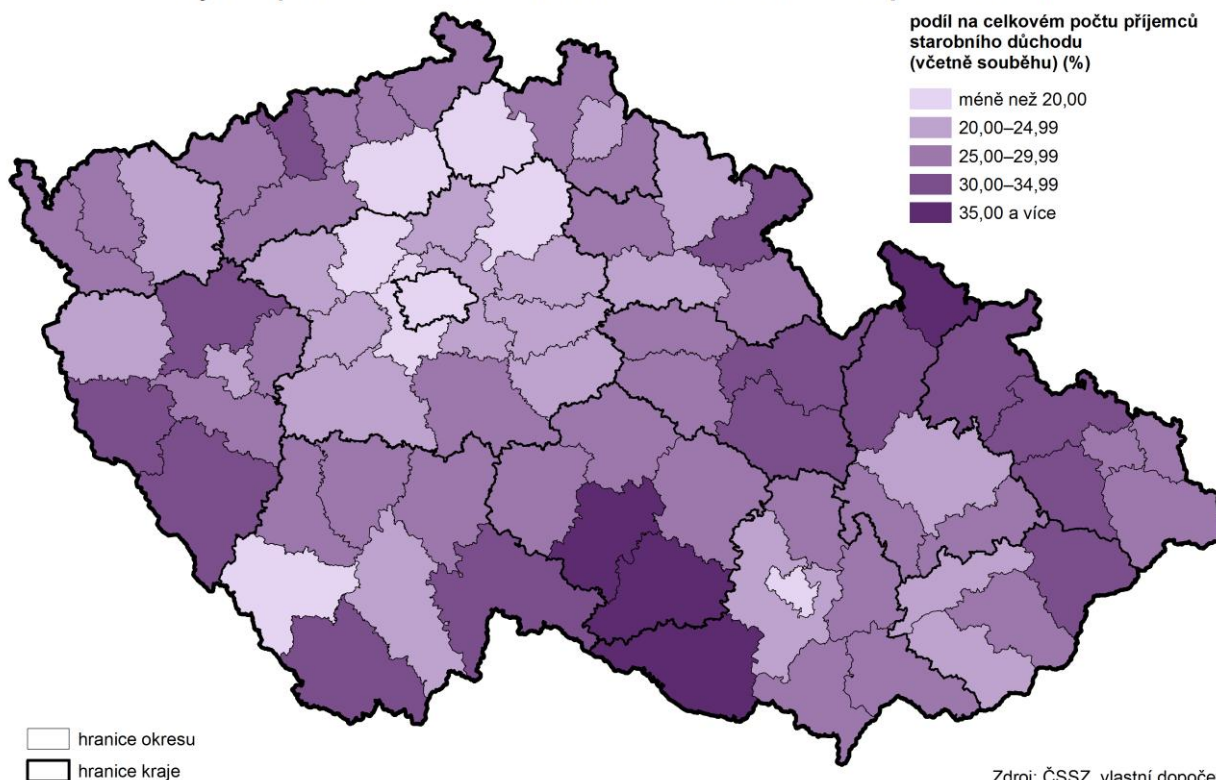
Graf 2.25 Starobní důchodci a důchody v okresech Pardubického kraje v prosinci 2015

Podíl příjemců předčasných důchodů nadále roste, i když pomalejším tempem

Zastoupení příjemců předčasných důchodů na všech příjemcích starobních důchodů se v kraji meziročně zvýšilo o 0,8 proc. bodu na 29,5 % (hodnoceno u důchodů vyplácených sólo včetně souběhu s pozůstalostními důchody). V mezikrajském srovnání šlo o 2. nejvyšší podíl po Kraji Vysočina. Oproti roku 2010 došlo k navýšení o 6,8 proc. bodu. Uvnitř kraje nacházíme nejvyšší zastoupení příjemců předčasných důchodů v okresech Ústí nad Orlicí a Svitavy (32 % v prosinci 2015), nejnižší na Chrudimsku a Pardubicku (27 %).

Příjemci předčasného starobního důchodu v okresech v prosinci 2015

Kriminalita, nehody, požáry:

Intenzita kriminality v kraji byla v roce 2015 nejnižší

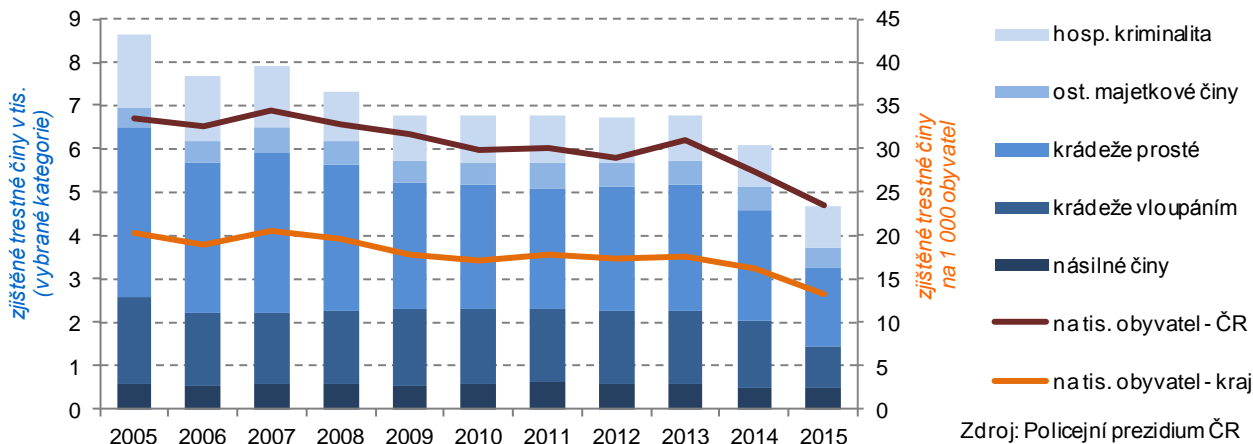
Pardubický kraj dlouhodobě patří k regionům s nižší intenzitou kriminality. Na 1 000 obyvatel zde v roce 2015 připadlo 13,2 zjištěných trestných činů, což byla dokonce nejnižší hodnota v mezikrajském srovnání. Méně než 14 trestných činů na tisíc obyvatel připadlo ještě v Kraji Vysočina a Zlínském kraji, nejvyšší míra kriminality dlouhodobě připadá na Hlavní město Prahu (50,8 v roce 2015). Na celorepublikové úrovni bylo přitom zjištěno 23,5 trestných činů na tisíc obyvatel.

V roce 2015 byl zaznamenán rekordně nízký počet trestných činů

V roce 2015 bylo v kraji dle údajů Policejního prezidia ČR zjištěno 6 812 trestných činů, což byl (obdobně jako v celé ČR) rekordně nízký počet (nejnižší od počátku 90. let). K poklesu kriminality přitom došlo ve všech okresech kraje, nejvíce na Orlickoústecku a Svitavsku (meziročně o 23 %), nejméně pak na Pardubicku (o 14 %). Regionem s nejvyšší kriminalitou nadále zůstává okres Pardubice s 18 zjištěnými trestnými činy na tisíc obyvatel.

Graf 2.26 Zjištěné trestné činy v Pardubickém kraji a ČR

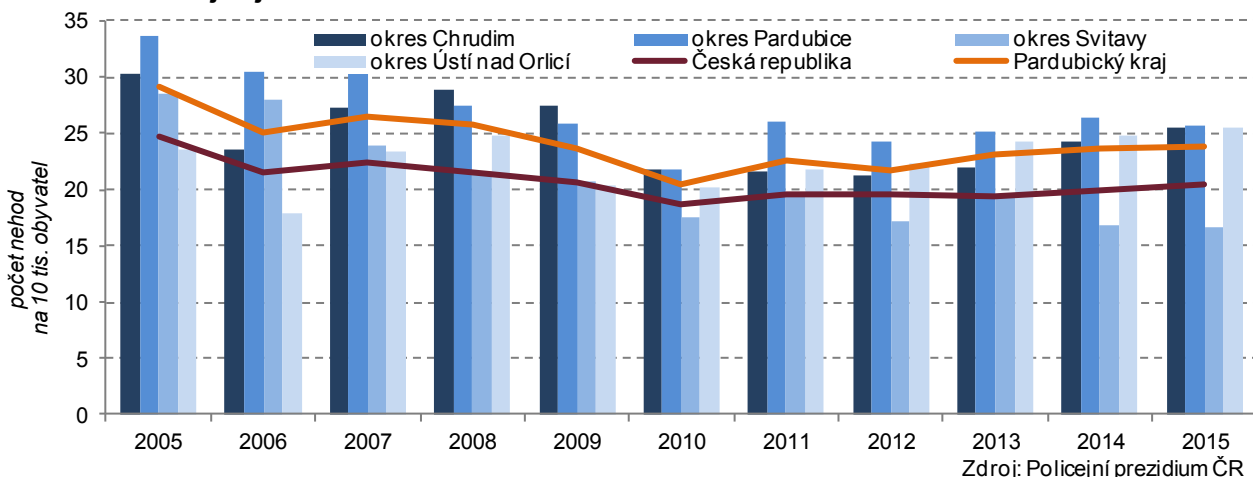
Celkový počet dopravních nehod v kraji meziročně vzrostl...

V roce 2015 bylo Policii ČR v kraji ohlášeno celkem 3 482 dopravních nehod (o 31 více oproti předchozímu roku a zároveň o 244 méně oproti roku 2012, kdy byl počet nehod v kraji nejvyšší za posledních 7 let¹⁰), z toho 34,6 % bylo zaznamenáno na území okresu Pardubice. Na tisíc obyvatel připadalo v roce 2015 v kraji 6,7 nehod (stejně jako v roce 2014) při republikovém průměru 8,8 nehod. Mezi okresy v kraji připadalo na tisíc obyvatel nejvíce dopravních nehod na Orlickoústecku (7,4). Celkem 278 nehod bylo způsobeno pod vlivem alkoholu (o 20 více než v předchozím roce). Škody způsobené dopravními nehodami v roce 2015 v kraji dosáhly 182 mil. Kč, tj. o 6,2 mil. Kč více oproti předchozímu roku a zároveň o 51 mil. méně oproti roku 2009.

... mírně se zvýšil i počet nehod spojených se zraněním

Ke zranění či usmrcení došlo při 1 228 nehodách v kraji, tj. 35,3 % všech nehod (ve srovnání s rokem 2014 byl tento počet o 12 nehod vyšší). Poměr těchto nehod k počtu obyvatel v kraji dlouhodobě převyšuje republikový průměr (3. pořadí mezi kraji v roce 2015 za Jihočeským a Plzeňským krajem) a po předchozím poklesu od roku 2012 postupně narůstá. V roce 2015 v kraji zemřelo při dopravních nehodách 46 osob (tj. o 12 osob více oproti předchozímu roku, kdy byl tento počet nejnižší dle dostupných údajů od roku 1996). Těžce bylo zraněno 163 osob (o 9 více oproti roku 2014) a lehce 1 379 osob (o 51 méně).

Graf 2.27 Dopravní nehody, při nichž došlo ke zranění nebo usmrcení v ČR, Pardubickém kraji a jeho okresech

¹⁰ Vzhledem ke změně pravidel pro hlášení dopravních nehod Policii ČR jsou k dispozici srovnatelné údaje od roku 2009.

V roce 2015 byl v kraji zaznamenán druhý nejvyšší počet požárů v dlouhodobém srovnání s nejvyšším počtem zraněných

V roce 2015 bylo na území Pardubického kraje zaznamenáno 808 požárů, což je druhý nejvyšší počet od konce 90. let minulého století (s maximem 973 požárů v roce 2003). Zvýšený počet požárů v roce 2003 i 2015 byl způsoben především delším obdobím mimořádného tepla a sucha v letních měsících a s ním spojeným častějším výskytem požárů volných skládek, odpadů či lesních porostů. Počet požárů v roce 2015 v kraji byl oproti předchozímu roku vyšší o 178 případů (tj. o 28 % při republikovém nárůstu o 16 %). V roce 2015 v kraji při požárech zemřelo 6 osob a 96 osob bylo zraněno (jednalo se o nejvyšší počet zraněných osob v důsledku požárů dle dostupných údajů od roku 1997). Nejtragičtějším rokem ve sledovaném období v kraji byl rok 2005, kdy při požárech zemřelo celkem 11 osob.

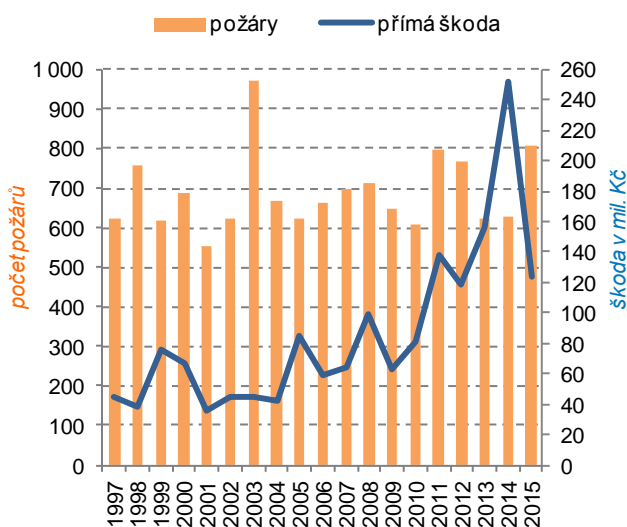
Počet požárů na tisíc obyvatel v kraji patří k nejnižším

Počet požárů na 1 000 obyvatel v kraji se dlouhodobě nachází pod průměrem ČR a do roku 2009 byl v mezikrajském srovnání vždy druhý nejnižší (za Zlínským krajem). Z grafu obsahujícího vyrovnání ročních výkyvů prostřednictvím lineárního trendu je patrný dlouhodobě mírně rostoucí počet požárů na tis. obyvatel v kraji při současném poklesu v celé ČR. V roce 2015 v kraji připadalo 1,6 požárů na tis. obyvatel, což byla 4. nejnižší hodnota mezi kraji při republikovém průměru 1,9.

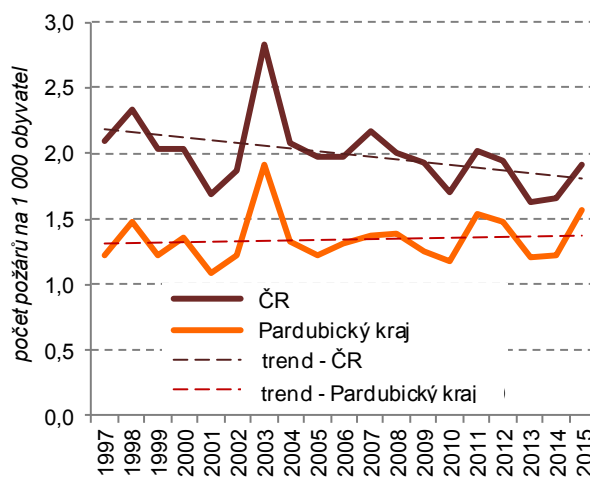
Hodnota škod způsobených požáry dlouhodobě roste

Hodnota přímých škod způsobených požáry se v kraji (i přes meziroční výkyvy) vyznačuje z dlouhodobého pohledu rostoucím trendem. Maximální hodnoty dosáhla úhrnná škoda v roce 2014 (252,4 mil. Kč), a to především v důsledku rozsáhlého požáru galvanovny v Lanškrouně. V roce 2015 byla hodnota přímé škody způsobené požáry přibližně poloviční (124,2 mil. Kč), zároveň však 4. nejvyšší od roku 1997. Hodnota majetku uchráněného před požáry v Pardubickém kraji v roce 2015 dosáhla částky 1 836 mil. Kč a byla druhou nejvyšší hodnotou uchráněného majetku v kraji od roku 1997.

Graf 2.28 Požáry a škody v Pardubickém kraji

Graf 2.29 Požáry na 1 000 obyvatel v Pardubickém kraji a ČR

Zdroj: Hasičský záchranný sbor ČR

Škody na majetku a zdraví způsobené požáry byly nejvyšší v okrese Svitavy

Největší počet požárů v roce 2015 byl zaznamenán v okrese Pardubice (285 požárů), po přepočtu na 1 000 obyvatel v okrese Chrudim (1,8 ‰). Škody způsobené požáry na majetku byly největší v okrese Svitavy, jak z pohledu celkové škody (46,5 mil. Kč), tak i po přepočtu hmotné škody na 1 požár (289 tis. Kč). I škody na zdraví byly v roce 2015 největší v okrese Svitavy, kde zemřely v důsledku požárů 2 osoby (při požáru vozidla po dopravní nehodě) a 29 osob bylo zraněno.

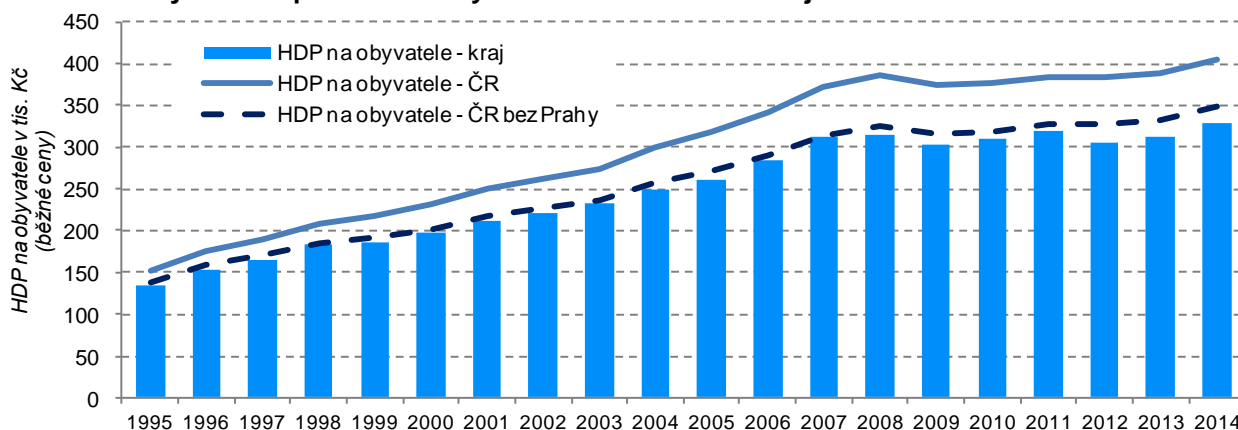
3. Ekonomický vývoj

Makroekonomika:

Ekonomická výkonnost kraje je podprůměrná

Ekonomickou výkonností se Pardubický kraj řadí mezi kraje podprůměrné. V letech 2008 až 2014¹¹ se podíl na tvorbě hrubého domácího produktu (HDP) České republiky ustálil na 4,0 %, přičemž nepatrná kladná odchylka nastala v roce 2011 a záporná odchylka 0,1 procentního bodu byla zaznamenána v letech 2012 a 2013.

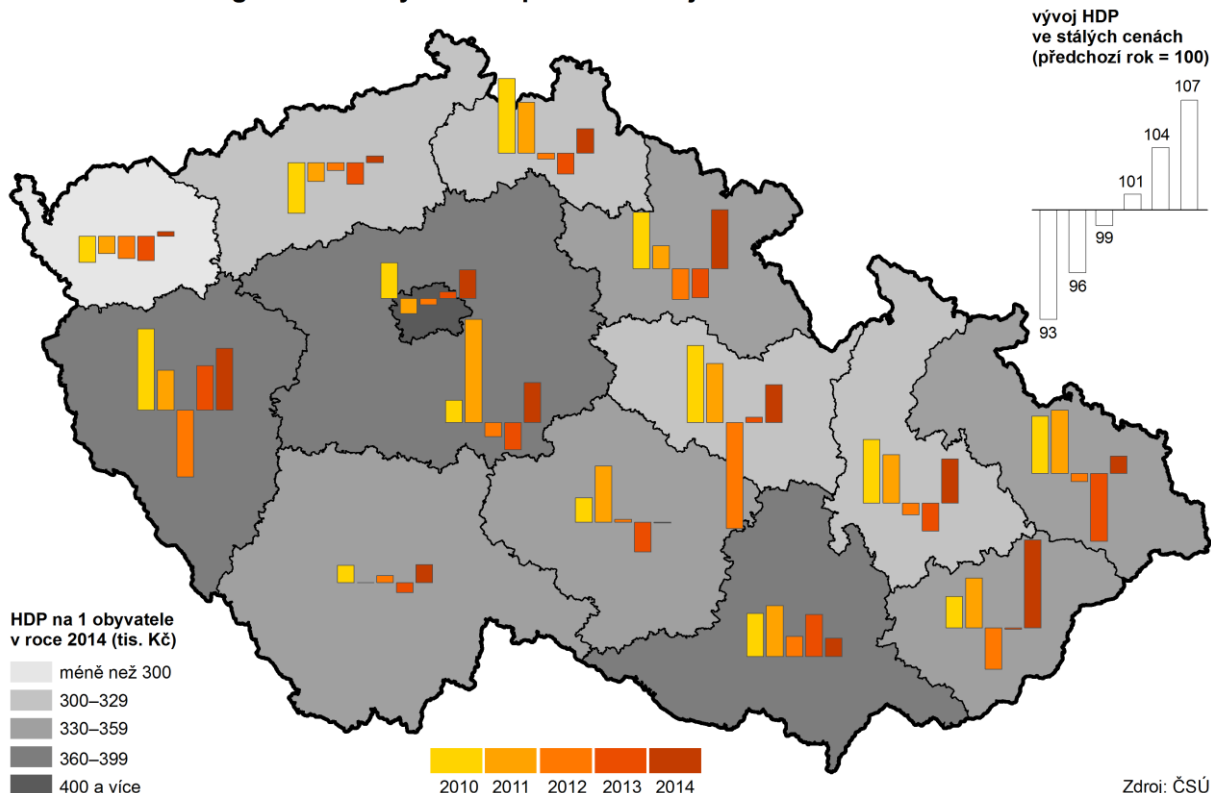
Graf 3.1 Hrubý domácí produkt na obyvatele v Pardubickém kraji a ČR

Hrubý domácí produkt na obyvatele v roce 2014 rostl

HDP po přepočtu na obyvatele v kraji do roku 2008 meziročně rostl, sice pomalejším tempem než v celé České republice, ale srovnatelným tempem s průměrem ČR bez Hlavního města Prahy. Po poklesu v roce 2009 v dalších dvou letech rostl. Na rozdíl od celostátního vývoje došlo v kraji v roce 2012 opět k poklesu pod úroveň roku 2010 (na 305 tis. Kč v běžných cenách). Růst HDP na obyvatele o 2,3 % v roce 2013 a o 4,9 % v roce 2014 vedl k tomu, že se kraj podílem 80,9 % průměru ČR¹² řadí v mezikrajském srovnání na desáté místo.

Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2010 až 2014

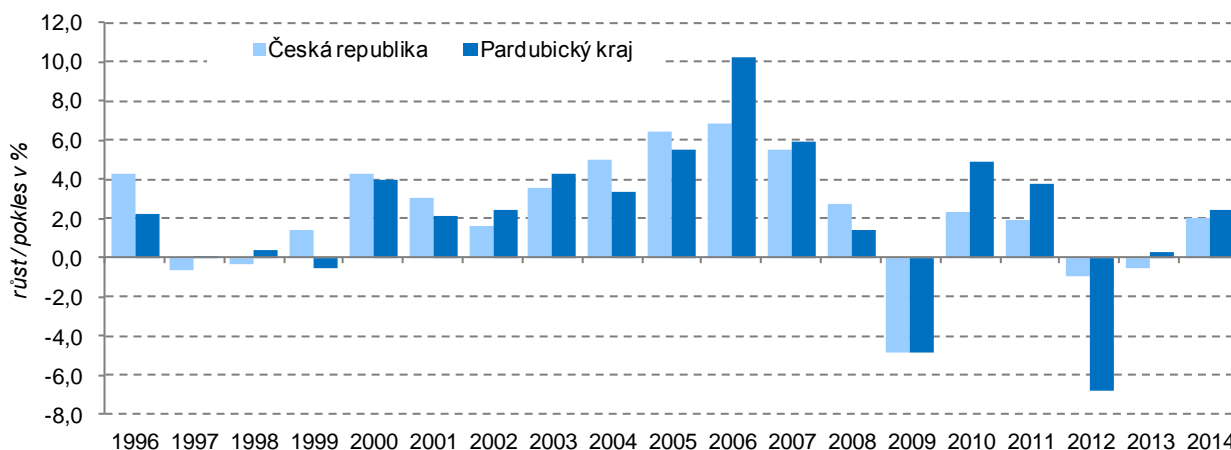
¹¹ Data roku 2015 budou dostupná v prosinci 2016.

¹² Průměr ČR překračuje pouze Hl. město Praha, a to více než dvojnásobně.

Výraznější útlum ekonomiky byl v kraji v letech 2013 a 2014 vystřídán oživením

Po hospodářském útlumu, který se v kraji obdobně jako ve všech ostatních krajích projevil v roce 2009 poklesem HDP ve stálých cenách, došlo v roce 2010 a 2011 k nadprůměrnému růstu. O to výraznější pokles nastal v kraji v roce 2012 (v ČR o 0,9 %, v kraji o 6,8 %). V roce 2013 již v kraji pokles nepokračoval, zatímco celostátně ještě HDP poklesl o 0,5 %. Meziroční růst HDP byl v roce 2014 nadprůměrný (v ČR o 2,0 %, v kraji o 2,4 %, což byl mezi kraji šestý nejvyšší přírůstek).

Graf 3.2 Meziroční růst/pokles HDP ve stálých cenách v Pardubickém kraji a ČR

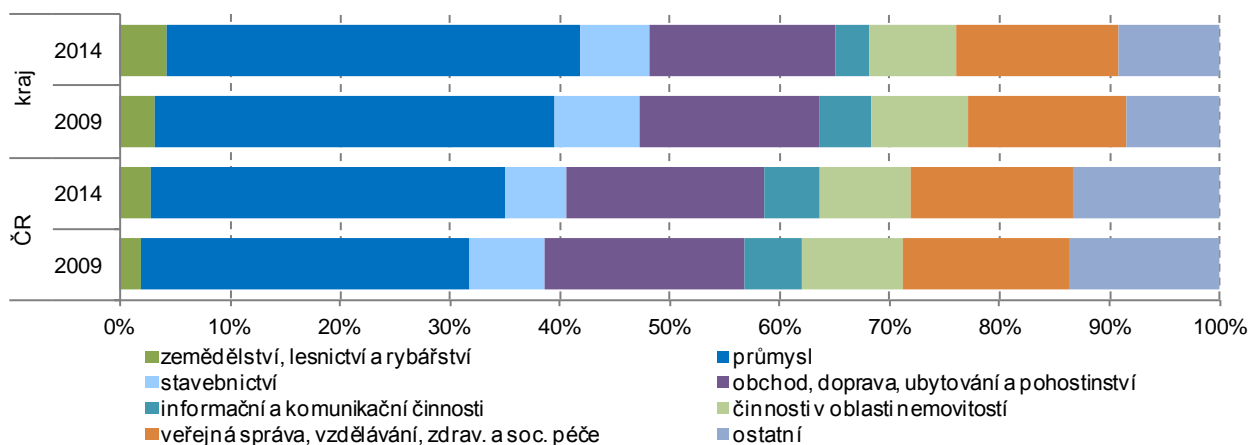
Objem tvorby hrubého fixního kapitálu zůstává podprůměrný

Nepříznivý ekonomický vývoj se odrazil rovněž ve snížené míře investování. V roce 2008 dosáhla tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) v kraji nejvyšší hodnoty od poloviny 90. let (44 703 mil. Kč v běžných cenách), v roce 2013 to bylo pouze 35 503 mil. Kč. Podílem 3,5 % na republikovém objemu THFK se Pardubický kraj v roce 2013 řadil mezi kraje na 10. místo. Objem THFK na 1 obyvatele zaostával v roce 2013 (poslední dostupný údaj) za republikovým průměrem o 29,4 % a investiční aktivita byla nižší pouze ve třech krajích – Královéhradeckém, Karlovarském a Libereckém.

Zastoupení sekundárního sektoru se v kraji zvýšilo

Hospodářský charakter Pardubického kraje je určován především sekundárním sektorem (průmysl a stavebnictví), který se na hrubé přidané hodnotě (HPH)¹³ v roce 2014 podílel 44,0 % (tj. o 0,8 procentního bodu více než před rokem a o 6,0 procentních bodů více, než byl průměr ČR). Podíl terciárního sektoru (tržní a netržní služby) na HPH v kraji v roce 2014 poklesl meziročně na 51,8 %, což je druhý nejnižší podíl za posledních pět let. Zastoupení primárního sektoru (zemědělství, lesnictví a rybářství) zůstalo v roce 2014 na úrovni předchozího roku; v mezikrajském srovnání zůstává podíl primárního sektoru Pardubického kraje pátý nejvyšší.

Graf 3.3 Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty v Pardubickém kraji a ČR v roce 2014

¹³ Nově vytvořená hodnota, kterou získávají institucionální jednotky z používání svých výrobních kapacit; je stanovena jako rozdíl mezi celkovou produkcí (oceněnou v základních cenách) a mezispotřebou (oceněnou v kupních cenách).

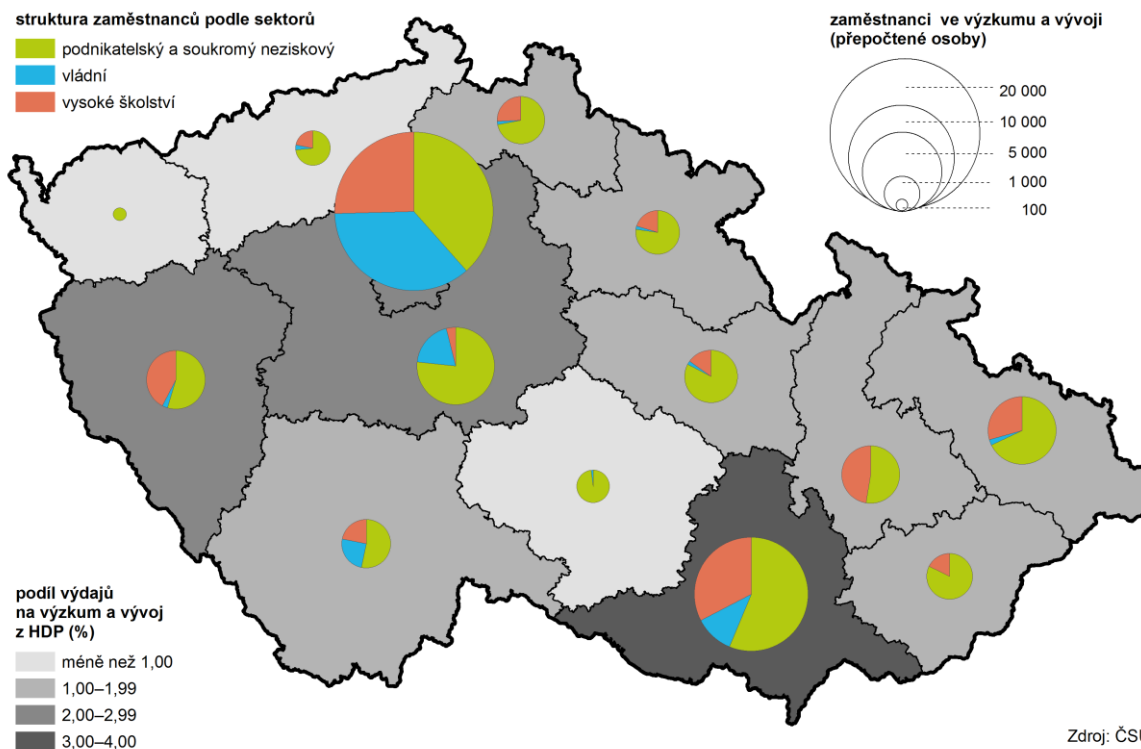

Výzkum a vývoj:

Pracoviště výzkumu a vývoje zřizuje v kraji především podnikatelský sektor

V Pardubickém kraji mírně klesá počet pracovišť, která se zabývají výzkumem a vývojem (dále V a V). Ze 134 pracovišť (poslední dostupný údaj za rok 2014) se jich tři čtvrtiny zabývaly technickými vědami, následovaly přírodní a zemědělské vědy. Více než 90 % pracovišť, zabývajících se v kraji výzkumem a vývojem, příslušelo do podnikatelského sektoru. Vysokoškolských pracovišť bylo 8 a pouze 3 pracoviště náležela k vládnímu sektoru. V kraji převažují malá pracoviště do 5 zaměstnanců (61), přitom veškerý meziroční pokles počtu pracovišť se v roce 2014 týkal právě této kategorie.

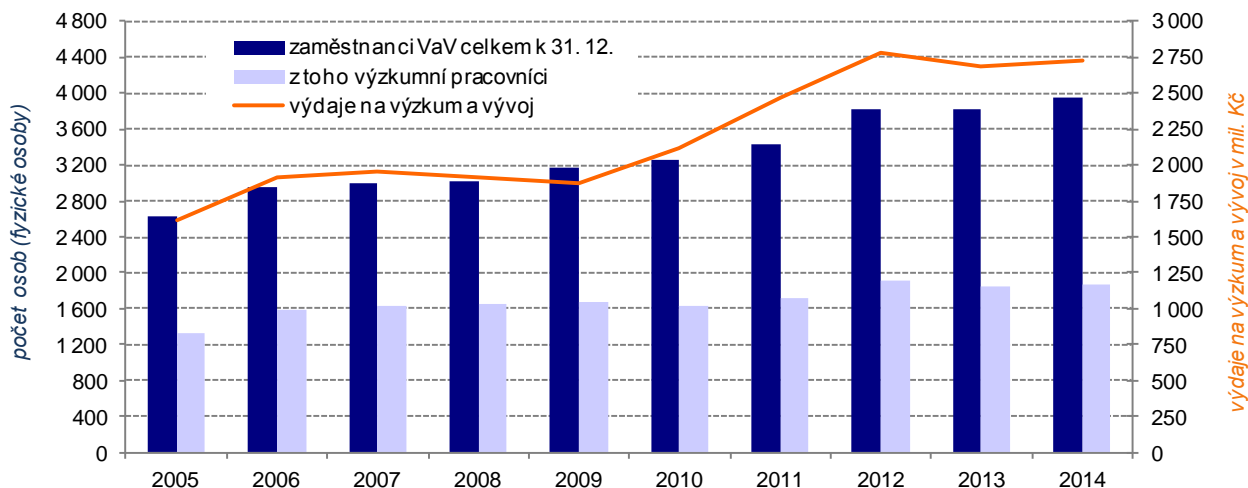
Výzkum a vývoj v krajích v roce 2014

Do kraje směřuje na výzkum a vývoj méně prostředků z veřejných zdrojů

V roce 2014 vzrostly celostátně výdaje na výzkum a vývoj o 9,3 %, v kraji byl zaznamenán přírůstek 1,4 %; veškerý růst se týkal podnikatelské sféry. Výdaje z veřejných zdrojů se snižovaly, a to o 5,3 % z tuzemských zdrojů a o 36,7 % ze zahraničí. Do kraje jsou dlouhodobě na vědu a výzkum alokovány menší objemy tuzemských veřejných prostředků; zatímco celostátně připadalo v roce 2014 na veřejné prostředky 33 %, v Pardubickém kraji to bylo 21 % celkových výdajů na V a V.

Graf 3.4 Výzkum a vývoj v Pardubickém kraji

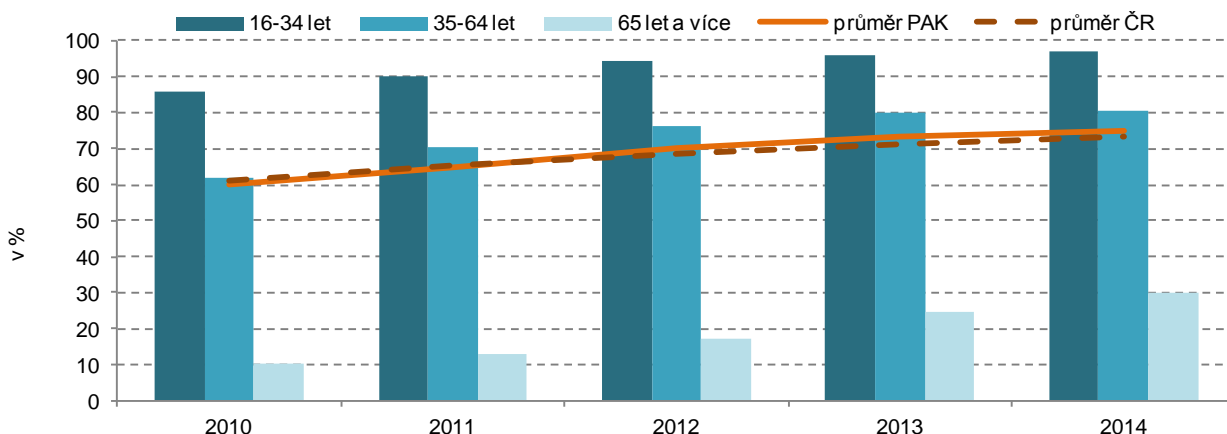
Počet výzkumných pracovníků v kraji v roce 2014 poklesl

V porovnání s rokem 2010 se v kraji zvýšil přepočtený počet zaměstnanců výzkumu o 19,5 %, což je o 3,7 procentního bodu pomalejší tempo růstu v porovnání s republikovým vývojem. Výzkumníci tvořili v roce 2014 téměř polovinu všech zaměstnanců pracovišť, která se v kraji zabývají výzkumem a vývojem, více než třetinu tvořili technici. Přepočtený počet výzkumných pracovníků poklesl v kraji v roce 2014 oproti předchozímu roku o 32 při celostátním růstu o 1 769 osob (přepočtených na plný pracovní úvazek věnovaný V a V).

Informační technologie: Uživatelů internetu je v kraji více než uživatelů osobních počítačů

Podíl obyvatel Pardubického kraje využívajících informační technologie je nad celostátním průměrem. V roce 2010 byl v kraji po Hlavním městě Praze, Jihomoravském a Královéhradeckém kraji čtvrtý nejvyšší podíl domácností vybavených počítačem, v roce 2014 klesl Pardubický kraj na 6. místo. V roce 2014¹⁴ pravidelně využívaly PC v kraji tři čtvrtiny osob starších než 16 let; v mezikrajském srovnání se kraj zařadil na 3. místo. Vyšší podíl uživatelů byl jen v Hlavním městě Praze a ve Středočeském kraji. Nadprůměrný je v kraji i podíl osob využívajících internet. Vzhledem k postupnému růstu využívání internetu v mobilních telefonech je v kraji podíl uživatelů internetu o 3,3 procentního bodu vyšší než podíl uživatelů osobních počítačů.

Graf 3.5 Uživatelé internetu podle věku v Pardubickém kraji v letech 2010 až 2014 (třileté průměry)

Nejrychleji roste podíl uživatelů internetu mezi seniory

Rychleji se zvyšuje podíl uživatelů osobních počítačů a internetu mezi seniory, což souvisí s rostoucí „počítačovou gramotností“ starší generace a také s tím, že se do nejvyšší věkové kategorie dostávají lidé, kteří se s informačními technologiemi setkali ještě před odchodem do důchodu na svých pracovištích. Během pěti let se podíl seniorů využívajících internet ztrojnásobil. Zkušenost s nákupy přes internet má 40 % dospělé populace kraje (při republikovém průměru 39 %).

Ekonomické subjekty: Tři čtvrtiny nově vzniklých ekonomických subjektů jsou fyzické osoby

V kraji mělo ke konci roku 2015 sídlo 117,6 tis. ekonomických subjektů, z nichž 61,5 tis. vyvíjelo ekonomickou aktivitu. Tyto údaje nejsou vzhledem ke zpřesnění dat podle Registru osob (ROS) plně srovnatelné s údaji za roky 2010 až 2012. V průběhu roku 2015 přibylo v kraji 3 900 nových ekonomických subjektů, z fyzických osob to byli především živnostníci a zemědělští podnikatelé, z právnických osob společnosti s ručením omezeným a spolky. Zvýšení počtu fyzických osob v letech 2014 a 2015 bylo částečně způsobeno přeřazením zahraničních fyzických osob, které byly vyčleněny z právní formy „zahraniční osoby“. Mezi zaniklými subjekty (2 510 v roce 2015) převažovali živnostníci a z právnických osob společnosti s r. o.

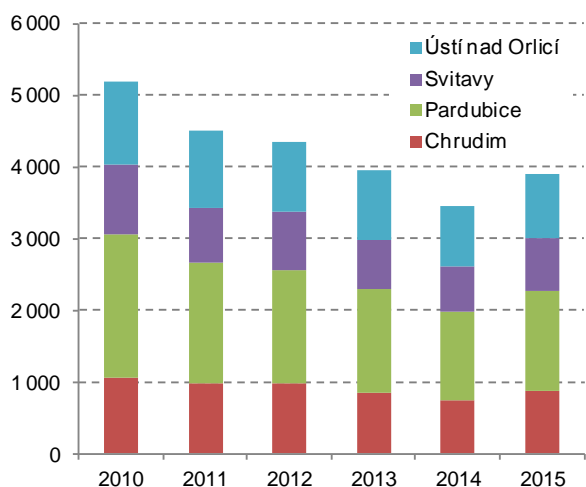
Třetina ekonomických subjektů nezaměstnává žádné zaměstnance

Pouze 606 subjektů sídlících v kraji má více než 50 zaměstnanců, z nich jen 13 má více než 1 000 zaměstnanců (9 průmyslových podniků, po jednom z odvětví obchodu, veřejné správy, zdravotnictví a vzdělávání). Naproti tomu bez zaměstnanců je 39 921 subjektů; především to jsou živnostníci, ale též osoby provozující svobodná povolání, zemědělští podnikatelé a zahraniční fyzické osoby.

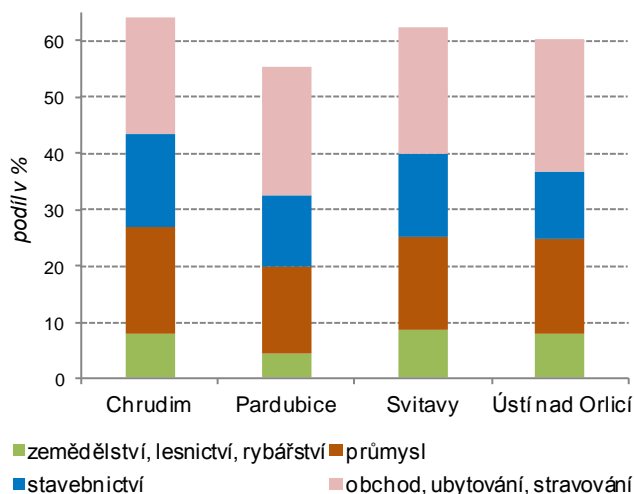
¹⁴ vážený aritmetický průměr za roky 2013-2015

Graf 3.6 Nově vzniklé ekonomické subjekty v okresech Pardubického kraje

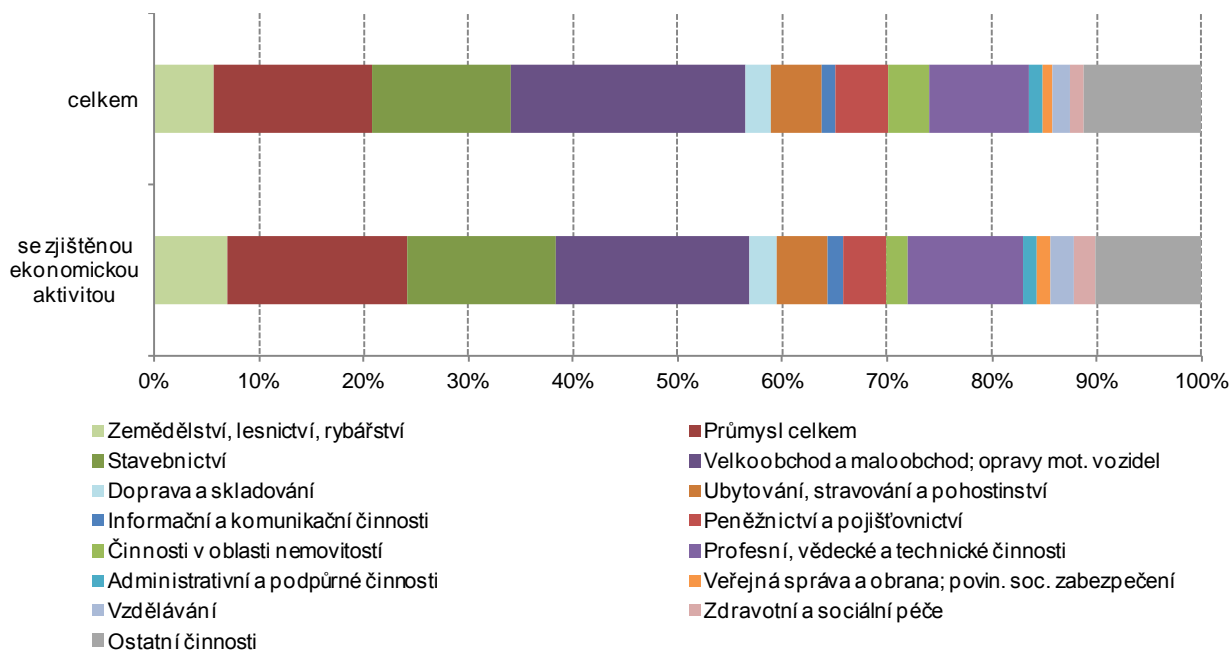
Graf 3.7 Subjekty se zjištěnou aktivitou v okresech Pardubického kraje podle vybraných odvětví k 31. 12. 2015

Více než čtvrtina ekonomických subjektů v kraji podniká v obchodě, ubytování a stravování

Z hlediska zaměření se nejvíce subjektů orientuje na obchod, ubytování a stravování (27 %), následuje průmysl (15 %), stavebnictví (13 %), profesní, vědecké a technické činnosti (9 %), zemědělství a lesnictví (6 %), peněžnictví a pojišťovnictví (5 %). Mezi subjekty se zjištěnou aktivitou jsou méně zastoupeni obchodníci ve prospěch průmyslových a stavebních činností. Mezi správními obvody ORP v kraji mělo nejvyšší podíl subjektů zaměřených na zemědělství Králicko (14 %), na průmysl Hlinecko a Přeloučsko (21 %), na stavebnictví Králicko (18 %), na obchod, ubytování a stravování Českořebrovsko (28 %) a na zbývající činnosti Pardubicko (47 %).

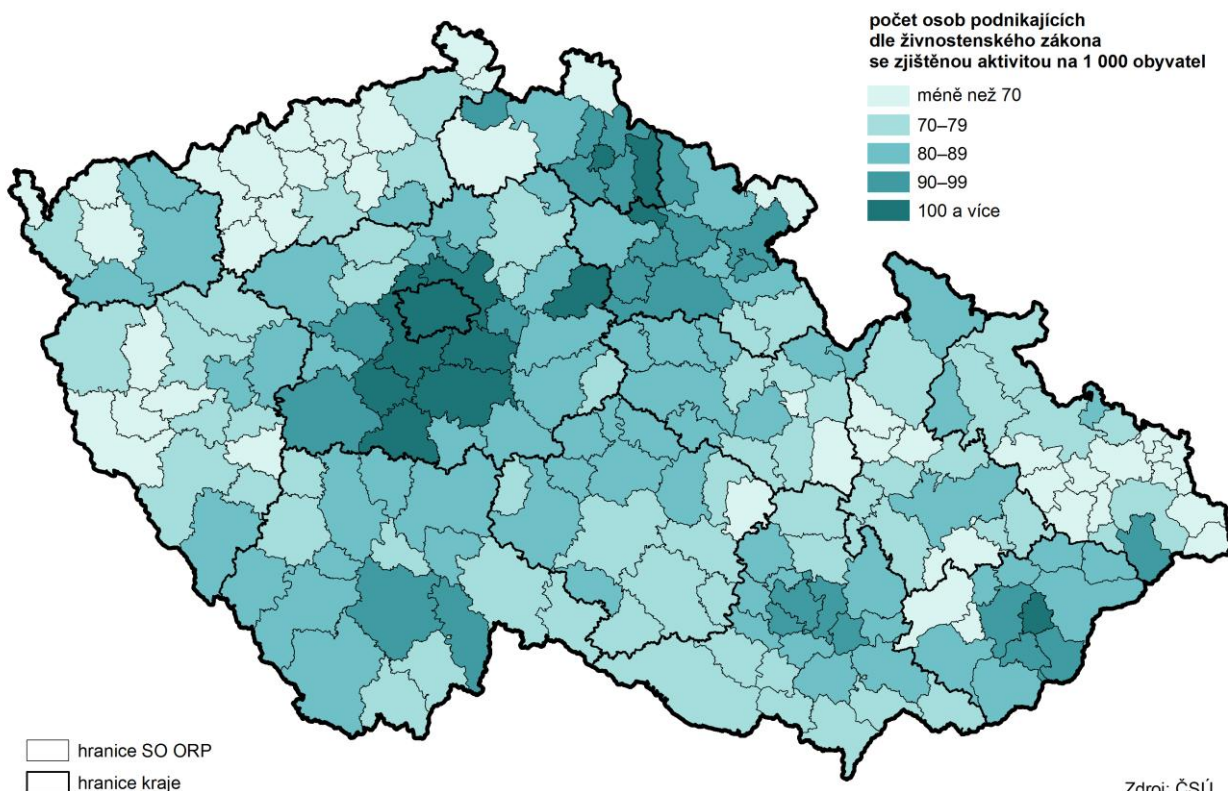
Graf 3.8 Ekonomické subjekty podle převažující činnosti v Pardubickém kraji k 31. 12. 2015

Nejnižší podnikatelská aktivita je na východě kraje

Podnikatelská aktivita (počet fyzických osob v registru ekonomických subjektů se zjištěnou ekonomickou aktivitou na 1 000 obyvatel) je v Pardubickém kraji pátá nejnižší mezi kraji. V rámci kraje je nadprůměrná v okrese Chrudim (hlavně ve správním obvodě obce s rozšířenou působností Hlinsko) a Pardubice (hlavně v SO ORP Holice), výrazně podprůměrná v okrese Svitavy (především v SO ORP Moravská Třebová) a Ústí nad Orlicí (zejména v SO ORP Česká Třebová).

Živnostníci ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 31. 12. 2015

Zemědělství:

V roce 2014 měl kraj ze všech krajů nejvyšší zemědělskou produkci na hektar zemědělské půdy

Kraj se řadí k regionům s nadprůměrným podílem primárního sektoru na zaměstnanosti i na hrubé přidané hodnotě. Zemědělská produkce vzrostla ve finančním vyjádření v kraji v roce 2014 (poslední dostupný údaj) oproti předchozímu roku předběžně o 14,5 % a dosahovala 11,3 mld. Kč. V přepočtu na 1 ha zemědělské půdy byla hodnotou 49 128 Kč mezi kraji nejvyšší (již třetím rokem po sobě). Živočišná produkce se dlouhodobě podílí na celkové zemědělské produkci více než produkce rostlinná. Výjimku tvořily roky 2010 až 2012, kdy převažovala v kraji rostlinná produkce nad živočišnou. Rostlinná produkce se ve finančním vyjádření v roce 2014 podílela na celkové zemědělské produkci 44 %. Rozhodující podíl na rostlinné produkci mají obiloviny (44 % v roce 2014), následují technické plodiny (28 %) a pícniny (20 %). Malé zastoupení mají brambory (necelá 3 %), zelenina (2 %) a ovoce (méně než 1 %).

Ladem v roce 2015 leželo téměř 1 % výměry orné půdy

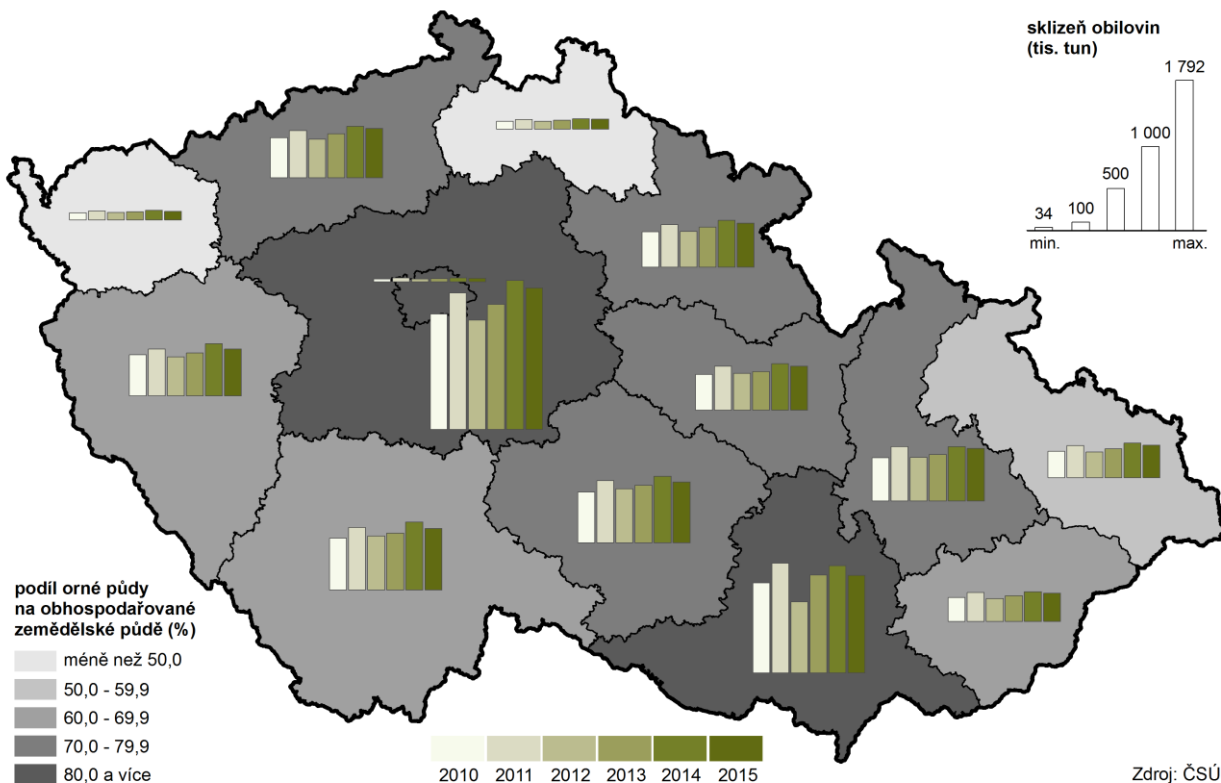
Z výměry 229,9 tis. ha zemědělské půdy připadalo v roce 2015 v kraji na ornou půdu 175,5 tis. ha. Neosetá orná půda včetně úhoru tvořila téměř 1 % výměry orné půdy.

Sedminu osevní plochy v kraji zaujímá řepka

Osevní plochy jednotlivých plodin se meziročně v kraji mění zejména ve vazbě na poptávku po jednotlivých zemědělských komoditách na domácím i zahraničním trhu. Osevní plochy obilovin se zmenšily ze 101 tis. ha v roce 2005 na 89 tis. ha v roce 2014, v roce 2015 vzrostly na 91 154 ha. Dlouhodobě se s klesající živočišnou výrobou snižovaly osevní plochy krmných plodin a pícnin na orné půdě. V letech 2007 až 2014 v kraji plocha pícnin opět rostla; v roce 2015 se růst zastavil. Do roku 2008 se zmenšovaly též osevní plochy cukrovky; růst, který vrcholil v roce 2014, již v roce 2015 nepokračoval. Podpora produkce biopaliv vedla v kraji od roku 2004 ke zvětšování osevních ploch řepky; v roce 2013 byla největší v historii, v roce 2014 byl zaznamenán pokles o 1 749 ha a v roce 2015 o dalších 3 213 ha. Řepka zaujímala v roce 2015 sedminu veškeré osevní plochy v kraji. Nižší zastoupení měla řepka pouze ve 4 moravských krajích (Jihomoravském, Zlínském, Olomouckém a v Kraji Vysočina).

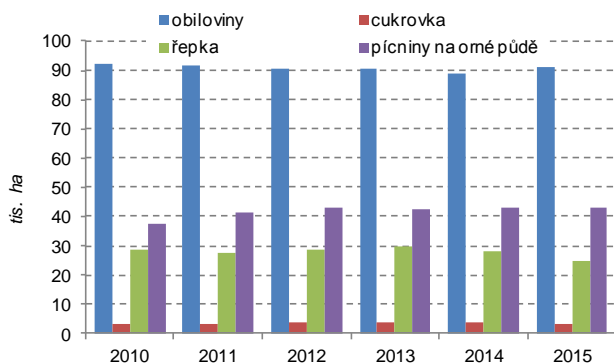
Skližeň obilovin v krajích v letech 2010 až 2015

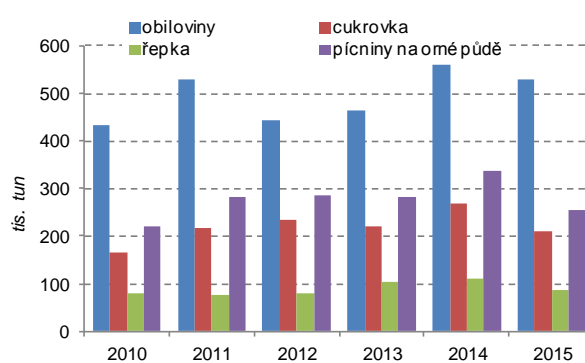
V roce 2015 poklesla skližeň obilovin, především kukuřice na zrno

Meziroční pokles sklizně obilovin v kraji o 32,4 tis. tun byl způsoben především snížením průměrného hektarového výnosu kukuřice na zrno (o 35,5 %) a tritice. Vyšší hektarové výnosy v porovnání s rokem 2014 měl v kraji ze všech druhů obilovin pouze oves. Nepříznivě se tak projevil průběh počasí, především nedostatek sněhu v zimě a dešťových srážek na jaře, což vyvolalo vláhový deficit v celém vegetačním období. Celkově poklesla v roce 2015 produkce kukuřice na zrno o 24,2 tis. tun, ozimé pšenice o 7,1 tis. tun a tritice o 4,3 tis. tun. Oproti roku 2014 byla vyšší pouze produkce jarního ječmene (o 3,6 tis. t) a jarní pšenice (o 1,8 tis. t). Pokles produkce brambor o 8,1 tis. tun a cukrovky o 58,4 tis. tun byl v kraji vyvolán meziročním snížením hektarových výnosů. Historicky nejvyšší sklizeň řepky byla v kraji v roce 2014, v roce 2015 meziročně poklesla produkce řepky o 25,3 tis. tun. Podílela se na tom kombinace zmenšení produkční plochy o 11,5 % a průměrného hektarového výnosu o 12,5 %. Pokles produkce krmných plodin byl způsoben především snížením produkce kukuřice na zeleno a siláž (o 212,0 tis. tun) i píce na orné půdě (o 80,0 tis. tun sena).

Graf 3.9 Osevní plochy vybraných plodin v Pardubickém kraji

Graf 3.10 Sklizeň vybraných plodin v Pardubickém kraji

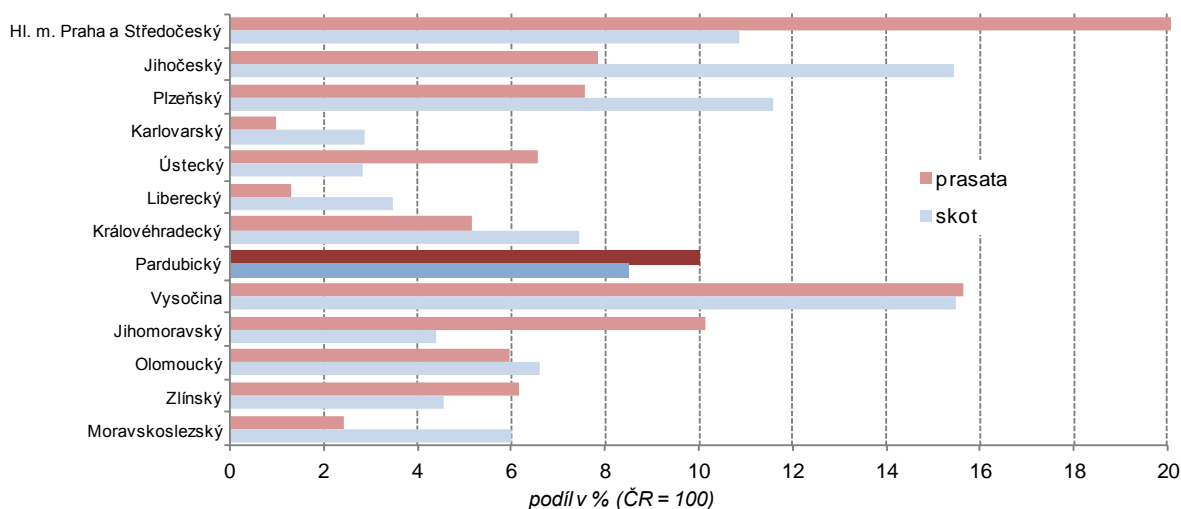
Více než polovinu zemědělské produkce vytvořila v roce 2014 živočišná výroba

V roce 2014 vzrostl předběžně podíl živočišné produkce nad 50 % celkové zemědělské produkce. Na živočišné produkci kraje se zvířata podílela 49 procenty, z toho skot 10 %, prasata 16 % a drůbež 23 %; živočišné výrobky tvořily 51 % živočišné produkce kraje, v tom mléko 44 % a vejce 6 %.

Intenzita chovu skotu se zvýšila

Soupisem hospodářských zvířat (k 1. dubnu 2016) byl v Pardubickém kraji zjištěn meziroční růst stavů skotu, prasat a drůbeže; stavy ovcí poklesly. Intenzita chovu skotu v letech 2013–2015 zvolna rostla, nedosáhla však úrovně z let 2006 až 2009. Intenzita chovu prasat v kraji meziročně značně kolísá, růst z let 2011 až 2014 byl v roce 2015 vystřídán poklesem. Zvýšení stavů prasat na jaře 2015 je indikátorem následujícího růstu intenzity chovu prasat.

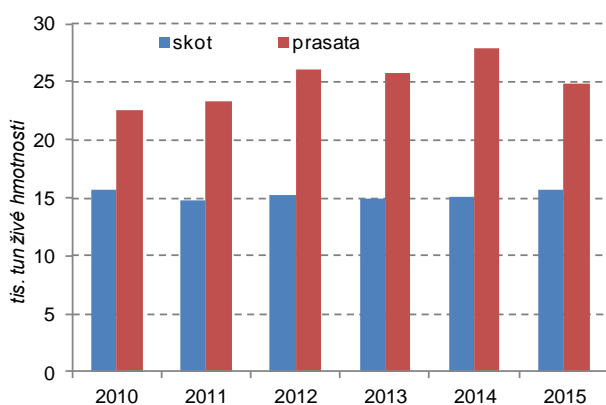
Graf 3.11 Podíl krajů na stavech skotu a prasat k 31. 12. 2015

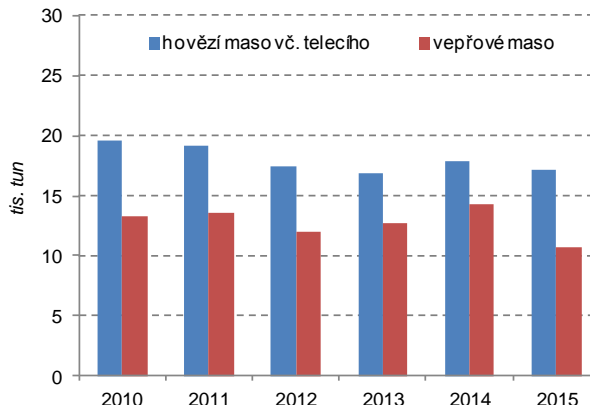
Kraj patří dlouhodobě k nejlepším v odchovu skotu i prasat

Počet narozených telat na 100 krav se v kraji oproti roku 2014 sice snížil, přesto je krajská hodnota 100,7 narozených telat na 100 krav druhá nejvyšší mezi všemi kraji ČR. Také počtem odchovaných telat na 100 krav se Pardubický kraj zařadil v roce 2015 na 2. místo v republice za Jihomoravský kraj. Počet narozených selat na prasnici v roce 2015 poklesl. V kombinaci s mezi kraji nejnižším úhynem selat to v Pardubickém kraji vedlo ke čtvrtému nejvyššímu počtu odchovaných selat na prasnici.

Graf 3.12 Výroba jatečného skotu a jatečných prasat v Pardubickém kraji

Graf 3.13 Výroba masa v jatečné hmotnosti v Pardubickém kraji

Zvýšila se průměrná dojivost, poklesla průměrná snáška vajec na nosnici

Výroba mléka se v kraji zvýšila v roce 2015 o 4,3 %, přitom celostátně výroba mléka vzrostla o 3,2 %. Průměrná dojivost v kraji vzrostla o 4,2 %; hodnota 7 994 litrů na krávu za rok řadí Pardubický kraj na 8. místo. Snáška vajec se celostátně snížila meziročně o 3,8 %, k růstu došlo v pěti krajích. Nejvyšší pokles byl zaznamenán v Pardubickém kraji (o 18,7 %). Průměrná roční snáška na 1 nosnici v kraji meziročně vzrostla o 0,9 % na 313 vajec (celostátně se zvýšila o 0,6 % na 301 vejce); kraj se v mezikrajském srovnání řadil na 5. místo.

Výroba hovězího i vepřového masa poklesla

V porovnání s rokem 2014 se v uplynulém roce v kraji snížily počty poraženého skotu o 5,5 % a počty poražených prasat dokonce o celou jednu čtvrtinu. Výroba hovězího masa v kraji se meziročně snížila o 4,6 % a vepřového masa o 25,5 %.

Lesnictví:

V kraji se snižuje zastoupení jehličnatých dřevin

Podle Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů bylo ke konci roku 2015 v kraji 130 685 ha ploch lesů, což je o 605 ha více než v roce 2000. Zvětšily se porostní plochy listnatých dřevin o 4 635 ha a holin o 157 ha, porostní plochy jehličnatých dřevin se zmenšily o 4 187 ha. Podíl jehličnatých lesů se snížil z 82 % v roce 2000 na 78 % v roce 2015. Tento pozitivní trend se projevil zejména v okrese Chrudim, ve kterém se porostní plocha jehličnatých dřevin zmenšila za 15 let o 1 542 ha, došlo tedy ke snížení podílu jehličnatých porostů o 4,7 procentního bodu. Nejméně se podíl jehličnatých porostů zmenšil v okrese Ústí nad Orlicí (z 82 % na 79 %). Nejvyšší podíl jehličnatých porostů zůstal v roce 2015 v okrese Svitavy – 84 %.

Snižuje se rozsah zalesňování i těžba dřeva

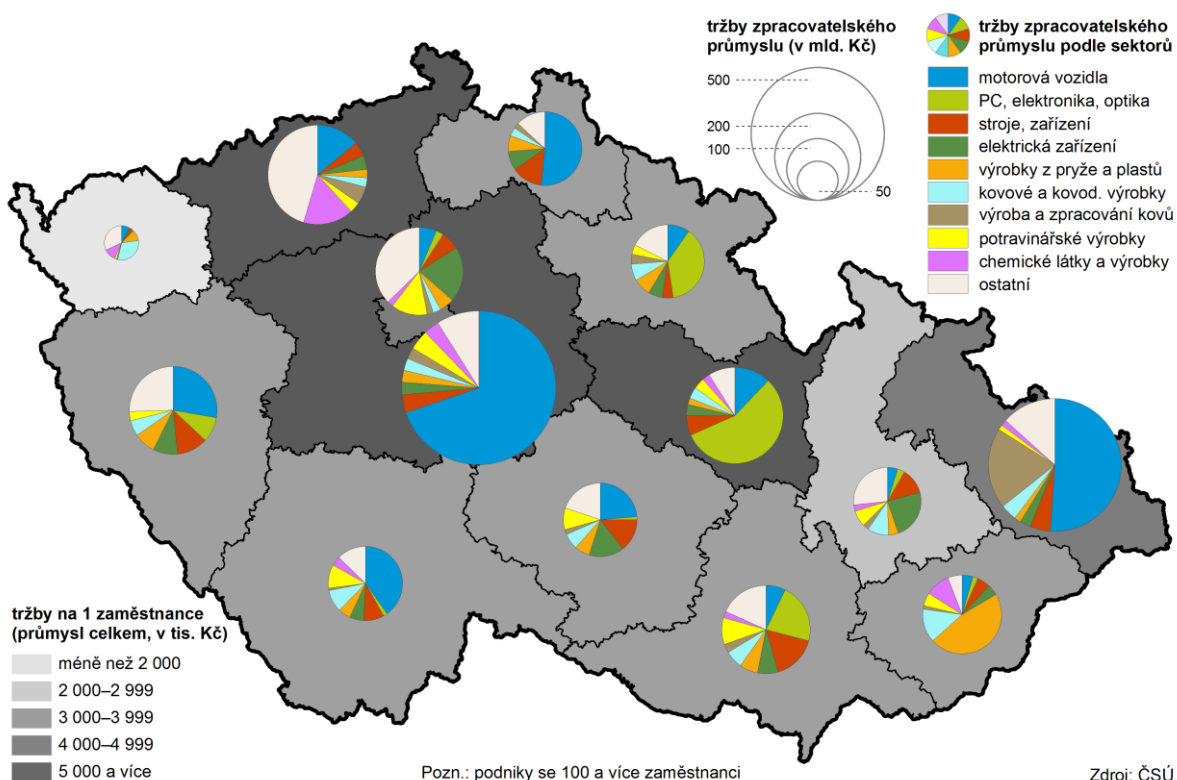
Zalesňování probíhalo v roce 2015 v kraji na menší ploše než v předchozích pěti letech. Bylo zalesněno 935 ha, to je o 18 % méně než v roce 2014. V uplynulém roce poklesl meziročně objem vytěženého dřeva o 3,7 %. Vzrostla však těžba vyvolána nutností vytěžit dřevo poškozené živelními pohromami (9 % celkové těžby v roce 2014, v roce 2015 již 23 % těžby).

Průmysl:

Počet zaměstnanců v průmyslu vzrostl v roce 2014 nejvíce za posledních 6 let

V roce 2015 se v Pardubickém kraji snížil počet průmyslových podniků s více než 100 zaměstnanci o tři na 137. Meziročně se průměrný počet zaměstnanců těchto podniků v kraji zvýšil o 3,3 % a byl nejvyšší od roku 2008. Průměrná hrubá měsíční mzda se v uvedeném souboru podniků se sídlem v kraji během roku 2015 zvýšila o 3,2 % a dosahovala 90,4 % úrovně průměrné republikové mzdy v průmyslu; mezi kraji ČR byla 4. nejnižší. Mzdovou úroveň v kraji snižují především podprůměrné mzdy v podnicích vyrábějících elektrická zařízení a chemické výrobky (78 %, resp. 81 % úrovně daného odvětví v ČR). Nejnižší mzdy mají dlouhodobě zaměstnanci při výrobě textilií – průměrná mzda 19 595 Kč představuje pouze 75,8 % mzdové úrovně zpracovatelského průmyslu v kraji v roce 2015. Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy vzrostly v kraji o 4,8 %; objem tržeb na zaměstnance byl v mezikrajském srovnání třetí nejvyšší za Ústeckým a Středočeským krajem.

Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy v krajích v roce 2015

Kraj má dominantní postavení ve výrobě elektroniky

Pardubický kraj má i nadále jako jediný mezi kraji nadpoloviční podíl tržeb za výrobky z oblasti elektroniky a výpočetní techniky na celkových tržbách podniků zpracovatelského průmyslu v kraji. Vyšší podíl jediného odvětví má dlouhodobě pouze Středočeský kraj (výroba motorových vozidel); polovinu tržeb průmyslových podniků zajišťuje ve Zlínském kraji prodej výrobků z pryže a plastů, v Libereckém kraji a v Moravskoslezském kraji výroba motorových vozidel.

V mezikrajském srovnání má kraj druhý nejvyšší podíl tržeb za přímý vývoz

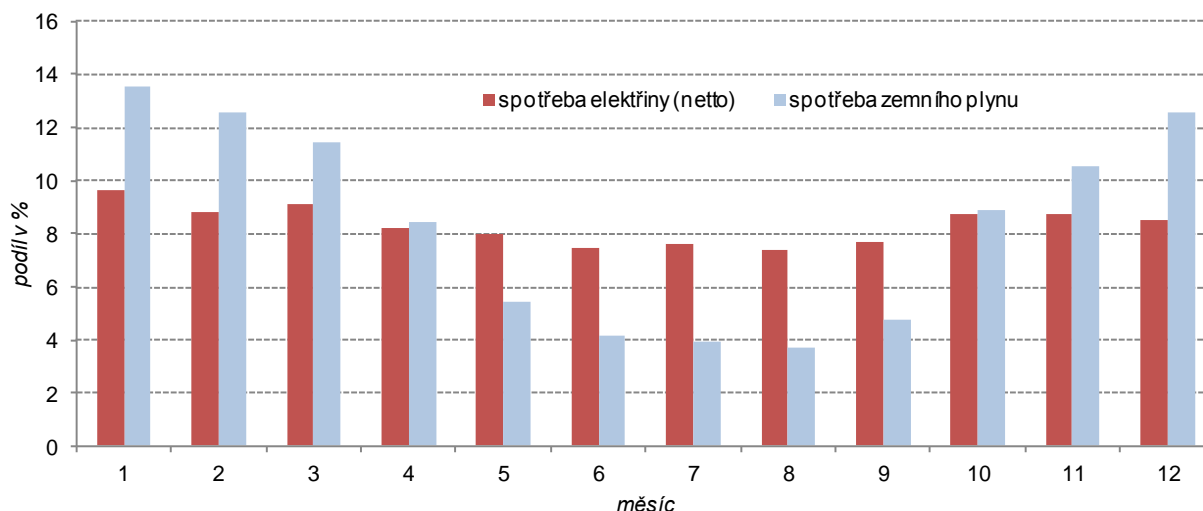
Podíl tržeb za přímý vývoz na tržbách za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy dosáhl u průmyslových podniků se sídlem v kraji 73,1 %, což je mezi kraji 2. nejvyšší hodnota po Královéhradeckém kraji. V porovnání s rokem 2014 vzrostl tento podíl o 1,9 procentního bodu. Celostátní průměr je překročen o 11,4 procentního bodu. Mezi podniky zpracovatelského průmyslu má nejvyšší podíl tržeb za přímý vývoz výroba elektrických zařízení (90,4 %), chemická výroba (84,0 %) a výroba strojů a zařízení (83,6 %). Naproti tomu v potravinářských podnicích tvoří přímý vývoz pouze šestinu tržeb.

Energetika:

Výroba elektřiny se v kraji v roce 2015 snížila o šestinu

Podle dat zveřejněných Energetickým regulačním úřadem rostl instalovaný výkon elektráren v kraji v roce 2015 nejméně za posledních 10 let; přírůstek 3 MW byl z větší části zajištěn plynovými a spalovacími elektrárnami, a to zejména kogeneračními jednotkami vyrábějícími elektřinu v kombinaci s teplem. V Pardubickém kraji bylo vyrobeno v roce 2015 celkem 5 265 GWh elektrické energie, to je o 16,7 % méně než v roce 2014. Výroba poklesla především v parních elektrárnách. Fotovoltaické elektrárny se na elektřině vyrobené v kraji podílely 1,9 %, větrné pouze 0,3 %.

Graf 3.14 Podíl jednotlivých měsíců na spotřebě elektřiny a zemního plynu v Pardubickém kraji v roce 2015

Zdroj: Energetický regulační úřad

Spotřeba elektřiny v kraji klesala, zemního plynu rostla

V kraji se v roce 2015 spotřebovalo 2 355 GWh elektřiny (netto¹⁵), přitom meziročně poklesla čistá spotřeba elektřiny o 15,4 %. Na poklesu se podílel především průmysl a energetika. Naproti tomu spotřeba v domácnostech vzrostla o 2,5 %. Pro vývoj spotřeby elektřiny během roku je typický vyšší odběr v zimních měsících a menší spotřeba v létě. Vyšší podíl spotřebované elektřiny v kraji v červenci souvisí především s růstem spotřeby přímo v energetickém odvětví, neboť červencová výroba elektřiny v kraji byla o třetinu vyšší než v červnu. Meziroční růst zaznamenala i spotřeba zemního plynu. Přírůstek 12,4 % byl mezi kraji nejvyšší. Spotřeba plynu u velkoodběratelů vzrostla o 22,4 % a spotřeba domácností o 9,3 %. Růst spotřeby plynu byl v roce 2015 u domácností vyvolán vyšší spotřebou plynu na vytápění v zimním období, které bylo chladnější než v předchozím roce.

¹⁵ netto spotřeba = brutto spotřeba – vlastní spotřeba na výrobu elektřiny – spotřeba na přečerpávání v přečerpávacích vodních elektrárnách – ztráty v sítích, přitom brutto spotřeba = brutto výroba – saldo zahraničních výměn

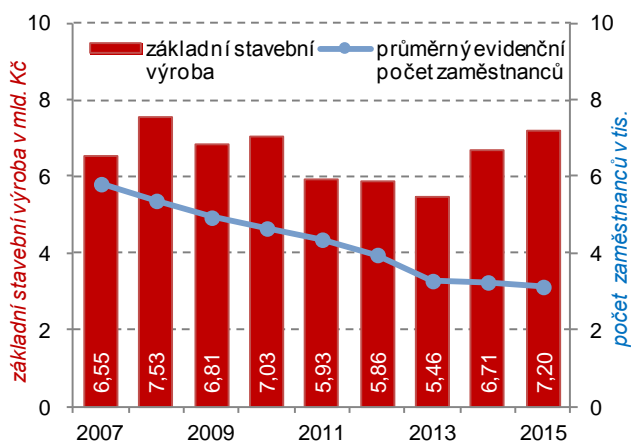

Stavebnictví:

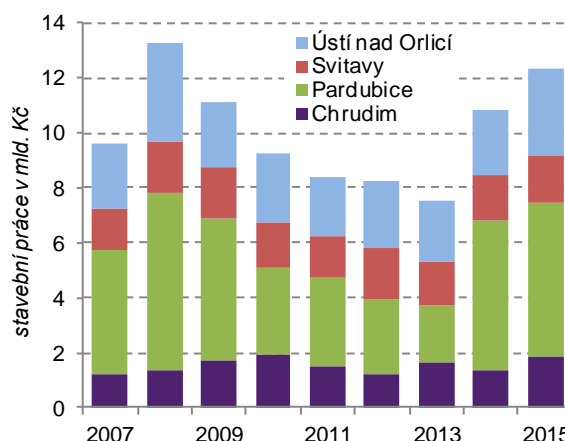
Počet stavebních podniků i zaměstnanců ve stavebnictví klesá

Počet stavebních podniků zaměstnávajících 50 a více osob se v kraji v roce 2015 snížil proti roku předchozímu na 27 podniků (z 29 podniků v roce 2014). Průměrný počet zaměstnanců trvale klesá ve většině krajů České republiky. V Pardubickém kraji v roce 2015 představoval meziroční pokles o 118 osob (3,6%). Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců v těchto stavebních podnicích měla v kraji v roce 2015 hodnotu 27 901 Kč (meziroční nárůst o 8,5%), což představuje hodnotu uprostřed mezikrajského srovnání. Proti průměru ČR byla v roce 2015 mzda ve stavebnictví v kraji nižší o 3 774 Kč (o 11,9%).

Graf 3.15 Počet zaměstnanců a základní stavební výroba v podnicích s 50 a více zaměstnanci se sídlem v Pardubickém kraji

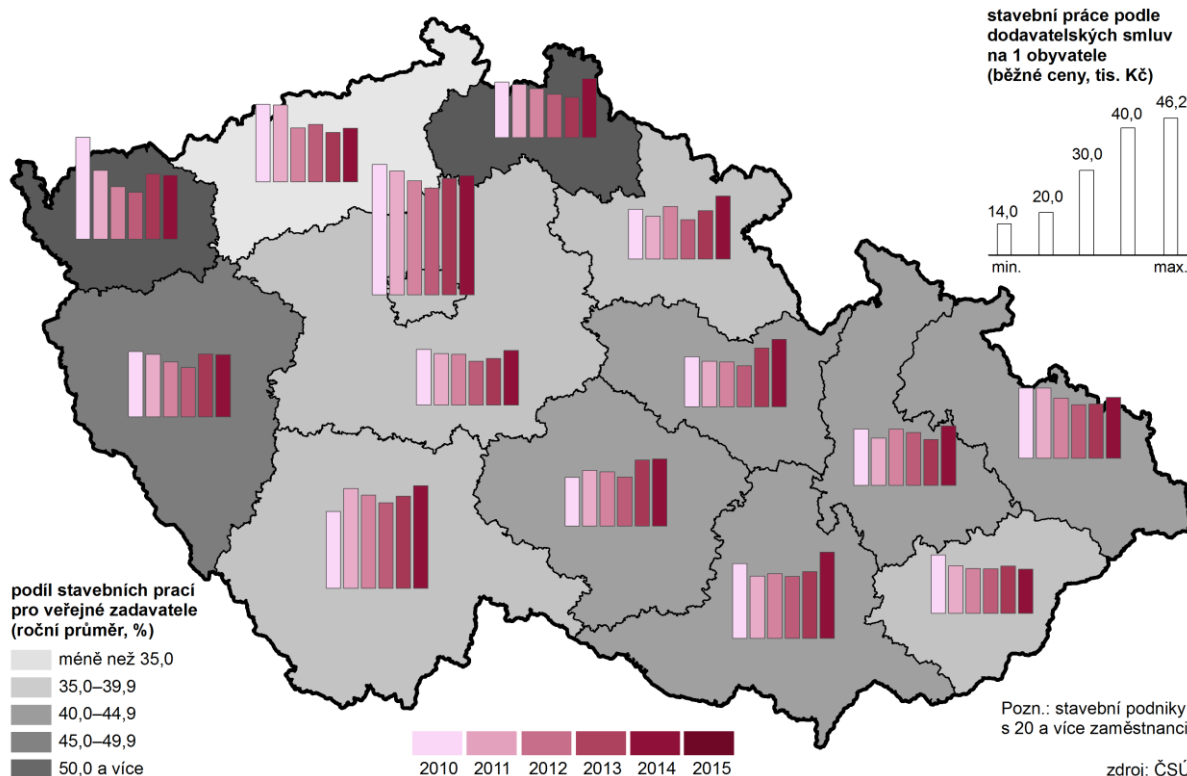
Graf 3.16 Stavební práce provedené podniky s 20 a více zaměstnanci na území okresů Pardubického kraje

Pokračuje růst stavební produkce ve firmách s 50 a více zaměstnanci

Základní stavební výroba (ZSV) v Pardubickém kraji zaznamenává po letech poklesu od roku 2014 oživení. Objem ZSV velkých stavebních firem (s 50 a více zaměstnanci) v roce 2015 meziročně vzrostl o 7,4% na 7,2 mld. Kč, přičemž již v roce předchozím byl v kraji evidován nárůst ZSV o 22,9% (druhý nejvyšší přírůstek mezi kraji ČR). Vyšší objem ZSV v Pardubickém kraji byl způsoben výhradně zásluhou nárůstu inženýrského stavitelství o 8,6%, zatímco objem ZSV v pozemním stavitelství meziročně o 3,3% poklesl.

Stavební práce podle místa stavby v krajích v letech 2010 až 2015

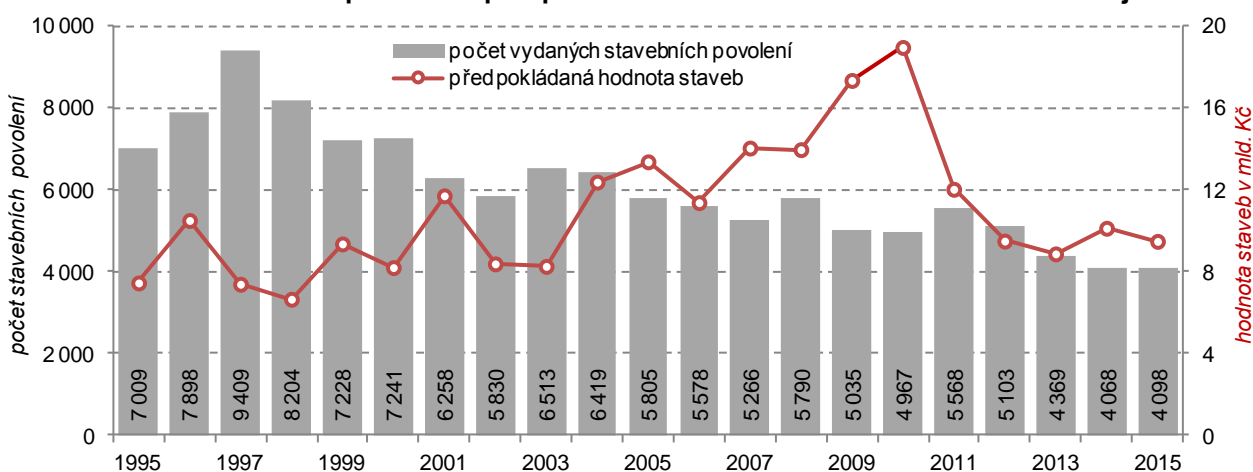
Objem stavebních prací ve firmách s 20 a více zaměstnanci meziročně vzrostl ve všech okresech kraje

Stejně příznivý trend oživení sledují také stavební firmy s 20 a více zaměstnanci. Objem stavebních prací provedených podle dodavatelských smluv těmito podniky se v roce 2015 zvýšil o 14,4 % na hodnotu 12 366 mil. Kč. Objem stavebních prací vzrostl ve všech okresech kraje, největší nárůst byl evidován v okrese Chrudim (o 37,6 %) a Ústí nad Orlicí (o 33,6 %), a to především v oblasti inženýrských staveb včetně vodohospodářských staveb a staveb pro veřejného zadavatele. Mírnější nárůst stavebních prací byl zaznamenán i v okresech Svitavy (o 8,2 %) a Pardubice (o 2,2 %).

Počet vydaných stavebních povolení meziročně vzrostl

V roce 2015 vydaly stavební úřady v Pardubickém kraji 4 098 stavebních povolení. Počet stavebních povolení meziročně mírně vzrostl (o 30, tj. o 0,7 %); nárůst byl zaznamenán ve všech okresech Pardubického kraje kromě okresu Chrudim (pokles o 21,9 %). Počet stavebních povolení vzrostl spolu s Pardubickým krajem v dalších 6 krajích, ve zbývajících krajích zaznamenáváme pokles zájmu o výstavbu, který se odráží ve sníženém počtu vydaných stavebních povolení. Pardubický kraj se na republikovém úhrnu vydaných stavebních povolení podílel 5,2 %.

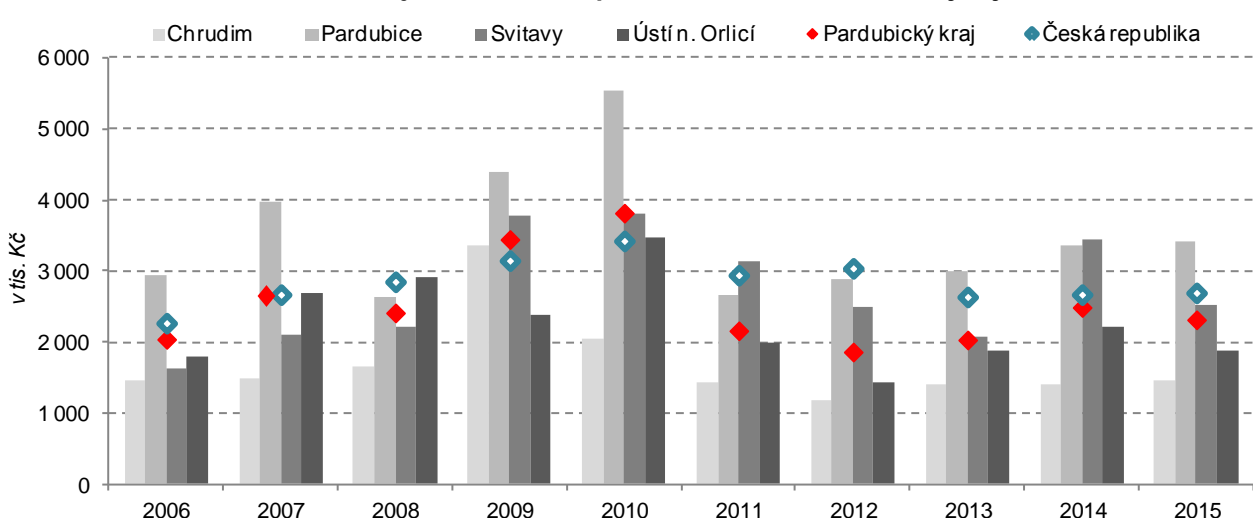
Graf 3.17 Počet stavebních povolení a předpokládaná hodnota staveb v Pardubickém kraji

Orientační hodnota staveb na jedno stavební povolení v kraji se snížila

Orientační hodnota staveb na jedno stavební povolení vydané v roce 2015 v Pardubickém kraji dosáhla hodnoty 2 316 tis. Kč. Proti průměru ČR je plánovaná hodnota jedné stavby v Pardubickém kraji o 379 tis. Kč nižší. Meziročně se hodnota jedné plánované stavby snížila celkem v sedmi krajích republiky; v Pardubickém kraji byla průměrná hodnota jednoho stavebního povolení nižší o 174 tis. Kč (o 7,0 %). Nárůst hodnoty povolení byl registrován pouze v okrese Chrudim (o 2,8 %) a Pardubice (o 1,9 %); pokles v okresech Svitavy (o -27,2 %) a Ústí nad Orlicí (o -15,7 %).

Graf 3.18 Průměrná hodnota na jedno stavební povolení v Pardubickém kraji a jeho okresech

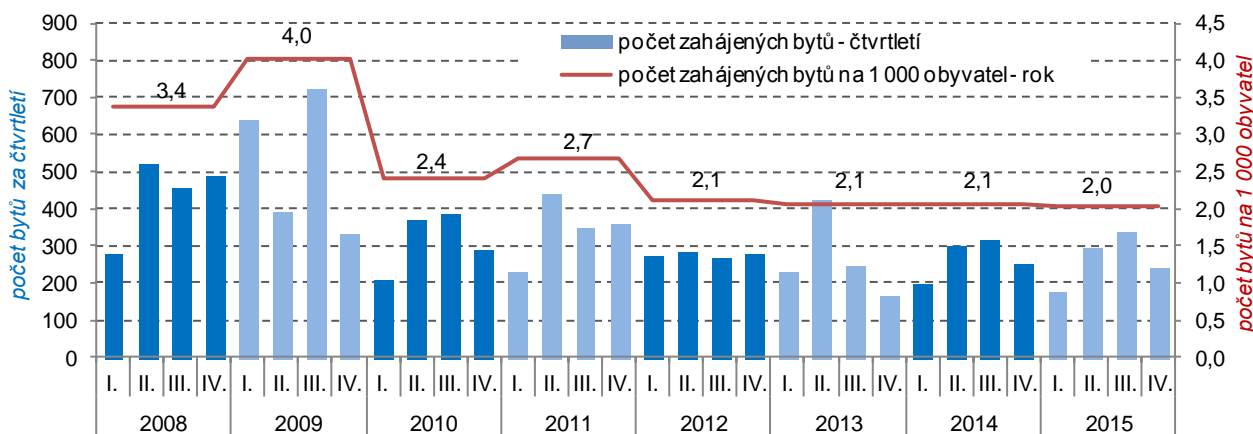

Bytová výstavba:

Celkový pokles výstavby nových bytů byl způsoben především útlumem výstavby bytových domů

I přes oživení ekonomiky se v kraji dosud neprojevila vyšší intenzita bytové výstavby. V roce 2015 byla zahájena výstavba 1 045 bytů (tedy o 1,4 % méně než v roce 2014), což představovalo nejmenší počet zahájených bytů v Pardubickém kraji od roku 1997. Celkový pokles v roce 2015 byl způsoben meziročním poklesem výstavby bytů v domech bytových (o 60 %); výstavba bytů v rodinných domech zaznamenala nárůst o 1,4 %. Nejvíce zahájených bytů bylo soustředěno do okresů Pardubice (464 bytů) a Ústí nad Orlicí (231 bytů); v obou okresech se jednalo především o byty v rodinných domech.

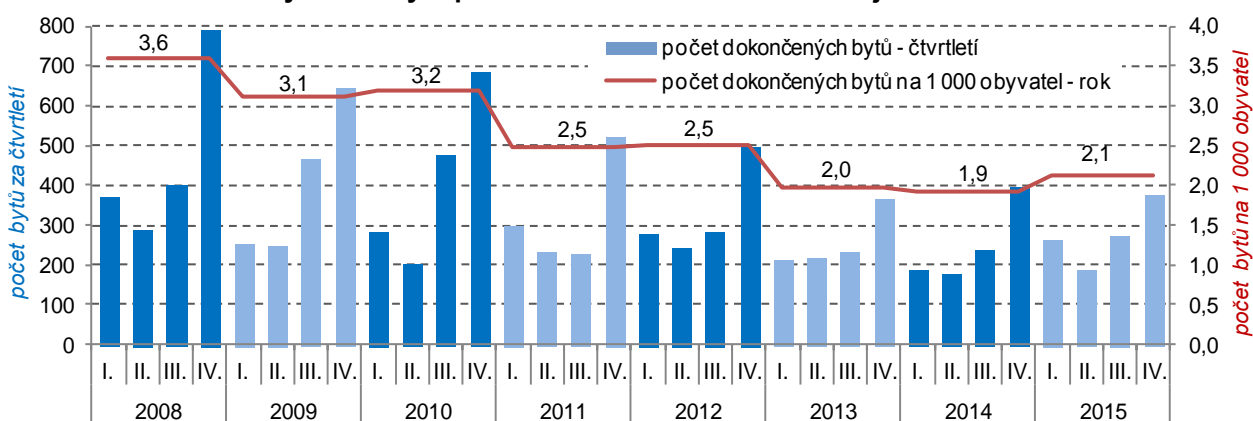
Graf 3.19 Zahajovaná výstavba bytů podle čtvrtletí v Pardubickém kraji

Počet dokončených bytů meziročně vzrostl; pátá nejvyšší hodnota přírůstku v mezikrajském srovnání

V roce 2015 bylo v kraji zkolaudováno 1 096 nových bytů (4,4% podíl na republikovém úhrnu 25 095 bytů), meziročně se zvýšil počet dokončených bytů v kraji o 10 %. Z celkového souhrnu dokončených bytů v kraji připadlo 67 % na dokončené byty v rodinných domech, 14 % na dokončené byty v bytových domech, 4 % na dokončené byty v nástavbách rodinných domů a 6 % na dokončené byty v nástavbách bytových domů. V regionálním srovnání byl největší nárůst nových bytů oproti roku 2014 zaznamenán v okrese Ústí nad Orlicí (o 50,3 %). Okres Pardubice byl jediným okresem kraje, ve kterém došlo meziročně k poklesu počtu dokončených bytů (o 4,1 %).

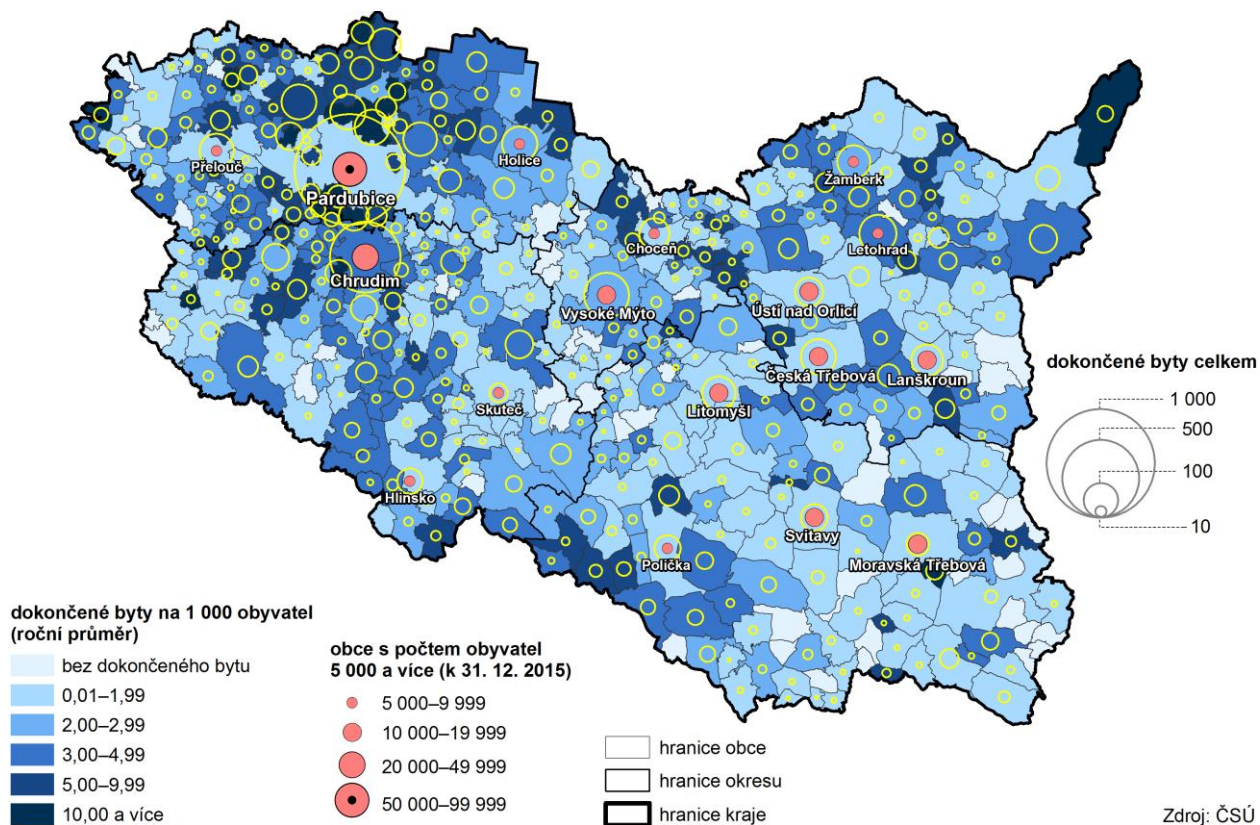
Graf 3.20 Dokončená výstavba bytů podle čtvrtletí v Pardubickém kraji

Nejvyšší intenzitu bytové výstavby vykazuje okres Pardubice

V roce 2015 pokračovala vysoká intenzita dokončené bytové výstavby v Hlavním městě Praze (4,1 bytu na 1 000 obyvatel) a Středočeském kraji (3,7); Pardubický kraj byl s hodnotou 2,1 na čtvrtém místě v republikovém srovnání. V roce 2015 se v přepočtu na 1 000 obyvatel dokončilo nejvíce bytů v okrese Pardubice (2,7), nejméně pak v okrese Svitavy (1,3). I v dlouhodobém srovnání je bytová výstavba nejintenzivnější na Pardubicku a nejméně nových bytů na počet obyvatel vykazuje okres Svitavy. Ve správních obvodech ORP se v roce 2015 v přepočtu na 1 000 obyvatel dokončilo nejvíce bytů na Králicku (4,0), které zároveň zaznamenalo nejvyšší, a to dvojnásobný meziroční nárůst. Dlouhodobě nejnižší intenzita dokončené bytové výstavby mezi správními obvody ORP Pardubického kraje je na Svitavsku, kde zaznamenáváme trvalý pokles intenzity bytové výstavby již od roku 2008 s výjimkou v roce 2012.

Bytová výstavba v obcích Pardubického kraje v letech 2015 až 2015

Doprava:

Pozemní komunikace v kraji tvoří 6,5 % dopravních cest ČR

Podle údajů Ředitelství silnic a dálnic České republiky¹⁶ činila celková délka pozemních komunikací k 1. 1. 2016 na území Pardubického kraje 3 598 km a tvořila 6,5 % republikového souhrnu. Největší část komunikací procházela okresem Chrudim (27,8 %). Území okresu Svitavy protínalo 25,5 % komunikací, okres Ústí nad Orlicí 24,9 % a okres Pardubice 21,8 % komunikací kraje.

Ve struktuře silniční sítě kraje z 61,5 % převažovaly silnice III. třídy, které slouží především k propojení obcí. Nejvyšší podíl tohoto typu komunikací byl evidován v okrese Chrudim (66,0 %). Ke spojení jednotlivých okresů jsou určeny silnice II. třídy, ty v roce 2015 tvořily 25,4 % veškerých komunikací kraje a relativně nejvíce se jich nacházelo v okrese Ústí nad Orlicí (30,1 % místní sítě). Pro dálkovou a mezinárodní dopravu slouží silnice I. třídy; jejich podíl v kraji dosáhl 12,7 %, přitom v okrese Pardubice tvořily 15,8 % silniční sítě. Ve struktuře komunikací kraje nechybí ani dálnice. Dálnice D35 (v provozu prozatím pouze úsek Sedlice – Opatovice nad Labem) je označena jako dálnice II. třídy, měla v roce 2015 délku 4,2 km a je lokalizována v okrese Pardubice. Dálnice D11, označená jako dálnice I. třídy, měřila na území kraje 8,8 km a celou délkou prochází pardubickým okresem.

V Pardubickém kraji je 2. nejhustší silniční síť v republice

Hustota silniční sítě v roce 2015 v Pardubickém kraji svou hodnotou 79,6 km na 100 km² území převyšuje průměr České republiky (70,7 km na 100 km²) a je druhá nejvyšší po Středočeském kraji (87,5 km na 100 km²). Nejhustší silniční síť v kraji vykazuje okres Chrudim (100,7 km na 100 km²), nejméně hustá síť silnic je v okrese Svitavy (66,6 km na 100 km²).

Dopravních prostředků na silnicích dlouhodobě přibývá

Podle posledních dostupných údajů z Centrálního registru vozidel bylo v roce 2015 evidováno v Pardubickém kraji 244 604 osobních aut (včetně dodávkových), které tvořily 4,8 % republikového úhrnu. Ve srovnání s rokem

¹⁶ Od 1. 1. 2016 došlo ke změně zákona č. 13/1997, o pozemních komunikacích, změnila se zejména kategorizace pozemních komunikací (transformace rychlostních silnic v dálnice, rozdělení dálnic do dvou tříd); délky dálnic a silnic I. třídy nejsou srovnatelné s předchozími roky.

2014 přibylo v kraji 13 tisíc aut (nárůst o 5,7 %). Od roku 2000 počet osobních aut v kraji vzrostl téměř o polovinu. V roce 2015 se na silnicích pohybovalo více než 29 tisíc nákladních automobilů registrovaných v kraji, jejich počet meziročně vzrostl o 2 tisíce (o 7,8 %). Od roku 2000 se počet nákladních aut v kraji více než zdvojnásobil.

Cestovní ruch:

Zvýšil se počet ubytovacích zařízení v Pardubickém kraji

Ubytovací služby poskytl v roce 2015 návštěvníkům Pardubického kraje 341 hromadných ubytovacích zařízení, což představuje 3,7 % z nabídky zařízení ČR a meziroční nárůst o 1,8 % (6 zařízení). Z regionálního pohledu měl nejvíce hromadných ubytovacích zařízení v kraji v roce 2015 okres Ústí nad Orlicí (132), následovaly okresy Svitavy (77) a Chrudim (74), nejmenším počtem ubytovacích zařízení disponoval okres Pardubice (58).

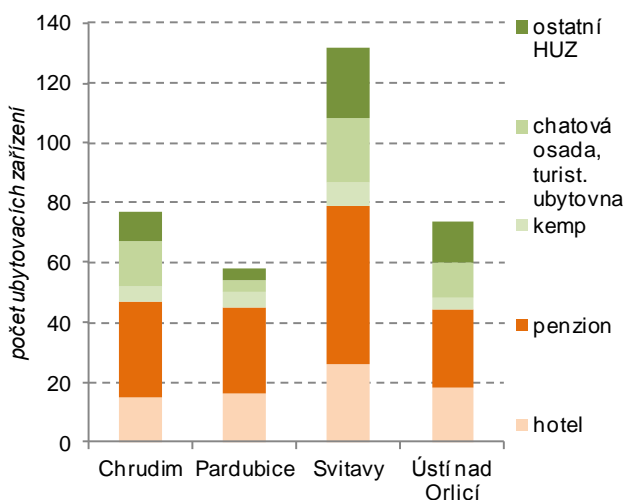
Ve struktuře ubytovacích zařízení převažují penziony

Ve struktuře hromadných ubytovacích zařízení Pardubického kraje chybí pětihvězdičkový hotel, k dispozici je 75 hotelů, motelů a hotelů garní ve čtyřech kategoriích. Více než 40 % hromadných ubytovacích zařízení spadá do kategorie penzionů, dále je možné se ubytovat ve 22 kempech, 19 chatových osadách a 33 turistických ubytovnách. Nabídku dotváří 52 ostatních ubytovacích zařízení, mezi které patří např. léčebné lázně, rekreační zařízení podniků (odborových svazů), školicí střediska podniků a jiná ubytovací zařízení vyčleňující lůžkovou kapacitu pro cestovní ruch (např. domovy mládeže, vysokoškolské koleje, podnikové ubytovny apod.).

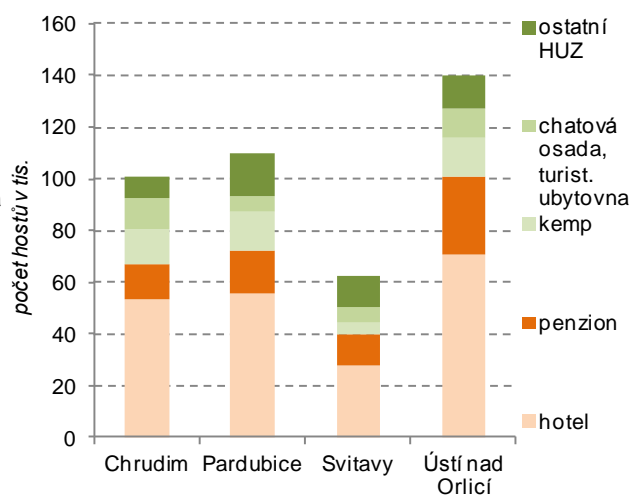
Kraj zaznamenal druhý nejvyšší nárůst kapacity kempů během čtyř let

Hromadná ubytovací zařízení v Pardubickém kraji v roce 2015 nabízela 6 716 pokojů (3,3 % kapacity ČR) s 19 068 lůžky (3,6 % kapacity ČR). Využití pokojů v hotelích a podobných ubytovacích zařízeních je v kraji 30% (v republikovém srovnání páté nejnižší). Počet volných míst pro stany a karavany byl v roce 2015 v kraji 1 807 (3,7 % kapacity ČR). Během čtyř let vzrostla volná kapacita v kempech téměř v polovině krajů ČR; nejvyšší nárůst zaznamenal Olomoucký kraj (o 24 %) a Pardubický kraj (o 18 %), menší možnost pro ubytování v kempech z hlediska kapacity mají hosté v Karlovarském a Středočeském kraji (shodný pokles o 5 %).

Graf 3.21 Počet hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie a podle okresů v roce 2015

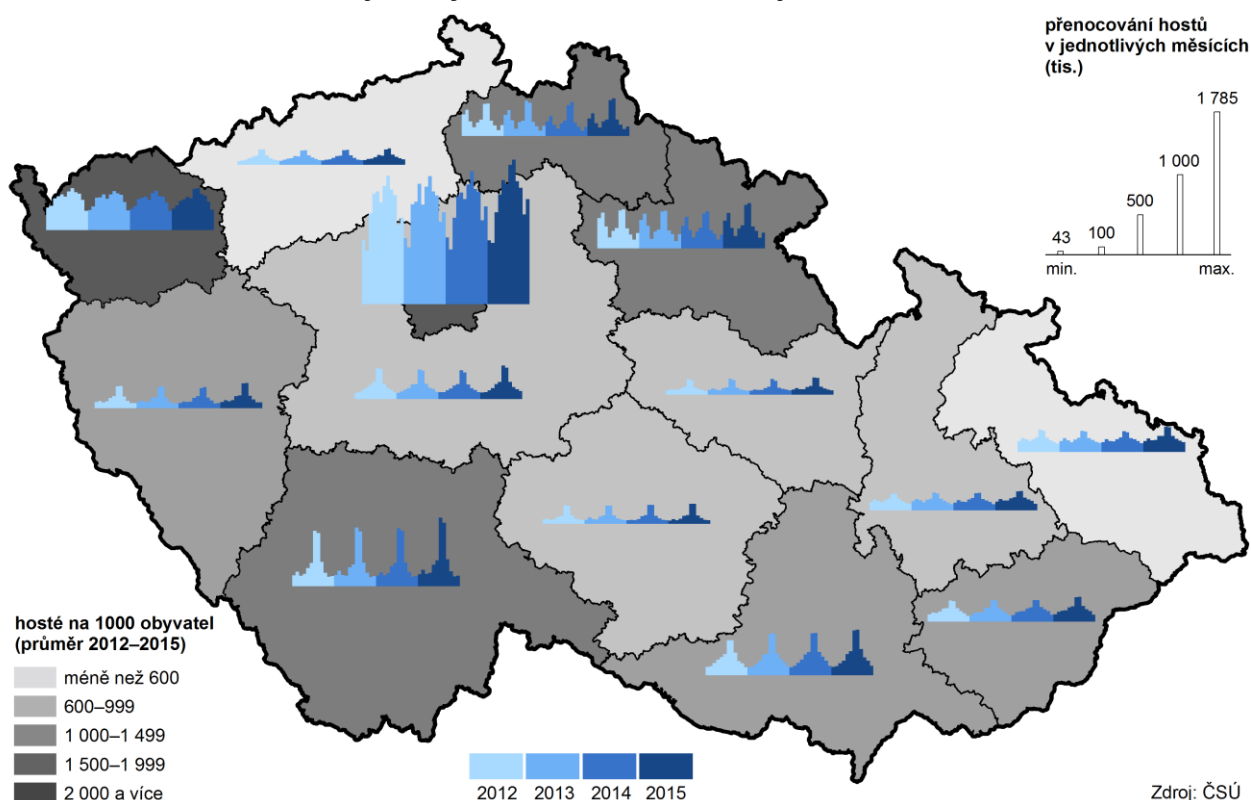
Graf 3.22 Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních podle kategorie a podle okresů v roce 2015

Stoupl jak počet domácích hostů, tak i počet hostů ze zahraničí

V roce 2015 využilo ubytovacích služeb v Pardubickém kraji celkem 413 443 hostů, což představovalo nejnižší počet hostů mezi kraji a zároveň pouze 2,4 % z celkového počtu návštěvníků ČR. Meziroční nárůst počtu hostů o 15,0 % (53 778 osob) proti roku 2014 byl však v mezikrajském srovnání třetí nejvyšší. V absolutním vyjádření ve srovnání s rokem 2014 byl vyšší nejen počet domácí klientely – nárůst o 47 138 hostů (15,8 %), ale i zahraničních klientů – nárůst o 6 640 hostů (11,8 %). Ve srovnání s rokem 2012 vzrostl počet hostů, kteří navštívili ČR o 14 %, Pardubický kraj byl mírně pod republikovým průměrem (nárůst o 13 %).

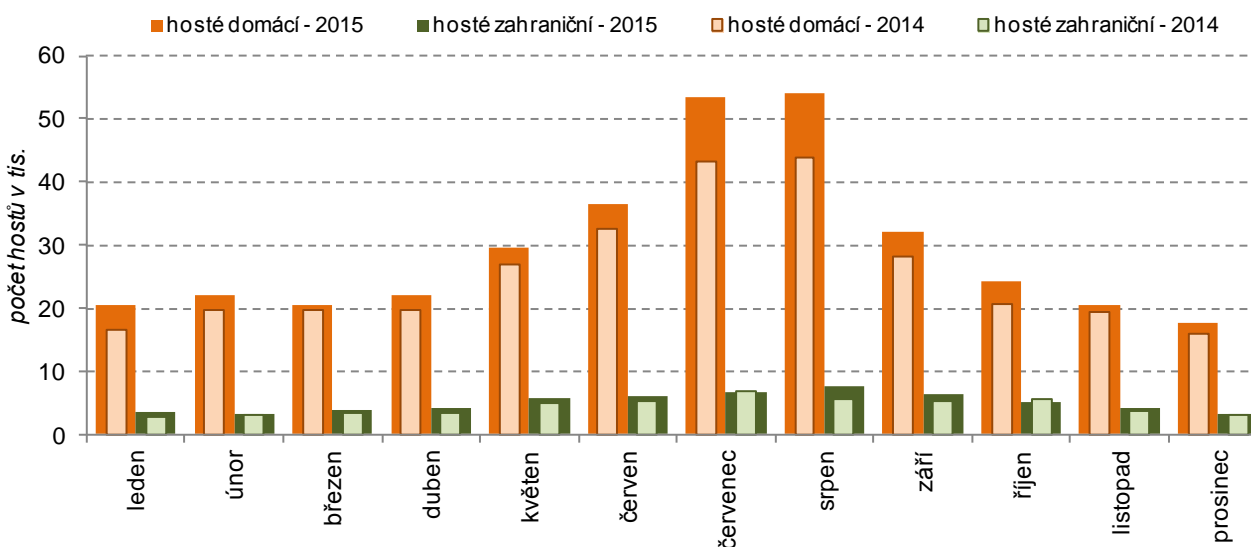
Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v letech 2012 až 2015

Nejvíce hostů navštíví kraj v letních měsících

Nejvíce hostů navštíví Pardubický kraj tradičně v letních měsících. V červenci a srpnu 2015 to bylo v souhrnu téměř 108 tisíc návštěvníků z tuzemska a více než 14 tisíc hostů ze zahraničí. Počet tuzemských návštěvníků kraje v letních měsících meziročně vzrostl o 23 %, u hostů ze zahraničí došlo k 13% nárůstu.

Graf 3.23 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v Pardubickém kraji v jednotlivých měsících let 2014 a 2015

Počet přenocování hostů je nad republikovým průměrem

Průměrný počet přenocování hostů v ubytovacích zařízeních v Pardubickém kraji v roce 2015 byl 2,9 noci, což je hodnota vyšší než republikový průměr, který činí 2,7 noci. Hosté z tuzemska přespali v kraji v průměru 2,9 noci, hosté z ciziny 2,7 noci. Nejdéle v průměru přenocovali hosté v Karlovarském kraji (5,4 noci), nejkratší dobu pobýli hosté v Jihomoravském kraji (2,0 noci).

Od roku 2012 se průměrná doba přenocování hostů prodloužila pouze ve třech krajích ČR: Plzeňském, Pardubickém a Jihomoravském.

4. Životní prostředí

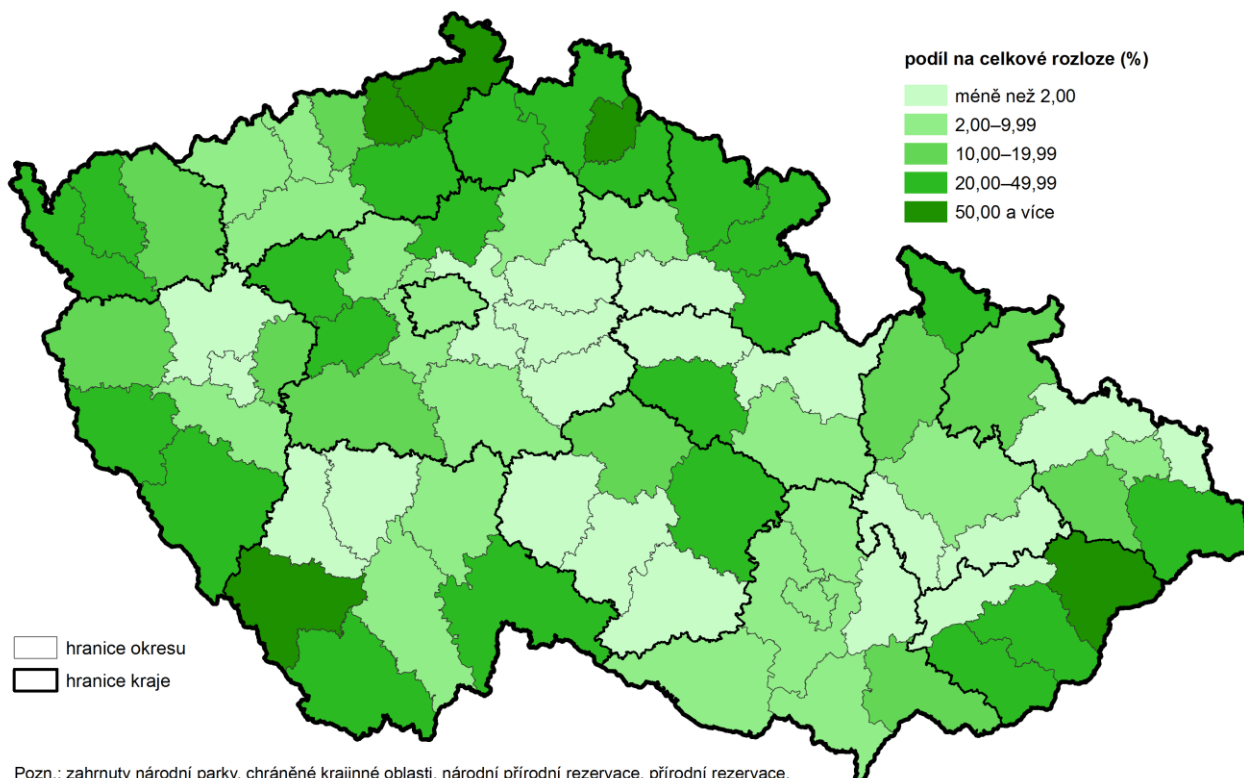
Zemědělské půdy ubývá ve prospěch lesů

V Pardubickém kraji pokračoval i v roce 2015 dlouhodobý pokles výměry orné půdy, naproti tomu rostly plochy trvalých travních porostů. Oproti roku 2010 se výměra zemědělské půdy zmenšila o 1 613 ha a orné půdy dokonce o 2 512 ha. Úbytek zemědělské půdy byl za pětileté období z jedné poloviny kompenzován zvětšováním lesních pozemků. Výměra zastavěných ploch a nádvoří oproti roku 2010 vzrostla o 170 ha, avšak v letech 2014 a 2015 již nerostla. K relativně největšímu poklesu podílu výměry zemědělské půdy na celkové rozloze okresu v porovnání s rokem 2010 došlo v okresech Ústí nad Orlicí a Svitavy. V těchto okresech se též nejvíce zvětšily plochy lesních pozemků a trvalých travních porostů. Rozloha zastavěných ploch (a nádvoří) se zde na rozdíl od okresu Pardubice téměř nezměnila. Zvětšení zastavěných ploch na Pardubicku o 153 ha představuje devět desetin celokrajského růstu.

Největší rozloha chráněných území je na Chrudimsku

V Pardubickém kraji zaujímají zvláště chráněná území 9,6 % rozlohy kraje, což je mezi kraji čtvrtý nejnižší podíl. Uvnitř kraje jsou značné rozdíly v rozloze území, na kterém byla ochrana přírody vyhlášena. Zatímco v okrese Pardubice zaujímají chráněná území méně než 1 % rozlohy okresu, v okrese Chrudim se ochrana vztahuje na 32 % rozlohy okresu. Část chrudimského okresu leží na území chráněných krajinných oblastí Žďárské vrchy a Železné hory. Naproti tomu jen velmi malá část CHKO Orlické hory zasahuje na Orlickoústecko a na území okresu Pardubice se žádné velkoplošné chráněné území nevyskytuje.

Zvláště chráněná území v okresech k 31. 12. 2015

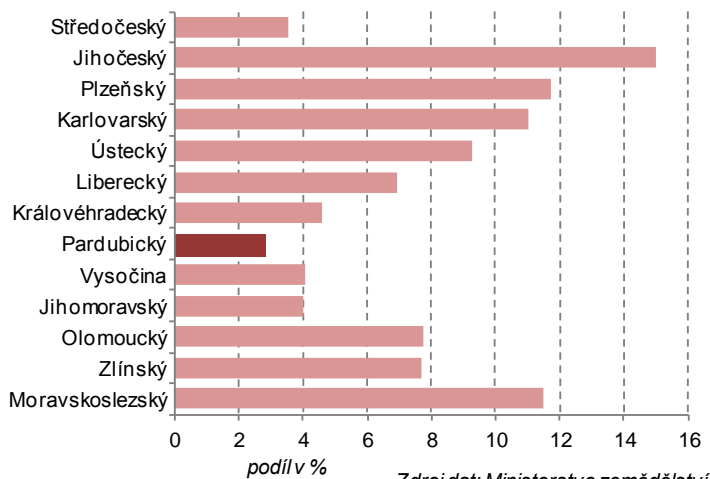

Zdroj: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

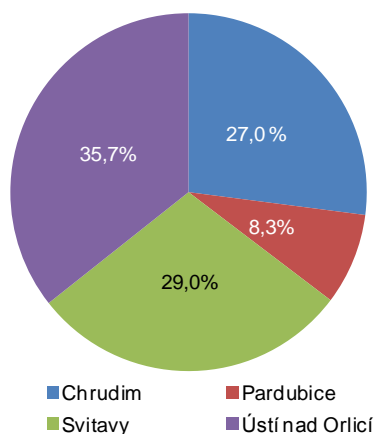
V kraji se zastavil růst ploch ekologicky obhospodařované půdy

Výměra ekologicky obhospodařované půdy (tj. půdy v ekologickém zemědělství a přechodném období) činila koncem roku 2015 podle údajů Ministerstva zemědělství v Pardubickém kraji 13,6 tis. ha a za poslední rok v kraji se zmenšila o 1,1 tis. ha. Na celostátní výměře ekologicky obhospodařované půdy se kraj podílel 2,8 %, což je po Hlavním městě Praze mezi kraji druhý nejmenší podíl. Nejvíce je ekologické hospodaření rozšířeno na Orlickoústecko, nejméně na Pardubicku.

Graf 4.1 Podíl krajů na ekologicky obhospodařované půdě v ČR v roce 2015 (vč. přechodného období)

Graf 4.2 Podíl jednotlivých okresů na ekologicky obhospodařované půdě v Pardubickém kraji v roce 2015

Výroba vody rostla pomaleji než ztráty v trubní síti

Čtyři pětiny vody dodávané v kraji do veřejných vodovodů pocházejí z podzemních zdrojů, přitom celostátně je polovina dodané vody z povrchových zdrojů. Celkové množství vyrobené vody určené k realizaci ve veřejných vodovodech v kraji v roce 2015 meziročně vzrostlo o 3,5 %; celostátní růst byl o 1,5 procentního bodu nižší. Objem ztrát v trubní síti se v kraji meziročně zvýšil o 7,3 %; podíl ztrát na vyrobené vodě určené k realizaci vzrostl o 0,5 procentního bodu na 15,7 % a byl 1,1 p. b. pod celostátním průměrem.

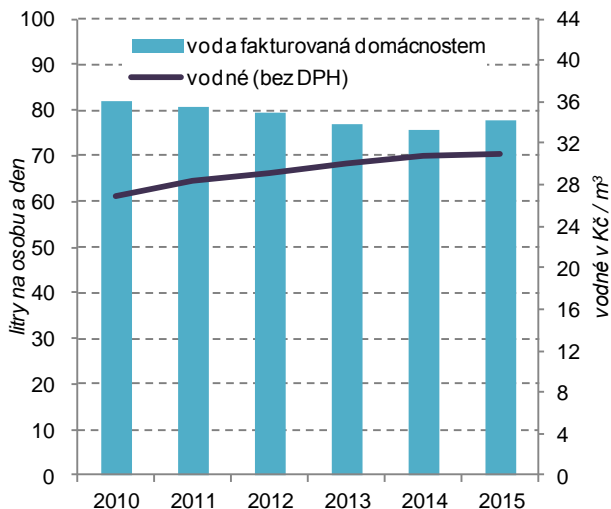
Pokles spotřeby vody v domácnostech se v roce 2015 zastavil

V souvislosti se zvyšováním cen vodného a stočného klesalo dlouhodobě až do roku 2014 v kraji (stejně jako v celé republice) specifické množství vody fakturované domácnostem. Za poslední rok se však v Pardubickém kraji toto množství zvýšilo o 2,1 litru na osobu a den na 77,8 litru. Tento růst do určité míry souvisí s extrémně suchým a teplým počasím v letních měsících, kdy byly domácnosti ve větším rozsahu nuceny využívat vodu z veřejných zdrojů na zalévání. Přesto byla v roce 2015 v porovnání s celostátním průměrem spotřeba vody v domácnostech o 10,1 litru na osobu nižší a byla po Zlínském kraji druhá nejnižší.

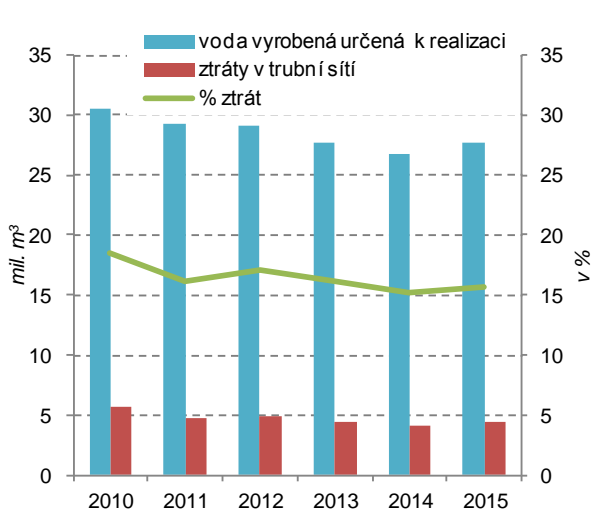
Průměrná cena vodného byla v roce 2015 nejnižší v ČR

Průměrná cena vodného a stočného činila v roce 2015 v kraji 65,10 Kč za m³ (bez DPH) a byla 1,20 Kč pod celostátním průměrem. Zatímco průměrná cena vodného byla v kraji v mezikrajském srovnání nejnižší (31,00 Kč za 1 m³, tj. 4,60 Kč pod celostátním průměrem), byla průměrná cena stočného po krajích Libereckém a Ústeckém třetí nejvyšší (34,10 Kč za 1 m³) a překračovala celostátní průměr o 3,40 Kč.

Graf 4.3 Specifické množství vody fakturované domácnostem a vodné v Pardubickém kraji

Graf 4.4 Výroba vody a ztráty v trubní síti v Pardubickém kraji

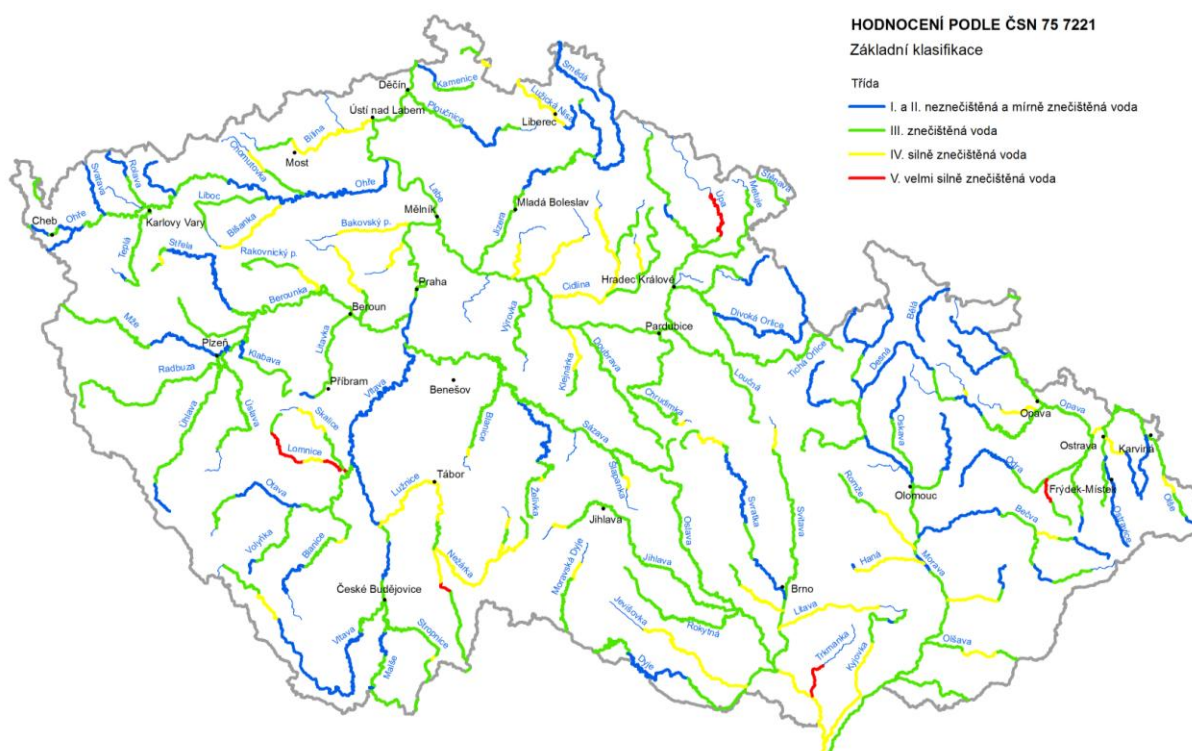
Roste počet čistíren odpadních vod i podíl obyvatel napojených na kanalizaci s ČOV

Od roku 2010 se počet čistíren odpadních vod (ČOV) v kraji zvýšil o pětinu na 119 a řada starších ČOV byla zrekonstruována. Do roku 2014 se celková kapacita čistíren v kraji snižovala, v roce 2015 meziročně vzrostla o 3,9 %. Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci s koncovou čistírnou odpadních vod v kraji dlouhodobě pozvolna stoupá. V roce 2015 žilo v domech napojených na veřejnou kanalizaci s koncovou čistírnou odpadních vod 71,4 % obyvatel kraje (v ČR 80,8 % obyvatel), což je mezi kraji třetí nejnižší podíl; menší byl pouze v Libereckém a Středočeském kraji. Podíl čistěných odpadních vod v roce 2015 dosáhl v kraji 98,5 % a nelišil se od podílu čistěných vod v předchozích třech letech. Délka kanalizační sítě se v kraji v uplynulém roce prodloužila o 40 km na 2 265 km.

Produkce kalů z ČOV postupně roste

Postupně se zvyšuje objem produkovaných kalů; čistírny odpadních vod v kraji jich vyprodukovaly v roce 2015 celkem 6 952 tun, tj. o 13,7 % více než v roce předchozím (při celostátním zvýšení 8,7 %). Kompostováno je 28 % kalů, pro přímou aplikaci a rekultivaci je užito 20 % kalů, na skládkách končí 6 % kalů a zbytek má jiné využití. Žádné kaly se v kraji nespalují.

Jakost vody v tocích ČR v letech 2014 až 2015

Zdroj: VÚV TGM, v. i. v., z podkladů s. p. Povodí a ČHMÚ

V tocích v kraji převažuje voda s III. stupněm znečištění

Většina vodních toků v kraji se v roce 2014 až 2015 řadila do III. kategorie, tj. znečištěná voda. Souhrnné hodnocení vychází z ČSN 75 7221 (ukazatele BSK₅, CHSK_{Cr}, N-NH₄⁺, P_{celk.} a saprobní index zoobentosu). Do kategorie I. a II. (neznečištěná a mírně znečištěná voda) jsou zařazeny pouze horní úseky Divoké Orlice a Moravské Sázavy ležící v okrese Ústí nad Orlicí. Naproti tomu do IV. kategorie (silně znečištěná voda) je zařazen horní úsek řeky Svitavy (okres Svitavy), úsek řeky Svratky tvořící hranici mezi okresy Svitavy a Žďár nad Sázavou (Kraj Vysočina) a krátký úsek na horním toku Chrudimky v okrese Chrudim. Pátý stupeň (velmi znečištěná voda) se v kraji nevyskytuje.

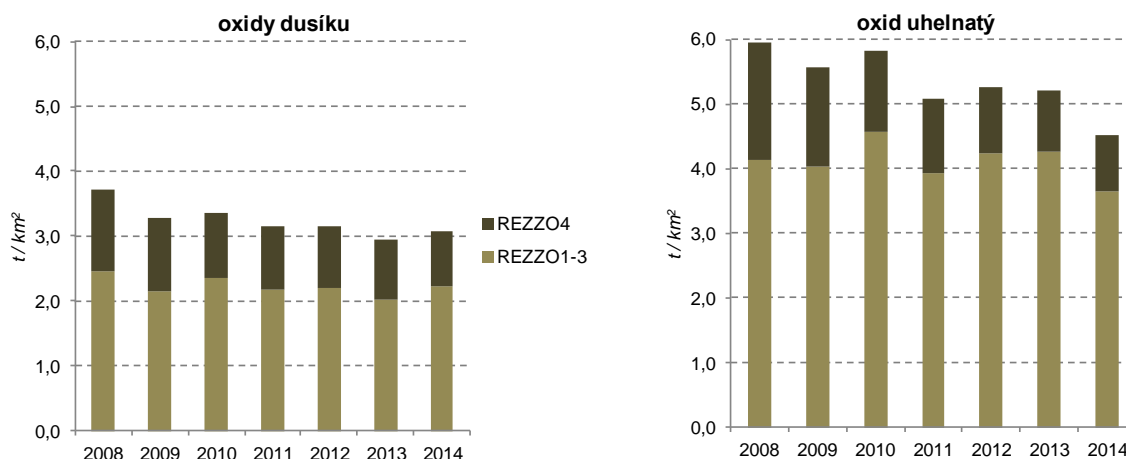
Znečištění ovzduší v kraji je nadprůměrné

Pardubický kraj se řadí mezi kraje s nadprůměrnou úrovní znečištění ovzduší (měrné emise REZZO 1-4, tedy ze stacionárních i mobilních zdrojů) s výjimkou měrných emisí oxidu uhelnatého. Kraj má v mezikrajském srovnání čtvrté nejvyšší měrné emise tuhých látek, oxidu siřičitého i oxidů dusíku. Z hlediska znečištění ovzduší oxidem uhelnatým se kraj řadí až na místo sedmé.

Emise oxidu uhelnatého klesají

V letech 2010-2013 se v kraji postupně snižovaly emise oxidů dusíku. Emise oxidů dusíku z mobilních zdrojů klesaly i v roce 2014 (poslední dostupný údaj); tento pokles částečně kompenzoval zvýšení emisí ze stacionárních zdrojů. V roce 2014 i za posledních 5 let poklesly měrné emise oxidu uhelnatého. Oproti předchozímu roku se snížily tyto emise ze stacionárních zdrojů o 14,0 %, z mobilních zdrojů o 9,2 %. Naproti tomu měrné emise tuhých znečišťujících látek po přechodném vzrůstu poklesly v roce 2014 o 9,2 %, avšak zůstaly nad úrovní roku 2011. Emise oxidu siřičitého v roce 2014 meziročně poklesly, zjištěná hodnota z roku 2012 však byla ještě o 1,6 % nižší.

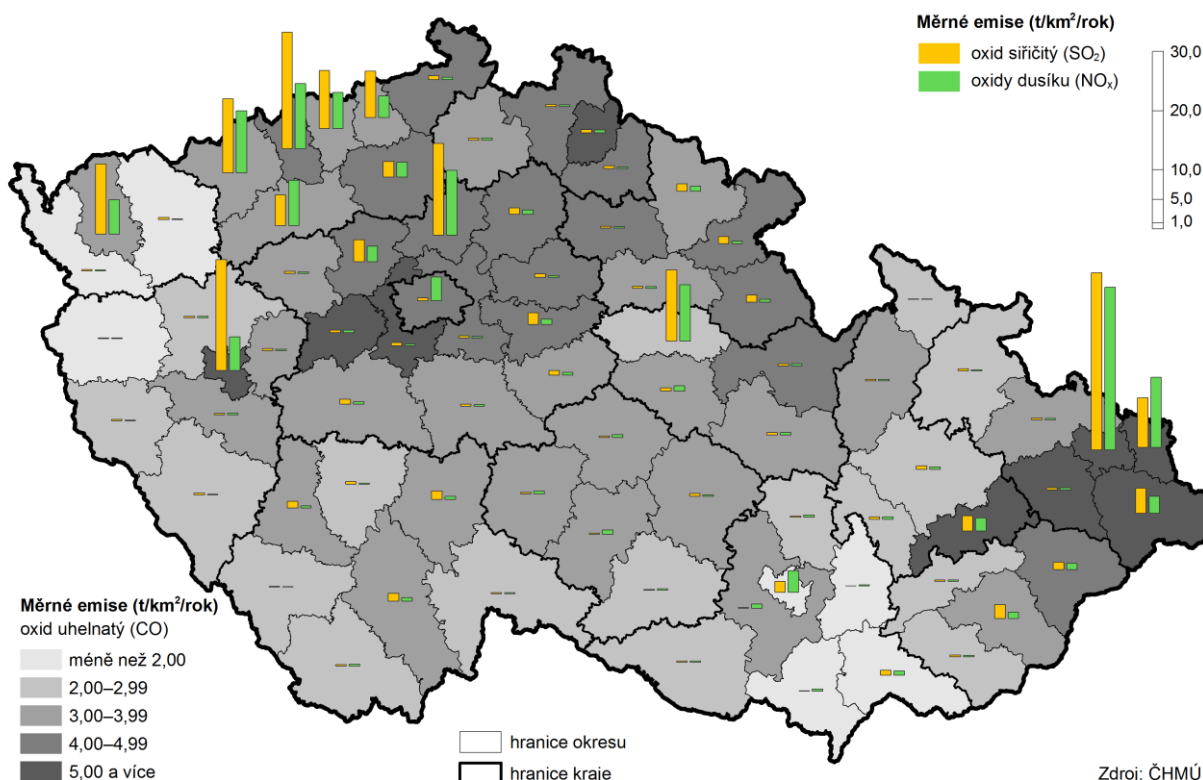
Graf 4.5 Měrné emise oxidů dusíku a oxidu uhelnatého ze stacionárních (REZZO 1-3) a mobilních zdrojů (REZZO 4) v Pardubickém kraji

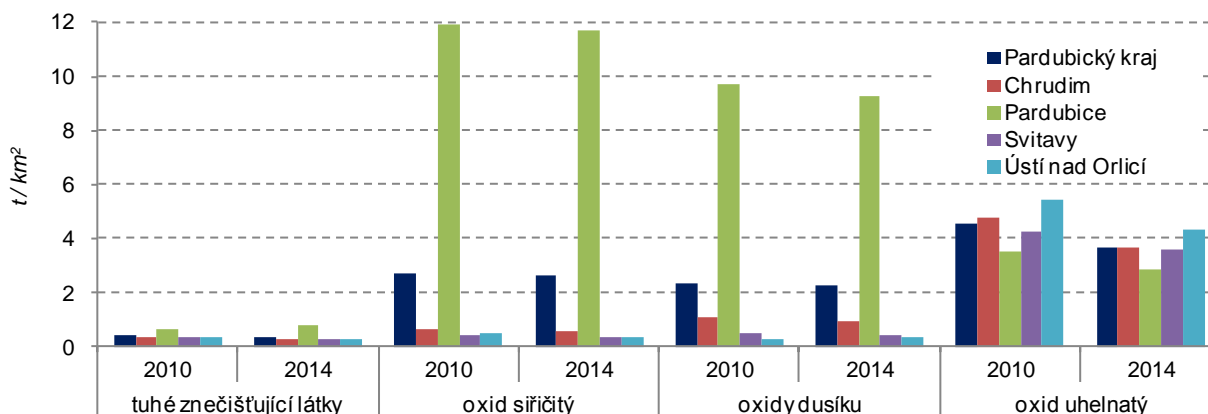
Zhoršená kvalita ovzduší přetrvává v okrese Pardubice

V kraji se znečištění ovzduší nejvíce dotýká okresu Pardubice. Zde však došlo v roce 2014 k poklesu pouze u měrných emisí tuhých znečišťujících látek a oxidu uhelnatého, měrné emise oxidů dusíku ze stacionárních zdrojů výrazně vzrostly. Ze všech okresů v ČR má pardubický okres šesté nejvyšší měrné emise tuhých látek, oxidu siřičitého i oxidů dusíku.

Měrné emise vybraných látek (REZZO 1–3) v okresech v roce 2014

Graf 4.6 Měrné emise znečišťujících látek ze stacionárních zdrojů (REZZO 1-3) v okresech Pardubického kraje

Poznámka: Meziokresní srovnání nezahrnuje emise tuhých znečišťujících látek, NH₃ a VOC (těkavých organických látek) ze stavebních činností, chovů hospodářských zvířat, aplikace min. hnojiv a nesledovaných zdrojů použití rozpouštědel.

K poklesu emisí tuhých znečišťujících látek a oxidu uhelnatého došlo v roce 2014 ve všech okresech kraje

Na úrovni okresů jsou k dispozici údaje pouze za kategorie stacionárních zdrojů (tj. REZZO 1-3). Meziroční pokles měrných emisí tuhých znečišťujících látek nastal v roce 2014 ve všech okresech kraje, nejvíce v okrese Ústí nad Orlicí. Emise oxidu siřičitého klesaly v roce 2014 ve všech okresech kromě okresu Pardubice, kde byl zaznamenán jednocentní růst. K nejvýraznějšímu snížení došlo v okrese Ústí nad Orlicí (o 23 %) a Svitavy (o 22 %). Růst emisí oxidů dusíku byl zaznamenán v západní polovině kraje, především v okrese Pardubice (o 13 %). Nejvýraznější poklesy emisí oxidů dusíku na Svitavsku. Měrné emise oxidu uhelnatého byly v roce 2014 nižší ve všech okresech kraje; k největšímu meziročnímu poklesu došlo v okresech Ústí nad Orlicí a Svitavy.

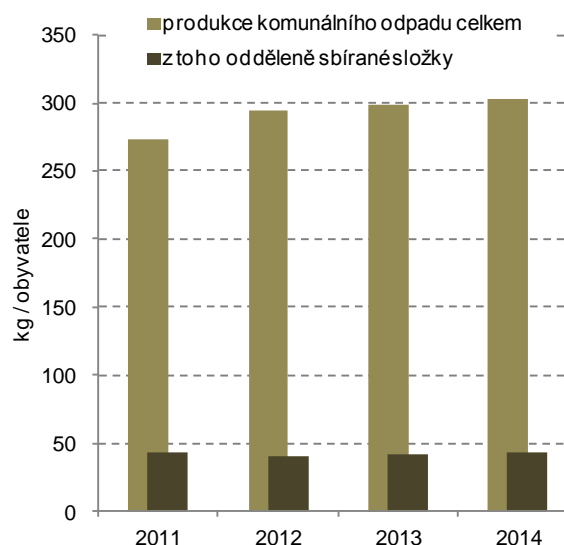
Produkce podnikového odpadu vzrostla

Celková produkce podnikového odpadu v kraji od roku 2009 roste; v roce 2014 bylo vyprodukováno o 60 % podnikového odpadu více než v roce předchozím. Podílelo se na tom především stavebnictví, jehož produkce odpadu se více než zdvojnásobila; jeho podíl na celkové produkci podnikového odpadu byl v roce 2014 padesátiprocentní. Na celostátní produkci podnikového odpadu se kraj v roce 2014 podílel 3,4 %. Produkce 1 352 kg na 1 obyvatele kraje je mezi kraji 7. nejvyšší. Do kategorie nebezpečného odpadu bylo v kraji v roce 2014 zařazeno 7,9 % podnikových odpadů. Vyšší podíl nebezpečného odpadu byl zjištěn pouze v Libereckém a Středočeském kraji.

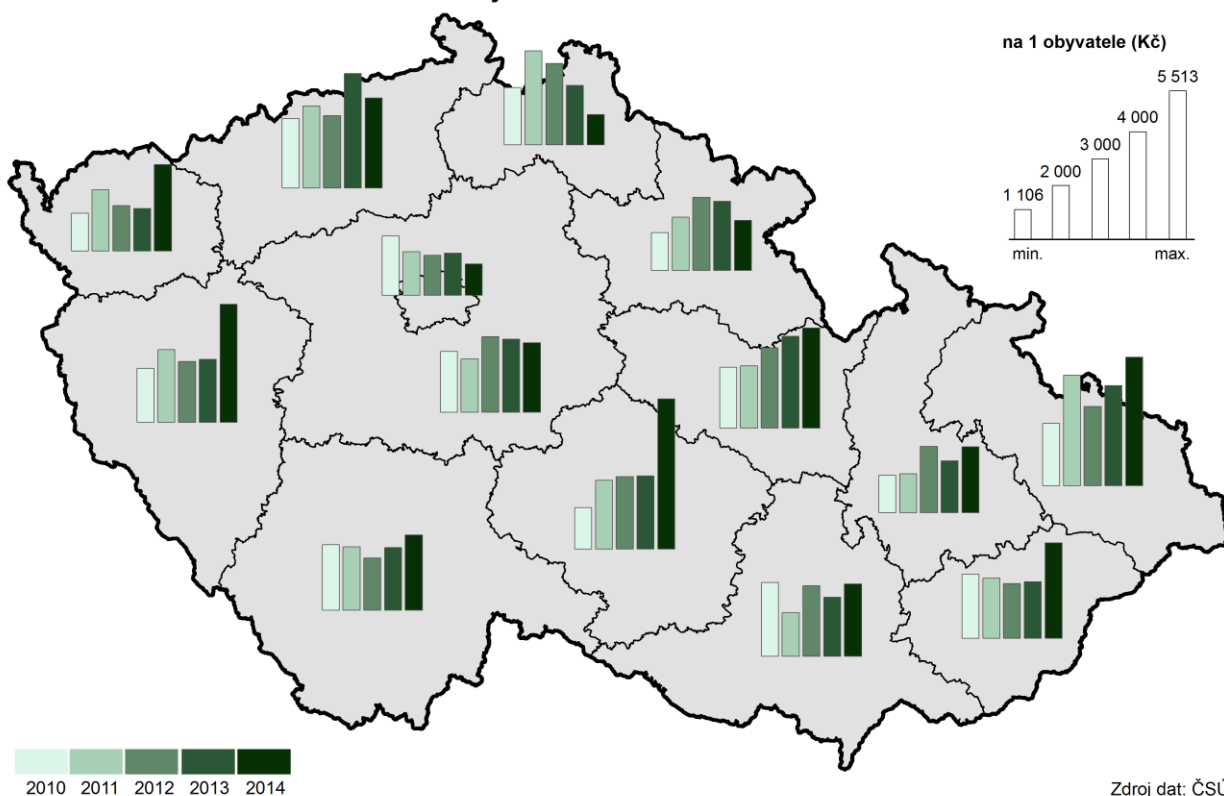
Produkce komunálního odpadu na obyvatele od roku 2011 roste

Produkce komunálního odpadu vzrostla v roce 2014 oproti roku 2013 v kraji o 1,4 %; v přepočtu na 1 obyvatele dosáhla 303 kg za rok. Toto množství je z celostátního pohledu 6. nejvyšší mezi kraji a je 2,2 % pod republikovým průměrem. Podíl odděleně sbíraných složek odpadu rostl až do roku 2008 na 20,0 %, v dalších letech poklesl až na 14,1 % v roce 2013. V roce 2014 se podíl zvýšil na 14,2 %. Tímto podílem se kraj řadí na 7. místo v celé České republice.

Graf 4.7 Produkce komunálního odpadu v Pardubickém kraji

Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v krajích v letech 2010 až 2014

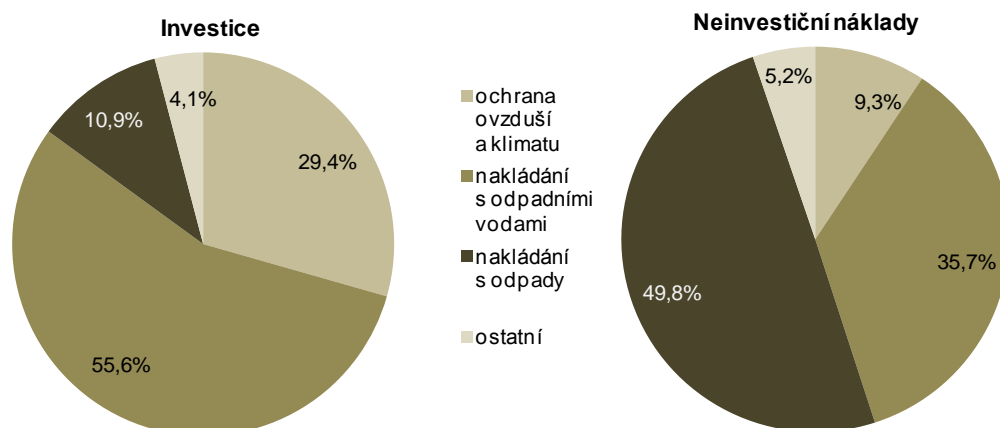

Zdroj dat: ČSÚ

Investice na ochranu životního prostředí na obyvatele kraje byly v roce 2014 nejvyšší za posledních 17 let

Výdaje na ochranu životního prostředí meziročně kolísají. V roce 2014 dosáhly pořízené investice na ochranu životního prostředí v Pardubickém kraji (místo investice) na 1 obyvatele částky 3 673 Kč, což bylo nejvíce za posledních 17 let a o 9,2 % více než v předchozím roce. V mezikrajském srovnání byly výdaje na obyvatele kraje po Kraji Vysočina, Moravskoslezském a Plzeňském kraji čtvrté nejvyšší a celostátní průměr byl překročen téměř o jednu čtvrtinu.

Graf 4.8 Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí subjektů se sídlem v Pardubickém kraji podle účelu (průměr let 2010 – 2014)

Více než polovina investic do životního prostředí je určena na kanalizace a čistírny odpadních vod

V členění výdajů podle účelu jsou za kraje k dispozici pouze data podle sídla investora. Z výše uvedeného grafu znázorňujícího pětiletý průměr je patrné, že struktura vynaložených finančních prostředků se zásadně liší u investic a neinvestičních nákladů. Největší podíl investic investorů sídlících v Pardubickém kraji byl do roku 2013 určen na nakládání s odpadními vodami, v roce 2014 převážily investice na ochranu ovzduší zásluhou investorů v okrese Pardubice. Rozhodující objem neinvestičních nákladů dlouhodobě směřuje do odpadového hospodářství.

5. Mezikrajské srovnání

Ekonomice se v roce 2015 dařilo, což dokládá nárůst hrubého domácího produktu (HDP) České republiky o víc než 4 % – nejvyšší za posledních osm let. V regionálním pohledu jsou však informace o vývoji HDP k dispozici pouze do roku 2014 (výsledky za rok 2015 budou zveřejněny v prosinci 2016). Hospodářský vývoj v roce 2014 ukončil období recese, když HDP ve srovnatelných cenách (s. c.) meziročně neklesl v žádném kraji – ve 13 krajích vzrostl a v jednom kraji stagnoval. Takto příznivý meziroční vývoj z hlediska všech krajů byl naposledy zjištěn v roce 2007. V letech 2008–2013 pak regionální HDP v s. c. každým rokem klesal minimálně ve dvou krajích. Jednotlivé kraje zaznamenaly v tomto období meziroční pokles HDP nejčastěji třikrát. Pouze jednou (v roce 2009) HDP poklesl v Jihomoravském kraji. Naopak vleklé hospodářské problémy měly Karlovarský a Ústecký kraj, ve kterých HDP v s. c. klesal po celé období 2008–2013, respektive v letech 2009–2013.

Populace stárne ve všech krajích, lidé se dožívají vyššího věku

Demografický vývoj v jednotlivých krajích sdílel v letech 2010–2015 řadu společných rysů. V celém státě populace stárla, což dokumentoval rostoucí průměrný věk obyvatel. Zvýšil se podíl dětí i seniorů, vzrostl průměrný věk snoubenců při prvním sňatku a podíl dětí narozených mimo manželství. Ve srovnání mezních let uvedeného časového intervalu klesl ve všech krajích počet narozených dětí i počet rozvodů, naopak vzrostl absolutní počet zemřelých. S ohledem na celospolečenský vývoj, životní styl nebo pokroky v medicíně se neustále zvyšovala střední délka života. Naděje dožití mužů i žen díky tomu vzrostla ve všech krajích.

Od roku 2010 je nejlidnatějším územím kraj Středočeský

I přes výše uvedené společné demografické tendence lze vysledovat mnoho územních disparit, z nichž některé si udržely déletrvající platnost. Vysoká různorodost byla v mezikrajském srovnání zachována u počtu obyvatel a hustoty zalidnění. Výměrou největšími kraji České republiky zůstaly kraje Středočeský a Jihočeský, nejmenším krajem je Hlavní město Praha. Od vzniku současné podoby krajů (k 1. 1. 2000) se jejich vnější hranice měnily minimálně, proto se pořadí krajů podle katastrální výměry nezměnilo. Poslední úpravy hranic krajů proběhly k 1. lednu 2016 v souvislosti s redukcí vojenských újezdů.

Dynamičtější vývoj byl ve sledovaném období zaznamenán v počtu obyvatel a s tím spojené hustotě zalidnění. Až do roku 2008 byl nejlidnatějším kraj Moravskoslezský, v roce 2009 Praha a od roku 2010 žije nejvíce obyvatel v kraji Středočeském. Především díky výrazné migrační vlně se populace Středočeského kraje v letech 2000–2015 zvětšila o 209,0 tis. osob. Druhý nejvyšší přírůstek obyvatel (114,4 tis.) příslušel druhému nejlidnatějšímu kraji Hlavnímu městu Praze, a to opět zásluhou vysokých počtů přistěhovaných. Třetí nejlidnatější kraj Moravskoslezský charakterizoval trend opačný. Od roku 2000 přišel o nejvíce obyvatel ze všech krajů (o 46,9 tis. osob). Převažující populační úbytek byl v letech 2000–2015 vykázan v šesti ze čtrnácti krajů, přičemž k nejvýraznějšímu úbytku došlo na východě republiky. Dlouhodobý pokles počtu obyvatel charakterizoval také nejzápadnější a nejméně lidnatý kraj Karlovarský, především vlivem zvýšeného počtu vystěhovaných po roce 2008.

Jihočeský kraj má mezi kraji nejnižší hustotu zalidnění

Nejvyšší hustota zalidnění, 2 555 obyvatel na km², náležela Hlavnímu městu Praze, kde druhý nejvyšší počet obyvatel žije na nejmenší ploše. Hustota obyvatel v Praze byla více než jedenáctkrát vyšší než u druhého v pořadí - kraje Moravskoslezského. Celorepublikový průměr 134 obyvatel km² překonaly ještě kraje Jihomoravský, Ústecký, Zlínský a Liberecký. Odlišnou sídelní strukturu charakterizuje především rozlehlý kraj Jihočeský s hustotou 64 obyvatel na km², v jehož příhraničí se nachází řídko osídlená část Šumavy.

Nejvyšší úbytek obyvatel stěhováním je dlouhodobě v kraji Moravskoslezském

Dlouhodobou převahu živě narozených nad zemřelými vykazovala od roku 2000 trojice krajů Liberecký, Středočeský a Hl. m. Praha. Od roku 2010 se k nim přiřadily kraje Jihomoravský, Kraj Vysočina, Pardubický a Jihočeský. Opačný jev byl typický především pro kraj Moravskoslezský a Zlínský, pro které je převaha živě narozených nad zemřelými spíše ojedinělá. Dlouhodobou stálost si uchovávají i základní migrační proudy. Suverénně nejvyšší kladné saldo stěhování měl v relativním pohledu v letech 2000–2015 kraj Středočeský, s odstupem následovaný Prahou a dále krajem Plzeňským. Trvale kladné migrační saldo si od roku 2000 držel vedle Středočeského kraje pouze kraj Jihočeský. Opačný trend nastal v kraji Moravskoslezském. Déletrvající převaha

vystěhovaných nad přistěhovanými je dále typická pro kraje Karlovarský, Olomoucký, Zlínský a Kraj Vysočina.

V roce 2015 poprvé převážily počty osob starších 65 let nad počty dětí do 15 let ve všech krajích

Ke změně věkového složení a stárnutí populace docházelo ve všech krajích České republiky. Zatímco v roce 2000 byla nejmladší populace Karlovarského kraje s průměrným věkem 37,7 let, o 15 let později byli v průměru nejmladší obyvatelé Středočeského kraje s věkem 40,8 let. Jelikož stěhování je častější u mladší generace, nejvyšší růst průměrného věku vykázaly kraje s vysokým migračním úbytkem. Naopak velmi pozvolné bylo stárnutí populace v Praze a Středočeském kraji. Hlavní město v roce 2013 ztratilo pozici věkově nejstaršího kraje, kterou do té doby zastávalo, v roce 2015 bylo dokonce pátým nejmladším mezi 14 kraji. Nejstarším krajem byl v letech 2013–2015 kraj Královéhradecký. V roce 2000 měly všechny kraje (s výjimkou Hlavního města Prahy) více dětí do 15 let než osob ve věku 65 a více let. Stárnutím populace kraje postupně přišly o převahu dětí nad seniory, jako poslední ji zaznamenal Středočeský kraj v roce 2014 a v roce 2015 již bylo ve všech krajích více seniorů než dětí.

Nejvyšší úmrtnost v Moravskoslezském a Ústeckém kraji

Dlouhodobě nejvyšší úmrtnost obyvatel charakterizuje území s vysokým zastoupením těžebního průmyslu a výrazným znečištěním ovzduší, tj. kraj Moravskoslezský a Ústecký (shodně 11,2 zemřelých na 1 000 obyvatel). Za touto dvojicí se v roce 2015 řadil kraj Olomoucký a Plzeňský. Úmrtnost je kromě věkové struktury, struktury zaměstnanosti a kvality životního prostředí ovlivňována širokou škálou faktorů – od genetických po kvalitu a dostupnost zdravotní péče. Také proto dosahuje horších výsledků nejen pohraničí, ale i odlehlejší oblasti (tzv. vnitřní periferie). Nejpriznivější úmrtnostní poměry naopak vykazuje většina velkých měst a jejich zázemí. Z pohledu krajů byla nejnižší úmrtnost v roce 2015 zaznamenána v Hlavním městě Praze (9,8 zemřelých na 1 000 obyvatel).

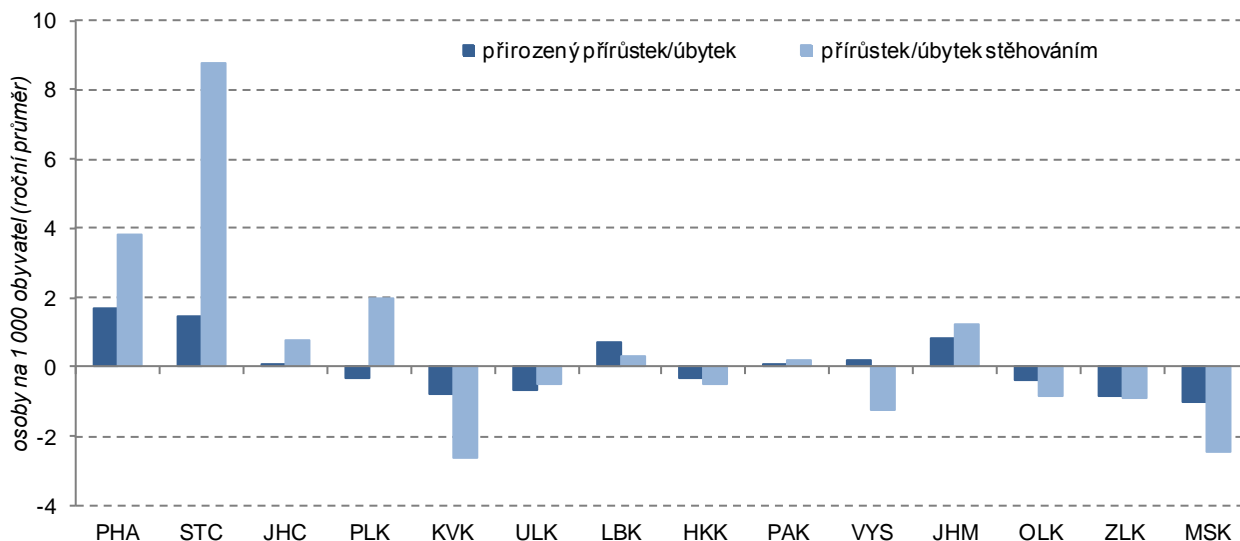
Nejvyšší naděje dožití je v Praze

Zlepšování úmrtnostních poměrů se dlouhodobě promítá i do rostoucí naděje dožití. Nejvyšší naděje dožití měly v letech 2010–2015 děti narozené v Praze, kde naděje dožití chlapce narozeného v letech 2014–2015 činila 77,7 let a dívky 82,6 let. Na opačném pólu se umístil kraj Ústecký, naděje dožití zde u chlapců činila 73,9 let a u dívek 79,6 let. Od roku 2010 vzrostla střední délka života ve všech krajích. Nejvyšší růst byl u mužů zaznamenán v kraji Zlínském a u žen v kraji Olomouckém.

Podíl cizinců vzrostl ve všech krajích, nejvíce jich žije v Praze

Zastoupení cizinců v populaci se od roku 2011 postupně mírně zvyšuje, v roce 2015 se meziročně zvýšilo ve všech krajích. Jejich nejvyšší podíl byl v Praze (13,5 %), kde mezi roky 2010 a 2015 vzrostl počet cizinců o téměř 23 tis. osob. V ostatních krajích se v roce 2015 pohyboval podíl cizinců od 6,4 % v kraji Karlovarském po 1,5 % v kraji Zlínském. Z celkového počtu 464,7 tis. cizinců v České republice jich nejvíce žilo v Praze (36,9 %).

Graf 5.1 Změny počtu obyvatel v krajích v letech 2010 až 2015

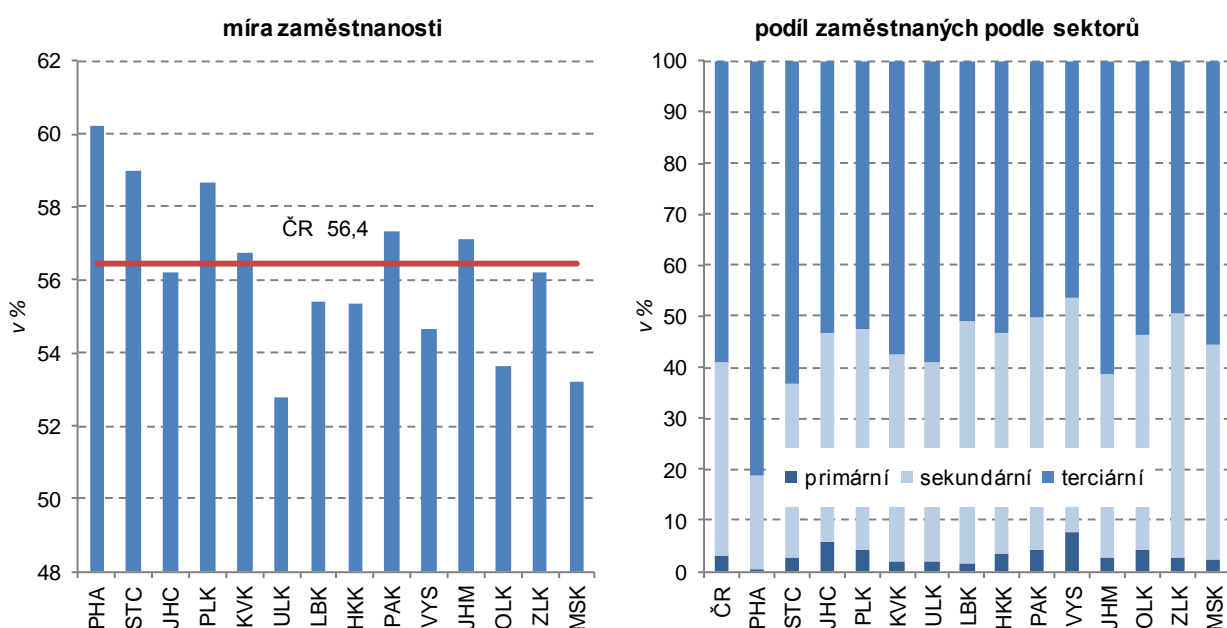
Zaměstnanost roste od roku 2011, nejrychlejší tempo růstu v roce 2015

Růst ekonomiky zlepšoval situaci na trhu práce. Zaměstnanost rostla v posledních pěti letech; v roce 2015 bylo tempo růstu nejrychlejší. Hodnoty ukazatele v krajích přitom odrážejí vedle demografického vývoje také ekonomickou kondici podniků na území jednotlivých regionů. V roce 2015 byla nejvyšší zaměstnanost v Hl. městě Praze, Středočeském a Plzeňském kraji a naopak nejnižší v regionech na severu Čech a Moravy (v Ústeckém a Moravskoslezském kraji). Zaměstnanost rostla proti roku 2014 meziročně nejrychleji ve čtyřech krajích (Plzeňský, Karlovarský, Olomoucký a Zlínský) shodně o 1,5 procentního bodu; ve dvou krajích (Hl. městě Praze a Kraji Vysočina) došlo k meziročnímu poklesu.

Největší rozdíly v zaměstnanosti mezi pohlavími v kraji Libereckém

Zaměstnanost mužů a žen se od sebe logicky liší ve vazbě na mateřství a větší zapojení žen do výchovy dětí. U obou pohlaví byla nejvyšší zaměstnanost v Hlavním městě Praze; u mužů se přes meziroční pokles přiblížila k hodnotě 70 %, u žen se přehoupla přes 50% hranici. Největší rozdíl v zaměstnanosti obou pohlaví byl zaznamenán v Libereckém kraji, v roce 2015 činil 19 procentních bodů.

Graf 5.2 Míra zaměstnanosti a zaměstnanost podle sektorů v krajích v roce 2015

Dlouhodobý růst zaměstnanosti v sektoru služeb

V současnosti je nejvýznamnějším sektorem z hlediska zaměstnanosti sektor služeb (terciární sektor). Dlouhodobě počet zaměstnaných v tomto sektoru roste a dlouhodobě se zvyšuje i jeho podíl na celkové zaměstnanosti. Zastoupení sektoru služeb se v jednotlivých krajích značně liší. Více než 80 % zaměstnaných v tomto sektoru má Hlavní město Praha, naopak v Kraji Vysočina a ve Zlínském kraji je ve službách zaměstnána necelá polovina z celkového počtu zaměstnaných osob v kraji.

Oživení zaměstnanosti v sektoru průmyslu a stavebnictví

V posledních letech se zvýšila zaměstnanost v průmyslu a stavebnictví. Zatímco po roce 2008 došlo v tomto sektoru k výraznému útlumu, v posledních dvou letech je vidět oživení. Meziroční nárůst počtu zaměstnaných v sekundárním sektoru proti roku 2014 se nejvíce projevil v Královéhradeckém kraji, kde zaměstnanost meziročně stoupla o 3,9 %, v dalších dvou krajích (Karlovarském a Jihočeském) byl nárůst více než 3%.

Nejvíce volných pracovních míst v Hlavním městě Praze a Středočeském kraji

Svižný růst ekonomiky se kladně promítl i do nezaměstnanosti. Zatímco na sklonku roku 2014 nabízely úřady práce 59 tis. volných pracovních míst, o dvanáct měsíců později to bylo téměř 103 tis. volných pozic. Nejvíce jich bylo k dispozici v Hl. městě Praze a ve Středočeském kraji, tedy v regionech s nižší nezaměstnaností. Tento nesoulad mezi nabídkou volných pracovních míst a počty uchazečů o zaměstnání má vedle regionálního rozměru i aspekt kvalifikační.

Nezaměstnanost klesala ve všech krajích, u mužů rychleji než u žen

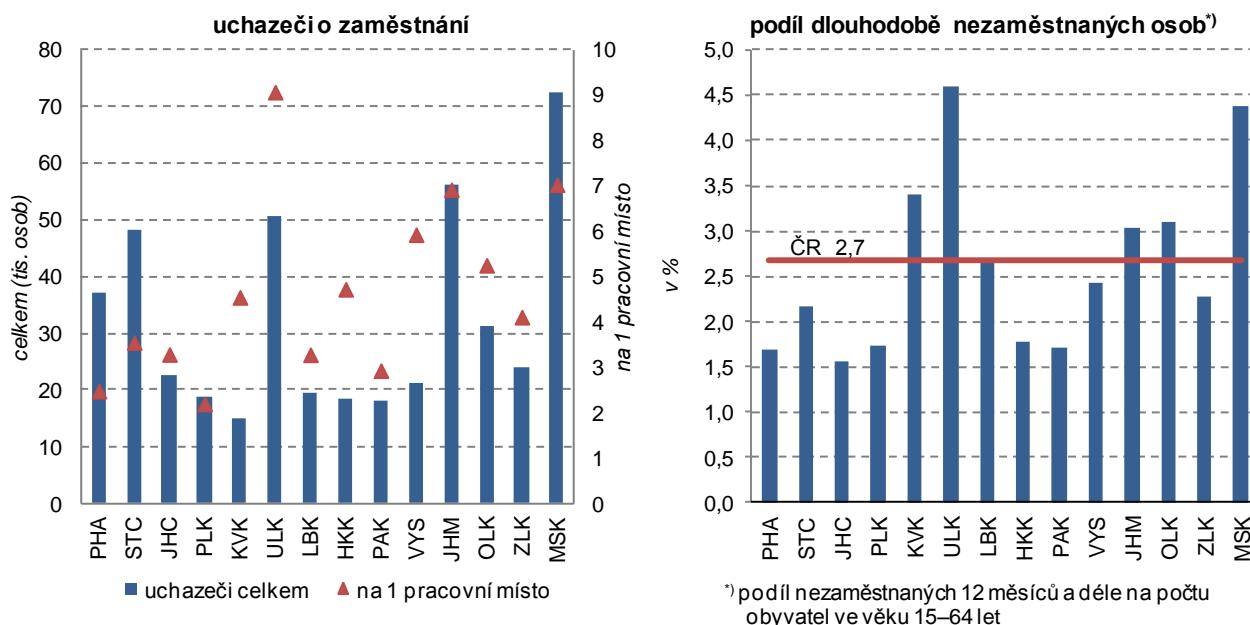
Z dlouhodobého hlediska podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku od roku 2009 rostl (s víceméně pravidelnými cyklickými výkyvy) a kulminoval počátkem roku 2014, kdy se nezaměstnanost vyšplhala k 8,6 %. V průběhu celého roku 2015 se podíl nezaměstnaných snižoval, nejnižší úroveň byla na podzim (v říjnu a listopadu shodně 5,9 %), mírný nárůst nastal v závěru roku. Proti konci roku 2014 se nezaměstnanost snížila o 1,2 procentního bodu, pokles podílu nezaměstnaných mužů byl rychlejší než u žen.

Největší meziroční pokles nezaměstnanosti v Olomouckém a Ústeckém kraji

Ve všech krajích došlo k meziročnímu snížení podílu nezaměstnaných, nejvýraznější pokles byl v krajích Olomouckém a Ústeckém; obdobný vývoj nezaměstnanosti byl zaznamenán u obou pohlaví. Navzdory příznivému vývoji se nezaměstnanost v Ústeckém a Moravskoslezském kraji pohybovala na sklonku roku 2015 výrazně přes 8 %. Podíl nezaměstnaných mužů byl nejvyšší v kraji Moravskoslezském (8,7 %) a žen v kraji Ústeckém (9,3 %).

Dobrym signálem je úbytek uchazečů, kteří hledají své místo na trhu práce déle než jeden rok. Podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob meziročně klesl ve všech krajích, nejvíce v kraji Olomouckém a Ústeckém.

Graf 5.3 Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce a dlouhodobá nezaměstnanost podle krajů k 31. 12. 2015

Příjmy domácností se postupně zvyšují, ale rozdíly mezi krají zůstávají

Z výsledků výběrového šetření o sociální a ekonomické situaci domácností Životní podmínky 2015 vyplývá, že čistý peněžní příjem domácností na osobu vzrostl v posledním zjišťovaném roce (2014) oproti roku předchozímu v průměru o 4,4 tis. Kč, pouze v Kraji Vysočina došlo meziročně k poklesu příjmů. Nejvýraznější (více než desetiprocentní) nárůst zaznamenaly příjmy v kraji Karlovarském, v peněžním vyjádření to představuje vzestup o více než 14 tis. Kč na osobu za rok. Peněžní příjmy domácností v krajích se výrazně liší v závislosti na ekonomické situaci v regionu. Nejlépe jsou na tom domácnosti v Hl. městě Praze a naopak nejnižší čisté příjmy měly domácnosti v kraji Moravskoslezském.

Oživení růstu mezd v posledních dvou letech

Stoupající poptávka po pracovní síle se projevila i v oblasti mezd. Jejich relativně rychlý růst se po roce 2008 značně zpomalil a až v posledních dvou letech je znát oživení. Tempo růstu mezd v roce 2015 bylo nejrychlejší za posledních sedm let a v průběhu roku se zrychlilo (z 1,6 % v 1. čtvrtletí na 3,3 % v závěru roku).

Mzdy v Praze o téměř 30 % vyšší oproti ostatním krajům

Podle předběžných výsledků roku 2015 rostly meziročně mzdy v průměru o 2,7 %, nejrychleji pak v Karlovarském a Jihočeském kraji (o 4,4, resp. 4,2 %), nejpomaleji v Hl. městě Praze (o 1,2 %). Diference mezi kraji zůstávají zachovány, i když náskok Hl. města Prahy se v čase mírně snižuje. Nejvyšší průměrné mzdy v roce 2015 byly vypláceny v Hl. městě Praze (33 852 Kč) a proti nejnižším mzdám v Karlovarském kraji (22 750 Kč) byly o 11 tis. Kč vyšší. V těchto dvou krajích byly zaznamenány i nejvyšší a nejnižší hodnoty mediánu mezd avšak rozdíl mezi nimi nebyl tak výrazný (necelých 7 tisíc korun).

Starobní důchody mužů jsou o pětinu vyšší než důchody žen

Výše starobních důchodů vzrostla v roce 2015 meziročně o 2,5 % a tempo růstu bylo nejrychlejší za poslední čtyři roky. Rozdíl mezi nejvyšším a nejnižším průměrným starobním důchodem vypláceným v Hlavním městě Praze a v Olomouckém kraji byl 10% a v čase se nemění. Obdobně rozdíl v důchodech mezi oběma pohlavími je stálý, muži pobírají dlouhodobě o více než pětinu vyšší důchod než ženy. V jednotlivých krajích se rozdíly mezi pohlavími ve vyplácených starobních důchodech pohybují od 18 % v Hlavním městě Praze po téměř 32 % v kraji Moravskoslezském.

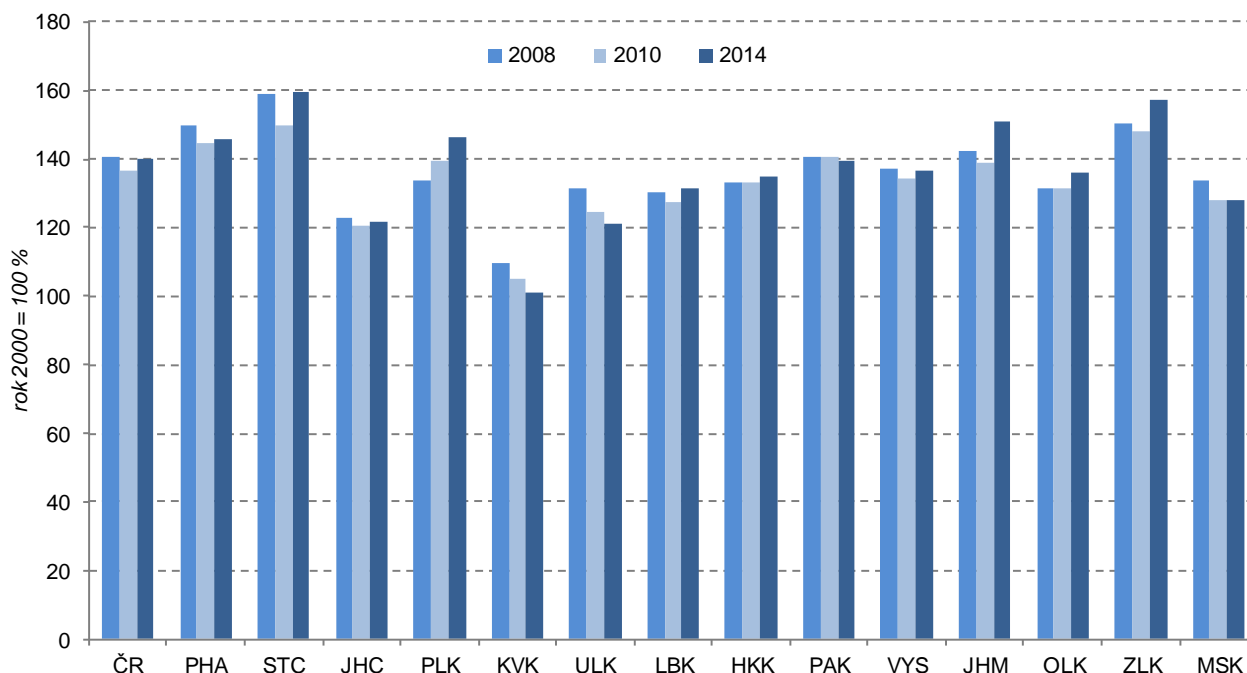
Tempo růstu podílu příjemců předčasných důchodů zpomalilo

I když se ekonomice v roce 2015 dařilo, podíl příjemců předčasných důchodů z celkového počtu příjemců starobních důchodů dále rostl. Tempo růstu se ale výrazně zpomalilo a bylo čtyřikrát nižší než v roce 2011. Nejvyšší podíl předčasných důchodů má Kraj Vysočina (31,1 %); v tomto kraji spolu s Jihočeským, Pardubickým a Olomouckým rostl podíl předčasných důchodů meziročně nejrychleji. Z hlediska pohlaví převažuje ve všech krajích podíl předčasných důchodů mužů. Největší rozdíl v roce 2015 byl v kraji Olomouckém, kde předčasný důchod pobíralo 32 % starobních důchodců – mužů a 25 % starobních důchodkyň – žen.

HDP v roce 2014 nepřekonal v polovině krajů předkrizový rok 2008

Z hlediska hospodářského vývoje po období recese došlo v roce 2014 již prakticky ve všech krajích k oživení ekonomiky, pouze v jednom kraji HDP ve srovnatelných cenách (s. c.) stagnoval. Tento pozitivní vývoj však v celé polovině krajů nestačil k dosažení hodnot předkrizového roku 2008. To platí i pro výkonnost české ekonomiky, která se nad úroveň roku 2008 dostala až v roce 2015. Mezi kraji nejpříznivější vývoj a největší nárůst HDP v s. c. ve srovnání s rokem 2008 dosáhly kraje Plzeňský, Jihomoravský a Zlínský. Naopak nejvíce se za rokem 2008 opožďují Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský kraj.

Graf 5.4 Regionální HDP ve srovnatelných cenách v letech 2008, 2010 a 2014 podle krajů

Ve struktuře hrubé přidané hodnoty klesal po roce 2010 podíl stavebnictví a služeb

Do vývoje HDP se promítají změny ve struktuře hrubé přidané hodnoty (HPH). Na rozdíl od dlouhodobých trendů se v letech 2010 až 2014 ve všech krajích zvyšoval podíl primárního sektoru a s výjimkou Prahy klesal podíl terciéru. Ze sekundárního sektoru se ve všech krajích snížilo zastoupení stavebnictví a zvýšilo zastoupení zpracovatelského průmyslu. Váha zpracovatelského průmyslu nejvíce vzrostla v krajích Moravskoslezském, Královéhradeckém, Ústeckém, Kraji Vysočina a Středočeském kraji.

Nejvyšší ekonomickou výkonnost má Hlavní město Praha

Krajem s nejvyšší ekonomickou výkonností je Hlavní město Praha, které má mezi kraji výlučné postavení i vysokým podílem terciárního sektoru na HPH (84 %). HDP Prahy v přepočtu na obyvatele překračuje již od roku 2001 dvojnásobek republikového průměru a v posledních osmi letech je trojnásobný v porovnání s nejméně úspěšným Karlovarským krajem. Ani ostatní kraje republikový průměr nedosahují, nejvíce se mu přibližuje Jihomoravský kraj.

Zemědělská produkce v roce 2014 nejvyšší v historii ve všech krajích kromě Jihomoravského

Zemědělská produkce roku 2014 v b. c. byla ve všech krajích kromě Jihomoravského historicky nejvyšší. Tomuto výsledku napomohla rekordní sklizeň většiny plodin. Výsledek Jihomoravského kraje, který je naším největším pěstitelem vinné révy, ovlivnila horší úroda hroznů. V mezikrajském srovnání měl v letech 2012 až 2014 nejvyšší zemědělskou produkci na hektar zemědělské půdy Pardubický kraj, který patří k největším producentům jatečné drůbeže, a naopak nejnižší produkci mají dlouhodobě kraje Karlovarský a Liberecký.

V roce 2015 výsledky sklizně horší, v chovu skotu lepší

Sklizeň roku 2015 sice nepřekonala rekordní rok 2014, ale produkce obilovin a řepky byla relativně vysoká. Suché a teplé počasí v průběhu vegetace však nepříznivě poznamenalo sklizeň brambor a píce. V živočišné výrobě se v roce 2015 zvýšila meziročně výroba mléka, jatečného skotu a drůbeže, naopak klesla snáška vajec a výroba jatečných prasat. Jak se tyto změny společně s cenovým vývojem projeví na hodnotě zemědělské produkce za rok 2015, bude zveřejněno koncem roku 2016.

Již dva roky se zvyšuje zaměstnanost v průmyslu. Roste podíl tržeb za přímý vývoz

Výsledky průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci jsou v roce 2015 příznivé. Tržby z průmyslové činnosti vzrostly, zvýšila se orientace na přímý vývoz. Největší podíl tržeb za přímý vývoz (nad 70 %) mají kraje Středočeský, Jihočeský, Královéhradecký, Pardubický a Kraj Vysočina. Naopak nejméně je na exportu závislé Hlavní město Praha (podíl 40 %) a Ústecký kraj (42 %). Zaměstnanost ve velkých průmyslových firmách ČR se meziročně již dva roky zvyšuje, vzrostla ve většině krajů (kromě Hlavního města Prahy a Karlovarského kraje), nejvíce v krajích Olomouckém a Zlínském. Dlouhodobě největší počet osob zaměstnává „velký“ průmysl v Moravskoslezském kraji; v roce 2015 celkem 107 tis. osob.

Stavební produkce se po letech restrikcí druhým rokem zvyšuje

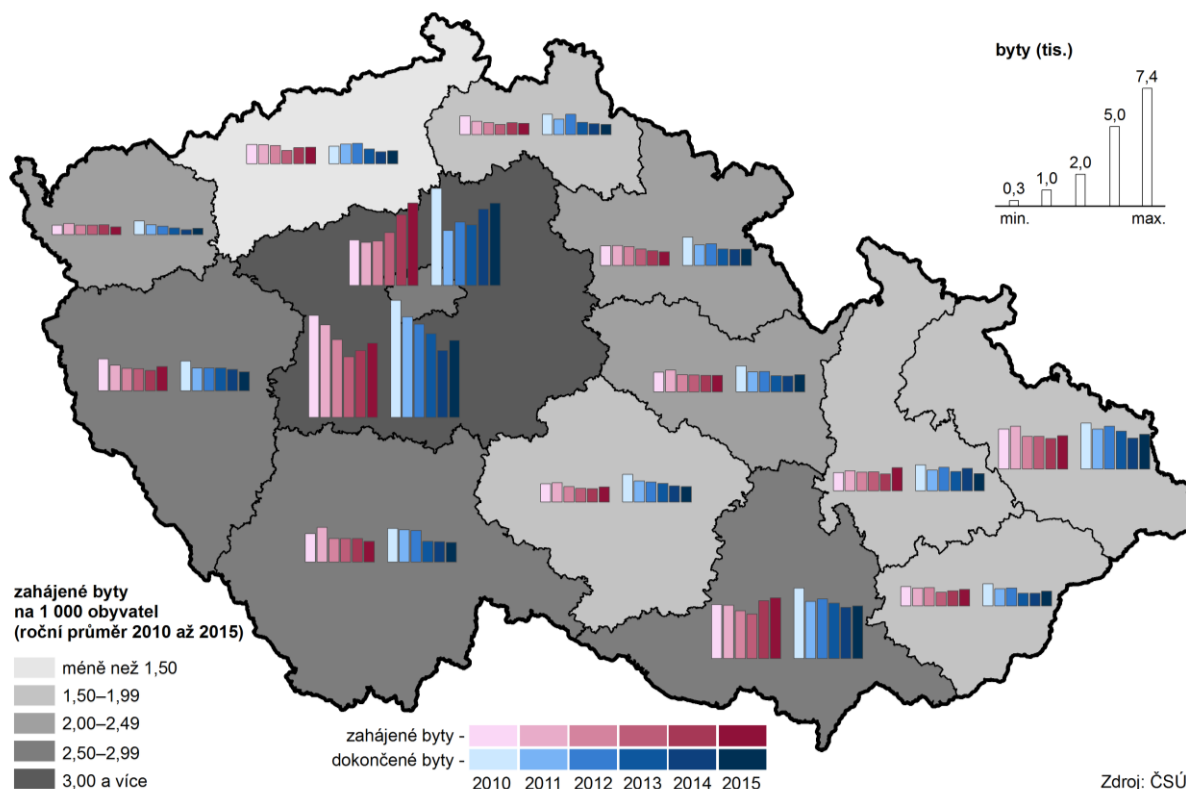
Stavebnictví prošlo v letech 2009–2013 kritickým obdobím snižování výroby, kdy se během pěti let objem stavebních prací provedených podniky s 20 a více zaměstnanci v tuzemsku propadl o třetinu. V roce 2014 došlo k obratu ve vývoji a produkce stavebnictví se již druhým rokem zvyšuje. Vyrůstá objem prací provedených pro soukromé zadavatele; ještě rychleji rostou práce pro veřejného zadavatele. V roce 2015 v ČR tvořily 41 % celkového objemu stavebních prací. Nejvyšší podíl veřejných zakázek měl v roce 2015 Kraj Vysočina (téměř 54 %), nadpoloviční podíl měly i kraje Jihomoravský, Liberecký a Olomoucký. Naopak nejnižší podíl veřejných zakázek mělo Hlavní město Praha (29 %) a Ústecký kraj (33 %).

V přepočtu na obyvatele se nejvíce staví v Praze a v Jihočeském kraji, nejméně ve Zlínském kraji

Objem stavebních prací provedených na území kraje v roce 2015 meziročně vzrostl ve všech krajích s výjimkou Plzeňského, Karlovarského a Zlínského. V intenzitě výstavby je v období 2010–2015 mezi kraji premiantem Hl. m. Praha, která je o 78 % nad republikovým průměrem, za ní v pořadí je kraj Jihočeský (nad průměrem o 38 %) a těsně nadprůměrné jsou Jihomoravský a Karlovarský kraj (ten vlivem výstavby v roce 2010). Ostatní kraje již mají podprůměrnou intenzitu výstavby; nejnižší je ve Zlínském kraji – 72 % republikového průměru.

Bytová výstavba v krajích v letech 2010 až 2015

Počet zahájených bytů se od roku 2014 zvyšuje

Oživení ekonomiky v roce 2014 přineslo i rozvoj bytové výstavby. Po roce 2013, kdy byla celostátně zahájena výstavba nejmenšího počtu bytů od roku 2000, se jejich počty začaly zvyšovat. S ročním posunem totéž platí pro dokončené byty: jejich počet dosáhl svého dna v roce 2014 a v roce 2015 již počty rostly. V regionálním členění počet zahájených a dokončených bytů v roce 2015 vzrostl v devíti krajích.

Nejvyšší intenzitu bytové výstavby má Praha a Středočeský kraj a nejnižší Ústecký kraj

V letech 2010–2013 měl nejvyšší intenzitu zahájené i dokončené bytové výstavby Středočeský kraj, který byl v roce 2014 odsunut Hl. městem Prahou na druhé místo. Také v roce 2015 mělo nejvyšší intenzitu výstavby bytů Hl. město Praha – 4,1 zahájených i dokončených bytů na 1 000 obyvatel. Krajem s nejnižší intenzitou bytové výstavby je v dlouhodobém pohledu (od roku 1990) Ústecký kraj.

Ve všech krajích vzrostl počet hostů ubytovaných v HUZ, čtyři kraje měly nižší počet přenocování cizinců

Růst ekonomiky a vyšší zaměstnanost patřily v roce 2015 k faktorům, které přispěly ke zvýšení počtu hostů v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) cestovního ruchu. Všechny kraje zaznamenaly zvýšený zájem jak domácí, tak zahraniční klientely, pouze v Kraji Vysočina a v Jihomoravském kraji se počet zahraničních hostů snížil. Ve všech krajích vzrostl rovněž celkový počet přenocování hostů. Přitom ve čtyřech krajích (Karlovarském, Zlínském, Jihomoravském a Kraji Vysočina) se o tento nárůst zasloužila tuzemská klientela, která eliminovala úbytek počtu nocí zahraničních hostů.

Nejvíce hostů, zejména z ciziny, přijíždí do Prahy, v přepočtu přenocování na obyvatele vede Karlovarský kraj

Dominantní postavení v cestovním ruchu má Hlavní město Praha, které láká zejména cizince. Na celorepublikové návštěvnosti cizinců se podílí ze dvou třetin, na počtu tuzemských hostů z desetin. V roce 2015 se v HUZ Prahy ubytovalo 6,6 mil. návštěvníků. Na 1 tis. obyvatel připadá v Praze 12,6 tis. noclehů v HUZ. Tato hodnota však v rámci krajů nepředstavuje maximum. Největší počet přenocování v přepočtu na 1 tis. obyvatel má jistě i díky lázeňství Karlovarský kraj (15,5 tis. přenocování). S odstupem za nimi následují kraje známé svými rekreačními oblastmi – Královéhradecký (6,6 tis. noclehů na 1 tis. obyvatel), Liberecký a Jihočeský kraj (5,9 a 5,7 tis. noclehů na 1 tis. obyvatel).

Úbytek orné půdy ve prospěch trvalých travních porostů a lesní půdy...

V posledních letech lze ve všech krajích sledovat úbytek orné půdy, a to převážně ve prospěch trvalých travních porostů a lesních pozemků. Orné půdy (v porovnání let 2015 a 2000) nejvíce ubylo v Libereckém kraji (téměř o 10 %). Druhou příčku obsadil kraj Karlovarský (pokles o 8 %), třetí příčka pak patřila Hlavnímu městu Praze (snížení o 7,7 %). Nejmenší pokles byl zaznamenán ve Středočeském kraji. Nejvyšší podíl orné půdy na orné půdě ČR v roce 2015 měl kraj Středočeský – 18,4 %, za ním následuje kraj Jihomoravský s podílem na orné půdě ČR 11,8 % a Kraj Vysočina (10,6 %).

...nárůst zastavěných ploch a nádvohí

Z dlouhodobého hlediska došlo ve více než polovině krajů ČR k nárůstu zastavěných ploch a nádvohí, nejvíce v kraji Jihočeském (o více než 4 % proti roku 2010).

Rozšiřování ploch ekologického zemědělství ve všech krajích

V posledních letech je také zřetelný vliv ekologického zemědělství, které je moderní formou obhospodařování půdy bez používání umělých hnojiv, chemických přípravků, postřiků, hormonů a umělých látek. V roce 2015 byl v mezikrajském srovnání největší podíl na ekologicky obhospodařované půdě v ČR zaznamenán v Jihočeském kraji, a to 15 %; naopak nejmenší podíl vykazoval kraj Pardubický (2,8 %), za ním následovaly kraje Jihomoravský a Středočeský (po 4 %).

Růst podílu obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů

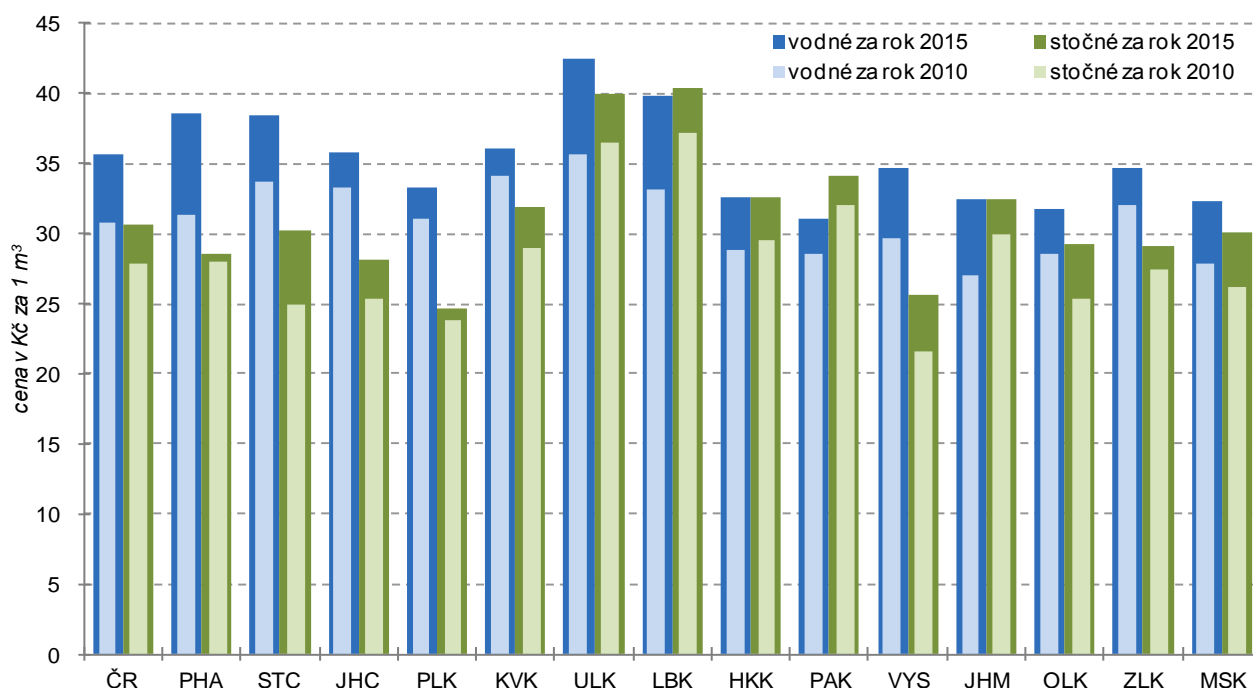
Dlouhodobě se v České republice zvyšuje i podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejného vodovodu. Stoprocentní pokrytí obyvatel zásobovaných vodou z veřejných zdrojů vykázaly v roce 2015 Hlavní město Praha a Karlovarský kraj. Ve srovnání let 2010 a 2015 stoupl podíl obyvatel zásobovaných vodou ve všech krajích ČR kromě Jihočeského kraje, kde došlo k poklesu o 0,3 procentního bodu.

Dlouhodobě nejdražší voda je v Ústeckém kraji

V České republice dlouhodobě klesala výroba i spotřeba vody, v roce 2015 se pokles zastavil. Cena vody (bez DPH) však neustále roste; nejdražší voda je v Ústeckém kraji. V roce 2015 zaplatili obyvatelé Ústeckého kraje v průměru za 1 m³ fakturované pitné vody 42,50 Kč, zatímco v celé České republice 35,60 Kč, proti průměru republiky byla tak jednotková cena vody v roce 2015 v Ústeckém kraji vyšší o 6,90 Kč. Nejméně za vodu v loňském roce platili v Pardubickém kraji (31 Kč za 1 m³).

V roce 2015 spotřebovaly nejvíce vody domácnosti v Hl. m. Praze (více než 106 litrů na osobu a den), naproti tomu ve Zlínském kraji byla denní spotřeba vody na obyvatele nižší než 76 litrů.

Graf 5.5 Průměrná cena za vodné a stočné podle krajů v letech 2010 a 2015

Postupné snižování měrných emisí, velké rozdíly mezi kraji však zůstávají

V posledních letech dochází v České republice k postupnému snižování měrných emisí znečišťujících látek, ať již stacionárních zdrojů (REZZO 1–3) nebo mobilních zdrojů (REZZO 4). Z územního hlediska však i nadále zůstávají nejhůře postižena území, která jsou nejbližší stacionárním zdrojům znečištění. Z krajů jsou na tom dlouhodobě vlivem emisí ze stacionárních zdrojů znečištění nejhůře kraje Ústecký a Moravskoslezský. Při zohlednění mobilních zdrojů se k oběma krajům přiřadilo i Hlavní město Praha a kraj Středočeský.

Produkce komunálního odpadu na obyvatele poklesla pouze v šesti krajích ČR

Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele v porovnání let 2010 a 2014 klesla v šesti krajích České republiky, nejvíce pak ve Středočeském kraji, a to téměř o 62 kg. Ve zbylých osmi krajích byl zaznamenán nárůst, přičemž nejvíce se produkce komunálního odpadu v porovnávaném období zvýšila v Kraji Vysočina – o 28 kg na jednoho obyvatele. V meziročním srovnání let 2013 a 2014 poklesla produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele celkem ve čtyřech krajích, a to ve Středočeském a Ústeckém kraji, v Hlavním městě Praze a v Královéhradeckém kraji.

Růst objemu investic na ochranu životního prostředí v 11 krajích republiky

Objem investic na ochranu životního prostředí podle místa investice v meziročním srovnání let 2010 a 2014 vzrostl celkem v jedenácti krajích ČR (nejvíce v Kraji Vysočina), naopak pokles investic byl zaznamenán v Hlavním městě Praze, Libereckém a Královéhradeckém kraji. Nejvíce prostředků na jednoho obyvatele bylo v roce 2014 investováno v Kraji Vysočina (5 513 Kč), Moravskoslezském (4 718 Kč) a Plzeňském kraji (4 344 Kč).

Neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí vzrostly ve všech krajích kromě Ústeckého

Neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí zjišťované podle sídla investora vzrostly v porovnání let 2010 a 2014 ve všech krajích České republiky s výjimkou Ústeckého, kde došlo ke snížení neinvestičních výdajů o více než polovinu. Na 1 obyvatele bylo v roce 2014 nejvíce neinvestičních výdajů (podle sídla investora) vynaloženo v Hlavním městě Praze (11 tis. Kč), pětikrát méně bylo investováno v Kraji Vysočina.

Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – demografický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Píseňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel (‰)															
2010	1,0	2,0	2,2	0,8	0,7	0,7	0,4	2,0	0,8	0,8	0,5	1,3	0,3	0,1	-0,2
2011	0,2	1,5	1,5	0,0	-0,6	-0,2	-0,2	1,0	-0,6	-0,1	0,1	0,8	-0,4	-1,0	-1,3
2012	0,0	1,4	1,3	0,2	-0,4	-0,8	-0,9	0,5	-0,6	-0,0	-0,1	0,5	-0,6	-1,0	-1,1
2013	-0,2	1,4	1,0	-0,4	-1,0	-1,2	-1,5	0,3	-0,8	-0,6	-0,4	0,7	-0,8	-1,3	-1,4
2014	0,4	2,0	1,7	0,0	-0,2	-1,3	-0,7	0,2	-0,2	0,6	0,9	1,2	-0,1	-0,9	-0,9
2015	-0,0	1,9	1,2	-0,5	-0,8	-1,8	-1,1	0,3	-0,5	-0,3	0,3	0,6	-0,8	-0,8	-1,4
Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel (‰)															
2010	1,5	4,5	11,7	0,9	-0,4	-1,3	-0,6	0,1	-0,1	0,8	-1,3	1,3	-0,8	-1,2	-3,2
2011	1,6	4,6	9,8	0,6	1,4	-1,9	-0,3	0,6	-0,7	0,4	-0,7	1,5	-0,2	-0,8	-2,0
2012	1,0	2,7	8,4	0,5	2,1	-3,9	-0,6	-0,5	-1,0	0,1	-1,3	1,5	-1,0	-1,3	-2,2
2013	-0,1	-4,3	7,1	0,5	2,3	-3,5	-0,5	-0,2	-1,0	-0,3	-1,5	0,6	-1,2	-1,1	-2,5
2014	2,1	10,7	8,2	0,9	3,0	-2,1	-0,7	0,3	-0,4	0,2	-1,5	1,2	-0,9	-0,9	-2,5
2015	1,5	4,8	7,6	1,4	3,4	-3,1	-0,3	1,5	0,2	-0,2	-1,2	1,3	-0,8	-0,2	-2,2
Živě narození mimo manželství (%)															
2010	40,3	35,3	36,9	40,4	41,7	58,5	54,4	45,5	40,8	38,1	33,7	35,8	39,9	31,9	44,2
2011	41,8	36,6	38,0	42,5	43,8	58,3	56,1	47,4	42,4	39,8	35,7	36,7	43,0	32,8	46,5
2012	43,4	37,4	40,5	43,7	45,9	58,7	58,0	48,4	43,8	41,6	37,7	38,4	45,1	35,6	47,7
2013	45,0	38,7	42,2	45,7	46,4	60,7	59,3	49,8	47,1	44,3	38,9	39,6	45,7	37,4	49,8
2014	46,7	40,6	44,3	48,4	49,1	61,6	61,1	52,0	47,9	45,3	41,3	41,4	47,8	39,1	50,4
2015	47,8	41,2	45,7	48,3	49,4	62,6	62,3	53,7	49,7	47,2	42,2	43,1	48,2	40,6	52,2
Index stáří k 31. 12. (%)															
2010 ¹⁾	107,6	129,2	94,6	106,2	113,4	99,9	92,1	96,8	112,8	106,7	109,0	113,4	109,6	114,5	105,4
2011	110,4	129,7	95,9	109,8	116,6	103,4	96,0	100,7	116,5	110,0	112,6	116,1	112,9	117,8	108,6
2012	113,3	129,2	97,4	113,2	119,2	108,7	100,8	105,2	120,5	113,1	116,2	118,4	116,5	121,1	112,5
2013	115,7	128,3	98,8	116,0	121,8	113,4	105,1	109,1	123,6	116,1	119,6	120,2	119,5	123,6	116,0
2014	117,4	125,8	99,6	118,4	123,8	117,5	108,5	112,5	126,4	118,3	122,1	121,2	122,1	126,3	118,9
2015	119,0	123,8	100,5	120,4	125,3	121,9	111,7	115,8	129,3	120,6	124,2	122,0	123,9	128,6	121,5
Naděje dožití mužů při narození (roky) - dvouleté období															
2010	74,3	76,3	74,3	74,8	74,9	72,7	72,3	74,4	75,2	74,8	75,1	74,7	74,0	73,5	72,6
2011	74,5	76,5	74,6	75,0	75,1	73,2	72,8	74,8	75,5	74,8	75,5	75,1	74,1	73,7	72,7
2012	74,8	77,0	74,9	75,1	75,2	74,0	73,0	75,3	75,6	74,9	75,6	75,2	74,3	74,4	73,3
2013	75,1	77,3	75,2	75,4	75,5	74,1	73,0	75,1	75,9	75,3	75,9	75,4	74,4	74,8	73,8
2014	75,5	77,5	75,7	75,8	76,0	74,1	73,6	75,1	76,2	76,1	76,2	76,0	74,9	75,1	74,1
2015	75,8	77,7	76,2	75,6	76,2	74,4	73,9	75,7	76,6	76,3	76,7	76,3	75,3	75,4	74,2
Naděje dožití žen při narození (roky) - dvouleté období															
2010	80,4	81,2	80,2	80,4	80,1	79,3	78,6	80,1	80,8	80,5	81,1	81,1	80,3	80,9	79,7
2011	80,7	81,7	80,6	80,8	80,4	79,5	78,7	80,8	81,3	80,3	81,3	81,5	80,7	81,3	79,9
2012	80,8	81,8	80,6	81,0	80,8	79,7	79,0	80,8	81,5	80,7	81,2	81,7	81,0	81,4	79,7
2013	81,0	82,1	80,9	80,9	80,9	80,0	79,0	80,9	81,6	81,1	81,7	81,9	81,1	81,6	80,0
2014	81,4	82,5	81,3	81,2	81,3	80,3	79,3	81,5	81,8	81,6	82,4	82,0	81,9	81,5	80,6
2015	81,6	82,6	81,4	81,5	81,4	80,3	79,6	81,4	81,9	82,1	82,3	82,2	82,0	81,8	80,9
Podíl cizinců (bez azylantů) na obyvatelstvu (%)															
2010	4,0	11,8	4,6	2,4	4,4	6,4	3,7	3,8	2,7	2,3	1,6	3,1	1,5	1,4	1,8
2011	4,1	12,9	4,5	2,3	4,2	6,4	3,7	3,8	2,5	2,2	1,5	3,1	1,5	1,4	1,9
2012	4,1	13,1	4,4	2,3	4,2	6,1	3,7	3,8	2,4	2,2	1,5	3,1	1,5	1,4	1,9
2013	4,2	13,0	4,4	2,4	4,4	6,3	3,8	3,8	2,4	2,2	1,5	3,2	1,6	1,4	1,9
2014	4,3	13,2	4,6	2,4	4,5	6,3	3,9	3,9	2,4	2,2	1,5	3,3	1,6	1,4	2,0
2015	4,4	13,5	4,6	2,6	4,7	6,4	4,0	4,1	2,5	2,3	1,6	3,4	1,6	1,5	2,0

¹⁾ stav k 1. 1. 2011

Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – sociální vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Míra zaměstnanosti (%)															
2010	54,2	59,9	56,6	55,0	55,6	55,0	51,1	53,9	53,5	53,3	54,1	53,7	50,6	52,0	50,9
2011	54,4	59,2	56,9	55,4	56,3	54,8	51,9	53,3	53,3	54,3	53,5	53,4	51,7	53,0	51,4
2012	54,5	60,0	57,6	54,5	56,6	53,7	50,7	52,2	53,7	54,0	53,2	53,9	52,9	53,3	51,8
2013	55,2	60,2	57,6	54,6	57,3	55,0	52,2	52,9	53,7	55,0	54,3	55,8	51,2	55,0	52,1
2014	55,7	60,6	57,9	55,6	57,2	55,2	52,7	54,2	54,6	56,3	55,0	55,9	52,2	54,7	52,8
2015	56,4	60,2	59,0	56,2	58,7	56,8	52,8	55,4	55,4	57,3	54,7	57,1	53,7	56,2	53,2
Podíl nezaměstnaných osob k 31. 12. (%)¹⁾ (MPSV)															
2010	7,4	3,6	6,1	6,4	6,6	8,9	10,2	8,1	6,3	7,5	8,1	8,5	9,1	7,9	9,0
2011	6,8	3,6	5,6	5,8	5,7	8,0	9,8	7,3	5,7	6,5	7,2	7,6	8,3	7,0	8,3
2012	7,4	4,2	6,1	6,4	5,9	8,5	10,5	7,7	6,5	7,0	7,6	8,1	8,9	7,8	9,2
2013	8,2	5,1	6,9	7,1	6,4	9,3	11,5	8,5	7,3	7,4	8,1	8,9	9,8	8,3	10,5
2014	7,5	5,0	6,4	6,2	5,7	8,2	10,7	7,7	6,4	6,2	7,4	8,2	8,8	7,4	9,8
2015	6,2	4,2	5,4	5,1	4,6	7,1	8,9	6,4	5,0	5,1	6,2	7,0	7,0	6,0	8,6
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných k 31. 12. (%)²⁾ (MPSV)															
2010	2,4	0,8	1,7	1,5	1,9	3,3	4,1	2,8	1,5	2,2	2,5	2,8	3,1	2,8	3,6
2011	2,5	0,9	1,9	1,7	1,9	3,3	4,3	2,8	1,6	2,2	2,6	2,9	3,3	2,7	3,7
2012	2,7	1,1	2,1	1,8	1,9	3,3	4,6	2,9	1,9	2,2	2,6	3,0	3,5	2,7	3,8
2013	3,3	1,8	2,6	2,3	2,4	4,0	5,5	3,5	2,5	2,7	3,1	3,7	4,1	3,3	4,9
2014	3,4	2,0	2,7	2,2	2,2	4,1	5,6	3,4	2,5	2,4	3,1	3,7	4,1	3,0	5,1
2015	2,7	1,7	2,2	1,6	1,7	3,4	4,6	2,7	1,8	1,7	2,4	3,0	3,1	2,3	4,4
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2010	196,6	264,9	216,1	185,8	194,9	173,8	174,0	185,1	189,7	180,7	185,0	193,3	174,6	178,8	176,4
2011	197,0	262,0	214,9	187,6	196,7	176,3	175,8	182,6	188,7	183,0	188,5	191,1	178,1	182,1	178,6
2012	198,9	260,1	218,5	188,3	201,4	174,5	173,6	183,7	192,6	188,6	189,2	195,5	180,7	185,1	179,6
2013	198,6	260,9	213,9	186,7	203,4	177,4	173,6	184,0	192,9	187,2	190,8	199,0	177,9	184,4	178,4
2014	202,9	264,1	216,6	193,7	205,1	181,8	174,7	189,2	198,1	193,8	195,3	203,2	183,2	189,8	184,0
2015
Medián mezd (Kč)³⁾ (MPSV, MF)															
2010	22 608	28 392	23 386	20 479	22 634	20 110	21 860	22 289	21 174	20 721	21 059	22 139	21 423	20 666	21 883
2011	21 782	27 162	22 447	20 303	21 554	19 183	20 533	21 017	20 266	20 527	20 378	21 127	20 717	20 153	21 383
2012	21 997	27 182	22 576	20 455	21 752	19 327	20 999	21 672	20 958	20 598	20 644	21 447	20 594	20 036	21 838
2013	22 266	27 410	22 874	20 898	21 999	20 274	21 385	21 993	21 134	20 740	21 194	21 840	20 836	20 576	21 958
2014	22 844	27 750	23 579	21 675	23 175	20 690	21 686	22 772	21 750	21 413	21 757	22 392	21 651	21 094	22 377
2015	23 726	28 677	24 582	22 697	24 135	21 747	22 644	23 946	22 521	22 283	22 600	23 328	21 918	21 770	23 116
Průměrný měsíční starobní důchod sólo (Kč)⁴⁾ (MPSV)															
2010	10 138	10 855	10 198	10 024	10 088	9 944	10 057	10 064	10 009	9 913	9 853	10 016	9 837	9 910	10 218
2011	10 567	11 304	10 643	10 459	10 520	10 349	10 476	10 489	10 444	10 337	10 285	10 443	10 253	10 333	10 642
2012	10 793	11 560	10 882	10 680	10 740	10 554	10 697	10 708	10 667	10 557	10 504	10 662	10 465	10 555	10 868
2013	10 985	11 767	11 087	10 872	10 933	10 725	10 881	10 900	10 854	10 745	10 695	10 845	10 644	10 748	11 058
2014	11 090	11 878	11 207	10 985	11 038	10 817	10 979	11 005	10 955	10 853	10 804	10 950	10 744	10 852	11 157
2015	11 363	12 172	11 499	11 260	11 308	11 064	11 240	11 269	11 221	11 123	11 079	11 218	11 009	11 122	11 428
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu (%)⁵⁾ (ČSSZ)															
2010	19,1	10,6	16,5	19,3	22,4	21,0	22,0	17,7	18,9	22,6	24,5	17,9	20,7	19,6	22,6
2011	21,6	11,7	18,9	22,2	24,9	24,0	24,5	20,5	21,7	25,6	27,1	20,3	23,8	22,4	25,2
2012	22,5	12,2	19,7	23,3	25,8	24,9	25,4	21,4	22,8	26,6	28,3	21,2	24,9	23,5	26,2
2013	23,3	12,6	20,4	24,2	26,7	25,8	26,2	22,3	23,8	27,6	29,3	22,0	25,9	24,5	27,2
2014	24,1	13,0	21,0	25,2	27,4	26,5	27,0	23,1	24,8	28,7	30,3	22,7	26,9	25,4	28,2
2015	24,8	13,2	21,5	25,9	27,9	27,2	27,5	23,8	25,5	29,5	31,1	23,3	27,8	26,1	28,9

¹⁾ podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let v evidenci úřadu práce na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

²⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

³⁾ od roku 2011 jsou zahrnuti dříve nesledovaní zaměstnanci podniků s 1–9 zaměstnanci, zaměstnanci neziskových institucí a podnikatelů-fyzických osob

⁴⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu; data za prosinec

⁵⁾ včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.; data za prosinec

Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – ekonomický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Píseňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Hrubý domácí produkt (HDP) na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2010	375,9	811,8	333,7	317,1	346,5	269,2	298,6	287,1	327,4	308,8	300,5	353,2	285,6	313,1	311,6
2011	383,2	808,5	345,6	319,6	353,5	272,8	301,4	293,6	330,3	320,2	315,8	361,1	296,1	323,6	328,4
2012	384,6	803,6	348,3	326,1	345,4	271,0	301,7	298,7	331,9	305,1	322,6	370,5	299,3	323,3	331,3
2013	387,9	807,5	347,2	331,5	361,5	270,9	300,9	300,6	333,7	312,2	326,2	385,6	299,5	329,3	323,1
2014	404,8	829,2	369,3	343,8	384,1	276,9	309,6	315,2	356,0	327,5	335,0	397,2	314,5	359,4	337,7
2015
Vývoj HDP - předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny, %)															
2010	102,3	102,3	101,4	101,1	105,2	98,3	96,8	104,7	103,6	104,9	101,6	102,8	104,1	102,0	103,7
2011	102,0	99,0	106,6	100,0	102,6	98,9	98,8	103,2	101,5	103,8	103,6	103,2	103,1	103,2	104,0
2012	99,1	99,6	99,1	100,5	95,7	98,6	99,5	99,6	98,0	93,2	100,2	101,3	99,3	97,4	99,5
2013	99,5	100,4	98,3	99,4	102,9	98,5	98,6	98,7	98,1	100,3	98,1	102,7	98,2	99,9	95,7
2014	102,0	101,8	102,6	101,1	104,0	100,3	100,4	101,6	103,8	102,4	100,0	101,2	102,8	105,6	101,1
2015
Zemědělská produkce na 1 ha obhospodařované zemědělské půdy (tis. Kč)															
2010	29,2	33,4	26,6	26,6	16,2	24,4	18,8	32,7	31,6	31,3	34,1	29,1	27,4	25,7	
2011	33,8	38,9	29,2	30,5	17,7	27,7	21,6	36,0	38,7	36,5	42,0	33,6	32,4	29,0	
2012	34,7	40,7	31,5	31,7	17,8	28,6	22,5	37,5	41,1	38,2	37,3	33,7	34,3	30,3	
2013	36,4	42,1	31,5	32,8	18,0	30,8	23,7	38,9	42,8	40,3	42,7	35,5	36,5	31,1	
2014 ¹⁾	39,0	44,1	32,7	36,6	21,9	33,7	24,9	43,2	49,1	43,6	41,1	38,8	38,5	34,8	
2015	
Průměrný evidenční počet zaměstnanců ve velkých průmyslových podnicích²⁾ (tis. fyzických osob)															
2010	749,7	73,9	90,9	41,5	50,5	20,7	52,5	40,1	37,1	41,8	44,1	63,2	40,6	44,4	108,6
2011	775,2	80,1	86,4	43,6	53,0	20,3	52,9	40,2	40,4	43,2	47,1	70,0	41,2	46,3	110,4
2012	776,0	82,2	88,5	44,3	54,0	19,6	52,2	40,4	39,8	43,1	46,4	67,7	40,0	46,3	111,5
2013	767,8	77,9	89,5	45,5	55,3	19,5	49,5	40,4	43,0	43,1	47,0	65,3	39,1	46,3	106,3
2014	782,7	78,9	92,1	45,6	57,6	19,5	50,4	41,7	43,9	44,8	47,3	67,1	40,9	48,2	104,7
2015	806,9	77,5	95,3	47,3	59,7	19,2	52,6	43,4	45,3	46,3	48,1	68,9	44,2	52,0	107,0
Stavební práce podle místa stavby na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2010	25,7	46,2	19,6	27,3	23,1	36,2	27,4	19,6	17,6	17,9	17,2	26,5	19,9	20,7	24,9
2011	24,3	43,9	18,1	35,4	22,1	24,4	27,2	18,8	15,1	16,2	19,6	22,1	16,8	16,9	25,0
2012	22,7	40,6	18,0	33,1	19,4	18,7	19,2	17,3	18,6	15,9	19,2	22,9	20,0	16,0	21,3
2013	20,9	38,0	15,5	30,4	17,5	16,7	20,3	15,3	14,0	14,5	17,4	22,0	18,7	15,8	19,0
2014	22,6	41,4	16,5	32,8	22,3	23,2	17,5	14,2	17,1	20,9	23,3	23,7	16,3	16,8	19,3
2015	25,4	42,4	19,4	36,5	22,1	22,7	19,0	20,8	22,4	24,0	23,8	30,6	21,0	15,7	21,6
Dokončené byty na 1 000 obyvatel															
2010	3,5	4,9	5,9	3,4	3,3	2,8	1,3	2,9	3,3	3,2	3,4	3,9	2,6	2,4	2,3
2011	2,7	2,8	5,0	3,2	2,5	2,1	1,5	2,2	2,4	2,5	2,6	3,1	2,0	1,8	2,0
2012	2,8	3,2	4,6	3,1	2,5	1,8	1,5	2,9	2,5	2,5	2,5	3,2	2,3	1,9	2,2
2013	2,4	3,1	4,1	2,1	2,5	1,4	1,1	1,8	1,9	2,0	2,3	3,0	1,9	1,4	2,0
2014	2,3	3,9	3,2	2,0	2,4	1,1	0,9	1,6	1,9	1,9	2,0	2,8	2,2	1,4	1,6
2015	2,4	4,1	3,7	2,0	2,1	1,4	1,0	1,4	1,9	2,1	2,0	2,8	1,7	1,6	1,8
Počet přenocování hostů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních³⁾ na 1 000 obyvatel															
2010	3 509	9 684	1 343	4 252	2 420	13 715	1 049	5 021	5 654	1 859	1 655	1 765	2 207	2 656	1 393
2011	3 643	10 459	1 414	4 178	2 328	14 402	1 193	4 907	5 577	1 839	1 839	1 877	2 320	2 598	1 467
2012	4 118	11 613	1 645	4 956	2 681	15 792	1 404	5 854	6 089	2 008	2 285	2 242	2 476	2 959	1 641
2013	4 120	11 773	1 593	5 010	2 565	15 226	1 431	5 823	5 813	2 008	2 312	2 429	2 552	3 027	1 591
2014	4 081	11 790	1 502	5 074	2 552	15 015	1 440	5 092	5 565	1 981	2 256	2 539	2 512	3 160	1 595
2015	4 467	12 608	1 677	5 718	2 983	15 468	1 596	5 859	6 571	2 286	2 358	2 619	2 801	3 438	1 835

¹⁾ semidefinitivní výsledky

²⁾ podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem na území kraje

³⁾ na základě výsledků projektu MMR "Zkvalitnění informací o vybraných sektorech cestovního ruchu" došlo k revizi dat o kapacitách a návštěvnosti; údaje před rokem 2012 nejsou srovnatelné

Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – životní prostředí

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Kraj Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Měrné emise oxidu siřičitého REZZO 1–4 (t/km²)															
2010	2,0	2,7	2,0	0,9	0,9	2,8	10,8	0,6	1,2	2,7	0,3	0,4	0,7	1,1	4,0
2011	2,0	1,0	2,0	0,8	0,9	2,6	11,5	0,4	1,1	2,7	0,3	0,4	0,7	1,1	4,0
2012	2,0	0,8	1,9	0,8	0,9	2,8	10,6	0,5	1,1	2,6	0,4	0,3	0,7	1,2	3,8
2013	1,8	1,0	1,9	0,8	0,9	2,9	7,8	0,5	1,0	2,7	0,3	0,3	0,7	1,2	3,7
2014	1,6	0,5	1,8	0,7	0,9	2,9	6,9	0,4	0,9	2,6	0,3	0,3	0,7	1,1	3,5
2015
Měrné emise oxidů dusíku REZZO 1–4 (t/km²)															
2010	2,8	17,2	2,9	1,1	1,3	3,0	10,6	1,1	1,4	3,4	1,4	2,0	1,7	1,7	5,1
2011	2,6	15,1	2,7	1,1	1,2	2,6	9,8	1,1	1,4	3,2	1,4	1,9	1,7	1,6	4,7
2012	2,5	13,8	2,6	1,0	1,2	2,5	8,5	1,0	1,3	3,1	1,3	1,8	1,6	1,6	4,4
2013	2,3	13,4	2,4	1,0	1,2	2,2	7,4	1,0	1,4	3,0	1,3	1,7	1,6	1,5	4,5
2014	2,2	12,7	2,3	0,9	1,0	2,0	6,4	1,0	1,3	3,1	1,3	1,7	1,5	1,5	4,2
2015
Produkce podnikového odpadu na 1 obyvatele (kg)															
2010	1 942	5 676	1 195	1 799	1 850	556	1 737	656	904	710	643	2 014	848	1 674	2 126
2011	1 898	4 646	1 478	1 554	1 727	579	1 937	1 058	717	768	769	1 902	967	1 575	2 529
2012	1 897	4 827	1 478	1 899	1 627	538	1 766	1 116	681	827	733	1 934	1 117	959	2 499
2013	1 915	5 029	1 565	1 611	1 694	661	1 529	1 148	730	847	798	1 923	1 163	1 472	2 269
2014	1 923	5 023	1 344	1 765	2 253	517	1 615	1 017	770	1 352	1 013	1 901	1 018	1 217	2 145
2015
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele (kg)															
2010	317	297	416	342	239	301	307	282	267	.	302	296	307	298	335
2011	320	307	517	310	240	311	320	287	277	273	311	279	300	291	293
2012	308	304	375	311	243	285	318	276	274	294	326	277	318	300	318
2013	307	303	372	315	231	289	327	265	275	299	318	288	308	297	317
2014	310	301	355	325	252	307	318	271	272	303	329	295	312	308	325
2015
Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu (%)															
2010	15,9	16,0	11,6	17,5	18,6	14,2	13,5	13,3	18,4	.	16,7	12,5	14,3	16,5	15,8
2011	14,4	15,6	9,5	18,5	20,5	11,5	13,1	16,8	19,2	15,6	16,6	12,9	14,0	18,3	14,6
2012	13,9	16,3	10,7	14,4	18,3	12,8	11,5	13,5	17,1	13,5	16,2	12,3	13,5	17,2	13,4
2013	13,9	16,8	10,9	14,0	17,8	13,1	10,7	14,6	17,1	14,1	16,9	10,9	12,0	17,4	14,9
2014	14,3	16,5	11,7	13,6	17,7	13,1	12,2	13,8	17,0	14,2	16,9	11,8	13,3	18,9	14,9
2015
Specifické denní množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele (l)															
2010	89,5	104,4	90,0	86,4	90,6	88,5	83,2	87,0	86,7	81,8	80,1	90,1	84,3	79,0	94,3
2011	88,6	105,2	89,3	85,7	83,4	84,3	81,7	86,5	82,7	80,9	79,8	91,3	83,7	78,5	94,4
2012	87,9	106,3	88,6	86,6	81,6	82,9	79,3	84,0	81,8	79,5	79,7	92,6	83,5	76,8	91,5
2013	87,2	111,4	85,5	86,2	80,5	81,8	79,0	82,0	78,1	77,1	79,0	91,2	81,7	76,2	90,7
2014	87,3	106,0	82,9	84,7	87,3	83,0	90,3	86,9	77,6	75,7	77,7	91,5	82,5	75,7	88,9
2015	87,9	106,0	83,5	85,4	87,6	83,4	89,1	86,5	79,9	77,8	79,3	92,4	82,2	75,6	90,8
Požité investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele (Kč)															
2010	2 153	2 177	2 246	2 403	1 994	1 391	2 555	2 089	1 386	2 235	1 511	2 709	1 371	2 357	2 288
2011	2 364	1 598	1 965	2 330	2 678	2 255	3 009	3 445	1 959	2 283	2 518	1 607	1 423	2 207	4 056
2012	2 438	1 468	2 786	1 920	2 245	1 662	2 664	2 973	2 681	2 947	2 649	2 594	2 428	2 007	2 911
2013	2 576	1 549	2 687	2 303	2 322	1 558	4 198	2 173	2 536	3 363	2 687	2 174	1 902	2 080	3 676
2014	2 983	1 154	2 562	2 757	4 344	3 171	3 296	1 106	1 839	3 673	5 513	2 665	2 418	3 504	4 718
2015

Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Pardubického kraje v letech 2000–2015

	Měsíci jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
OBYVATELSTVO									
Obyvatelstvo ¹⁾	osoby	508 566	507 176	506 534	505 486	505 285	506 024	507 751	511 400
v tom ve věku: 0–14 let		85 654	83 924	82 141	80 209	78 779	77 269	76 023	75 354
15–64 let		351 384	351 803	352 710	353 347	353 911	355 252	357 121	360 216
65 a více let		71 528	71 449	71 683	71 930	72 595	73 503	74 607	75 830
Průměrný věk ¹⁾	roky	38,4	38,7	39,0	39,3	39,6	39,8	40,0	40,2
Sňatky		2 666	2 515	2 561	2 260	2 343	2 468	2 603	2 765
Rozvody		1 328	1 400	1 391	1 433	1 463	1 417	1 330	1 400
Živě narození	osoby	4 613	4 466	4 653	4 645	4 821	4 909	5 248	5 709
Zemřelí	osoby	5 136	5 053	5 230	5 354	5 208	5 168	5 164	5 134
Přistěhovalí	osoby	3 149	3 236	4 329	4 847	4 629	4 996	5 525	7 688
Vystěhovalí	osoby	2 804	3 734	4 394	5 186	4 443	3 998	3 882	4 614
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	-523	-587	-577	-709	-387	-259	84	575
Přírůstek/úbytek stěhováním	osoby	345	-498	-65	-339	186	998	1 643	3 074
Celkový přírůstek/úbytek	osoby	-178	-1 085	-642	-1 048	-201	739	1 727	3 649
SOCIÁLNÍ VÝVOJ									
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele	tis. Kč	113,2	121,0	126,8	131,5	139,1	149,2	156,8	167,7
Ekonomicky aktivní (pracovní síla)	tis. osob	249,6	248,3	251,6	252,5	247,3	249,4	251,3	251,3
Ekonomicky neaktivní (15 a více let)	tis. osob	172,0	174,5	172,2	172,8	178,5	177,8	178,3	182,1
Míra ekonomické aktivity	%	59,2	58,7	59,4	59,4	58,1	58,4	58,5	58,0
Uchazeči o zaměstnání evidovaní úřady práce ¹⁾	osoby	19 896	19 911	21 865	24 165	24 399	22 782	19 369	15 417
Podíl nezaměstnaných osob ¹⁾	%	6,1	5,1	4,0
Prům. měsíční starobní důchod sólo ²⁾	Kč	6 157,6	6 660,9	6 681,0	6 911,9	7 096,1	7 561,0	7 996,7	8 545,4
Lékaři na 1 000 obyvatel	osoby	3,1	3,1	3,2	3,3	3,3	3,3	3,3	3,6
Děti, žáci a studenti k 30. 9.	osoby								
mateřských škol		14 971	14 941	15 360	15 344	15 257	15 235	15 323	15 549
základních škol		55 756	54 344	52 721	51 016	49 307	47 690	45 852	44 046
středních škol vč. konzervatoří (denní studium)		.	.	.	27 505	27 136	26 840	26 761	26 435
vysokých škol ³⁾		.	4 664	5 180	6 151	6 730	7 505	8 333	8 815
Zjištěné trestné činy na 1 000 obyvatel		23,2	20,9	22,3	20,8	20,8	20,3	18,9	20,6
EKONOMICKÝ VÝVOJ									
Hrubý domácí produkt	mil. Kč	100 154	107 396	112 037	117 694	126 010	131 411	144 434	158 720
předchozí rok=100 (srovnatel. ceny)	%	103,9	102,1	102,4	104,3	103,3	105,6	110,2	106,0
Výdaje na výzkum a vývoj celkem	mil. Kč	.	993	1 018	1 264	1 365	1 614	1 906	1 956
Registrované ekonomické subjekty ¹⁾		87 738	92 074	95 811	100 881	102 319	103 975	105 304	106 972
Zemědělská produkce	mil. Kč	.	.	.	7 250	8 873	7 605	7 220	8 355
Počet zaměstnanců v průmyslu ⁴⁾	fyz. os.	40 539	40 629	43 064	48 819	48 077	47 664	46 868	48 621
Stavební práce dle dodavatelských smluv podle místa stavby ⁵⁾	mil. Kč	7 467	7 656	8 475	9 993	11 105	11 850	11 945	9 619
Dokončené byty		1 542	1 479	1 424	1 189	1 580	1 400	1 515	1 866
Hosté v hromadných ubyt. zařízeních	osoby	322 987	312 970	284 249	307 180	338 289	329 395	353 089	388 240
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (ŽP)									
Zemědělská půda ¹⁾	ha	274 641	274 473	274 231	274 059	273 813	273 483	273 283	273 029
z toho orná půda		201 949	201 597	201 364	201 173	200 890	200 100	199 935	199 832
Nezemědělská půda ¹⁾	ha	177 212	177 378	177 619	177 792	178 047	178 362	178 576	178 836
z toho: lesní pozemky		132 510	132 553	132 692	132 768	132 883	133 109	133 225	133 319
zastavěné plochy a nádvoří		7 100	7 120	7 139	7 151	7 169	7 183	7 189	7 215
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	93,7	90,9	90,9	93,0	90,1	90,1	87,4	90,6
Produkce komunál. odpadu na 1 obyv.	kg	.	207	275	267	269	270	291	283
Pořízené investice na ochranu ŽP podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	.	1 709	1 107	1 444	2 403	2 202	2 866	1 329

¹⁾ stav k 31. 12.

²⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; od roku 2010 podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

³⁾ studenti státního občanství ČR s místem výuky v kraji k 31. 12.

⁴⁾ podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji; průměrný evidenční počet zaměstnanců

⁵⁾ podniky s 20 a více zaměstnanci

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Měřicí jednotka	
OBYVATELSTVO									
515 185	516 329	517 164	⁶⁾ 516 411	516 440	515 985	516 372	516 149	osoby	Obyvatelstvo ¹⁾
74 997	75 260	76 015	⁶⁾ 77 030	77 616	77 936	78 671	79 315		v tom ve věku: 0–14 let
362 393	361 150	359 758	⁶⁾ 354 670	351 073	347 586	344 618	341 189		15–64 let
77 795	79 919	81 391	⁶⁾ 84 711	87 751	90 463	93 083	95 645		65 a více let
40,4	40,6	40,8	⁶⁾ 41,0	41,2	41,5	41,7	41,9	roky	Průměrný věk ¹⁾
2 470	2 223	2 166	2 228	2 205	2 057	2 232	2 382		Sňatky
1 292	1 361	1 281	1 258	1 275	1 257	1 330	1 219		Rozvody
5 752	5 644	5 721	5 312	5 385	5 077	5 410	5 302	osoby	Živé narození
5 087	5 003	5 320	5 365	5 403	5 392	5 123	5 440	osoby	Zemřelí
7 120	4 726	4 473	3 927	4 304	4 156	4 276	4 190	osoby	Přistěhovalí
4 000	4 223	4 039	3 723	4 257	4 296	4 176	4 275	osoby	Vystěhovalí
665	641	401	-53	-18	-315	287	-138	osoby	Přirozený přírůstek/úbytek
3 120	503	434	204	47	-140	100	-85	osoby	Přírůstek/úbytek stěhováním
3 785	1 144	835	151	29	-455	387	-223	osoby	Celkový přírůstek/úbytek
SOCIÁLNÍ VÝVOJ									
178,4	183,1	180,7	183,0	188,6	187,2	193,8	.	tis. Kč	Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele
254,3	254,9	253,4	252,4	257,0	263,2	263,3	262,7	tis. osob	Ekonomicky aktivní (pracovní síla)
183,4	186,0	187,5	187,2	182,2	175,2	174,4	174,7	tis. osob	Ekonomicky neaktivní (15 a více let)
58,1	57,8	57,5	57,4	58,5	60,0	60,2	60,1	%	Míra ekonomické aktivity
16 998	26 817	27 359	23 631	25 264	26 371	21 938	18 075	osoby	Uchazeči o zaměstnání evidovaní úřady práce ¹⁾
4,5	7,3	7,5	6,5	7,0	7,4	6,2	5,1	%	Podíl nezaměstnaných osob ¹⁾
9 436,8	9 834,6	9 913,0	10 337,0	10 557,0	10 745,0	10 853,0	11 123,0	Kč	Prům. měsíční starobní důchod sólo ²⁾
3,7	3,8	3,8	3,9	3,9	4,0	4,1	.	osoby	Lékaři na 1 000 obyvatel
16 074	16 629	17 490	17 994	18 572	18 976	19 059	18 915	osoby	Děti, žáci a studenti k 30. 9.
42 521	41 266	40 955	41 184	41 505	42 295	43 155	44 013		mateřských škol
									základních škol
									středních škol vč. konzervatoří
26 156	25 867	25 062	23 549	22 119	21 296	20 987	20 879		(denní studium)
9 244	10 063	10 391	10 541	10 355	10 275	9 611	8 196		vysokých škol ³⁾
19,6	17,9	17,2	17,7	17,4	17,6	16,2	13,2		Zjištěné trestné činy na 1 000 obyvatel
EKONOMICKÝ VÝVOJ									
161 898	156 531	159 564	165 313	157 547	161 022	169 049	.	mil. Kč	Hrubý domácí produkt
101,4	95,1	104,9	103,8	93,2	100,329	102,4	.	%	předchozí rok=100 (srovnatel. ceny)
1 916	1 867	2 113	2 470	2 781	2 687	2 725	.	mil. Kč	Výdaje na výzkum a vývoj celkem
109 524	109 449	112 121	114 072	115 333 ⁷⁾	115 116	116 363	117 554		Registrované ekonom. subjekty ¹⁾
8 532	7 171	7 296	8 907	9 503	9 855 ⁸⁾	11 286	.	mil. Kč	Zemědělská produkce
50 609	42 608	41 752	43 225	43 092	43 097	44 847	46 321	fyz. os.	Počet zaměstnanců v průmyslu ⁴⁾
13 231	11 121	9 227	8 384	8 214	7 499	10 807	12 366	mil. Kč	Stavební práce dle dodavatelských smluv podle místa stavby ⁵⁾
1 847	1 612	1 644	1 274	1 295	1 021	996	1 096		Dokončené byty
360 903	320 972	317 087	323 867 ⁹⁾	366 443	369 233	359 665	413 443	osoby	Hosté v hromadných ubyt. zařízeních
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (ŽP)									
272 811	272 430	272 179	271 914	271 564	271 146	270 881	270 566	ha	Zemědělská půda ¹⁾
199 532	198 929	198 403	197 792	197 580	196 823	196 335	195 891		z toho orná půda
179 055	179 433	179 697	179 972	180 325	180 744	181 014	181 330	ha	Nezemědělská půda ¹⁾
133 398	133 569	133 692	133 787	133 996	134 181	134 324	134 532		z toho: lesní pozemky
7 234	7 256	7 285	7 320	7 328	7 462	7 457	7 454		zastavěné plochy a nádvoří
84,9	84,3	81,8	80,9	79,5	77,1	75,7	77,8	litr/den	Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele
288	283	.	273	294	299	303	.	kg	Produkce komunál. odpadu na 1 obyv.
1 629	2 101	2 235	2 283	2 947	3 363	3 673	.	Kč	Pořízené investice na ochranu ŽP podle místa investice na 1 obyvatele

⁶⁾ údaje od roku 2011 navazují na výsledky SLDB 2011 podle místa trvalého pobytu

⁷⁾ od roku 2013 vlivem zpřesnění dat podle Registru osob nejsou údaje plně srovnatelné s předchozími roky

⁸⁾ semidefinitivní výsledky

⁹⁾ od roku 2012 revidované údaje na základě výsledků šetření MMR

Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – demografický vývoj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obyvatelstvo k 31. 12.	osoby	4) 516 260	516 411	516 440	515 985	516 372	516 149
v tom: muži		4) 254 862	254 961	255 018	254 797	255 137	255 159
ženy		4) 261 398	261 450	261 422	261 188	261 235	260 990
z toho cizinci (bez azylantů)		12 063	11 495	11 115	11 301	11 559	12 011
Sňatky	počet	2 166	2 228	2 205	2 057	2 232	2 382
Rozvody	počet	1 281	1 258	1 275	1 257	1 330	1 219
Rozvody na 100 sňatků	počet	59,1	56,5	57,8	61,1	59,6	51,2
Živě narození	osoby	5 721	5 312	5 385	5 077	5 410	5 302
z toho mimo manželství	%	38,1	39,8	41,6	44,3	45,3	47,2
Úhrnná plodnost ¹⁾	počet	1,523	1,459	1,509	1,450	1,580	1,579
Potraty	počet	1 591	1 622	1 562	1 545	1 460	1 492
z toho umělá přerušeni těhotenství		824	833	797	819	735	758
Potraty na 100 narozených	počet	27,7	30,4	28,9	30,3	26,9	28,1
Zemřelí	osoby	5 320	5 365	5 403	5 392	5 123	5 440
z toho podle příčin smrti:							
nemoci oběhové soustavy		2 684	2 701	2 548	2 469	2 352	2 440
novotvary		1 324	1 288	1 375	1 296	1 220	1 294
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	401	-53	-18	-315	287	-138
Přistěhovalí	osoby	4 473	3 927	4 304	4 156	4 276	4 190
z toho z ciziny		708	530	1 042	849	903	906
Vystěhovalí	osoby	4 039	3 723	4 257	4 296	4 176	4 275
z toho do ciziny		395	210	633	731	546	406
Přírůstek/úbytek stěhováním	osoby	434	204	47	-140	100	-85
z toho s cizinou							
Celkový přírůstek/úbytek	osoby	835	151	29	-455	387	-223
Na 1 000 obyvatel středního stavu:							
živě narození	%	11,1	10,3	10,4	9,8	10,5	10,3
zemřelí	%	10,3	10,4	10,5	10,5	9,9	10,5
přirozený přírůstek/úbytek	%	0,8	-0,1	-0,0	-0,6	0,6	-0,3
přistěhovalí	%	8,7	7,6	8,3	8,1	8,3	8,1
vystěhovalí	%	7,8	7,2	8,2	8,3	8,1	8,3
přírůstek/úbytek stěhováním	%	0,8	0,4	0,1	-0,3	0,2	-0,2
celkový přírůstek/úbytek	%	1,6	0,3	0,1	-0,9	0,7	-0,4
Mrtvorozenost	%	3,3	3,9	3,7	3,9	4,6	2,3
Kojenecká úmrtnost	%	2,1	3,0	3,0	2,0	2,2	1,9
Novorozenecká úmrtnost	%	1,4	1,3	1,9	1,4	1,3	0,8
Obyvatelstvo k 31. 12. ve věku:							
0–14 let	osoby	4) 76 371	77 030	77 616	77 936	78 671	79 315
%	%	4) 14,8	14,9	15,0	15,1	15,2	15,4
15–64 let	osoby	4) 358 377	354 670	351 073	347 586	344 618	341 189
%	%	4) 69,4	68,7	68,0	67,4	66,7	66,1
65 a více let	osoby	4) 81 512	84 711	87 751	90 463	93 083	95 645
%	%	4) 15,8	16,4	17,0	17,5	18,0	18,5
Průměrný věk k 31. 12.	roky	4) 40,8	41,0	41,2	41,5	41,7	41,9
v tom: muži		4) 39,3	39,5	39,8	40,0	40,2	40,5
ženy		4) 42,3	42,5	42,7	42,9	43,1	43,3
Index stáří ²⁾	%	4) 106,7	110,0	113,1	116,1	118,3	120,6
Index ekonomického zatížení ³⁾	%	4) 44,1	45,6	47,1	48,4	49,8	51,3
Naděje dožití při narození (dvouleté období)	roky						
muži		74,8	74,8	74,9	75,3	76,1	76,3
ženy		80,5	80,3	80,7	81,1	81,6	82,1
Naděje dožití ve věku 65 let (dvouleté období)	roky						
muži		15,6	15,5	15,8	16,0	16,2	16,1
ženy		18,3	18,4	18,7	18,9	19,3	19,6

¹⁾ počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném roce zůstaly během jejího reprodukčního věku (15–49 let) neměnné

²⁾ počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let

³⁾ počet osob ve věku 0–14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let

⁴⁾ stav k 1. 1. 2011

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – sociální vývoj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ PRACOVNÍCH SIL (VŠPS)							
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	tis. osob	440,9	439,6	439,2	438,4	437,7	437,4
z toho podle dosaženého vzdělání:							
základní a bez vzdělání	%	16,0	16,3	16,0	14,9	12,9	13,7
střední bez maturity	%	39,6	38,5	39,3	36,8	38,2	38,0
střední s maturitou	%	33,6	32,9	33,1	35,0	33,7	32,9
vysokoškolské ¹⁾	%	10,8	12,3	11,6	13,2	15,1	15,3
Pracovní síla (ekonomicky aktivní obyvatelstvo)	tis. osob	253,4	252,4	257,0	263,2	263,3	262,7
v tom: zaměstnaní v NH		235,0	238,3	237,2	241,0	246,5	250,7
z toho ženy		99,1	103,1	101,3	104,5	107,0	109,4
nezaměstnaní		18,4	14,0	19,9	22,1	16,8	12,0
z toho ženy		9,8	7,8	10,8	12,5	9,6	6,3
Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo ve věku 15 a více let	tis. osob	187,5	187,2	182,2	175,2	174,4	174,7
Zaměstnaní v NH podle sektorů:							
primární (zemědělství, lesnictví, rybářství)	%	4,4	4,7	5,1	5,1	4,7	4,4
sekundární (průmysl a stavebnictví)	%	44,9	44,8	44,2	42,2	45,4	45,5
terciární (služby)	%	50,7	50,5	50,7	52,7	49,8	50,1
Zaměstnaní v NH podle postavení							
zaměstnanci ²⁾	%	83,5	83,6	85,6	84,8	84,4	84,1
zaměstnavatelé	%	3,3	2,6	2,0	2,4	2,6	3,2
pracující na vlastní účet	%	12,8	13,5	12,0	12,0	12,3	12,1
Míra ekonomické aktivity	%	57,5	57,4	58,5	60,0	60,2	60,1
v tom: muži		67,0	65,7	67,3	68,0	68,4	68,5
ženy		48,4	49,4	50,1	52,3	52,2	51,9
Míra zaměstnanosti	%	53,3	54,2	54,0	55,0	56,3	57,3
v tom: muži		63,0	62,8	63,1	63,6	65,0	65,8
ženy		44,0	46,0	45,2	46,7	47,9	49,1
Obecná míra nezaměstnanosti	%	7,2	5,6	7,7	8,4	6,4	4,6
v tom: muži		6,0	4,4	6,2	6,6	4,9	3,9
ženy		9,0	7,0	9,7	10,7	8,2	5,4
NEZAMĚSTANOST k 31. 12.							
(MPSV, evidence úřadů práce)							
Uchazeči o zaměstnání	osoby	27 359	23 631	25 264	26 371	21 938	18 075
z toho: ženy		12 226	11 317	12 094	12 674	10 783	8 903
absolventi škol a mladiství		1 784	1 777	2 012	2 099	1 343	1 008
osoby se zdravotním postižením		3 996	3 528	3 371	3 398	3 178	2 899
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti		10 329	7 191	5 511	5 839	5 954	5 769
dosažitelní		26 815	23 072	24 766	25 955	21 471	17 560
v tom podle věku:							
do 19 let		1 139	1 142	1 250	1 106	761	654
20–24 let		3 298	3 246	3 602	3 452	2 610	1 956
25–34 let		6 284	5 214	5 407	5 560	4 543	3 655
35–44 let		5 941	5 367	5 605	6 183	5 207	4 245
45–54 let		6 116	5 236	5 360	5 543	4 512	3 847
55 a více let		4 581	3 426	4 040	4 527	4 305	3 718
průměrný věk	roky	40,0	39,2	38,6	39,5	40,8	41,3
v tom podle dosaženého vzdělání:	osoby						
základní a bez vzdělání		6 584	5 907	6 293	6 980	5 580	4 742
střední bez maturity		13 461	11 132	11 922	11 818	9 880	7 929
střední s maturitou		5 989	5 259	5 583	5 867	5 035	4 171
vyšší odborné vč. nástavbového		229	226	266	267	200	194
vysokoškolské		1 096	1 107	1 200	1 439	1 243	1 039
z toho podle klasifikace zaměstnání:							
nemanuální pracovníci	osoby						
vysoce kvalifikovaní (třídy 1–3)		3 605	2 868	1 936	2 873	2 542	2 081
s nižší kvalifikací (třídy 4 a 5)		6 463	6 462	6 103	8 038	6 611	5 357
manuální pracovníci	osoby						
kvalifikovaní (třídy 6–8)		9 511	6 979	7 064	8 737	6 472	5 135
nekvalifikovaní (třída 9)		6 694	5 954	5 176	6 364	5 963	5 168

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – sociální vývoj

pokračování

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
z toho podle délky evidence:							
do 3 měsíců	osoby	10 809	8 285	8 292	7 907	6 931	6 689
3–6 měsíců		4 670	4 217	4 852	4 570	3 576	3 079
6–12 měsíců		4 087	3 406	4 254	4 535	3 066	2 473
od 1 roku do 2 let		4 420	3 402	3 430	4 275	3 137	1 757
více než 2 roky		3 373	4 321	4 436	5 084	5 228	4 077
Průměrná měsíční podpora v nezaměstnanosti	Kč	5 504	5 396	5 791	6 091	5 776	5 995
Podíl nezaměstnaných osob ³⁾	%	7,45	6,51	7,03	7,45	6,22	5,14
v tom: muži		8,16	6,67	7,19	7,62	6,23	5,14
ženy		6,73	6,33	6,85	7,28	6,22	5,14
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob ⁴⁾	%	2,2	2,2	2,2	2,7	2,4	1,7
Volná pracovní místa	počet	2 165	2 609	1 857	2 393	3 465	6 168
Uchazeči na 1 volné pracovní místo	počet	12,6	9,1	13,6	11,0	6,3	2,9
ČISTÝ DISPONIBILNÍ DŮCHOD DOMÁCNOSTÍ							
celkem	mil. Kč	93 398	94 491	97 378	96 578	100 032	.
na 1 obyvatele	Kč	180 732	183 030	188 568	187 246	193 820	.
průměr ČR = 100	%	91,9	92,9	94,8	94,3	95,5	.
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ MEZD⁵⁾							
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	23 537	22 792	23 080	23 187	23 879	24 856
v tom: muži		26 401	25 143	25 180	25 081	25 901	27 207
ženy		19 852	19 885	20 199	20 485	21 078	21 627
Medián mezd	Kč	20 721	20 527	20 598	20 740	21 413	22 283
v tom: muži		22 404	21 973	21 935	22 083	22 987	24 205
ženy		18 242	18 325	18 621	18 838	19 431	20 072
ŠKOLSTVÍ (MŠMT)							
Děti, žáci a studenti k 30. 9.							
mateřských škol	počet	17 490	17 994	18 572	18 976	19 059	18 915
základních škol		40 955	41 184	41 505	42 295	43 155	44 013
středních škol vč. konzervatoří (denní studium)		25 062	23 549	22 119	21 296	20 987	20 879
vyšších odborných škol (denní studium)		1 078	1 135	1 142	1 147	1 083	927
Studenti vysokých škol (občané ČR) k 31. 12.							
s trvalým bydlištěm v kraji	počet	17 067	17 035	16 712	16 239	15 221	13 926
s místem výuky v kraji		10 391	10 541	10 355	10 275	9 611	8 196
z toho v prezenčním studiu	%	79,1	80,3	80,8	80,9	81,7	81,4
Absolventi VŠ (občané ČR) s místem výuky v kraji	počet	1 873	2 055	2 035	2 112	2 003	1 969
ZDRAVOTNICTVÍ (ÚZIS, ČSÚ)							
Lékaři celkem (vč. smluvních)	počet	1 964	2 009	2 003	2 055	2 135	.
z toho v nestátních zařízeních		1 934	1 979	1 966	2 027	2 101	.
na 1 000 obyvatel		3,8	3,9	3,9	4,0	4,1	.
Nemocnice							
lůžka	počet	2 641	2 584	2 557	2 500	2 504	.
hospitalizovaní pacienti	tis. osob	88,0	87,7	90,1	89,2	91,1	.
průměrná ošetrovací doba	dny	7,6	7,4	7,3	7,3	7,3	.
využití lůžek	dny	251,3	251,0	255,9	256,1	264,0	.
Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti	%	3,771	3,632	3,533	3,692	3,854	4,261
Průměrná doba trvání 1 případu dočasné pracovní neschopnosti	kalendář. dny	45,0	43,3	45,4	43,7	46,1	42,5
STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA (MPSV)⁶⁾							
Počet vyplacených dávek celkem (vč. péstounské péče)	v tis.	690,1	592,8	563,1	564,4	556,0	535,7
z toho přídavek na dítě		336,2	308,1	297,0	292,9	279,5	259,1
Výdaje na dávky celkem (vč. péstounské péče)	mil. Kč	1 955	1 727	1 683	1 725	1 708	1 695
z toho přídavek na dítě		204	187	179	177	169	156
Výdaje na dávky státní sociální podpory (vč. péstounské péče) na 1 obyvatele	Kč	3 782	3 346	3 259	3 345	3 310	3 283

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – sociální vývoj

dokončení

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ZAŘÍZENÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB (MPSV)							
Lůžka v domovech pro seniory	počet	2 054	2 183	2 195	2 169	2 122	2 067
Lůžka v domovech se zvláštním režimem	počet	386	422	485	539	930	1 087
Lůžka v domovech pro osoby se zdravotním postižením	počet	799	784	758	735	733	696
DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ (MPSV, ČSSZ; stav v prosinci)							
Příjemci starobního důchodu celkem ⁷⁾	počet	113 125	117 784	117 376	117 289	118 401	119 783
z toho: ženy		70 985	73 261	72 779	72 412	72 769	73 300
Příjemci starobního důchodu sólo (bez souběhu)	počet	82 215	86 739	86 346	86 407	87 504	88 914
Příjemci předčasného starobního důchodu ^{7) 8)}	počet	25 582	30 110	31 232	32 406	33 967	35 277
z toho ženy		14 757	17 058	17 695	18 336	19 114	19 817
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu celkem (včetně souběhu)	%	22,6	25,6	26,6	27,6	28,7	29,5
v tom: muži		25,7	29,3	30,4	31,4	32,5	33,3
ženy		20,8	23,3	24,3	25,3	26,3	27,0
Průměrný měsíční starobní důchod sólo ⁹⁾	Kč	9 913	10 337	10 557	10 745	10 853	11 123
v tom: muži		10 923	11 382	11 626	11 823	11 935	12 221
ženy		9 058	9 444	9 635	9 808	9 901	10 150
Podíl průměrného starobního důchodu sólo ⁹⁾ na mzdovém mediánu	%	47,8	50,4	51,3	51,8	50,7	49,9
NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ (ČSSZ)							
Výdaje na dávky nemocenského pojištění celkem	tis. Kč	960 240	888 756	818 071	832 178	949 659	1 048 117
z toho dávky:							
nemocenské		619 770	551 407	487 171	505 527	603 807	682 957
peněžitá pomoc v mateřství		321 930	308 700	300 603	290 652	307 796	316 569
ošetřovné		18 507	28 491	30 104	35 794	37 787	48 409
KRIMINALITA, NEHODY (Policejní prezidium ČR)							
Zjištěné trestné činy	počet	8 877	9 160	8 994	9 092	8 380	6 812
na 1 000 obyvatel		17,2	17,7	17,4	17,6	16,2	13,2
Objasněné trestné činy	počet	4 234	4 685	4 577	4 805	4 645	4 075
Usmrcené osoby při dopravních nehodách	počet	60	48	42	35	34	46

¹⁾ zahrnuje vyšší odborné vzdělání

²⁾ zaměstnanci včetně členů produkčních družstev

³⁾ podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

⁴⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

⁵⁾ Zdroj: MPSV ČR (Informační systém o průměrném výděлку) a MF ČR (Informační systém o platu a služebním příjmu); od roku 2011 jsou zahrnuti dříve nesledovaní zaměstnanci podniků s 1–9 zaměstnanci, zaměstnanci neziskových institucí a podnikatelů-fyzických osob

⁶⁾ data do roku 2012 podle výplatního místa, od roku 2013 podle místa trvalého bydliště příjemce

⁷⁾ včetně souběhu s vdovským nebo vdovečským; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

⁸⁾ předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.

⁹⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdovečským; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – ekonomický vývoj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
MAKROEKONOMIKA							
Hrubý domácí produkt (HDP)	mil. Kč	159 564	165 313	157 547	161 022	169 049	.
předchozí rok=100 (srovnatelné ceny)	%	104,9	103,8	93,2	100,3	102,4	.
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	Kč	308 768	320 213	305 082	312 191	327 545	.
průměr ČR = 100	%	82,1	83,6	79,3	80,5	80,9	.
Hrubý domácí produkt na 1 zaměstnaného	Kč	677 114	701 469	668 348	670 157	677 312	.
průměr ČR = 100	%	86,6	88,0	83,8	83,5	81,2	.
Hrubá přidaná hodnota	mil. Kč	144 600	149 455	141 815	144 379	152 960	.
v tom sektory: primární	%	2,6	3,7	4,5	4,2	4,3	.
sekundární	%	45,0	45,7	41,9	43,2	44,0	.
terciární	%	52,4	50,6	53,7	52,5	51,8	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu	mil. Kč	42 769	39 465	38 040	35 503	.	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele	Kč	82 761	76 444	73 663	68 833	.	.
průměr ČR = 100	%	81,7	75,1	73,6	70,6	.	.
Zaměstnaní v hlavním pracovním poměru (včetně sebezaměstnaných) podle místa pracoviště ¹⁾	osoby	235 653	235 667	235 726	240 275	249 588	.
z toho zaměstnanci		198 103	203 534	208 119	209 440	218 360	.
NÁKLADY PRÁCE							
Měsíční náklady práce na 1 zaměstnance	Kč	28 039	29 156	29 756	30 240	31 258	.
v tom: přímé náklady		20 329	21 123	21 642	21 965	22 664	.
sociální požitky		263	274	263	253	262	.
sociální náklady a výdaje		7 261	7 570	7 685	7 853	8 114	.
personální náklady a výdaje		245	253	234	244	296	.
daně a dotace		-60	-65	-68	-75	-79	.
VĚDA A VÝZKUM							
Výdaje na výzkum a vývoj celkem	mil. Kč	2 113	2 470	2 781	2 687	2 725	.
z toho: mzdové		983	1 120	1 179	1 179	1 299	.
financované z veřejných zdrojů ČR		545	619	638	596	564	.
Zaměstnanci ve výzkumu a vývoji celkem	přep. os.	2 160	2 404	2 617	2 562	2 582	.
z toho výzkumní pracovníci		1 053	1 166	1 346	1 287	1 275	.
INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE²⁾							
Domácnosti mající: osobní počítač	%	61,1	66,3	69,4	70,7	71,7	.
přístup k internetu	%	55,7	62,5	66,8	69,0	71,3	.
REGISTR EKONOMICKÝCH SUBJEKTŮ³⁾							
Registrované subjekty k 31. 12.	počet	112 121	114 072	115 333	115 116	116 363	117 554
z toho fyzické osoby		89 085	90 760	91 552	92 365	94 729	95 185
z toho živnostníci		83 228	84 917	85 494	78 892	81 402	82 485
z toho subjekty se zjištěnou aktivitou		60 954	63 019	64 564	62 706	61 768	61 512
z toho fyzické osoby		47 912	49 671	50 259	48 177	49 245	49 127
z toho živnostníci		43 318	45 019	45 449	39 774	40 979	41 236
Vzniklé subjekty	počet	5 202	4 520	4 356	3 942	3 461	3 900
z toho fyzické osoby		3 728	3 530	3 196	3 023	2 734	2 924
z toho živnostníci		3 423	3 404	3 037	2 561	2 509	2 511
ZEMĚDĚLSTVÍ							
Zemědělská produkce	mil. Kč	7 296	8 907	9 503	9 855	¹⁰⁾ 11 286	.
z toho: rostlinná produkce		3 720	4 477	4 649	4 644	¹⁰⁾ 4 959	.
živočišná produkce		3 408	4 171	4 561	4 928	¹⁰⁾ 5 667	.
Obhospodařovaná zemědělská půda	ha	231 993	229 581	231 167	230 708	229 525	229 931
z toho orná		179 487	176 906	176 735	175 894	174 855	175 519
Sklizeň: obilovin	t	433 131	529 267	443 532	465 617	561 447	529 068
brambor	t	31 002	38 769	31 869	25 359	32 003	23 274
Stavy hospodářských zvířat k 1. 4.							
skot	počet	114 680	111 473	111 722	113 402	115 066	116 708
prasata	počet	119 580	127 478	140 888	147 085	149 475	143 772
drůbež	počet	1 861 756	1 223 110	2 917 681	3 364 310	2 251 176	3 505 683
Výroba jatečného skotu	t ž.hm.	15 765	14 756	15 232	14 991	15 143	15 647
Výroba jatečných prasat	t ž.hm.	22 510	23 365	26 120	25 767	27 951	24 831
Výroba jatečné drůbeže	t ž.hm.	16 595	38 176	44 268	43 371	51 076	46 824
Výroba mléka	tis. l	245 390	243 502	252 966	261 484	270 868	282 611
Snáška konzumních vajec	tis. ks	103 171	118 143	70 540	149 390	198 583	161 478

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – ekonomický vývoj

dokončení

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
LESNICTVÍ							
Zalesňování	ha	1 425	1 202	1 004	1 022	1 143	935
Těžba dřeva	m ³ b. k.	919 329	824 771	845 854	835 217	828 147	797 251
z toho nahodilá živelní		277 365	72 099	91 459	120 651	74 921	180 040
PRŮMYSL⁴⁾							
Průměrný počet podniků	počet	140	137	141	138	140	137
Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy	mil. Kč	194 306	202 294	206 292	207 567	241 705	253 268
na 1 zaměstnanec	tis. Kč	4 654	4 680	4 787	4 816	5 390	5 468
Průměrný evidenční počet zaměstnanců	fyz. os.	41 752	43 225	43 092	43 097	44 847	46 321
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanec	Kč	22 563	23 276	23 875	24 570	25 330	26 140
ENERGETIKA (ERÚ)							
Výroba elektřiny brutto	GWh	5 639	5 529	6 011	5 735	6 325	5 265
podíl na ČR	%	6,6	6,3	6,9	6,6	7,4	6,3
Spotřeba elektřiny ⁵⁾	GWh	3 022	3 009	2 985	2 935	2 782	2 355
podíl na ČR	%	4,3	4,3	4,2	4,2	5,0	4,2
Spotřeba elektřiny ⁵⁾ v domácnostech na 1 obyvatele	kWh	1 394	1 329	1 372	1 364	1 303	1 335
STAVEBNICTVÍ							
Průměrný počet podniků ⁶⁾	počet	43	39	37	29	29	27
Základní stavební výroba ⁶⁾	mil. Kč	7 027	5 925	5 861	5 461	6 709	7 203
na 1 zaměstnanec	tis. Kč	1 508	1 357	1 477	1 661	2 063	2 298
Průměrný evidenční počet zaměstnanců ⁶⁾	fyz. os.	4 659	4 367	3 968	3 288	3 252	3 134
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanec ⁶⁾	Kč	23 552	23 846	23 958	25 007	25 722	27 901
Stavební práce dle dodavatelských smluv podle místa stavby ⁷⁾	mil. Kč	9 227	8 384	8 214	7 499	10 807	12 366
z toho pro veřejné zadavatele		3 721	3 083	2 780	2 416	4 960	6 010
VYDANÁ STAVEBNÍ POVOLENÍ							
Orientační hodnota povolených staveb	mil. Kč	18 967	12 035	9 504	8 879	10 131	9 491
z toho: budov (bytových a nebytových)		12 047	7 742	5 963	5 815	6 897	6 970
na ochranu životního prostředí		4 608	2 059	876	948	1 027	627
Průměrná hodnota na 1 stavební povolení	tis. Kč	3 819	2 161	1 862	2 032	2 490	2 316
BYTOVÁ VÝSTAVBA							
Zahájené byty	počet	1 251	1 376	1 096	1 062	1 060	1 045
z toho v nových rodinných domech		952	965	838	625	665	674
Dokončené byty	počet	1 644	1 274	1 295	1 021	996	1 096
z toho v nových rodinných domech		1 116	882	934	814	748	738
Průměrná hodnota 1 m ² obytné plochy bytu							
v novém rodinném domě	Kč	32 922	32 509	33 207	33 388	34 496	35 173
v novém bytovém domě	Kč	23 594	30 867	23 641	44 365	28 186	47 390
DOPRAVA (Ministerstvo dopravy)							
Osobní automobily včetně dodávkových k 31. 12.	počet	216 704	220 694	225 527	226 244	231 511	244 604
CESTOVNÍ RUCH⁸⁾							
Hromadná ubytovací zařízení (HUZ) k 31. 12.	počet	336	365	374	361	335	341
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních	počet	18 793	20 236	22 671	21 842	20 363	19 068
Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních	osoby	317 087	323 867	366 443	369 233	359 665	413 443
z toho ze zahraničí		45 516	46 987	51 338	53 048	53 195	59 835
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ	dny	4,0	3,9	3,8	3,8	3,8	3,8
z toho hostů ze zahraničí		3,6	3,6	3,6	3,6	3,7	3,7

¹⁾ odhad celkového počtu zaměstnaných podle metodiky ESA 2010 (Evropský systém účtů 2010)

²⁾ tříleté klouzavé průměry (např. údaj roku 2013 je vypočten z dat roku 2012, 2013 a 2014)

³⁾ vlivem zpřesnění dat podle Registru osob (ROS) nejsou údaje před rokem 2013 plně srovnatelné.

⁴⁾ podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

⁵⁾ od roku 2014 spotřeba elektřiny v hodnotě netto, do roku 2013 v hodnotě brutto

⁶⁾ podniky s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

⁷⁾ podniky s 20 a více zaměstnanci

⁸⁾ na základě výsledků projektu MMR "Zkvalitnění informací o vybraných sektorech cestovního ruchu" došlo k revizi dat o kapacitách a návštěvnosti; údaje před rokem 2012 nejsou srovnatelné

⁹⁾ od roku 2014 včetně zahraničních fyzických osob

¹⁰⁾ semifinitivní výsledky

Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – životní prostředí

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
PŮDA (ČÚZK)							
Zemědělská půda k 31. 12.	ha	272 179	271 914	271 564	271 146	270 881	270 566
z toho: orná půda		198 403	197 792	197 580	196 823	196 335	195 891
zahrady a ovocné sady		13 152	13 139	13 134	13 138	13 172	13 167
trvalé travní porosty		60 624	60 981	60 850	61 185	61 374	61 508
Nezemědělská půda k 31. 12.	ha	179 697	179 972	180 325	180 744	181 014	181 330
z toho: lesní pozemky		133 692	133 787	133 996	134 181	134 324	134 532
zastavěné plochy a nádvoří		7 285	7 320	7 328	7 462	7 457	7 454
VODOVODY A KANALIZACE							
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	81,8	80,9	79,5	77,1	75,7	77,8
Čistírný odpadních vod (ČOV)	počet	99	108	106	113	114	119
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci	%	71,8	72,1	72,3	73,2	72,8	73,7
z toho na kanalizaci s koncovou ČOV		67,5	69,4	69,7	70,2	70,6	71,4
Podíl čistěných odpadních vod (bez srážkových)	%	96,5	95,1	98,5	98,4	98,5	98,5
Celková kapacita ČOV	m ³ /den	184 676	183 832	172 538	156 866	148 984	154 773
Produkce kalů z ČOV	t sušiny	5 635	6 097	6 232	6 533	6 115	6 952
OVZDUŠÍ (ČHMÚ)							
Měrné emise tuhých znečišťujících látek (REZZO 1-4)	t/km ²	0,63	0,57	0,65	0,67	0,61	.
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1-3)		0,54	0,49	0,57	0,59	0,53	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		0,08	0,08	0,08	0,07	0,07	.
Měrné emise oxidu siřičitého (REZZO 1-4)	t/km ²	2,71	2,67	2,57	2,65	2,61	.
z toho stacionární zdroje (REZZO 1-3)		2,71	2,66	2,57	2,65	2,61	.
Měrné emise oxidů dusíku (REZZO 1-4)	t/km ²	3,36	3,15	3,14	2,96	3,08	.
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1-3)		2,34	2,16	2,19	2,03	2,23	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		1,01	0,99	0,95	0,93	0,85	.
Měrné emise oxidu uhelnatého (REZZO 1-4)	t/km ²	5,82	5,07	5,27	5,21	4,52	.
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1-3)		4,56	3,94	4,24	4,25	3,66	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		1,26	1,13	1,03	0,95	0,86	.
ODPADY							
Produkce podnikového odpadu celkem ¹⁾	t	366 899	396 589	427 201	436 852	697 884	.
z toho: zpracovatelský průmysl	t	145 814	172 942	134 114	132 339	159 710	.
zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	t	82 528	66 654	120 301	110 434	162 581	.
stavebnictví	t	105 408	127 686	149 218	148 214	346 298	.
Produkce podnikového odpadu na 1 obyvatele	kg	710	768	827	847	1 352	.
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	.	273	294	299	303	.
Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu	%	.	15,6	13,5	14,1	14,2	.
Odděleně sbírané složky komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	.	42,6	43,1	42,1	43,2	.
VÝDAJE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ							
Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	2 235	2 283	2 947	3 363	3 673	.
Investice na ochranu životního prostředí podle sídla investora	tis. Kč	910 769	1 150 171	1 632 238	1 749 985	1 841 829	.
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	16,7	22,3	27,9	20,9	49,6	.
nakládání s odpadními vodami	%	70,6	68,1	57,3	60,8	34,0	.
nakládání s odpady	%	11,5	7,8	13,2	8,4	12,8	.
Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle sídla investora	tis. Kč	1 769 184	1 862 413	2 022 916	2 011 459	2 073 670	.
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	7,3	6,3	8,1	11,8	12,6	.
nakládání s odpadními vodami	%	31,2	34,2	39,0	38,5	34,8	.
nakládání s odpady	%	52,8	54,0	49,0	46,5	47,4	.

¹⁾ podle sídla podniku

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Pardubického kraje v roce 2010 a 2015

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy			
			Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí
Obyvatelstvo k 31. 12.	2010 ¹⁾	516 260	104 475	167 354	105 225	139 206
	2015	516 149	103 945	169 836	104 189	138 179
z toho cizinci (bez azylantů)	2010	12 063	1 573	6 059	1 311	3 120
	2015	12 011	1 460	6 369	1 205	2 977
v tom ve věku (%)						
0–14 let	2010 ¹⁾	14,8	14,7	14,1	15,2	15,3
	2015	15,4	15,1	15,3	15,3	15,7
15–64 let	2010 ¹⁾	69,4	69,3	69,3	69,5	69,5
	2015	66,1	66,2	66,0	66,4	66,0
65 a více let	2010 ¹⁾	15,8	16,0	16,6	15,2	15,1
	2015	18,5	18,7	18,7	18,4	18,3
Průměrný věk k 31. 12.	2010 ¹⁾	40,8	40,9	41,4	40,4	40,3
	2015	41,9	42,1	42,1	41,8	41,6
Index stáří ²⁾	2010 ¹⁾	106,7	108,6	117,4	99,8	98,8
	2015	120,6	123,4	122,5	120,1	116,7
Index ekonomického zatížení ³⁾	2010 ¹⁾	44,1	44,3	44,3	43,8	43,8
	2015	51,3	51,0	51,6	50,7	51,5
Přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel:	2010	1,6	-0,4	5,7	0,0	-0,6
	2015	-0,4	-2,0	3,5	-2,9	-2,2
přirozenou měnou	2010	0,8	-1,3	1,2	1,0	1,6
	2015	-0,3	-1,0	0,1	-0,8	0,2
stěhováním	2010	0,8	0,8	4,5	-1,0	-2,2
	2015	-0,2	-1,0	3,4	-2,1	-2,4
Naděje dožití při narození (v období 2011–2015)						
muži		.	75,0	76,2	75,0	75,9
ženy		.	80,9	81,7	81,0	81,5
Neumístění uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce celkem k 31. 12.	2010	27 359	6 206	6 709	7 045	7 399
	2015	18 075	4 095	4 966	4 720	4 294
z toho (%):						
ženy	2010	44,7	43,2	47,1	42,8	45,6
	2015	49,3	46,8	52,3	48,0	49,4
absolventi škol a mladiství	2010	6,5	6,4	7,2	6,6	5,9
	2015	5,6	5,4	5,8	5,4	5,7
osoby se zdravotním postižením	2010	14,6	16,5	11,8	13,8	16,3
	2015	16,0	17,5	12,6	17,8	16,7
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti	2010	37,8	41,4	39,9	35,6	34,8
	2015	31,9	37,0	33,1	29,2	28,8
dosažitelní	2010	98,0	98,4	96,8	98,9	97,9
	2015	97,2	95,0	96,0	99,5	97,9
ve věku 55 a více let	2010	16,7	16,1	16,6	15,6	18,5
	2015	20,6	20,1	19,9	21,7	20,5
evidovaní 12 a více měsíců	2010	28,5	25,8	19,7	34,5	33,0
	2015	32,3	27,9	26,7	39,3	35,1
Podíl nezaměstnaných osob k 31. 12. (%) ⁴⁾	2010	7,45	8,43	5,54	9,50	7,48
	2015	5,14	5,64	4,26	6,76	4,60
v tom: muži	2010	8,16	9,41	5,81	10,74	8,09
	2015	5,14	5,95	4,02	6,88	4,56
ženy	2010	6,73	7,41	5,26	8,22	6,86
	2015	5,14	5,32	4,52	6,64	4,64
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob k 31. 12. (%) ⁵⁾	2010	2,2	2,2	1,1	3,3	2,5
	2015	1,7	1,7	1,2	2,7	1,7
Lékaři na 1 000 obyvatel	2010	3,8	3,1	4,8	3,9	3,0
	2014	4,1	3,2	5,4	4,1	3,2
Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti	2010	3,771	4,376	3,361	3,847	4,013
	2015	4,261	4,986	3,602	4,550	4,621
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu (%) ⁶⁾	2010	22,6	19,1	20,8	25,6	25,3
	2015	29,5	27,2	27,2	31,9	32,0
v tom: muži	2010	25,7	22,0	23,2	28,9	29,1
	2015	33,3	31,4	30,4	35,5	36,4
ženy	2010	20,8	17,4	19,5	23,6	23,0
	2015	27,0	24,5	25,3	29,6	29,2

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Pardubického kraje v roce 2010 a 2015

dokončení

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy			
			Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí
Zjištěné trestné činy na 1 000 obyvatel	2010	17,2	15,9	19,6	16,6	15,6
	2015	13,2	11,3	17,6	11,7	10,3
z toho násilné a mravnostní	2010	1,3	1,1	1,3	1,3	1,3
	2015	1,2	1,2	1,6	1,1	0,8
Dopravní nehody na 1 000 obyvatel	2010	6,5	6,0	8,6	5,0	5,4
	2015	6,7	7,1	7,1	4,9	7,4
Soukromí podnikatelé (živnostníci) celkem na 1 000 obyvatel k 31. 12.	2010	161,2	157,6	178,0	143,0	157,6
	2015	159,8	160,6	172,1	147,0	153,8
z toho:						
se zjištěnou ekonomickou aktivitou	2010	83,9	88,5	90,7	75,7	78,5
	2015	79,9	87,2	85,0	73,3	73,1
subjekty vzniklé v roce	2010	6,6	7,0	7,0	6,1	6,2
	2015	4,9	5,6	5,0	4,6	4,4
Stavební práce dle dodavatelských smluv podle místa stavby ⁷⁾ na 1 obyvatele (tis. Kč)	2010	17,9	18,8	18,7	15,4	17,9
	2015	24,0	17,8	32,9	16,9	23,0
Počet bytů na 1 000 obyvatel:						
zahájených	2010	2,4	2,5	3,3	1,8	1,7
	2015	2,0	1,8	2,7	1,6	1,7
dokončených	2010	3,2	3,7	3,8	1,9	3,0
	2015	2,1	2,0	2,7	1,3	2,1
Hromadná ubytovací zařízení:						
lůžka	2012	22 671	4 802	6 660	3 909	7 300
	2015	19 068	4 552	4 319	4 194	6 003
lůžka na 1 000 obyvatel	2012	43,9	46,0	39,6	37,2	52,5
	2015	36,9	43,8	25,5	40,2	43,4
hosté	2012	366 443	100 848	112 802	50 209	102 584
	2015	413 443	100 653	109 983	62 578	140 229
Podíl na celkové výměře k 31. 12. (%):						
orná půda	2010	43,9	45,2	48,9	45,7	37,4
	2015	43,3	44,8	48,5	45,1	36,7
zastavěné plochy a nádvoří	2010	1,6	1,7	2,5	1,2	1,4
	2015	1,6	1,7	2,6	1,2	1,4
Měrné emise (t/km ²) (REZZO 1–3):						
tuhých znečišťujících látek ⁸⁾	2010	0,4	0,3	0,6	0,3	0,3
	2014	0,4	0,3	0,8	0,3	0,3
oxidu siřičitého	2010	2,7	0,6	11,9	0,4	0,5
	2014	2,6	0,5	11,7	0,4	0,4
oxidů dusíku	2010	2,3	1,1	9,7	0,5	0,3
	2014	2,2	0,9	9,3	0,4	0,4
oxidu uhelnatého	2010	4,6	4,8	3,5	4,2	5,5
	2014	3,7	3,7	2,8	3,6	4,3

¹⁾ stav k 1. 1. 2011

²⁾ počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let

³⁾ počet osob ve věku 0–14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let

⁴⁾ podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

⁵⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

⁶⁾ data za prosinec; starobní důchod vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.

⁷⁾ podniky s 20 a více zaměstnanci

⁸⁾ nezahrnují emise TZL, NH₃ a VOC ze stavebních činností, chovů hosp. zvířat, aplikace min. hnojiv a nesledovaných zdrojů použití rozpouštědel

⁹⁾ hodnota s nižší, omezenou spolehlivostí
